

11-12-13-14-
Handelingen 15-16-17-18-19-20

VLAAMSE RAAD

ZITTING
1989-1990

Vergaderingen van december 1989

AANPASSING BEGROTING 1989

MIDDELENBEGROTING 1990

UITGAVENBEGROTING 1990

PROGRAMMADECREET

VLAAMS FINANCIERINGSFONDS HERSTEL GEMEENTEFINANCIEN

BEEINDIGING COMPENSATIEPOLITIEK

Inhoud

Nr. 11 Maandag 11 december 1989 Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 291

Begrotingsstuk

Indiening en verwijzing, blz. 291

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 291
Intrekking, blz. 291

Voorstel van resolutie

Indiening en verwijzing, blz. 291

Verslagen

Indiening, blz. 292

Jaarverslagen

Indiening en verwijzing, blz. 293

Rapport van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 293

Motie

Indiening en verwijzing, blz. 293

Verzoekschriften

Indiening en verwijzing, blz. 293

Mededelingen van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 293

Interpellaties (R.v.O. art. 72)

Indiening, blz. 294

Mondelinge vraag (R.v.O. art. 70)

Indiening, blz. 294

Schriftelijke vragen (R.v.O. art. 69)

Indiening, blz. 294

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989 - 9 (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3 + Errata

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 - 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichtingen) - 7-B (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 - 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichtingen) - 8-B (1988-1989) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap - 265 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 9

Algemene bespreking, blz. 294

Sprekers : de heren J. De Bremaeker en P. Deprez, verslaggevers, de heren G. Verhaegen en A. Denys, Minister G. Geens, de heren H. De Loor, W. Luyten, E. Van Rompuy, P. Van

Grembergen, L. Hancké, mevrouw M. Vogels, Minister N. De Batselier

Regeling van de werkzaamheden, blz. 317

Nr. 12 Maandag 11 december 1989 Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 319

Samenstelling van Commissies

Wijziging onder de vaste en de plaatsvervangende leden, blz. 319

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989 - 9 (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3 + Errata

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 - 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichtingen) - 7-B (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 - 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichtingen) - 8-B (1988-1989) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap - 265 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 9

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 294

Sprekers : de heren P. Van Grembergen, H. De Croo, E. Van Rompuy, Minister G. Geens, de heren W. Luyten, A. Denys, G. Annemans, P. Vangansbeke, L. Dierickx, J. Loones, A. Kempinaire

Algemene bespreking (Voortzetting)

Buitenlandse en Externe Aangelegenheden, blz. 336

Sprekers : de heer J. De Bremaeker, verslaggever, de heren H. Suykerbuyk, A. Kempinaire, A. Denys, D. Van der Maelen, W. Luyten, E. Bockstal, Minister G. Geens

Regeling van de werkzaamheden, blz. 352

Nr. 13 Dinsdag 12 december 1989 Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 353

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989 - 9 (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3 + Errata

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 - 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichtingen) - 7-B (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 - 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichtingen) - 8-B (1988-1989) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap - 265 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 9

Algemene bespreking (Voortzetting)

Binnenlandse Aangelegenheden en Operbaar Ambt, blz. 353

Sprekers : de heer H. De Loor, verslaggever, de heren E. Vankeirsbilck, J. Pedé, Minister L. Van den Bossche, de heren R. Van Lerberghe, R. Van Hooland, L. Vanhorenbeek, G. Cardoen, J. Van Eetvelt, F. Willockx, A. Denys, R. Daems, mevrouw M. Vogels

Ontwerp van decreet tot oprichting van een Vlaams Financieringsfonds tot herstel van de gemeentefinanciën - 267 (1989-1990) - Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking, blz. 380

Sprekers : de heer J. Van Eetvelt, verslaggever, de heer H. De Loor

Regeling van de werkzaamheden, blz. 388

Nr. 14 Dinsdag 12 december 1989 Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 383

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989 - 9 (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3 + Errata

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 - 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichtingen) - 7-B (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 - 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichtingen)

- 8-B (1988-1989) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap

- 265 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 9

Algemene bespreking (Voortzetting)

Welzijn en Gezondheid, blz. 383

Sprekers : de heer J. Van Hecke, verslaggever, de heren A. Denys, J. Devolder, Minister J. Lenssens, de heer J. van der Sande, Minister H. Weckx, mevrouw M. Vogels, de heren W. Peeters, F. Dewinter, W. Luyten, E. Van Rompuy, mevrouw M. Tyberghien-Vandenbussche, de heren L. Hancké, H. Lauwers, H. Van Wambeke, W. Verreycken

Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting, blz. 420

Sprekers : de heer G. Beerden, verslaggever, de heren J. Van Eetvelt, F. Vreven, H. De Loor, J. Cuyvers, J. De Seranno, Minister L. Waltiel, mevrouw F. Brepoels, de heren W. Verreycken, P. Breyne, M. Olivier, Minister T. Kelchtermans

Regeling van de werkzaamheden, blz. 439

Nr. 15 Woensdag 13 december 1989
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 441

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989 - 9 (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3 + Errata

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 - 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichting)

- 7-B (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990

- 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichting)
- 8-B (1988-1989) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap - 265 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 9

Algemene bespreking (Voortzetting)

Leefmilieu en Natuurbehoud, blz. 441

Sprekers : de heren J. Van Looy en A. Van Nevel, verslaggevers, de heren E. Vandebosch, D. Vervaet, Jozef Bosmans, J. Timmermans, Minister

T. Kelchtermans, de heren E. Gryp, M. Capoen, P. Vandermeulen, G. Beerden, J. Dufaux, J. Cuyvers, J. Caudron, mevrouw M.-P. Kestelijn-Sierens, de heren A. Denys, P. Van Grembergen

Regeling van de werkzaamheden, blz. 469

Nr. 16 Woensdag 13 december 1989
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 471

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989 - 9 (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3 + Errata

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het be rotingsjaar 1990 - 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichting)

- 7-B (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990

- 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichting)
- 8-B (1988-1989) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap - 265 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 9

Algemene bespreking (Voortzetting)

Leefmilieu en Natuurbehoud (Voortzetting), blz. 471

Sprekers : Minister T. Kelchtermans, de heren E. Gryp, R. Van Hooland, J. De Seranno, J. Timmermans, J. Caudron

Economie, Energie en Tewerkstelling, blz. 478

Sprekers : de heer D. Van der Maelen, mevrouw M. De Meyer, verslaggevers, de heren J. De Roo, J. Laverge, C. Lisabeth, A. Denys, mevrouw N. Maes, de heren R. Van Hooland, F. Dewinter, H. Candries, Minister N. De Batselier, de heren L. Bril, F. Aerts, D. Van Mechelen, Minister R. De Wulf, mevrouw M.-P. Kestelijn-Sierens

Regeling van de werkzaamheden, blz. 513

Nr. 17 Donderdag 14 december 1989
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 513

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989 - 9 (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3 + Errata

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990

- 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichting)
- 7-B (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990

- 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichting)
- 8-B (1988-1989) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap

- 265 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 9

Algemene bespreking (Voortzetting)

Media, blz. 513

Sprekers : Mevrouw L. Nelis-Van Lie-dekerke, verslaggever, de heer E. Van Rompuy, Minister P. Dewael, de heren A. Denys, A. De Beul, E. Derycke, H. Van Dienderen, W. Verreycken, L. Hancké

Regeling van de werkzaamheden, blz. 536

Nr. 18 Donderdag 14 december 1989
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 537

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989 - 9 (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3 + Errata

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990

- 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichting)
- 7-B (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990

- 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichting)
- 8-B (1988-1989) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van

de Vlaamse Gemeenschap
– 265 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 9

Algemene bespreking (Voortzetting)

Cultuur, blz. 537

Sprekers : de heer F. Bosmans, verslaggever, de heer M. Van Peel, Minister P. Dewael, de heren P. Berben, J. Devolder, W. Content, L. Peeters, J. Geysels, A. De Beul, W. Verreycken, O. Van den Broeck, R. Garcia, H. Lauwers, J. De Roo, A. Schellens, J. Loones, F. Cauwenberghs, M. Desutter, W. Seeuws, E. Van Rompuy

Onderwijs en Vorming, blz. 568

Sprekers : de heer F. Sarens, verslaggever, de heer G. Annemans, R. Deswaene, Minister D. Coens, de heren E. Baldewijns, C. Moors, mevrouw N. Maes, de heren W. Van Durme, L. Vanhorenbeek, W. Seeuws, mevrouw A. Leysen, de heren W. Taelman, J. Verheyden, R. Garcia

Regeling van de werkzaamheden, blz. 607

Nr. 19 **Vrijdag 15 december 1989**
 Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 609

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989 – 9 (1988-1989) – Nrs. 1 tot 3 + Errata

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 – 6-B (1988-1989) – Nr. 1 (Toelichtingen) – 7-B (1988-1989) – Nrs. 1 tot 3

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 – 6-B (1988-1989) – Nr. 1 (Toelichtingen) – 8-B (1988-1989) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap – 265 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 9

Algemene bespreking (Voortzetting)

Openbare Werken en Vervoer, blz. 609

Sprekers : de heer M. Desutter, verslaggever, de heren J. Ansoms, H. De Croo, J. De Seranno, Minister J. Sauwens, de heren A. Schellens, H. Van Dienderen, R. Van Hooland, H. Candries, W. Verreycken, F. Vermeiren, G. Cardoen, M. Schoeters, P. Dumez, W. Content, T. Van Parys

Regeling van de werkzaamheden, blz. 635

Nr. 20 **Vrijdag 15 december 1989**
 Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 637

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989 – 9 (1988-1989) – Nrs. 1 tot 3 + Errata

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 – 6-B (1988-1989) – Nr. 1 (Toelichtingen) – 7-B (1988-1989) – Nrs. 1 tot 3

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 – 6-B (1988-1989) – Nr. 1 (Toelichtingen) – 8-B (1988-1989) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap – 265 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 9

Algemene bespreking (Voortzetting)

Openbare Werken en Vervoer (Voortzetting), blz. 637

Sprekers : Minister J. Sauwens, de heren H. De Croo, J. De Seranno, F. Vermeiren, H. Van Dienderen, R. Van Hooland, W. Kuijpers

Voorstel van resolutie van de heer A. Denys betreffende maatregelen om een einde te maken aan de compensatiepolitiek – 268 (1989-1990) – Nr. 1

Voorstel tot aanvulling van de agenda, blz. 645

Sprekers : de heren A. Denys, P. Van Grembergen, L. Hancké

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989 – 9 (1988-1989) – Nrs. 1 tot 3 + Errata

Artikelsgewijze bespreking, blz. 645

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 – 6-B (1988-1989) – Nr. 1 (Toelichtingen) – 7-B (1988-1989) – Nrs. 1 tot 3

Artikelsgewijze bespreking, blz. 648

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 – 6-B (1988-1989) – Nr. 1 (Toelichtingen) – 8-B (1988-1989) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Artikelsgewijze bespreking, blz. 649

Sprekers : de heer H. Suykerbuyk, Minister G. Geens, de heer W. Luyten

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap – 265 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 9

Artikelsgewijze bespreking, blz. 689

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989 – 9 (1988-1989) – Nrs. 1 tot 3 + Errata

Hoofdelijke stemming, blz. 701

Sprekers : de heren W. Luyten, L. Hancké, A. Denys, J. Geysels, G. Annemans, G. Verhaegen, mevrouw N. Maes, de heer W. Seeuws

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 – 6-B (1988-1989) – Nr. 1 (Toelichting) – 7-B (1988-1989) – Nrs. 1 tot 3

Hoofdelijke stemming, blz. 705

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990 – 6-B (1988-1989) – Nr. 1 (Toelichtingen) – 8-B (1988-1989) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Hoofdelijke stemming, blz. 706

Sprekers : de heren R. Van Rompaey, F. Vermeiren, G. Cardoen

Voorstel van motie van overeenstemming
Hoofdelijke stemming, blz. 707

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap – 265 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 9

Hoofdelijke stemming, blz. 709

Ontwerp van decreet tot oprichting van een Vlaams Financieringsfonds tot herstel van de gemeentefinanciën – 267 (1989-1990) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming, blz. 709

Sprekers : de heren R. Van Hooland, A. Denys

Mededeling van de Voorzitter
Commissie van Onderzoek over het Gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse, blz. 711

Eindejaarswensen, blz. 711

Regeling van de werkzaamheden, blz. 711

Bijlagen
Begrotingstabellen, blz. 713

VOORZITTER : de heer L. Vanvelthoven

- De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

- De vergadering wordt geopend om 14 uur.

De Voorzitter : Dames en heren. de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

M. Bartholomeeussen, E. Beysen, Jos Bosmans, A. Duroi-Vanhelmont, G. Janzegers, P. Hermans, O. Lefebber, C. Marchand, G. Sprockeels. A. Steverlyncx ; gezondheidsredenen.

F. Brepoels, E. De Groot ; ambtsverplichtingen.

J. Caudron ; familieverplichtingen.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989

- 9 (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3 + Errata

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990

- 6-B (1988-1989) - nr. 1 (Toelichtingen)

- 7-B (1988-1989) - Nrs. 1 tot 3

ONTWERP VAN DECREET hou-

dende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990

- 6-B (1988-1989) - Nr. 1 (Toelichtingen)

- 8-B (1988-1989) - nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

ONTWERP VAN DECREET houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap

- 265 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 9

Algemene bespreking (Voortzetting)

CULTUUR

De Voorzitter : Dames en Heren, aan de orde is de voortzetting van het begrotingsdebat met de materie Cultuur.

De heer Félicien Bosmans. verslaggever, heeft het woord.

De heer F. Bosmans, verslaggever (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, na het geanimeerde debat over het mediabeleid is mij de eer toegevoegd enige toelichting te verschaffen bij het verslag dat ik namens de Commissie voor Cultuur mocht uitbrengen.

De Commissie voor Cultuur heeft de haar voorbehouden deelbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 1990 behandeld in haar vergaderingen van 19 oktober, 13, 14 en 16 november 1989.

In zijn algemene toelichting verheugde de Gemeenschapsminister van Cultuur er zich over dat de begroting voor de eerste maal tijdig werd ingediend. Anderzijds betreurde hij de omstandigheden waarin deze begro-

ting - althans deze voor Cultuur - tot stand kwam in de Vlaamse Executieve.

Hij wees erop dat de begroting voor 1990 voor het eerst sedert zijn aantreden een daling van middelen vertoont. De voornaamste knelpunten zijn ongetwijfeld het nakomen van de verplichtingen ten opzichte van de Vlaamse Operastichting, het bibliotheekdecreet en het vijfde decreet.

Voor de Vlaamse Operastichting bleek men er eindelijk in geslaagd te zijn de infrastructurele hinderpalen te overwinnen en een akkoord over de werkmiddelen te hebben bereikt, mits een inbreng van 280 miljoen van de Vlaamse Gemeenschap en 90 miljoen elk voor de steden Antwerpen en Gent. Zelfs na een ingreep ten nadele van de sector toerisme, kon in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap maar 250 miljoen gegarandeerd worden : dit is zeker geen stichtend voorbeeld naar de stedenpartners, en ook geen aanmoediging naar de nieuwe opera, die een gunstige kritiek mocht krijgen na de eerste voorstellingen.

In de bibliotheek achtte de Gemeenschapsminister een derde crisisbesluit haast onafwendbaar, ofschoon het momenteel zeker niet opportuun is nog grotere financiële inspanningen aan de gemeenten op te leggen. De werkgroep opgericht in de Vlaamse Executieve met als opdracht het decreet van 1978 aan te passen, heeft nog geen opties geformuleerd, en terecht kan de vraag gesteld worden welk gevolg er dient verleend te worden aan nieuwe erkenningsaanvragen.

F. Bosmans

Wat het vijfde decreet betreft, is een nieuw overleg noodzakelijk om te voorkomen dat sommige verenigingen in ernstige moeilijkheden zouden komen.

Voor de andere secties verwees de Gemeenschapsminister naar de commentaar die omstandig wordt overgenomen in de Toelichtingen bij de middelen- en de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1990, het stuk 6-B nr. 1.

In de algemene bespreking kwamen de drie door de Gemeenschapsminister aangehaalde knelpunten uitvoerig aan bod. Algemeen werd gesteld dat de cultuurbegroting te weinig middelen heeft om aan de gestelde verwachtingen te beantwoorden. Met alle begrip voor de noodzakelijk financiële beperkingen werd nadrukkelijk verwezen naar de adviezen van de SERV en het VEV, die het begrotingsbeleid in deze sector als krenterig bestempelen. De VLOS is hiervan een schrijnend voorbeeld, waarbij de Vlaamse Gemeenschap als eerste aan haar verplichtingen wil ontsnappen.

Met de uitvoering van het bibliotheekdecreet is het al niet beter gesteld. Nochtans is het belang van de bibliotheken in de huidige tijdsomstandigheden zeer groot, vooral ten aanzien van de medeburgers die niet de middelen hebben om zelf een ruim boekenbezit te verwerven.

Voor de uitvoering van het vijfde decreet was iedereen het er over eens dat absoluut een oplossing diende gevonden tussen de twee betrokken Gemeenschapsministers. Te allen prijze moet een onderbreking van financiering voorkomen worden, in afwachting dat een aangepast decreet kan uitgevaardigd worden. Ten aanzien van deze vaststellingen werd de vraag gesteld of het in de huidige gunstige economische conjunctuur billijk is verschillende grotere bedrijven nog rijkelijk te subsidiëren, wijl in de culturele sector sterk gesnoeid wordt.

Tenslotte werd er ook verwezen naar

de veralgemeende wrevel bij de lokale besturen, ingevolge de onvoldoende uitvoering van verschillende decreten.

Tot besluit van de algemene bespreking verwees de Gemeenschapsminister naar zijn inleiding en stelde zich bereid positief mee te werken naar billijke oplossingen. Hij stipte aan dat voor het vijfde decreet een oplossing met de sector Onderwijs kan gevonden worden. Voor de VLOS en de bibliotheken moet verder onderhandeld worden.

De bespreking per sectie lokte vele vragen, suggesties en kritieken uit van de commissieleden. Wat de Sectie 41, Schone Kunsten, betreft, werd de aandacht voornamelijk gevestigd op de steun voor literaire tijdschriften en het aangekondigde decreet inzake de scheppende kunstenaar.

De VLOS kwam ter sprake niet alleen wat de onvoldoende kredieten, het honoreren van de aangepane verbintenissen, de beheersing van de uitgaven, doch ook wat het probleem van de gebouwen betreft.

Wat de filmkunst betreft werd met genoegen gewezen op de steun voor scenarioschrijvers, en de behoorlijke resultaten bij de opleiding van Vlaamse regisseurs. De kredieten van de culturele en economische sector zouden best samengevoegd worden om tot een coherent beleid te komen.

In de theaterwereld werd het uitblijven van een of meerdere podiumdecreten betreurd. Tevens werd aandacht gevraagd voor het belang van het poppentheater. Een lid bestemde het ontwerp van podiumdecreet als corporatistisch, doch bracht begrip op voor het beperkte budget.

Het museumdecreet stuit op steeds dezelfde moeilijkheid, namelijk onvoldoende financiële middelen. Het oordeelkundig gebruik van de beschikbare waardevolle werken zou een ruimere uitstraling mogelijk kunnen maken, mits inschakeling in het kader van andere goed aangeschreven musea.

De gewaardeerde bibliotheek van het

Koninklijk Museum voor Schone Kunstendient behouden te worden, en het MUKHA moet niet alleen over een grote collectie beschikken, doch moet bovendien een rol spelen in het internationaal artistiek gebeuren. Zullen middelen, werking en statuut daartoe aangepast worden? Ook de ICC-bibliotheek moet trouwens de nodige aandacht krijgen.

Inzake de Stichting-Vertalingen werd betreurd dat het aandeel van de Vlaamse auteurs niet in overeenstemming is met de Vlaamse financiële inbreng.

Er werden eveneens vragen gesteld naar de Vlaamse vertegenwoordiging in de bestuursorganen van de EG-organisaties voor aanmoediging van audio-visuele produkties, het statuut van de Ancienne Belgique, en andere.

Op al deze tussenkomsten alsmede op de vragen aangaande de campagne Vlaanderen Leeft en het Koninklijk Ballet antwoordde de Gemeenschapsminister dat inzake steun aan de jonge auteurs dient verwezen naar de literaire tijdschriften die een toetsing zijn voor hun werk aan het publiek. Hoe deze verhouding juist ligt, kan slechts bepaald worden na het afsluiten van een jaargang. Een begripsomschrijving „beginnende auteur” zal steeds nodig blijven.

Een enkel decreet inzake scheppende kunstenaars werd als ondoenbaar bestempeld omwille van de diversiteit en eigenheid van elke subsector; er dient uitgegaan van het opdrachtenstelsel om de band tussen schepende en uitvoerende kunstenaar te herstellen.

Vervolgens weidde hij uitvoerig uit over het VLOS-budget; voor de cijfergegevens verwijs ik naar het verslag.

Inzake de thuishaven van het Ballet van Vlaanderen wordt nog naar een passende oplossing gezocht.

Het filmgebeuren in Vlaanderen is nog steeds gesteund op het koninklijk besluit van 10 november 1964. De discussie over het Vlaams karakter zal grotendeels worden opgelost door

F. Bosmans

het invoeren van een puntensysteem in het nieuwe filmdecreet. De Gemeenschapsminister illustreerde zulks met een aantal interessante gegevens over coproducties. Wat het Filmproductiefonds betreft, stipte hij aan dat de globale middelen ongeveer 196 miljoen frank bedragen, hetzij 114 miljoen van Cultuur, en 82 miljoen van Economie.

Bundeling van deze middelen impliceert het uitwerken van een visie inzake verdere subsidiëring en overleg tussen Cultuur en Economie. Meer commerciële producten komen in aanmerking om een rollend fonds te kunnen vormen, doch een decretale correctie inzake verplichting voor de aanwending van een deel van de omzet aan minder commerciële producten – zoals kortfilms en documentaires – zal noodzakelijk blijven.

Cultuur zou dan een autonoom beleid kunnen voeren ter ondersteuning van jonge creatieve Vlamingen : scenario's, scenarioscholen, eerste langspeelfilm.

Aangaande de organisatievorm van De Singel. MUHKA. Ancienne Belgique en andere stelde de Gemeenschapsminister dat de opmerkingen van het Rekenhof in feite betrekking hebben op een bevoegdheidsprobleem inzake artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Aan de Studiedienst van de Vlaamse Raad werd opdracht gegeven een omstandige nota daaromtrent voor te leggen.

Ingevolge een beslissing van een ministeriële werkgroep zal het vooropgestelde decreet voor de podiumkunsten opgesplitst worden in vier ontwerpen : dramatische kunsten, ballet en dans, receptieve productiecentra en muziektheater ; de VLOS zal in dit laatste worden opgenomen.

Vervolgens herinnerde de Gemeenschapsminister aan de historie k van het ICC. Het gebouw zou als info-centrum kunnen ingericht worden ; inzake de bestemming van de bibliotheek werd nog een beslissing getroffen.

Bij de Singel zijn problemen gerezen

inzake de betaalbaarheid van de werking. Einde 1989 zal het vermoedelijk deficit ongeveer 22 miljoen frank bedragen. De passende maatregelen moeten dringend getroffen worden.

Cijfers in de hand illustreerde de Gemeenschapsminister de werking van de Stichting voor Vertalingen. De formule voor aanzuivering van het tekort zal slechts kunnen vastgelegd worden zodra alle lopende betwistingen geklaard zijn.

De Vlaamse aanwezigheid in de door EG gesteunde audiovisuele projecten is te wijten aan de historische evolutie. De keuze van de verantwoordelijke geschiedt eerder op basis van belangstelling, dan wel op basis van de betrokken landen.

Met de nodige cijfergegevens antwoordde de Gemeenschapsminister op de vragen inzake het sociaal passief van de Opera voor Vlaanderen. Omwille van de tragere opstartperiode en de sociale perikelen is er een relatief grote overbruggingsperiode tussen de datum van ontbinding van de OVV en de effectieve aanwervingen voor de VLOS.

Ook de evolutie van de verbouwingswerken aan het operagebouw te Gent werd omstandig geïllustreerd en er werd aangetoond dat de reële kosten veel hoger zullen liggen dan de geraamde 500 miljoen frank. Er zullen dus prioriteiten moeten worden gelegd.

Wat de sponsering vanwege de Lotto betreft werd nog geen bevredigende oplossing gevonden. Wellicht zullen de Gemeenschappen moeten betrokken worden bij het beheer van de grote culturele instellingen.

Tenslotte ging de Minister nader in op de aankoop van kunstwerken, de kandidatuur van Antwerpen als Culturele Hoofdstad van Europa in 1993, de Campagne Vlaanderen Leeft en het Filmmuseum.

In de jeugdssector werd de aandacht vooral toegespitst op de betoelingspolitiek op basis van niet gecontroleerde initiatieven, het totaal gebrek aan inspecteurs, de gewenste decentralisatie van het jeugdwerk.

het jongerenpaspoort, de inschakeling van dienstplichtigen en GESCO's in het jeugdwerk en de teloor-gang van de jeugdhuiswerking.

De Gemeenschapsminister gaf een duidelijk overzicht van de evolutie van de subsidiëring sedert 1987, waaruit een wezenlijke verhoging blijkt. Het is evenwel momenteel niet mogelijk de bijkomende kredieten voor werving van personeel of nieuwe initiatieven toe te kennen. Een betere coördinatie tussen de reeds opgerichte organisaties zou wellicht reeds enig resultaat geven.

Het is absoluut niet de bedoeling dat te bezoldigen beroepskrachten door de Minister zouden worden aangewez-

Wat de gewenste decentralisering van het jeugdbeleid betreft zou de oprichting van een ad hoc overlegstructuur tot stand komen in de schoot van de Commissie Cultuur.

Voor de tewerkstelling van GESCO's wordt overleg gepleegd met de Minister van Tewerkstelling en Arbeid, terwijl de problematiek van het kader en de inspecteurs van de Dienst Jeugdvorming besproken wordt met de Gemeenschapsminister voor Binnenlandse Zaken en het Openbaar Ambt. Een nakende oplossing werd in het vooruitzicht gesteld. Er zal dan een meer regelmatige controle op de jeugdactiviteiten mogelijk zijn.

Over de ondersteuning van de werking van de Jeugdraad door een centrum voor jeugdonderzoek werd nog geen enkel concreet standpunt uitgewerkt. Alleszins zal ook een budgettaire benadering ten opzichte van het universitair onderzoekswerk moeten worden verricht.

Om de bespreking van de sectie Jeugd af te ronden bevestigde de Gemeenschapsminister dat hij voor de zomervakantie van 1990 de suggestie van de Dienst Jeugdwerk zal overnemen inzake het contingent mandagen miliciens. Het komt uiteindelijk aan de Minister van Landsverdediging toe hierover te beslissen.

Het advies van de Jeugdraad in verband met het statuut van de dienstplichtigen werd aan de Minister van

F. Bosmans

Landsverdediging overgemaakt, met verzoek ingelicht te worden over het verleende gevolg.

Bij de bespreking van de sectie 43, Volksontwikkeling, hadden de commissieleden veel aandacht voor de erkende koepels, de lectratiebegeleidingsorganisaties, de uitvoering van het koninklijk besluit 67, de financiële evolutie van het vijfde decreet, de personeelstoelagen voor staffunctionarissen, de toepassing van de CAO's, de stand van zaken van het decreet Culturele Centra en Culturele raden, de evaluatie van de decreten, de effecten van de verzuiling en de verkokering, de subsidiëring van de amateuristische kunstbeoefening en de indexering van de werkingstoelagen. Hierop verstreekte de Gemeenschapsminister de gevraagde toelichtingen en cijfergegevens.

Aangaande het vijfde decreet wees hij erop dat de bevoegdheid inzake basiseducatie werd overgeheveld naar de sector onderwijs, waarvoor nog geen regeling werd uitgewerkt. Ten einde aan een vacuüm te ontkomen werd door beide betrokken Ministers samen een voorstel tot oplossing voorgesteld aan de Vlaamse Executieve. Zodra de nieuwe regeling voor de basiseducatie wordt ingevoerd moet het vijfde decreet aangepast worden.

Voor het budgettaire tekort van de weddetoelagen voor de staffunctionarissen van de culturele centra zal een lineaire spreiding worden toegepast. Tot 1989 was dit het enige decreet dat voor honderd procent werd uitgevoerd: ingevolge de budgettaire beperkingen zijn ook in deze sector bezuinigingen onvermijdelijk. Het programmadecreet voorziet derhalve dat de weddetoelagen niet meer rechtstreeks aan de betrokken personeelsleden, doch wel aan de gemeentebesturen worden gestort, die op hun beurt de wedde aan de betrokkenen dienen uit te betalen, hetzij rechtstreeks, hetzij via de behorende V.Z.W. Basis-brutobedrag van de wedde, index en CAO blijven evenwel ongewijzigd.

Desondanks is het niet aangewezen

de investeringen in culturele centra stop te zetten. Deze zijn immers belangrijke pijlers voor het Cultuurbeleid en de gemeentebesturen moeten hierin autonoom kunnen beslissen.

Wat de uitvoering van het koninklijk besluit 67 betreft verklaarde de Minister dat hij voor de subsidiëring steeds het advies van de administratie volgt. Er kunnen vier soorten organisaties onderscheiden worden; de organisaties voor vormings- en ontwikkelingswerk worden doorverwezen naar het vijfde decreet, waar ze eigenlijk thuis horen.

De wanverhouding prestatie-subsidie moet worden weggewerkt.

Ingaand op het verzoek omtrent de reële kostprijs van de uitvoering van de decreten gaf de Minister de nodige cijfergegevens, die in het verslag worden overgenomen.

De evaluatie van de decreten door de Hoge Raad voor Volksontwikkeling bestempelde hij als minimaal; er werd derhalve aangedrongen op een meer fundamentele benadering. Inmiddels werd de procedure voor de herziening van de decreet aangaande de culturele raden, de culturele centra en de amateuristische kunstbeoefening aangevat, waarbij ook de deregulering wordt doorgevoerd. De nieuwe decretale regeling van de amateuristische kunstbeoefening werd reeds door de Hoge Raad voor de Volksontwikkeling geadviseerd en zal eerlang aan de Vlaamse Executieve worden voorgelegd.

Voor de interessante cijfergegevens inzake uitvoering van decreten en bevoelagen alsook voor de antwoorden op specifieke toestanden verwijs ik eveneens naar het verslag.

De Voorzitter: Mijnheer Bosmans, mag ik u vragen af te ronden?

De heer F. Bosmans: Ik zal dat proberen, mijnheer de Voorzitter, maar het betreft een vrij belangrijk hoofdstuk en het is altijd moeilijk dat in het kort weer te geven.

De Voorzitter: Er zijn nog heel wat sprekers ingeschreven voor deze namiddag en er moet nog een ander belangrijk hoofdstuk worden behan-

deld. Ik dring dan ook aan opdat iedereen zich **zou** houden aan de opgegeven tijd.

De heer F. Bosmans: Ik zal trachten mijn uiteenzetting in te korten door meer te verwijzen naar het verslag.

Inzake het bibliotheekwezen werd hoofdzakelijk het gebrek aan financiële middelen aangeklaagd. Op de precieze vragen antwoordde de Gemeenschapsminister dat er weliswaar geen nieuw crisisbesluit zal moeten worden getroffen. Er zal evenwel weinig ruimte blijven om verdere uitbreiding van de lectratiebegeleidingsorganisaties te betoelagen.

In verband met sport en recreatie denk ik dat andere collega's het woord zullen nemen. In elk geval werd de aandacht gevestigd op de integratie van het Vlaamse Sportfonds en op de samenwerking met het BOIC, dat met een samenwerkingsprotocol werd bezegeld, alsook op het overleg met de andere Gemeenschappen over specifieke problemen.

Wat het sportbeleid in Brussel betreft moet nog verder overleg worden gepleegd tussen de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Vlaamse Gemeenschap. Ook de administratieve toestand van het BLOSO-personeel werd uitvoerig besproken.

Mijnheer de Voorzitter, om tegemoet te komen aan uw verzoek mijn uiteenzetting in te korten, ga ik nu over tot de sectie 46: Toerisme. Deze sector werd besproken samen met de Voorzitter van de Raad van Bestuur en de Commissarissen-generaal van het CGT. Ook daar werd duidelijk aangetoond dat de besnoeiingen in deze sector niet altijd ten goede komen aan onze economie en dat het gebrek aan middelen om het toerisme aan te trekken naar onze eigen toeristische centra ook een gebrek aan inkomen van deviezen zal meebrengen.

Bij de bespreking van de sectie 48, Internationale Culturele Betrekkingen, vroegen de commissieleden bijzondere aandacht voor een beleid dat zou uitgaan van een „Groot Nederlands Cultureel Gemenebest”. Er werd gepleit voor een aanpassing van

F. Bosmans

het Taalunieverdrag en grote zorg voor de belangrijke functie van de Brakke Grond.

De BRT- en VTM-uitzendingen, die thans ook in Nederland kunnen worden ontvangen, geven aan onze noorderburen een beter beeld van de Vlamingen. Een nauwe samenwerking met het oog op 1992 is dan ook ten zeerste aangewezen.

In zijn repliek herinnerde de Gemeenschapsminister eraan dat onlangs te Antwerpen een evaluatiedag plaats had, waaruit de passende conclusies zullen worden getrokken. De Taalunie is een belangrijk instrument, ook om de Europese culturele uitdaging aan te kunnen.

Tot besluit van deze uitvoerige bespreking werd overgegaan tot de indicatieve stemming over al de aan de Commissie voorbehouden artikels. Zij werden eenparig goedgekeurd.

De amendementen, ingediend door de heer G. Geysels bij de secties 42, 43 en 44 werden eenparig verworpen. Vervolgens werden de sectie 09, 41, 45, 48 en 49 eenparig goedgekeurd. Bij de sectie 46, Toerisme, was er één onthouding.

Vooraleer tot de eindstemming over te gaan vatte de Voorzitter van de Commissie de algemene opmerkingen en bezwaren samen die als een rode draad door de bespreking werden geformuleerd : het enveloppesysteem is onhoudbaar voor de culturele sector ; in andere sectoren werd het voor specifieke noden reeds doorbroken ; het tekort aan kredieten wordt systematisch afgewenteld op de lokale besturen ; de economische groei rechtvaardigt dat de vroeger geleverde inspanningen in de zachte sectoren, ten voordele van economische sectoren, thans in de andere richting zouden spelen ; sedert 1989 wordt geen enkele decretale of andere subsidieregeling nog volledig uitgevoerd ; engagementen op contractuele basis worden niet meer nagekomen.

Derhalve richt de Commissie voor Cultuur een sterke aanbeveling aan

de Vlaamse Executieve om een grondig onderzoek te wijden aan de reële financiële noden en tekorten van de culturele sector, vooraleer de begroting 1991 op te stellen en het aanpassingsblad voor 1990 tijdig in te dienen met een adequate oplossing voor de meest urgente noden.

Dáarbij wordt nogmaals en met veel aandrang bijzondere aandacht gevraagd voor de toepassing van de decreten en de bestaande subsidieregelingen, de problemen in de sector opera en orkesten, het museumbeleid, het sociaal cultureel werk met kansarme jongeren en volwassenen.

Ik wil dan ook de hoop uitdrukken dat de Vlaamse Executieve oor zal hebben voor dit unaniem advies van de Commissie Cultuur.

Het is in dat vertrouwen dat de Commissie bij de indicatieve eindstemming eenparig het geheel van de begroting voor Cultuur heeft aangenomen.

De Voorzitter : De heer Van Peel heeft het woord.

De heer M. Van Peel (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's. bij het einde van zijn uiteenzetting heeft de verslaggever, verwijzend naar het verslag, medegedeeld dat de Commissie voor Cultuur unaniem haar beklag heeft gemaakt over de manier waarop de sector in deze globale begroting wordt behandeld.

In de Commissie voor Cultuur werd unaniem gesteld dat het enveloppesysteem voor de culturele sector onhoudbaar blijft. Het tekort aan kredieten in de culturele sector wordt systematisch afgewenteld op de lokale besturen en de economische groei is derwijze dat, nadat de zachte sectoren enige inspanningen voor de harde hebben geleverd, het omgekeerde mag worden verwacht.

Meermaals wordt vastgesteld dat engagementen in de culturele sector, die door de Vlaamse Executieve op contractuele basis werden aangegaan, niet worden nagekomen. Dit was een unanieme kreet van de Commissie, die overigens door u, mijnheer de Minister, werd bijgetreden.

Als ik het even over uw eigen, toch wel merkwaardige positie mag hebben – die niets te maken heeft met uw persoon, maar toch wel met de functie, die u op dit ogenblik vervult – verwijs ik naar een Amerikaanse president wiens ambtstermijn ten einde loop en niet meer herkiesbaar is. Deze staat bekend als een lame duck. Hetzelfde beeld komt me voor de geest als ik uw bijzondere situatie van Minister-in-oppositie op het Cultuurdepartement tracht te typeren. Weg is de kleurige zeepbel van Vlaanderen Leeft. Wat overblijft is een Minister die moet komen klagen dat hij bij de opstelling van zijn eigen begroting niet of nauwelijks betrokken wordt en machteloos moet toezien hoe anderen prioriteiten legen, maar niet bij cultuur.

Uw lame-duck-situatie noopt u er nu toe steeds meer de nadruk te leggen op de oppositierol in plaats van op de Ministerrol. Het Ministermasker valt af. Na de BRT mogen nu ook de volksontwikkelingsdecreten voor u worden afgeschaft. Weg met het omzwachtelde begrip evaluatie, maar gewoon afschaffing. Die uitspraken kunnen het cultuurveld zelfs niet meer opschrikken. Wat de Minister van Cultuur zegt heeft immers toch geen impact op het beleid : dat weten wij, dat weten zij en dat weet u nog het best van allemaal.

Uw uitspraken hebben nog net evenveel gewicht als die waarin collega Denys de afschaffing van het decreet op het landelijk jeugdwerk voorstelt, namelijk een leuk fait-divers, een ongevaarlijke oppositie-speldeprik. Ik zou er dan ook niet te zwaar aan tillen, ware het niet dat het de culturele sector zelf is, die het slachtoffer wordt van deze politieke situatie en de rol, die u erin vervult. Dat heeft de Commissie voor Cultuur in haar unaniem advies aan de Executieve duidelijk willen maken, maar net zomin als u maken wij ons veel illusies over het lot dat dit advies te wachten staat.

Minister P. Dewael : Spreekt u namens de Ministers van uw partij ?

De heer M. Van Peel : Ik zeg hier duidelijk welk vertrouwen ik heb in de culturele bekommernis van de Ministers van alle fracties.

Van Peel

Mijnheer de Minister, ik stel vast dat door deze situatie de hele culturele sector wordt gemarginaliseerd, evenals uw politieke geloofwaardigheid. Daarover dien ik mij geen zorgen te maken, dat zal u wel doen. Ik ben er trouwens van overtuigd dat u nog maar aan het begin staat van een bloeiende politieke loopbaan.

Minister P. Dewael : Ik voel mij blakend gezond wat dat betreft.

De heer M. Van Peel : Mijnheer de Minister ik zou u toch willen suggereren – het zou niet enkel uw eigen politieke geloofwaardigheid ten goede komen, maar ook de culturele sector – met groot tromgeroffel ontslag zou nemen. Wat zou er dan gebeuren ?

Minister P. Dewael : Dan komt er een andere Vlaamse liberaal in de plaats !

De heer M. Van Peel : Stel u voor, mijnheer de Minister, dat in de pers zou verschijnen „Minister Dewael weigert nog verder als schaamlap te dienen, waarachter de Executieve haar complete desinteresse voor het cultuurbeleid in Vlaanderen tracht weg te moffelen”. Dat zou uw eigen politieke geloofwaardigheid ten goede komen en voor de culturele sector misschien een schokeffect betekenen. Ik aarzel niet hier te stellen dat deze sector in de begroting op een marginale manier wordt behandeld.

Minister P. Dewael : Wat is het lot van de Vlaamse liberaal die mij zou opvolgen ?

De heer M. Van Peel : Misschien dat hij met hernieuwde moed kan beginnen.

Minister P. Dewael : Zal uw fractie op dezelfde manier tegenover hem staan ?

De heer M. Van Peel : Hij zal misschien met hernieuwde moed trachten, vanuit zijn rol in de oppositie, toch wat meer te doen dan alleen nog maar – dat is mijn kritiek – de klemtoon leggen op oppositiespelen, zodanig dat niemand nog weet wie Minister is en wie in de oppositie is en waar het naartoe moet leiden.

Minister P. Dewael : Mijnheer Van Peel, als uw Ministers in de Vlaamse Regering mij het geld niet geven, kom ik het bij het Vlaamse Parlement vragen en u kan daar iets aan doen. U kan de macht, die u als Vlaams parlementslid heeft, gebruiken, maar u is de gevangene van uw eigen meerderheid. Daarmee is de culturele sector ook niet gediend.

De heer M. Van Peel : Mijnheer de Minister, wij hebben nog uitstel van executie gegeven. In de Commissie voor Cultuur hebben wij unaniem gesteld dat wij eisen dat de Executieve vóór de begroting 1991 aan de reële financiële noden en tekorten in de culturele sector een grondig onderzoek zou wijden. Wegens tijdsgebrek kan ik deze niet vermelden. Wij eisten ook dat het bijblad voor 1990 tijdig zou worden ingediend, ten einde daarin aan te duiden hoe de talloze opmerkingen inzake de bibliotheeksector, de Operastichting, het vijfde decreet, enzovoort, zullen worden opgevangen. Dat werd in de Commissie, ook door de leden van de meerderheid, gesteld.

Mijnheer de Minister, ik wou nog een aantal precieze vragen stellen. Aangezien mijn spreektijd voorbij is, zal ik u deze literatuur besparen. Ik zal ze bondig opsommen.

Wanneer zullen de vijf vrije bibliotheken, die aan alle voorwaarden tot erkenning beantwoorden, worden erkend ? Hoe staat het met het probleem rond het vijfde decreet en de basiseducatie ? Wat zal door onderwijs worden betaald ? Wat zal door u worden betaald ? Welke organisaties dreigen het slachtoffer te worden van heel die mistige regeling, die de Executieve heeft uitgewerkt ? Wanneer komt er een oplossing voor de inspecteurs van de Dienst Jeugdwerk ? Hoe staat het met de huisvesting van het Ballet van Vlaanderen ? Normaal zou ik daarover een mondelinge vraag hebben gesteld, maar ik heb deze aan de begroting moeten toevoegen. Volgens allerlei geruchten zou het Ballet van Vlaanderen naar Aartselaar worden overgebracht. Daar maakt men zich ongerust omdat er een cultureel centrum staat dat voor de verenigingen was

bedoeld. Is het juist dat het naar Aartselaar zal worden overgebracht ?

De Voorzitter : De heer Berben heeft het woord.

De heer P. Berben (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, ik beschik over dertig minuten, maar zal die zeker niet overschrijden.

Ik dank de verslaggever voor zijn verslag.

Op 15 februari van dit jaar stonden wij op ditzelfde gesprekstoelte om het voorliggende Regeerakkoord te bespreken.

Inzake Cultuur deden de meerderheidspartijen in de Vlaamse Regering grote beloften. Zo lezen wij : de Vlaamse Regering zal de kansen op zinvolle vrijetijdsbesteding voor alle Vlamingen optimaal verzekeren”, alsook, „de steeds toenemende vrije tijd moet mogelijkheden bieden om de cultuurparticipatie, de actieve sportbeoefening en het maatschappelijk engagement te verhogen”.

Uit deze verklaring zou men logischerwijze moeten afleiden dat de meerderheidspartijen meer middelen aan cultuur zouden toebedelen.

Maar wat stellen we vast ? Het beleid van Minister Dewael werd jaren vanuit de oppositie afgedaan als niet-cultuurminded, maar nu deze partijen deelnemen aan het beleid en de meerderheid uitmaken, stellen we voor de eerste maal sinds jaren een daling van het budget in de cultuursector vast.

Ik dacht altijd dat een begroting een uiting moest zijn in cijfers, in harde centen van wat men in zijn beleid vooropstelt. Men moet dat dan ook doen, want cultuur is en blijft in onze snel evoluerende samenleving immers een zeer belangrijk gegeven en met het oog op de eeuwwisseling moeten wij vragen durven stellen over onze culturele identiteit en een culturele architectuur uittekenen waarbij de individuele mens in staat

Berben

wordt gesteld tot zelfontplooiing, want dat is dan toch de definitie van cultuur.

Bij deze rijst de vraag of wij het huidige cultuurbeleid dat gestoeld is op decreten uit de jaren '70, die voortkwamen uit de ideeën van de jaren '60, met de jaren '80 achter ons en met de jaren '90 voor de boeg, niet grondig in vraag moeten durven stellen. Mijnheer Van Peel, het komt mij namelijk voor dat deze decreten veelal leiden tot meer verzuiling en corporatisme enerzijds en tot protectionisme van de professionelen in de belangengroepen van de cultuursector anderzijds.

Mijn inziens worden niet ontwikkelingen hierdoor afgeremd of krijgen zij onvoldoende kansen.

De heer M. Van Peel : Ik vraag me af wat u precies bedoelt met woorden als verstarring en verzuiling. Er valt een verzuilingsdebat te voeren, maar wat heeft dit hiermee te maken ? Op een moment dat organisaties die gezamenlijk honderdduizenden leden groeperen, mensen die daarvoor lidgeld betalen en erbij willen zijn, voor twee derde zichzelf betalen en amper voor één derde subsidies van de overheid krijgen en die de afgelopen generaties en tot op dit moment een enorme cultuurspreiding betekenden, wat heeft dat te maken met verzuiling en waarom zou dat betekenen dat die een nieuw cultuurbeleid in de weg staan ? Dat begrijp ik niet. Ik zie absoluut het verband niet dat u met de verzuiling wil leggen.

De heer P. Berben : Ik heb mijn standpunt en u hebt het uwe, met alle waardering voor uw persoon. Ik stel voor in overleg met iedereen cultuur in Vlaanderen eens goed onder de loep te nemen.

Ik stel voor een open debat te voeren over de richting waarheen we met ons cultuurbeleid in de toekomst naartoe moeten. Ook de verzuiling kan in dat debat worden besproken.

Het uitgangspunt moeten niet de bestaande structuren zijn, maar de individuele mens. Deze besprekingen

zullen verre van eenvoudig zijn. Iedere belanghebbende partij zal immers zijn eigen subsidie en werksoort optimaal verdedigen en trachten buiten schot te blijven.

Evenwel geloof ik dat enkel door brede dialoog tussen overheid, culturele sector, privé-sector en de gehele bevolking, een einde kan worden gemaakt aan deze volledig misgroeide situatie.

De situatie is enigszins vergroeid. Dat er niet genoeg centen zijn hebt u duidelijk verwoord. Ik suggereer u, mijnheer Van Peel, dat in uw partij te zeggen, die niet voor meer middelen heeft gezorgd. Cultureel Vlaanderen is niet gediend met die verstarring, integendeel.

De heer M. Van Peel : Wat mij intrigeert is te weten waarom uw Minister het woord schaamlap gebruikt, maar de verantwoordelijkheid voor de uitvoering ervan wil nemen. Dat ontgaat mij helemaal.

Ik ben wel vragende partij voor uw globale dialoog en wil geen enkel heilig huisje onaangetast laten. Ik wil wel vermijden dat het schamele budget waarover wij spreken, de culturele sector onderling opjut, terwijl het een probleem is van de totale Vlaamse begroting.

De heer P. Berben : Ik wil aan bepaalde van uw heilige huisjes niet raken, maar als er geld tekort is zal men het toch ergens moeten halen.

De heer J. Devolder : Mijnheer Van Peel, houdt u rekening met wat via de gemeentelijke subsidiëring in bepaalde zuilen wordt binnengebracht ?

De heer M. Van Peel : Bedoelt u de gemeentelijke subsidiëringen van de verenigingen ? Ik vind het niet meer dan normaal dat de gemeenten bij culturele verenigingen en organisaties actief zijn.

De heer P. Berben : Als eerste testcase voor de wil om de verzuiling tegen te gaan ziet de PVV het nieuwe bibliotheekdecreet. Het overgangsdecreet loopt einde 1990 af. Het nieuwe decreet zal moeten aantonen

dat men het in Vlaanderen ernstig meent met de ontzuiling.

De PVV-visie ter zake is duidelijk : de uitvoering, in aangepaste vorm, van de principes van het bibliotheekdecreet van 19 juni 1978, zonder dat geraakt wordt aan de basisbeginselen van het decreet.

Hierbij dient het tot stand brengen van één openbaar, pluralistisch bibliotheeknet in Vlaanderen en de uitbouw van een verticale bibliotheekstructuur : op lokaal vlak via de gemeentelijke plaatselijke openbare bibliotheken, de POB, en op provinciaal vlak via de centrale openbare bibliotheken, de COB, centraal te staan.

De uitvoering, in aangepaste vorm van het bibliotheekdecreet van 1978 en de eis tot deregulering moeten verhinderen dat een tweede, katholiek, privaatrechtelijk bibliotheeknetwerk wordt gehandhaafd of uitgebouwd. Deze dreiging is immers zeer reëel en is zowat de enige reden voor de CVP om het huidig decreet te wijzigen.

Er is een tweede testcase inzake ontzuiling. Dit is een voorstel van decreet houdende decentralisatie van de financiering van het jeugdwerk.

Dit voorstel werd door de heer Denys ingediend en door mijzelf mede-ondertekend. Er is gebleken dat de activiteiten van de plaatselijke groeperingen te zeer afhankelijk zijn van de overkoepelende landelijke organisaties. Ons voorstel strekt ertoe te subsidiëren waar het nodig is, namelijk rechtstreeks aan de basis. Welke de voorwaarden hiervoor zijn zal later ter sprake komen.

Ik wil er duidelijk op wijzen dat de PVV het kunstbeleid van de Minister zeer positief evalueert. Zo juichen wij het ingevoerde opdrachtersysteem voor de scheppende kunstenaar toe. Wij zijn ervan overtuigd dat een dergelijk opdrachtersysteem de enige wijze is om de band tussen de scheppende en uitvoerende kunstenaar enerzijds en het publiek anderzijds te herstellen.

Wij hopen dan ook dat dit systeem in de toekomst verder wordt uitge-

Berben

werkt. Het lijkt ons immers de enige wijze om het grensverleggende karakter van de cultuur te stimuleren en te ondersteunen. Daarom mag de kunstsector dan ook niet in een strak keurslijf van reglementeringen worden geplaatst. Integendeel, vooral deze sector dient te worden bevrijd van overdadige bemoeienis.

Wij moeten meer aandacht besteden aan de kwaliteit die bij ons leeft. Diverse Vlaamse kunstenaars worden bejubeld in het buitenland, maar vaak vergeten in eigen achtertuin. Laten we trachten het aanbod te verhogen en ervoor zorgen dat elk individu wordt aanzet om binnen dit gedifferentieerd aanbod tot cultuurbeleving te komen.

Mijnheer de Minister, ik feliciteer u met uw initiatieven voor de bevordering en de propaganda van de Vlaamse kunst in het buitenland. Op de drempel van de eenentwintigste eeuw, die gekenmerkt wordt door een steeds toenemende internationalisering, is het noodzakelijk de Vlaamse cultuur uit te dragen.

De heer F. Bosmans (CVP) bracht verslag uit over de begrotingsmaterie Cultuur

Hierbij stel ik vast dat Nederland een bevoorechte partner is. Via de Taalunie kan een gezamenlijk standpunt worden ingenomen en kan de Nederlandstalige culturele eenheid op het Europees platform sterker dan tevoren aan bod komen. Wij zijn er dan ook voorstander van op de toelagen voor de Taalunie te verhogen.

Het verheugt mij ook dat in Vlaanderen artistiek werk van een hoog niveau wordt gebracht. Ik denk hierbij aan de Filharmonie. Zij brengt op de eerste plaats goede kunst en slaagt erin subsidiëring en sponsoring te doen combineren. Zij wordt geleid door een goede manager. Dit zou ook voor andere organisaties welkom zijn.

De situatie van de Vlaamse Opera is echter enigszins verontrustend. De verslaggever is daarop voldoende ingegaan. De Vlaamse Opera dreigt financiële middelen te moeten inleveren.

De heer W. Content : Mijnheer Berben, u hebt het de hele tijd over een gebrek aan middelen. De PVV zou toch eens moeten weten wat zij wil. Enerzijds vraagt u besparingen en anderzijds verwijt u de Regering dat zij niet voldoende middelen geeft.

De heer P. Berben : Ik heb u op de Regeringsverklaring gewezen. Uw partij heeft de belofte gedaan om meer middelen te geven. Die zijn echter niet beschikbaar. U kunt de Minister niet verwijten dat hij dan roeit met de riemen die hij heeft.

De heer W. Content : Hetzelfde geldt voor toerisme. Men klaagt over te weinig middelen, maar dat is vaak het resultaat van de propaganda van de PVV.

De heer P. Berben : Ik zal u dadelijk aantonen hoe wij meer financiële middelen kunnen bekomen, want wij beseffen dat de overheid ze waarschijnlijk niet kan geven. Dat is zeer spijtig en het lost uw belofte niet in. Wij pleiten dan ook voor fiscale stimuli.

De heer W. Content : Welke beloften hebben wij dan gedaan ?

De heer P. Berben : Wat hebt u in het Regeerakkoord geschreven ?

De heer W. Content : Iedere keer zijn wij op tegenstand van de liberalen gestoten, die propaganda voerden voor besparingen.

Minister P. Dewael : Zolang u in de oppositie zat, mijnheer Content, hebt u meer middelen voor cultuur gevraagd. Nu behoort u tot de meerderheid en vraagt u het omgekeerde.

De heer P. Berben : Ik ben het met de beleidsintenties van de Minister voor de sociaal-culturele sector eens. Deze sector moet inderdaad grondig geheroriënteerd worden. Hierbij mogen niet de verzuilde en verkokerde werkvormen centraal staan, maar wel de initiatieven die de burger rechtstreeks ten goede komen.

Tot slot is de PVV van mening dat er toch een goed cultuurbeleid wordt gevoerd. Wij willen dan ook dat er op de ingeslagen weg wordt verdergegaan. Er moeten meer middelen komen, maar aangezien de overheid deze niet heeft, moeten wij naar andere manieren zoeken om meer geld voor cultuur te vinden.

Mijnheer de Minister, ik hoop dat u uw ideeën verder gestalte zal geven binnen de Vlaamse Executieve. Thans lijkt het erop dat men u wil afschilderen als de boeman van instellingen en organisaties die door een sinterklaaspolitiek worden rechtgehouden. De andere partijen durven echter hun zwakheid niet toegeven en wentelen haar af op anderen. Ik hoop dat u zich door deze Vlamingen niet uit het lood laat slaan, want ons cultureel leven zou er zonder uw stimulerende kracht op achteruitgaan. *(Applaus bij de PVV)*

De Voorzitter : De heer Peeters heeft het woord.

De heer L. Peeters (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, diverse door de verslaggever naar voren gebrachte en door de Minister vermelde knelpunten kregen reeds aandacht in de algemene uiteenzetting van onze fractieleider Lode Hancké en zullen ook door collega Seeuws worden behandeld. Ik denk hierbij bij voorbeeld aan de VLOS, het bibliotheekdecreet en het Vijfde Decreet. Ik wijs er eveneens op dat andere sprekers de

L. Peeters

onderdelen sport en toerisme zullen behandelen.

Mijnheer de Minister, ik zal niet ingaan op het feit of u een Minister van de meerderheid of van de oppositie bent. Ik tracht een constructieve bijdrage tot dit debat te leveren. (*Applaus bij de PVV*)

Ik zal een aantal aspecten aanbren- gen waarover tot nu toe niet werd gesproken.

Met betrekking tot het onderdeel Schone Kunsten wens ik aandacht te besteden aan de hiernavolgende onderdelen : de maatregelen ter ondersteuning van de auteurs van de literaire werken, de organisatie van en samenwerking met. betrekking tot de filmproductie en onderdelen van het theater.

Ten eerste, de betoelaging van de auteurs van literaire werken. Algemeen kan worden vastgesteld dat er onvoldoende aandacht wordt besteed aan de sociaal-economische positie van de auteur in onze samenleving en dit geeft uiteraard nog extra-moeilijkheden voor beginnende en jonge auteurs.

Alleszins is het aangewezen dat meer kwaliteitsnormen worden gehanteerd bij de verdeling van deze overheids- gelden en moet het duidelijk zijn dat substantiële toelagen meer en meer een absolute noodzaak worden. Dit impliceert uiteraard meer een artistieke keuze in de plaats van deze be- toelaging zeer fragmentair te verde- len over alle aanvragers.

Terecht moet immers worden opge- merkt dat met de toelagen, inge- schreven in de begroting, aan auteurs van literaire werken – nu 12 miljoen en vorig jaar 5 miljoen – slechts beperkte steun kan verlenen wanneer daarvoor een dergelijk hoog aantal auteurs in aanmerking blijven ko- men. Vorig jaar waren er 64. Ook kwalitatieve normen ontbreken meestal.

Wat de toelagen voor de additionele honoraria van literaire tijdschriften betreft, mag terecht worden gesteld dat deze toelagen al te vaak niet bij de jonge en beginnende auteurs te

recht komen, daar deze slechts in ge- ringe mate aan bod kunnen komen in de literaire tijdschriften. Boven- dien is de regeling zuiver administra- tief en zeer rigide.

Naar mijn mening is het aangewezen te denken aan de uitbouw van een Fonds der Letteren, eventueel naar het Nederlandse model, waarvan de krachtlijnen als volgt kunnen worden omschreven : de bundeling van de beschikbare middelen in verband met de letteren, de uitbouw van kwali- teitsnormen en het vastleggen van de criteria voor betoelaging, met het tot stand brengen van een toetredings- recht, de toekenning van subsidies en additionele honoraria volgens deze objectieve en kwalitatieve criteria ; de organisatie van werk- en reisbeur- zen ; de uitbouw van een sociaal-e- conomische positie van de auteurs on- der meer door het verlenen van meer substantiële toelagen, en dus veeleer een kwalitatieve beoordeling ; de volledige controleerbaarheid van dit Fonds nastreven.

Een benaderende gelijkaardige be- zorgdheid kan worden geuit met be- trekking tot het uitwerken van een samenwerking tussen de departe- menten Cultuur en Economische Za- ken voor de filmproductie. Tot op heden bleven de beide subsidiërings- mogelijkheden volledig gescheiden, namelijk de subsidiëring vooraf door het departement van Cultuur en de betaling nadien door het departe- ment Economische Zaken. op basis van zuiver economische criteria, een boekhoudkundige beloning post fac- turn.

Zonder enige twijfel is het duidelijk dat hier meer wisselwerking tussen de beide budgetten is aangewezen, met de klemtoon op subsidiëring aan de start en waarbij de overheid in het filmgebeuren effectief een productie- partner wordt. Wij zijn er tevens van overtuigd dat de samenwerking tus- sen de beide departementen een reë- le kans tot slagen heeft. Gemeen- schapsminister De Batselier heeft trouwens reeds een principesverkla- ring afgelegd, waarin hij de economi- sche oorzaak van steun aan de filmin- dustrie onderschrijft en, verklaart sa- men met het departement Cultuur, aan de basis van de productie te wil- len sleutelen. Om deze intenties te

staven is het filmbudget in de begro- ting Economische Zaken trouwens in belangrijke mate gestegen.

Laat ik ook hier een aantal krachtlij- nen voor een toekomstige subsidië- ringspolitiek formuleren.

Ten eerste, het is essentieel dat de overheid, zowel op economisch als op cultureel vlak, haar rol blijft spe- len, en daarom moet een onderscheid in diverse vormen van steun worden overwogen.

Ten tweede, er is de potentieel com- merciële film waar wel een startpre- mie kan worden overwogen maar die wegens het zuiver commercieel ka- rakter uiteindelijk maar zal kunnen leiden tot het geven van een bank- garantie.

Ten derde, alle interessante produk- ties moeten aan bod kunnen komen, in een combinatie van subsidies Eco- nomische Zaken en Cultuur.

Ten vierde, een autonome werking op experimentele terreinen, de zu- iver culturele producties moeten ab- soloot mogelijk blijven.

Ten vijfde, een studiecél bij Cultuur voor het onderzoeken van de artistie- ke criteria en een promotiecél bij Economische Zaken voor het beoor- delen van de exploitatieerbaarheid, moet samen voorbereidend onder- zoek doen.

Ten zesde, een bredere visie op film moet ook aandacht hebben voor jeugd- en animatiefilm, een betere organisatie van de promotie, in het algemeen, een doorlichting van de werking van de filmscholen, een her- ziening van de filmkeuring en aan- dacht voor de penibele situatie van het Filmarchief.

Met betrekking tot de podiumkunst- decreten wil ik geen discussie uitlok- ken over de inhoud van de decreten zelf, vermits dit het onderwerp zal moeten uitmaken van een grondige bespreking in de Commissie. In de rand wil ik echter wel even mijn be- kommernis uiten inzake het kinder- en jeugdtheater, alsook het poppen- theater.

Momenteel ontvangt het kinder- en jeugdtheater ongeveer een vierde van het totale theaterbudget. Dit kan

L. Peeters

veel lijken, maar een kleine uiteenzetting over de specifieke situatie van het kinder- en jeugdtheater maakt duidelijk dat de feitelijke problemen niet wordt verholpen.

Theater dat zich naar kinderen en jongeren richt, richt zich naar een arm publiek. Volwassenen betalen immers hogere toegangsprijzen dan kinderen.

De uitkopers van de produkties, de culturele centra, weten dit natuurlijk ook. Dit onevenwicht inzake inkomsten wordt helemaal niet volgehouden aan de kant van de uitgaven tussen de beide theaterdisciplines. De lonen voor de acteurs, de kosten voor decor, vervoer enzovoort zijn in het kindertheater immers net zo hoog als in het theater voor volwassenen. Kindertheatres spelen, enorm veel, er worden vaak twee voorstellingen per dag gegeven tegen lage uitkoopsommen. Kortom, men kan zonder enig probleem stellen dat het kindertheater door zijn structuur is benadeeld ten opzichte van het volwassenentheater.

Wanneer dan wordt gezegd dat kindertheater een vierde van de totale subsidiepot krijgt, wordt de indruk gewekt dat op die manier aan de benadeling wordt verholpen. De realiteit blijkt anders en de verschillen tussen de ensembles zijn enorm. Die structurele toestand moet worden verholpen! Mijnheer de Minister, ik wens hier te onderstrepen dat het stimuleren van het jeugdtheater werken is aan een cultuur voor de toekomst, wat voor ons allen een essentiële bekommernis moet zijn.

Mijn volgende opmerking handelt over het poppentheater.

In het theaterdecreet wordt er algemeen van uitgegaan dat een gezelschap, van zodra het wordt erkend, een beginsubsidie van minimum 6 miljoen moet ontvangen. De jongste jaren, door de budgettaire beperkingen, en misschien ook wel omdat de recentste gezelschappen die erkend werden kindertheatergezelschappen waren, werd dit bedrag naar beneden gehaald, tot ongeveer 5.4 miljoen.

Als startend gezelschap kan men

daarmee al iets beginnen. Vanzelfsprekend zou dat bedrag omhoog moeten gaan, van zodra een zeker artistiek niveau wordt bereikt.

In het poppentheater kan deze logica eenvoudigweg niet worden toegepast: de totale subsidiepot die voor het figurentheater is voorzien, bedraagt immers maar 6 miljoen. Tussen de aanvragen tot erkenning die elk jaar binnenkomen, zitten minstens 2 beroepsgezelschappen. Zij worden vriendelijk verzocht elkaar binnen dit krappe budget te verstikken. Daarnaast claimen nog andere poppenspelers dit begrotingspostje. Deze toestand is dus onhoudbaar.

Laat ik hier terloops ook even melding maken van het probleem van de laattijdige uitbetaling van de theater-subsidies. Steeds weer wordt uit de theatermiddelen de klacht gehoord dat de toelagen voor de theaterinstellingen te laat of op onvoorzienbare tijden worden uitbetaald, wat een ernstig en goed beleid in de weg staat en een ondraaglijke last legt op de schouders van het theatermanagement.

Deze aanhoudende toestand heeft voor gevolg dat het al krappe totaalbudget voor de toneelkunst van de Vlaamse Gemeenschap nog wordt verminderd door allerlei interessen aan kredietinstellingen. Er moet voortdurend worden geleend om de loonkost, de kost voor huur, verwarming en produkties tijdig te kunnen betalen evenals de boetes en interessen die het gevolg zijn van de onmogelijkheid de RSZ-bijdragen en bedrijfsvoorheffing binnen de wettelijke termijnen te kunnen nakomen. Een eenvoudige berekening bracht aan het licht dat de som aan interessen, die aldus voor de werking van onze theaters verloren gaat, per jaar 44 miljoen bedraagt. Het is dan ook meer dan duidelijk dat de betoelagingsmechanismen ontoelaatbare fouten vertonen en aanleiding zijn tot verspilling van overheidsgeld.

Ook hier moet een structurele oplossing worden gevonden, zodat er geen geld wegvloeit naar aangelegenheden die met toneel niets te maken hebben.

Tot zover een aantal onderdelen van het budget Schone Kunsten. Ik wens hier nu even melding te maken van het sponsoringsfenomeen en het alternatief betoelagingscircuit via de Nationale Loterij.

De privé-sponsoring is inderdaad een nieuw element in de financieringspolitiek van de cultuur en moet worden beschouwd als een marketinginstrument dat rekent op een economische return en de gedane uitgaven kunnen worden beschouwd als een bedrijfslast. Via gemeenschapsgeld – fiscale stimuli – wordt aldus een privatisering van het cultuurbeleid mogelijk gemaakt en komt het nastreven van de economische effecten al te vaak op de allereerste plaats.

Er zijn dus zeer duidelijk een aantal nadelen verbonden aan dit sponsoringstelsel en voorzichtigheid is dan ook meer dan aangewezen. Cultuurplanning wordt totaal onmogelijk vermits de toevalligheid van het sponsorgeld een beleid op termijn quasi onmogelijk maakt. De aandacht van sponsors gaat bijna uitsluitend naar prestigieuze en reeds erkende kunstuitingen.

De sponsor bepaalt mede – en zelfs in hoofdzaak – het publiek dat aanwezig kan zijn en heeft vaak meer aandacht voor de economische contacten dan voor de culturele uiting. Er wordt geen aandacht besteed aan experimentele en nieuwe, meestal onbekende, kunstuitingen.

Behoudens het element prestige en bekendheid is veelal de toevalligheid een criterium voor sponsoring. Uit het onderzoek blijkt immers dat er een duidelijke relatie bestaat tussen de aanwezigheid van één kunstenaar en een cultuurminnend persoon aan de top van de onderneming en de algemene sponsoringsactiviteiten van die onderneming. De enge persoonsgebondenheid speelt hier dus een grote rol en creëert een zuivere toevalligheidsfactor voor het ter beschikking krijgen van dit geld.

Ook de overheid werkt op een totaal onbegrijpelijke manier mede aan een willekeurig, toevallig en alternatief subsidiëringcircuit via de fondsen van de Nationale Loterij. In ons land

L. Peeters

worden met de opbrengsten van de Nationale Loterij belangrijke geldstromen tot stand gebracht op basis van toevalligheid en willekeur, zonder vaste criteria en op basis van verantwoordelijkheden waar blijkbaar niemand controle over heeft en waaromtrent de Gemeenschapsminister van Cultuur zelfs maar een adviseerende bevoegdheid heeft – de heer Geysels heeft in die zin al onderzoeken gedaan. In de verdeling van deze toelagen is alle logica zoek; herkenbare normen en vaste criteria zijn onbestaande; de discrepantie bij de toelagenverdeling is grotendeels terug te brengen tot lobbying; de besteding van dit cultuurgeld door de Nationale Loterij is vaak een dekmantel of een alibi voor het ongebreidelde verzamelen van goegeld.

Tijdens de commissievergadering heeft de Minister bevestigd dat hij ermee akkoord gaat – en terzake trouwens ook reeds initiatieven heeft genomen – de nettowinsten van de Nationale Loterij, te objectiveren.

Ik meen dan ook nogmaals te mogen herhalen dat ik mij volkomen afzet tegen dit alternatief subsidiëringscircuit, dat het noodzakelijk is deze middelen te transfereren en bovendien een objectieve en kwalitatieve subsidiëring mogelijk te maken. Een wetgevend initiatief lijkt desbetreffend absoluut aangewezen.

Vervolgens wil ik even uw aandacht vragen voor het advies dat de Jeugdraad van de Vlaamse Gemeenschap heeft uitgebracht en dat doorgaans weinig belangstelling krijgt, zowel in de Commissie als bij de leden. Nochtans heeft dit orgaan belangrijke adviezen geformuleerd waarmede terdege rekening moet worden gehouden.

Vernieuwing moet kansen krijgen. Er zijn geen of te weinig stimulansen om experimenten en vernieuwingspogingen enige armslag te geven.

De Vlaamse Jeugdraad is bij gebrek aan ondersteuning onvoldoende in staat om zijn rol als adviesorgaan te vervullen. Hij pleit voor de oprichting van een centrum voor jeugdonderzoek.

Daaraan heeft de Minister de concurrentie gekoppeld met het wetenschappelijk onderzoek, maar het aanvullend karakter ervan moet worden onderstreept. Ik ben ervan overtuigd dat dit centrum in belangrijke mate beleidsinspirerend kan werken.

In de Commissie is het personeelstekort van de dienst jeugdwerk tot uiting gekomen alsook een gebrek aan inspecteurs, die een belangrijke begeleidende opdracht zouden kunnen krijgen. Een onmiddellijke opvulling van het personeelskader moet worden nagestreefd. Initiatieven ter zake zijn dan ook aangewezen. Deze diensten wensen te worden betrokken bij de gesprekken en besprekingen over de decentralisatie die tijdens een van de eerstvolgende vergaderingen ter sprake zal komen. Dit belangrijke advies zal voldoende aandacht moeten krijgen.

Laat ik ten slotte nog even vooruitlopen op de bespreking van het nieuwe decreet met betrekking tot de culturele centra in de Commissie.

De Culturele Centra stellen inzake de beperking van de financiële middelen dat het discussiepunt niet zozeer het uitbetalingspercentage is maar wel de principiële en fundamentele verandering van de definitie: van rechtstreekse wedde-uitbetaling aan de betrokkene naar een soort subsidie van de werkgever.

Alleszins is dit geen maatregel om de onafhankelijkheid en de pluralistische werking te bevorderen en deze centra zijn en blijven toch in de eerste plaats instellingen om een pluralistische cultuurbeleving mogelijk te maken.

Ik ben niet zo gelukkig met de begroting cultuur.

Ze heeft meer weg van een dobberende reddingsboei dan van een prachtig schip dat uitvaart met een euforische bestemming.

Gelukkig is wel het bestaan van de aanbevelingsnota, waaruit blijkt dat er voor de toekomst een gezamenlijk bedieningsinstrument groeit. Hieruit blijkt dat niettegenstaande alle bud-

getaire besnoeiingen de nood ervaren wordt om in de toekomst een extra-financiële inspanning te leveren.

Cultuur zal altijd een belangrijke maatschappelijke parameter zijn – even belangrijk als het BNP – die bepalend is voor de mate waarin een volk of gemeenschap stilstaat bij wat het bezig is te doen, stilstaat bij wat anderen bezig zijn te doen en stilstaat bij het feit dat men misschien beter anderen vertoont en vrij laat vertellen met hun lichaam en hun ledematen, hun taal, hun instrumenten of voorwerpen, dan hen in dit alles te beperken en te negeren.

Dat is onze enige kans om zelf iets mee te pikken van datgene wat anderen zeggen, hoe anderen zich voelen, hoe anderen willen dat we zelf zouden zijn.

Cultuur heeft echter zwaar te lijden onder het feit van meestal verdedigd te worden op een manier die onmogelijk past in cijfertabellen en decreten.

Dat is het grootste probleem van cultuur!

De Voorzitter : Mijnheer Peeters, ik verzoek u te besluiten.

De heer L. Peeters : Dat doe ik, mijnheer de Voorzitter.

De aanbevelingsnota, goedgekeurd in de Commissie Cultuur, is dan ook een belangrijk signaal voor het beleid en vereist behoudens creativiteit van de Minister een groeiende belangstelling voor de culturele sector in de Vlaamse Raad.

Ik verwijst naar „Appollo's klacht” over cultuur in Vlaanderen : „De kern van het Vlaamse cultuurbeleid is dat de overheid op het culturele terrein in principe zelf niets onderneemt en vooral nergens een kwalitatief waardeoordeel over uitsprekt”.

Dit is dus geen discussie meer over financiële middelen of het al dan niet ontbreken ervan, maar dit gaat rechtstreeks naar de kern van de uitvoering van het beleid zelf. Dit is alleszins uw verantwoordelijkheid, mijnheer de Minister. Ik verzoek u deze

L. Peeters

mogelijkheid maximaal te benutten.
(*Applaus op talrijke banken*)

De Voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, het opvallendste feit in de discussie over de begroting van Cultuur was de manier waarop de begroting in de Commissie werd gepresenteerd.

De bespreking van de begroting in de Commissie begon met een kritiek van de Minister zelf. Hij formuleerde zelfs een aantal amenderingen. De meerderheid ging daar echter niet op in. Wij juichen deze voor het Parlement nieuwe gang van zaken toe, maar betreuren dat dat de enige nieuwheid in deze begroting is.

Een eerste bedenking. Cultuur wordt nog altijd beschouwd als een afgeleide van de economie, als een restfactor in de politiek.

Juist op het moment dat in het kader van 1992 er genoeg redenen zijn om een offensieve cultuurpolitiek te voeren wordt er hier een begroting Cultuur ingediend die nagenoeg geblokkeerd is. Juist op het moment dat het multi-culturele Europa gestalte krijgt, moeten wij ervoor zorgen dat onze eigen cultuur niet onder de voet wordt gelopen onder een ééndimensionaal economisme. Als Jacques Brel het had over het vlakke land dan had hij het niet over een oppervlakig land, dan pleitte hij niet voor vlakking.

„De gebraden kippen zullen ons niet in de mond vliegen”, zei de voorzitter van de Executieve verleden week in een interview. Welnu, als we deze begroting bekijken, dan zitten alleen maar met een gepluimde kip.

De vraag is nu wie verantwoordelijk is voor deze erosiepolitiek : de Minister van Cultuur die in de begrotingsbesprekingen off-side werd gezet en via de pers met verregaande uitspraken over de BRT, over de decreten van de volksontwikkeling, toch nog doelpunten tracht te scoren of zijn collega's van de Executieve die blij-

baar wel een beslissende stem hadden in het begrotingskapittel ?

Wij wijzen zowel de zondebok- als de samenzweringstheorie af. Wij achten beide partijen verantwoordelijk : een Minister die zulke budgettaire nederlaag moet incasseren bij de begroting zou de eer aan zichzelf moeten houden en opstappen. Maar dat ontslaat de echte opstellers van de begroting niet van hun verantwoordelijkheid, ook inzake Cultuur. Met dit alles is de begroting Cultuur en vooral de sector van de volksontwikkeling in een vacuüm terechtgekomen met alle nefaste gevolgen vandien.

Het slachtoffer van al dat gehakketak is de cultuur zelf. Ik geef een aantal voorbeelden uit de sector van de volksontwikkeling en van de bibliotheken.

Het te lage budget voor de bibliotheeksector ondermijnt het reeds verschillende keren getroffen bibliotheekdecreet en zal een derde crisisbesluit noodzakelijk maken.

De niet-indexering van de werkings- en basistoeiagen van een aantal bestaande decreten ontzeggen bepaalde organisaties en instellingen bijna 104 miljoen.

Een aantal organisaties en projecten die hun subsidies via het vijfde decreet ontvangen staan er nog slechter voor. Van het vijfde decreet werd immers 40 miljoen afgenomen, waarvan er slechts 17 of 18 miljoen terug te vinden zijn in de begroting voor onderwijs. Tot voor kort waren er nog altijd meer dan 20 miljoen zoek. De dupe van deze oversluiting zijn in elk geval 10 organisaties en 19 projecten die werken met laaggeschoolden. Als hier niet vlug een oplossing voor gevonden wordt dan zullen deze organisaties de eerste negen maanden van 1990 naar dure kaskredieten moeten zoeken.

In en buiten de coulissen horen we dat dit via bijblad zou worden geregeld. Mijnheer de Minister, gaat u uw administratie de opdracht geven om deze projecten in '90 op de gewone manier uit te betalen ?

Cultuur en met name de sector van

de volksontwikkeling zit dus in het defensief. Cultuur is niet de inzet van een politiek debat, maar het speelterrein voor partijpolitieke spelletjes geworden. In het debat over het media-beleid zei de Minister dat er in Vlaanderen een cultureel réveil waar te nemen is. Bij de cultuurpolitiek stellen wij geen réveil vast.

Vanuit een offensieve positie wil ik een aantal krijtlijnen trekken voor de verdere volksontwikkeling. Wij moeten een reëel vernieuwingsbeleid voeren met experimenteervormen en genoeg budgettaire ruimten. Van een subsidiepolitiek moeten wij overstappen naar een cultuurpolitiek waarbij de emanciperende opdracht centraal staat. Wij moeten prioriteiten voor de subsidies vastleggen en ten slotte concrete stappen doen naar ontzui-ling.

Vanuit zo een denkkader komt men tot andere reacties dan enerzijds de defensieve manoeuvres van bepaalde belangengroepen in de sociaal-culturele sector die er alles voor doen om de reeds lang aangekondigde evaluatie van de decreten onmogelijk te maken en dan anderzijds de vlucht naar voren van de Minister die dan maar de meeste decreten wil afschaffen.

Wij zijn zowel tegen een defensief optreden – vaak gebaseerd op eigenbelang – als tegen die vlucht naar voren.

Minister P. Dewael : De herdenking of afschaffing van sommige decreten is alleen maar ingegeven door mijn bekommernis voor een doorgedreven decentralisatie. Heel wat initiatieven inzake volksontwikkeling en jeugdwerk gedijen volgens mij beter op het lokale niveau. De aanzet moet volgens mij komen van de lokale bestu-rens.

De Vlaamse overheid moet volgens mij alleen instaan voor de infrastructuur en voor de opleiding van gekwalificeerd personeel. U moet het dus niet voorstellen alsof ik voorstander ben van een tabula rasa in de sector. Mijn voorstellen zouden ook de verzuiling verminderen.

De heer J. Geysels : Mijnheer de Minister, u haalt een aantal zaken door

Geysels

elkaar. De ontzuiling en de decentralisatie hebben met elkaar te maken, maar komen niet op hetzelfde neer. Wij hebben het daarover ook al gehad naar aanleiding van het voorstel van collega Leysen. Ik geloof niet dat u met uw voorstellen tot decentralisatie de ontzuiling een kans gaat geven.

Trouwens ontzuiling mag volgens ons niet gebruikt worden om de eis voor meer geld in deze sector aan de kant te zetten. Ontzuiling kan in deze sector kostenbesparend zijn, maar ontslaat ons niet van de plicht een offensieve cultuurpolitiek te voeren en dat kost in zekere mate meer geld.

Als wij het dan toch over geld hebben wil ik ook nog even spreken over de aanwending van de Lotto-gelden. Hoever staat het met de discussie in de Executieve over de besteding van 249 miljoen die via de nationale Lotto-gelden over Vlaanderen worden uitgestrooid? U heeft in het najaar verklaard dat u de Executieve ertoe zou aanzetten ter zake overleg te plegen en met de centrale Regering. Hoe ver staat het met het dossier?

Ik besluit. De collega's van de meerderheid hebben hier vandaag met scherp geschoten op Minister Dewael. Voor ons niet gelaten.

Wij hebben echter een ander probleem. Het behoort tot de prerogatieven van het Parlement amendementen in te dienen bij een begroting. De Commissie heeft echter gemeend zich te beperken tot het formuleren van een aantal adviezen aan de Executieve in verband met de onhoudbare situatie van het Departement van Cultuur.

Als wij onze parlementaire taak ernstig opnemen, moeten wij bij deze begroting amendementen goedkeuren en niet vrijblijvende adviezen formuleren. De Minister kan er zich niet van afmaken met de belofte dat hij alles wel zal regelen via het bijblad. In Vlaanderen werd al te veel geregeld via het bijblad. (Applaus)

De Voorzitter: De heer De Beul heeft het woord.

De heer A. De Beul (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, ik moet u iets bekennen. Ik was ontgoocheld dat Sinterklaas zo weinig had gebracht en dat hij niet had gezorgd voor een fatsoenlijke cultuurbegroting. Daarom besloot ik ondanks het feit dat ik tot een andere obediëntie behoor, op zijn feestdag een noveen te beginnen in de hoop dat zich 9 dagen later een mirakel zou voordoen.

Het is vandaag 14 december, feestdag van de heilige Johannes van het Kruis. Hij was een vriend van de heilige Theresa van Avilla, één van de grootste Spaanse lyrische dichters en tevens was hij een mysticus. Hij heeft een zeer mooi werk geschreven over de geestelijke bruiloft van de ziel met haar Schepper.

Ik vroeg mij af of dit niet kon worden getransponeerd naar de geestelijke bruiloft van de Vlaamse Executieve met haar cultuurbegroting. De heilige Johannes van het Kruis beschrijft op welke manier men tot een geestelijke bruiloft kan komen. Dat verloopt in drie fazen, namelijk het purgatio, het illuminatio en het unio. Het vagevuur zijn we reeds door. Ik vermoed dat wij ons nu in het tijdperk van het illuminatio bevinden. Het licht gaat overal op. Iedereen komt tot de vaststelling dat er te weinig wordt gedaan voor cultuur. Het unio hebben we echter nog niet bereikt.

Ik heb hier jaren gepleit voor een agressief cultuurbeleid, voor prioriteit voor de cultuur, voor een beleid met twee speerpunten aan de ene kant de economie, aan de andere kant de cultuur. Het bedroeft mij dat wij vandaag zelfs niet kunnen gewagen van een status quo, maar dat wij een neerwaartse trend moeten vaststellen. Iedereen tracht het in de schoenen te schuiven van iedereen. Laat ons mekaar echter geen Lisabet noemen.

Alle leden van de Executieve en alle leden van de Raad zijn hiervoor verantwoordelijk, al was het maar wegens de laksheid dit te laten gebeuren. Ik betreur dit en ik neem hierbij afstand van elke partijpolitiek. Het gaat niet op de schuld in de schoenen

te schuiven van Minister Dewael. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat wij allen verantwoordelijk zijn. Ik hoop dat bepaalde beloften van de Executieve om een aantal zaken te regelen via het bijblad ook zullen worden nagekomen. Indien dat niet zou gebeuren, zullen wij de eerste zijn om op deze tribune terug te komen.

Op verzoek van de Voorzitter zal ik het zeer kort maken. Ik heb blijkbaar reeds te veel beslag gelegd op de spreektijd en ik wil ook mijn collega's Lauwers en Loones niet in het gedrang brengen. Er is op dit spreekgestoelte trouwens reeds heel wat gezegd over het cultuurbeleid.

Ik zal mij dan ook beperken tot de Vlaamse Operastichting, het openbaar bibliotheekwezen, en een voorstel tot samenwerking met Nederland. Ik wil mij ook in het bijzonder richten tot de Minister van Cultuur, die niet alleen de Minister is van de subsidiëring, maar ook de belangrijkste rol speelt inzake het decreetgevend werk.

Wat de Vlaamse Operastichting betreft, heeft de Vlaamse Gemeenschap, vertegenwoordigd door de Vlaamse Executieve, een contract afgesloten met een v.z.w., met de belofte jaarlijks 280 miljoen ter beschikking te stellen. Ik ben beschaamd te moeten vaststellen dat de eerste keer dat deze som ter beschikking moet worden gesteld, men er in slaagt 30 miljoen te laten verdwijnen. terwijl men toch weet dat de Vlaamse Operastichting voor de enorme uitdaging staat niet alleen het operagebouw van Antwerpen maar ook dat van Gent te moeten restaureren. De kosten van deze operatie worden geraamd op 750 tot 800 miljoen. Dat gaat niet op.

Men heeft hier vandaag reeds enkele keren gezegd: „pacta sunt servanda,” een contract dat men heeft afgesloten, moet men ook honoreren. Wanneer een bedrag van 280 miljoen in de begroting is ingeschreven, moet het dus ook worden toegekend.

Mijn tweede bekommernis gaat uit naar het openbaar bibliotheekwerk. Het decreet inzake het openbaar bibliotheekwerk, dat wij meer dan tien

De Beul

jaar geleden hebben goedgekeurd, was een eerste concrete stap in de richting van de ontzuiling.

Het was voor sommigen een zeer moedige daad om dat decreet goed te keuren. Zij moesten zich onder meer afzetten tegen kerkelijke overheden, die zelfs tot op de dag dat wij in dit halfroond over dit decreet zouden stemmen, met banvloeken zwaaiden.

Het was inderdaad een moedig decreet en wij moeten er dan ook voor zorgen dat het volledig wordt uitgevoerd. Wij dringen daar zeer sterk op aan. De minimumnorm van 5.000 inwoners bleek achteraf gezien wel aan de lage kant' efi kan gerust worden opgetrokken tot 8.000. Wij wensen dat de overblijvende 89 bibliotheken zich binnen de kortste tijd in orde stellen. Indien zij dit niet doen uit eigen beweging moet de toeziende overheid hen daartoe dwingen.

Wij wensen tevens dat het NCOB wordt uitgebouwd naar het Nederlandse voorbeeld, met dien verstande dat de leatuurbegeleiding via het Centrum zou gebeuren.

Omdat wij inderdaad gewrongen zitten met een moeilijke financiële toestand stellen wij voor in 1990 voldoende middelen ter beschikking te stellen, desnoods via het bijblad. om te vermijden dat er een derde crisisbesluit zou moeten komen. De financiering van de resterende 89 bibliotheken kan dan eventueel worden gespreid over de begrotingen van 1990, 1991 en 1992.

In de toekomst moeten er middelen worden gevonden om de bibliotheek zoals wij die nu kennen om te schakelen tot de informatiek die wij in het jaar 2000 zullen nodig hebben.

Als dit kan worden verwezenlijkt – en hier richt ik mij tot de rechterzijde – zijn wij bereid in een overgangsfase rekening te houden met sommige gevoeligheden die aan katholieke zijde leven. Onze enige bedoeling is, al is het dan na meer dan tien jaar, dat het bibliotheekdecreet integraal zou worden uitgevoerd.

Een derde punt in mijn uiteenzetting heeft betrekking op het voorstel tot samenwerking met Nederland.

Sinds de totstandkoming van Vlaanderens culturele autonomie in 1970 werden er met het oog op de Vlaams-Nederlandse samenwerking tal van belangwekkende initiatieven genomen. Op het niveau van de uitvoerende macht voerden de Nederlandse en de Vlaamse Cultuurministers met hun topmedewerkers voorbereidende gesprekken met het oog op het tot stand komen van een nieuw en dynamisch Vlaams-Nederlands intergouvernementeel samenwerkingsverband.

Onder impuls van de eerste Voorzitters van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap, de heren Robert Vandekerckhove, Jan Bascour, Maurits Coppieters en Rik Boel kwam vanaf 1975 de Permanente Contactcommissie van de Nederlandse Staten-Generaal en de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap tot stand samen met de publicatie van Cultureel Contact.

Deze Commissie heeft er in belangrijke mate toe bijgedragen dat in de traditioneel erg staatsdenkende Haagse kringen de aandacht groeide voor de structuurhervormingen die zich in ons land aan het voltrekken waren. In de beide bovengenoemde kringen werd grondig nagedacht over de Taalunie. Het verdrag ter zake werd in 1980 ondertekend. Dit was ongetwijfeld een historisch moment, een mijlpaal in onze cultuurgeschiedenis.

In diezelfde periode noteren wij ook een aantal particuliere initiatieven, allen gericht op intens Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking. Van een beperkt persoonlijk initiatief groeide Ons Erfdeel uit tot een stichting die de tijdschriften Ons Erfdeel, Septentrion, Jaarboek, De Franse Nederlanden en andere publicaties uitgeeft, altijd geïnspireerd door de gedachte dat onze landen een taal- en cultuurgebied vormen en dat deze eenheid, uitgangspunt van een beleid moet zijn.

Het historisch belangrijk en in ruime

kringen gewaardeerde Algemeen-Nederlands Verbond kwam, na een periode van interne discussie en financiële zorgen, mede dank zij de steun van de Nederlandse en de Vlaamse Regering, tot een nieuwe dynamiek, die telkenjare aan de dag treedt bij de ANV-conferentie, waarop onder andere het woord werd gevoerd door de Belgische Eerste Minister Wilfried Martens, de Nederlandse Minister-president Lubbers en de Voorzitter van de Vlaamse Executieve Gaston Geens.

Sinds 1980 wordt ook weer aangeknoopt met de traditie van de Algemeen Nederlandse Congressen. Ook hiervoor werd, met de steun van de Nederlandse en de Vlaamse overheid, een nieuw rechtspersoon, het ANC, gecreëerd. Dit ANC maakt niet alleen werk van de organisatie van de grote traditionele congressen, maar is tevens uitgegroeid tot een veelvuldig geraadpleegd documentatiecentrum in verband met de Nederlands-Vlaamse samenwerking.

Vermelden wij verder dat er in het kader van het Belgisch-Nederlands Cultureel Akkoord, gesloten in 1946, volgens berekeningen elke dag van het jaar gemiddeld vijf culturele manifestaties plaatsvinden. Bedoeld wordt : optreden van Vlamingen in Nederland of van Nederlanders in Vlaanderen.

Een opmerkelijk initiatief was uiteraard ook de totstandkoming te Amsterdam van het Cultureel Centrum De Brakke Grond, Vlaanderens uitstalraam in de Nederlandse Hoofdstad.

Vermelden wij tenslotte nog dat in het kader van de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad de Commissie voor Cultuur en Onderwijs sinds anderhalf jaar werk maakt van een grondige evaluatie van de culturele samenwerking tussen ons landen.

Al die verschillende initiatieven functioneren ongetwijfeld niet volmaakt, ze beantwoorden niet helemaal en wel eens helemaal niet aan de hoge verwachtingen die in ze werden gesteld.

De Beul

Daarbij stelt men vast dat er sinds de jongste Belgische Staatshervorming in Vlaanderen meer en meer aan evaluatie wordt gedaan van de Vlaams-Nederlandse samenwerking : het jongste congres van het Davidsfonds, het decembernummer van Kultuurleven enzovoort.

Tien jaar na de ondertekening van het Taalunieverdrag lijkt ons dan ook het ogenblik aangebroken tot een op versteviging en uitbreiding van de culturele samenwerking gericht initiatief op hoog niveau, wij bedoelen op het niveau van de Vlaamse en de Nederlandse Regering. Ons voorstel strekt ertoe dat de Vlaamse Executieve en de Nederlandse Regering samen het initiatief nemen tot de bijeenroeping van de Eerste Algemene Conferentie van de Nederlandse Cultuur.

Herhaaldelijk al hebben wij in de Raad belangrijke beslissingen genomen in verband met de Nederlands-Vlaamse samenwerking. Op 2 juli 1982 door het ratificeren van het Verdrag inzake de Nederlandse Taalunie. Op 5 maart 1985 door het aannemen van de resolutie-Suykerbuyk, waarin de samenwerking met Nederland als een prioriteit werd geformuleerd. Op 16 februari 1989 door de goedkeuring van het Regeerakkoord van de Vlaamse Executieve waarin intense samenwerking met Nederland uitdrukkelijk als een bijzondere doelstelling wordt genoemd.

Na al deze blijken van goede wil en hoopgevende intentieverklaringen, lijkt ons het ogenblik aangebroken om nu een concrete stap te zetten.

Wij stellen dan ook voor dat de Vlaamse en de Nederlandse Regeringen samen een grote conferentie opzetten, met de medewerking van topambtenaren, kunstenaars, culturele werkers, mediadeskundigen, universiteiten en wetenschappelijke instellingen, journalisten en uiteraard ook van politici.

Mogelijke thema's kunnen zijn : de Taalunie ; het cultureel verdrag ; de grensoverschrijdende televisie ; de

Nederlandstaligheid in de cultuur ; de interuniversitaire samenwerking ; de open universiteit en andere.

In het licht van de grote verwachtingen en de indringende vragen die Europa 1992 bij ieder van ons oproept geloven wij dat ons voorstel van resolutie bij de collega's van de Vlaamse Raad ruime instemming zal vinden en dat de Executieve zich daar ook wel zal bij aansluiten.

Om dit meer concreet te maken, mijnheer de Minister, heb ik deze verzuchting samen met een aantal collega's vervat in een voorstel van resolutie derwijze dat het probleem ook in de Commissie zou kunnen worden besproken en dat het niet bij een eenmalige interventie ter zake zou blijven.

Ik ben dan ook zo vrij, mijnheer de Voorzitter, mede namens de collega's Hancké, Suykerbuyk, Geysels en Berben dit voorstel van resolutie bij u in te dienen.

Ten slotte, mijnheer de Minister, wil ik nog uw aandacht vragen voor het feit dat u niet alleen de Minister van subsidies bent, maar dat u ook een decreetgevende taak heeft en vooral dat u de taak is gegeven daarbij voor te gaan.

Het was mijn bedoeling een lange waslijst van decreten die nog tot stand moeten komen voor te lezen. Ik had om op een vrome wijze te besluiten er nog de litanie van Sint-Patrick boven kunnen zetten. Ik ben vandaag goed gestemd. Ik ga dat dus niet doen.

Ik wil hier toch een oproep doen opdat u, mijnheer de Minister, samen met de leden van uw Kabinet, zich aan het werk zou zetten en een extra inspanning zou doen om een aantal decreten niet alleen in de zuivere culturele sector maar ook in de sector van het mediabeleid, binnen de kortst mogelijke tijd voor te stellen. Die decreten zijn nodig om te komen tot een goed cultuurbeleid.

Ik vraag, mijnheer de Minister, dat is dan een vrome bedenking, dat de ene of de andere heilige u zou afbrengen van de kwade gedachte om de cultuurdecreten af te schaffen. Mij

lijkt dat een zeer eigenaardige bevestiging. Ik hoop dat dat inderdaad niet zal gebeuren. Ik weet wel wat u bedoelt. Het is echter gevaarlijk dergelijke bedenking zo maar op de goeemeente los te laten. Men maakt daarover allerlei veronderstellingen die wellicht niet de uwe zijn. U weet dat men in de politiek nooit hoort wat men bedoelt maar wel begrijpt dat wat men soms graag hoort.

Ik wens u goed heil op het gebied van de cultuur, mijnheer de Minister. Daarbij heb ik nog een vrome bedenking. Mocht ik tot een andere obediëntie behoren dan zou ik zeggen : Heer laat de hemel op aarde neerdalen en laat zijn dauw perelen op onze cultuurbegroting. Heer laat Vlaanderen leven. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Verreycken heeft het woord.

De heer W. Verreycken (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, ik hoop dat ik na die uiteenzetting niet moet beginnen met het gebed vóór het eten, want als heiden zou ik daar problemen mee hebben.

Cultuur is zeker een volksbevestigende factor. Het deel van het Nederlandse volk, dat wij vertegenwoordigen, bezit een cultureel erfgoed dat moet verdedigd worden. Dit deel van het Nederlandse volk heeft een culturele toekomst in het nabije Europa, indien het er tenminste in slaagt om kunstmatige grenzen te overbruggen. De grens die Zuid- en Noord-Nederland scheidt is geen natuurlijke grens, maar wel het resultaat van een godsdienstoorlog. Deze grens is een vroegere frontlijn, een muur en muren die volksdelen scheiden kunnen worden afgebroken.

De kunstmatige sfeer van afkeer tegenover de Hollanders, werd aangekweekt door onze Belgische schoonmoeder, toen België nog de uitgesproken intentie had om een Noordfranse vazalstaat te worden. Die afkeer was noodzakelijk om herenigingsgevoelens in de kiem te smoren en werd gekweekt in taal en in cultuur, door de overheid en door de clerus.

De huidige vervaging der grenzen

Verreycken

moet echter leiden tot een intensere culturele samenwerking tussen beide volksdelen.

Wanneer Nederlandse en Vlaamse auteurs aan beide zijden van de muur gelezen worden, wanneer Nederlandse en Vlaamse TV-zenders aan beide zijden van de muur bekeken worden, wanneer Nederlandse en Vlaamse lied – en woordkunstenaars aan beide zijden van de muur met graagte beluisterd worden, dan kan het toch niet dat beleidsverantwoordelijken het enige beschikbare samenwerkingsinstrument, de Taalunie, niet ruimer subsidiëren.

Met 54 miljoen, voorlopig nog Belgische franken, moet de Taalunie het hoofd bieden aan de Europese uitdaging, want in de Europese lappendeken zullen meer dan 20 miljoen Nederlandssprekenden een eigen inbreng kunnen hebben, indien zij de gelegenheid krijgen zich daar op voor te bereiden, samen, alle bewoners van de „Nedere landen”.

Ik vraag mij trouwens af of de Minister niet met klem moet protesteren tegen de geldverspilling, die in 1990 de verschillende Belgische vieringen zal begeleiden.

Heb ik niet meermaals in deze Raad horen verklaren dat België voorbijgestreefd is ? Vertelde een weliswaar teruggefloten, Minister niet dat België ons probleem niet meer is ? Dat wij oog moeten hebben voor de feitelijke toestand van quasi-zelfstandige Gewesten, en dat deze Raad een volwaardig Vlaams Parlement moet zijn, dat waren ook duidelijke uitspraken.

Is het dan niet zinloos een onbestaan- de Belgische cultuur te propageren ? Ik dring erop aan dat de Minister zijn collega's in de nationale Regering zou vragen om de vieringskredieten te verdelen onder de Gemeenschappen, ten einde ze te besteden voor echte cultuurpropaganda, die in Europa meer dan broodnodig zal zijn.

Een derde opmerking moet in een Antwerpse sfeer verlopen. Men verwijt de Antwerpenaars hun chauvinisme, mijns inziens ten onrechte,

want Antwerpenaars gaan zelden prat op de eigen realisaties. Antwerpenaars vinden nogal wat beter alles wat van elders komt. Antwerpenaars lobbyen ook niet om de eigen belangen te verdedigen.

Het opzet Culturele Hoofdstad van Europa, dat het Midden-Brabantse Antwerpen in 1993 in de Europese schijnwerpers moet plaatsen, is dan ook niet terug te vinden in deze begroting.

Ik verheer mijn mening niet, dat een dergelijk opzet grootser, en met meer klasse aangepakt zou zijn door de laatste grote burgemeester die Antwerpen kende, Lode Craeybeckx, maar men moet nu eenmaal kruipen met de kabouters die men heeft.

De propaganda voor, en de organisatie van Culturele Hoofdstad van Europa '93 moet nu beginnen. Dit moet gebeuren door de ganse Vlaamse Gemeenschap omdat de, ook toeristisch levensbelangrijke, uitstraling van dit gebeuren gans Vlaanderen in de kijker moet plaatsen.

Mijnheer de Minister, uzelf stelde de Antwerpse kandidatuur in de EEG en verkreeg de aanduiding van Antwerpen. Uzelf, en onze ganse Vlaamse Gemeenschap, zullen ervoor moeten zorgen dat de nodige middelen ter beschikking worden gesteld voor dat Vlaamse cultuurfeest, waarvan de invloed veel verder kan reiken dan de grenzen van de metropool.

Ten vierde, een vraag om informatie. Klopt het dat een achtste socio-culturele koepel nog steeds wacht op erkenning ? De bewuste Vlaamse Culturele Koepel groepeerd nochtans niet de minst belangrijke organisaties die zich met socio-cultureel vormingswerk voor volwassenen bezighouden.

Ik dring aan op een spoedige, positieve beslissing, teneinde deze zeer actieve koepel de nodige werkingsruimte te verschaffen.

Er zijn nogal wat Nederlandssprekenden in de wereld, Rijksnederlanders en Vlamingen in eerste instantie, maar ook de Zuid-Afrikanen horen taalkundig in ons cultuurbeeld

thuis. Ik wil ook niet voorbijgaan aan verdienstelijke organisaties zoals bij voorbeeld Vlamingen in Argentinië en andere.

Analoog aan het Franse voorbeeld, waar het politieke regime der verschillende Franssprekende volkeren niet in de discussie wordt betrokken, dring ik aan op een echte culturele samenwerking tussen alle Nederlandssprekenden.

Mijnheer de Minister, uw diensten kunnen daartoe de aanzet geven en kunnen daarvoor de motor zijn, indien tenminste de politieke wil en moed bestaan om afstand te nemen van de zeer korte periode van 160 jaar – twee keer niets in het geheel van onze eeuwenlange geschiedenis – die ons opzadelde met de „belgitude”.

Nederland, zonder muur, is alvast veel meer inzet waard dan deze begroting laat blijken.

Tot slot hecht ik eraan toe te geven dat een ministeriële opmerking mij schokte. Een Minister verklaarde eergisteren dat hij huiverde wanneer hij ons aanhoorde en verklaarde zijn huiver met te verwijzen naar de oorlogsgebeurtenissen, die straks 50 jaar geleden begonnen.

Dezelfde argumenten werden gedurende meer dan twintig jaar gebruikt tegen de Volksunie en worden nu opnieuw van onder het stof gehaald, om dienstig te zijn tegen de volgende nationalistische partij.

Zo hoor ik hier, als neofiet in deze vergadering, een lid van de meerderheid het verwijt debiteren, dat een Vlaams Blok-gemeenteraadslid een Turkse grootvader heeft. Ruikt dat niet naar racisme ?

Dan lees ik in een socialistisch vakbondsblad een oproep om niet te kopen in het bedrijf waar ik tewerkgesteld ben. Ruikt dat niet naar „Kauf nicht bei Juden., ?

Ik ben geboren in 1943 en heb dus gedurende twee jaar de gelegenheid gehad actief deel te nemen aan het nazi-begeuren. Mijn tegenstem is dus enkel te verklaren vanuit mijn huive-

Verreycken

ringwekkend verleden als oorlogsmisdadiger.

Geachte tegensprekers, al dan niet Ministers, mag ik u verzoeken om originaliteit en vernieuwing te betrachten, zelfs in uw scheldwoorden? Ik meen dat zulks de parlementaire cultuur alvast iets meer stijl zou geven. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Van den Broeck heeft het woord.

De heer O. Van den Broeck (*op de tribune*): Mijnheer de Voorzitter, men zou bang worden om het onderwerp dat ik wil aansnijden op deze tribune te berde te brengen. Ik ben de eerste die uitsluitend over het hoofdstuk Sport en Recreatie wil spreken.

Eigenlijk ben ik wattleurgesteld. Naast het verslag heb ik een uiteenzetting gelegd die ik in 1985 heb gehouden.

Ik was toen verheugd dat er uiteindelijk een afzonderlijke Commissie voor Sport werd opgericht.

Nu is het eind 1989 en de Commissie voor Sport bestaat al sinds een jaar niet meer. Ik weet, mijnheer de Minister, dat deze materie niet uitsluitend onder uw bevoegdheid ressorteert, maar wat is de reden van het verdwijnen van deze Commissie? Er was belangstelling van de leden, er waren agendapunten en er waren financiële middelen.

Vermits ik de eerste ben die hier het hoofdstuk Sport aanhaal, ben ik van mening dat het noodzakelijkerwijze ter sprake moet komen, maar dat wij er weinig behoefte aan hebben.

Geen enkele andere sector, ook niet de culturele heeft zo een groot aantal geïnteresseerden als de sportsector. De sportsector krijgt nochtans een budget en brengt tewerkstelling mee. Men moet de sport echter niet alleen vanuit economisch oogpunt bekijken.

De Commissie voor de Sport had alszins haar plaats in de huidige context van het sportgebeuren. U heeft aangekondigd, mijnheer de Minister,

dat u in de herfst 1990 een staten-generaal voor de sport zal bijeenroepen.

Sport op school ressorteert onder de bevoegdheid van de Gemeenschapsminister van Onderwijs. De doping in de sport valt onder de verantwoordelijkheid van de Gemeenschapsminister van Volksgezondheid. Onlangs werd in de Senaat een wetsontwerp inzake de veiligheid bij sportmanifestaties behandeld waarvoor de nationale Ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie verantwoordelijk zijn.

Het lijkt misschien simplistisch, mijnheer de Minister, maar welke Minister zouden wij moeten afvaardigen wanneer er bijvoorbeeld een internationale interministeriële conferentie voor de sport zou worden georganiseerd? Moeten wij dan de vier Gemeenschapsministers van Volksgezondheid verantwoordelijk voor doping in de sport, de vier Gemeenschapsministers van Onderwijs, verantwoordelijk voor de sport op school en de nationale Ministers verantwoordelijk voor de veiligheid bij sportmanifestaties afvaardigen?

Wanneer wij met deze delegatie op een dergelijke conferentie aankomen, dan zou men zich verwonderd afvragen welke Minister bevoegd is voor de sport.

Het antwoord op deze vraag, alsook de appreciatie van de draagwijdte van mijn woorden laat ik over aan u, mijnheer de Minister en aan de geïnteresseerde leden van de Vlaamse Raad.

Deze problematiek moet dringend worden behandeld. Laat de staten-generaal, die in de herfst in 1990 zal worden behouden, daartoe een eerste stap zijn.

Tijdens de bespreking werd een vraag gesteld over het decreet van de niet-betaalde sportbeoefenaar. Elf jaar geleden heb ik een voorstel van decreet ingediend tot wijziging van het huidige decreet over de niet-betaalde sportbeoefenaar. Er werd gevraagd waar het advies blijft van de Raad van State.

Mag ik op mijn beurt vragen, mijnheer de Minister, waar het advies

blijft van de Hoge Raad van de Sport? Indien u meent, mijnheer de Minister, dat het decreet voor de niet-betaalde sportbeoefenaar niet moet worden gewijzigd, wil u dit dan ook mededelen. Zojuist werd gezegd dat u nog een lange politieke loopbaan in het vooruitzicht hebt, die ik u uiteraard toewens, maar ik ben aan het einde van mijn loopbaan en volgens mij moet het decreet op de niet-betaalde sportbeoefenaars worden gewijzigd. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Garcia heeft het woord.

De heer R. Garcia : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, ik zal dieper ingaan op het domein van de sport, meer bepaald voor wat Brussel betreft.

Ik kom u niet zozeer financiële middelen vragen, mijnheer de Minister, want ik weet dat dit zeer gevoelig ligt in een begroting die beperkt is.

Ik maak van de bespreking van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap gebruik – en ik weet dat ik dit, op basis van mijn ervaring de jongste weken, niet onverricht ter zake doe – om uw aandacht te vragen voor de situatie van de Vlamingen in Brussel op het gebied van de sport.

Vroeger hadden de Vlaamse sportclubs in Brussel een bepaald imago en konden zij beschikken over de nodige infrastructuur. Op het ogenblik bestaat de Vlaamse sportinfrastructuur echter niet meer in Brussel. Er zijn daarvoor geen subsidies meer. In de meeste Brusselse gemeenten wordt vaak een prestige-politiek gevoerd op het vlak van de sportinfrastructuur, die door Franstalige v.z.w.'s wordt beheerd. U weet wat dat betekent, mijnheer de Minister. Ik ben niet de enige die dit probleem naar voren brengt, ook de Hoge Raad voor de Sport slaakt een alarmkreet.

In de komende dagen zal ik, in mijn hoedanigheid van Voorzitter van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, een ontwerp van resolutie laten goedkeuren door de Vlaamse Gemeenschapscommissie van Brussel. Dit ontwerp van resolutie zal tot doel hebben de aandacht op dit probleem

Garcia

te richten en het probleem te laten bestuderen door Brusselse en andere Vlamingen.

Dit moet op de meest objectieve wijze gebeuren in de Vaste Commissie van Brussel die dank zij u allen de eerstvolgende dagen en weken opnieuw operationeel zal worden binnen de Vlaamse Raad.

Daar zal ook het dossier van de sportinfrastructuur van de Vlaamse Universiteit van Brussel aan de orde van de dag zijn. Waarschijnlijk weet u dat wij allen fier zijn op deze universiteit, maar dat zij niet over de minste sportinfrastructuur beschikt. Deze toestand kan niet langer blijven duren. Vandaar deze ontwerpresolutie.

Het verdere verhaal van de VUB bespaar ik u. Ik wijs er enkel op dat dit dossier reeds sinds 1979 wordt behandeld, dit wil zeggen gedurende tien jaar. De eerste paal van een voetbalveld moet nog worden geplaatst, de eerste steen van een klein complex moet nog worden gelegd. Mijnheer de Minister, ik dank u hartelijk voor uw aandacht en veroorloof mij u bij wijze van documentatie een kort resumé van de toestand te geven, onder meer van de problemen bij de Vrije Universiteit van Brussel. *(De heer R. Garcia overhandigt de Minister de documentatie)*

De Voorzitter : De heer Lauwers heeft het woord.

De heer H. Lauwers (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, ik zal mij er niet toe laten verleiden de hele waslijst klachten en vragen van de cultuursector op te sommen.

Ik heb dat trouwens ook niet gedaan bij de bespreking van de begroting van 1988, toen ik nog tot de oppositie en de Minister duidelijk tot de meerderheid behoorde. Ik besef zeer goed dat de Vlaamse Executieve onmogelijk aan alle vragen en klachten tegemoet kan komen. hoe terecht en billijk ze ook zijn.

Leefmilieu is belangrijk, het openbaar vervoer heeft geld nodig, leerkrachten, ambtenaren, verplegers en

In zijn bespreking van de cultuurbegroting betreurde de heer O. Van den Broeck (PVV) het verdwijnen van de Commissie voor de Sport

opvoeders zouden beter betaald moeten worden. enzovoort. Er zijn veel meer vragen dan mogelijkheden. Er is reeds herhaaldelijk op gewezen dat de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 1990 een crisisbegroting is en dat door de financieringswet de algemene financiële middelen tijdelijk dalen, alvorens Vlaanderen een zekere beleidsruimte zal hebben.

Ik ben bereid hiermee rekening te houden en aanvaard ook de begrotingsnorm die de Vlaamse Executieve zichzelf oplegt, zelfs al is de SERV iets ruimer. Dat neemt niet weg dat binnen die norm een aantal verschuivingen nodig zijn, eventueel via het bijblad, om de middelen voor cultuur te laten groeien. zodat de meest urgente problemen kunnen worden opgelost.

Eén van de meest urgente problemen ligt in de sociaal-culturele sector, niet omdat de andere sectoren minder belangrijk zouden zijn en geen problemen zouden kennen, maar omdat de sociaal-culturele sector een aantal initiatieven en werkterreinen bevat die veel minder alternatieve financie-

ringsbronnen, zoals sponsoring, kunnen aanspreken en meer aangewezen zijn op overheidssubsidies.

Deze sector kent in de crisisbegroting echter de meeste besparingen en deze toestand is onaanvaardbaar. Ik zal geen verstopper spelen en breng de moed op om binnen die sector zelf prioriteiten te bepalen. U zult mij dus niet kunnen verwijten dat ik het me gemakkelijk maak en een beetje oppositietaal spreek.

Ik ga dus niet in op de bekende klachten : de uitvoeringspercentages van het decreet inzake Landelijk Jeugdwerk, de indexering van werkings- en basistoelagen in de volwassenensector, de kredieten voor lokaal en regionaal jeugdwerk, enzovoort. Ik wijs er even op dat voor al deze werksoorten meer middelen zouden moeten worden uitgetrokken.

De allereerste prioriteit ligt bij het sociaal-cultureel werk voor kansarme doelgroepen. In de jongerensector betekent dit de werking met kansarme jongeren.

Het budget hiervoor is reeds enkele

Lauwers

jaren bevroren, maar door de toename van het aantal initiatieven is de puntenwaarde op drie jaar tijd met 40 procent gedaald. Voor een aantal initiatieven betekent dit het falliet, omdat zij van subsidiëring afhankelijk zijn.

Deze vormen van vormings- en sociaal-cultureel werk zijn niet aantrekkelijk voor derden of sponsors en kunnen aan hun deelnemers geen hoge inschrijvingsgelden vragen. Bovendien zijn ze door de aard van hun werk meer aangewezen op beroepskrachten, terwijl andere vormen van sociaal-cultureel werk met vrijwilligers kunnen werken. Bovendien lopen vele initiatieven in Gent of Antwerpen en zijn daarom uitgesloten van het Fonds-Van den Bossche.

Om de subsidiëring van deze groep op het niveau van 1985 te krijgen wat de puntenwaarde betreft, is tien miljoen meer nodig. Het budget moet stijgen van 23,5 miljoen naar 34 miljoen. Ik spreek dan nog niet over de personeelsuitbreiding. Ook dat vormt een probleem. Wij kunnen voor die verhoging van de middelen niet wachten op ons decentralisatieplan.

Het gaat om typische projecten die hoewel ze lokaal zijn, op regionaal niveau, namelijk door de provincies, moeten worden gesubsidieerd. Ik heb een voorstel in die richting ingediend.

Ik geef toe dat ik liever had gehad dat deze kwestie nu via een meerderheidsamendement zou worden gecorrigeerd. Ik beperk mij echter tot het geven van een advies aan de Vlaamse Executieve om dit via het bijblad te corrigeren.

Een andere prioriteit is het vijfde decreet in de volwassenensector. Ook hier gaat het vooral over kleine initiatieven of projecten met zwakke bevolkingsgroepen, zoals zieken, werklozen, laaggeschoolden, gehandicapten en migranten. Het zijn intensieve werkvormen, waar continuïteit en een zeker professionele ondersteuning noodzakelijk zijn. Ook deze projecten hebben weinig aantrekkings-

kracht op sponsors en kunnen geen hoge inschrijvingsgelden vragen.

Het is dan ook niet verdedigbaar dat uitgerekend dit decreet van de vijf decreten voor de volwassenensector het laagste uitbetalingspercentage geniet. Om de decretale engagementen van de overheid na te komen is hier 20 miljoen nodig, zonder de achterstand van de vorige jaren te kunnen inhalen. Ik spreek ook niet over de indexatie van de basis- en de werkingstoelage. De 20 miljoen is nodig om de uitvoeringspercentages ten minste op het niveau van de andere decreten te brengen. Ook dit probleem moet via het bijblad worden geregeld.

Ik doe hier niet aan opportunistische of favoritisme. De betrokkenen zullen terecht vinden dat dit nog te weinig is, omdat ik niet over indexatie spreek. Ik leg de lat echter lager om de begrotingsobjectieven en de noden van de andere sectoren te respecteren.

Het advies van de Commissie aan de Vlaamse Executieve om deze kwestie via het bijblad te regelen is voor mij in deze zaak bindend. Graag vernam ik dat u het daarmee eens bent.

Over het vijfde decreet heb ik nog een andere vraag, die ook reeds door anderen gesteld werd. Is het misverstand over de vermindering van de kredieten ten gevolge van de overheveling van de basiseducatie opgelost? Heeft de Vlaamse Executieve een regeling gevonden voor het onrechtmatig wegsnoeien van 22 miljoen per jaar voor alfabetiseringsprojecten en dergelijke die buiten de VCVO-experimenten vallen en voorlopig niet door de sector Onderwijs worden overgenomen?

Ik heb nog enkele vragen, maar niet over méér centen. Een eerste vraag betreft het uitblijven van de toelagen voor 1988 voor de speelpleinen. De verantwoordelijken worden daar geconfronteerd met het probleem van de betaling van de monitoren en de leveranciers. Zij zitten daar met het probleem dat zij hun eigen monitoren niet kunnen betalen. Wanneer zal dit worden rechtgezet en hoe is zulke achterstand mogelijk?

Ook is er een tekort aan stafleden binnen de dienst Jeugdwerk. Er zijn nog slechts twee inspecteurs op negen. Het klinkt ongewoon of zelfs bizar dat zelfs het jeugdwerk naar inspecteurs vraagt. De insiders weten dat de afwezigheid daarvan vrij spel geeft aan soms oneigenlijk gebruik van subsidies. Het zijn de bonafide organisaties die daarvan de dupe zijn. Ik wil zeker geen heksenjacht ontketenen. Bovendien zijn de stafleden van het bestuur voor jeugdvorming destijds en van de dienst Jeugdwerk nu doorgaans gewaardeerd omwille van hun begeleidende rol en omwille van hun ondersteuning van nieuwe initiatieven. Er zijn natuurlijk uitzonderingen. Er zijn de klassieke inspecteurs die van sociaal cultureel werk geen snars hebben begrepen.

Het is van belang dat bij de aanwerving ervan, bovenop de normale voorwaarden die aan ambtenaren van dit niveau worden gesteld, ervaring in het jeugdwerk wordt vereist. Er moet dus een examen worden uitgeschreven, aangepast aan dat specifieke ambt. Hoe ver staat ter zake het overleg met Minister Van den Bossche?

Mijnheer de Minister, zou het niet mogelijk zijn de meest geschikte kandidaten te benoemen, zonder dat naar zijn of haar partijkaart wordt gevraagd? De jeugdsector is nog niet sterk verzuild. Negentig procent van de jeugdwerkverantwoordelijken heeft geen partijkaart en daaruit moeten de kandidaten komen.

Het kan mij geen barst schelen wat hun politieke opvatting is, als zij maar weten wat jeugdwerk is. Het moet toch mogelijk zijn deskundigen en een pluralistisch samengestelde commissie op de been te brengen om de rangschikking die zij hanteren te respecteren. Wij kunnen veel beter zo te werk gaan dan over verzuiling en ontzuiling aan politiek opbod te doen in kranten en debatten.

Ik zal het ook niet hebben over decentralisatie van het jeugdwerk alhoewel dit een cruciaal thema is. Ik heb trouwens geacteerd dat u daaromtrent een subcommissie voor cultuur zal laten opstarten. Ik wil daar graag aan meewerken. Het is boven-

Lauwers

dien een concrete stap in de richting van de herwaardering van het Parlement en de politieke cultuur. Ik waardeer dat.

Ik kan toch niet nalaten te hopen dat het voorstel van de heer Denys niet het standpunt is van het Kabinet, omdat ik vrees dat wij dan beter de boeken sluiten.

Dit is een voorstel dat naar mijn oordeel onbespreekbaar en onuitvoerbaar is omdat het gebaseerd is op een aantal uitgangspunten die niet juist zijn.

Ik zal daar nu niet over uitweiden omdat de heer Denys niet aanwezig is. Graag werk ik mee aan allerlei initiatieven ter zake die echter moeten uitgaan van een realistische basis.

Mijnheer de Minister, ik weet dat er nog veel te zeggen valt over andere materies zoals de lineaire besparingen bij de culturele centra. Ik hoop dat door mij hier te beperken tot de thema's die ik heb aangeraakt, ik in mijn kaarten heb laten kijken. Ik heb aangegeven wat voor mij, als lid van de meerderheid, prioritair is.

Ik heb geleerd dat als men niet te veel zegt men meer kans heeft een antwoord te krijgen en dat verwacht ik dus.

De Voorzitter : De heer De Roo heeft het woord.

De heer J. De Roo (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, toen in 1963 de wet op het Nationaal Sportfonds werd goedgekeurd in het Parlement en toen, bij die gelegenheid ook het toenmalige Nationaal Instituut voor de Lichamelijke Opvoeding en Sport werd omgevormd tot het huidige Bestuur voor Lichamelijke Opvoeding, Sport en Openluchtlevens, werd een belangrijk instrumentarium gecreëerd voor de overheid om een degelijk sportbeleid te voeren.

Op 18 mei 1989, bij de goedkeuring van het decreet, houdende de oprichting van een Vlaams Sportfonds, werden de voordelen van een eigen Vlaams Sportfonds onderstreept. Op

die manier zouden de private bonden de motor kunnen worden voor sport in Vlaanderen. Het zou bovendien een open en controleerbaar Sportfonds zijn met het beheer ervan door de Vlaamse Executieve en de controle erop door de Vlaamse Raad, zodat een doorzichtig, open, samenhangend, duidelijk en coherent sportbeleid in Vlaanderen mogelijk zou worden. Het soepel beheer van het Sportfonds zou blijven. Er zou een oplossing kunnen komen voor het personeel aangezien het statutair, het contractueel personeel en ook de tewerkgestelde werklozen via de gewone begroting zouden kunnen worden betaald.

Bij die gelegenheid hebben wij ook gepleit voor een soepele overgang, in die zin dat de inwerkingtreding van dat Vlaams Sportfonds wordt bepaald door de Vlaamse Executieve, ten einde te voorkomen dat het Vlaams Sportfonds operationeel zou worden vooraleer de financiering ervan volledig zou geregeld zijn, wat een akkoord impliceert met de andere Gemeenschappen en de nationale Regering. Bovendien zou het BLOSO zijn middelen kunnen behouden.

Ik meen dat, om aanpassend aan de nieuwe omstandigheden die door de Staatshervorming tot stand zijn gekomen, de Vlaamse Raad door de goedkeuring van het decreet tot oprichting van het Vlaams Sportfonds, een even belangrijke stap heeft gezet, die het sportbeleid in Vlaanderen belangrijke nieuwe impulsen kan geven.

En dit niet zozeer omdat – zoals men het wel eens lapidair wil uitdrukken, door dit decreet het Nationaal Sportfonds werd gesplitst. Wel omdat aan de goedkeuring van dit decreet ook een herschikking binnen de administratieve diensten van het BLOSO werd gekoppeld en tevens binnen de beschikbare middelen voor het sportbeleid in Vlaanderen, prioriteiten werden bepaald, met name het waarborgen van financiële middelen aan de sportverenigingen wat hun toekomstige werking betreft, zonder de eigen werking van huidige BLOSO in het gedrang te brengen.

Omdat ook de goedkeuring van dit

decreet een belangrijk instrument is in de uitbouw van het Vlaams sportbeleid, dringen wij erop aan dat de verschillende elementen die tot de daadwerkelijke oprichting van dit Vlaams Sportfonds moeten leiden zo vlug mogelijk zouden worden uitgevoerd.

Ik wil het vooreerst hebben over het personeelsprobleem bij het BLOSO : naar aanleiding van de goedkeuring van het decreet tot oprichting van het Vlaams Sportfonds werd overeengekomen dat het contractueel personeel zou worden overgeheveld naar het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De omstandigheden waarin dit personeel is tewerkgesteld zijn hier vroeger reeds uitvoerig ter sprake gekomen. Daarop hoef ik niet nader in te gaan.

Ik vraag de Gemeenschapsminister van Cultuur hoe ver het staat met de procedure om het personeel dat thans in dienst is van het Sportfonds, over te hevelen naar de Vlaamse Gemeenschap. Ik doe hier een oproep zowel tot de Minister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar ambt, als tot de Minister van Cultuur om dit statuut zo snel mogelijk te regulariseren.

In welk stadium bevinden zich de besprekingen met de nationale Regering om het Vlaams Sportfonds zo snel mogelijk operationeel te maken. Waren er reeds voorafgaande contacten ter voorbereiding van de vergadering van morgen ? Tot op vandaag gaan zowel de middelen van de Nationale Loterij als de eigen inkomsten van het BLOSO nog altijd langs het nationaal Sportfonds.

Enkele weken geleden, bij de bespreking in de Commissie voor Financiën heb ik de vertegenwoordiger van het Rekenhof horen verklaren dat door de techniek van de financieringswet het nationale Sportfonds een lege doos is geworden, want de middelen gaan nu reeds de facto naar het Vlaams Sportfonds, ook al is het nog niet operationeel.

De vertegenwoordiger van het Rekenhof hield in de Commissie voor Financiën, in aanwezigheid van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve

De Roo

ve een pleidooi voor het in voege treden van het decreet door een besluit van de Vlaamse Executieve.

Ik verheug mij over de verklaring van Minister Geens, dat het mogelijk is het Vlaams Sportfonds in 1990 operationeel te maken. Ik dring er dan ook bij de Minister op aan niets onverlet te laten om het gestelde doel te bereiken. Op die wijze kan ook pas effectief de garantie inzake middelen voor de sportfederaties en de promotie voor de sport worden nagekomen. Slechts op die manier kan een doorzichtig beleid worden gevoerd inzake sportcentra in de Vlaamse Gemeenschap.

Mijnheer de Voorzitter, ik hoop oprecht dat wij, bij de bespreking van de begroting voor 1991, niet nogmaals op deze aangelegenheid moeten terugkomen, maar dat er in de loop van 1990 een daadwerkelijke oplossing wordt gevonden voor het operationeel maken van het Vlaams Sportfonds. *(Applaus)*

De Voorzitter : De heer Schellens heeft het woord.

De heer A. Schellens *(op de tribune)* : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, in de eerste plaats wens ik de verslaggever Félicien Bosmans te feliciteren met zijn keuring en volledig verslag. Zoals ik dat tijdens de jongste maanden heb gedaan kom ik in het kader van het sportbeleid nogmaals pleiten voor meer middelen voor de sport in Vlaanderen.

Een begroting moet de vertaling zijn van de beleidsopties, die door de overheid, in casu de Executieve, worden vastgelegd.

Wat de sportsector betreft, mag niet uit het oog worden verloren dat de begrotingsvoorstellen die hier worden besproken, slechts 6 procent van de totale financiële middelen voor de sport in Vlaanderen omvatten. Naast deze 700 miljoen frank is er immers nog 500 miljoen frank voor het Sportfonds.

De in de begroting vastgelegde beleidsopties kunnen met dit Fonds

door de BLOSO-top of door de Minister zeer gemakkelijk worden omzeild of omgebogen met compenserende uitgaven, die aan de parlementaire controle ontsnappen.

Naast deze bedenkingen rijst, zeker wat het BLOSO betreft, het belangrijk probleem van de aanwending der toegekende bedragen voor werkings- en infrastructuurkosten.

De eigen werking en initiatieven van het BLOSO moeten volgens onze partij centraal staan en zich vertalen in bepaalde prioriteiten. Inzake werking dient meer aandacht te worden besteed aan de „sport voor allen,„ en de sportpromotiecampagnes. De ondersteuning van de topsport kan worden beperkt en zelfs afgestoten, zeker in het licht van het protocol dat is afgesloten tussen de Minister en het BOIC, waarbij terreinbaking en taakverdeling toch centraal blijken te staan.

Een aanpassing van de toepassingsmodaliteiten en een uitbreiding van het toepassingsgebied naar de provinciale sportdiensten van het decreet op de weddetoelagen voor sportfunctionarissen dringt zich op.

Wat de infrastructuur betreft dient de verdere aftakeling en verloederding van de bestaande BLOSO-centra onmiddellijk te worden stopgezet door de noodzakelijke investeringen in het onontbeerlijk onderhoud. Tevens dient een rationele, planmatige uitbouw van de eigen BLOSO-centra te gebeuren, op basis van een goede regionale spreiding, wat nu niet het geval is. Hierbij mogen de beschikbare middelen zeker niet worden verspild aan grootse prestigeprojecten.

In het kader van een kansenscheppend beleid moet door de gekende betoelagingstechniek de planmatige realisatie van sportinfrastructuur door lokale en regionale besturen verder worden ondersteund. Dit zou moeten worden aangevuld met renovatietoelagen, daar veel sportinfrastructuur niet meer voldoen aan de hedendaagse eisen.

Zolang de budgettaire ruimte niet aanwezig is om de voorgaande punten te realiseren, kan er geen sprake

zijn van de betoelaging voor de bouw van een privé-sportinfrastructuur, de SP is hiertegen trouwens principieel gekant.

Ter gelegenheid van de bespreking van het voorstel van decreet over het Vlaams Sportfonds werd een oplossing uitgewerkt voor de contractuele personeelsleden, aangeworven op het Sportfonds.

Kan de Minister mij zeggen welke regeling voor deze contractuelen van toepassing is evenals voor de tijdelijke personeelsleden van het BLOSO. Bepaalde personen werken reeds jaren bij BLOSO en hebben zelfs examens gedaan bij het Vast Wervingssecretariaat, maar kunnen niet in aanmerking komen voor bevorderingsambten.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, ik heb een aantal opmerkingen willen formuleren en vragen willen stellen, maar wens geen discussie ten gronde aan te gaan. Ik meen dat de Vlaamse Gemeenschap op het vlak van sportbeleid nieuwe kansen kan krijgen, wanneer alle mogelijkheden optimaal worden benut. *(Applaus)*

De Voorzitter : De heer Loones heeft het woord.

De heer J. Loones *(op de tribune)* : Mijnheer de Voorzitter, ik wens, tijdens de vijf minuten die mij werden verleend, enkele gedachten te formuleren over het Toerisme, sectie 47 van deze cultuurbegroting.

Het toeristisch Europa is volop in beweging met het oog op de Europese eenheidsmarkt in 1993.

De grote toeristische groepen, zoals Sun International, ontwerpen internationale structuren. Naast het vrije verkeer van goederen en personen zal ook de aanstaande uniformisering van een resem nationale reglementeringen verstreckende gevolgen hebben voor het toerisme.

Monopolies van nationale luchtvaartmaatschappijen zullen verdwijnen, wat, samen met de harmonisering van de BTW-tarieven op allerlei toeristische producten, de prijzen grondig zal beïnvloeden. Daarnaast wordt

Loones

er een groeiende toeristenstroom verwacht uit Azië, vooral Japan; er is de vrijetijdstoename; de toenemende vergrijzing van onze bevolking, de gewijzigde mentaliteit met meer vraag naar meer creatieve vakanties en de sterk groeiende sector van de vakanties van de „drie minders”, minder lang, minder ver en minder duur, die steeds meer de vakanties vervangen van de „drie s'en”, (sea, sex and sun).

Toerisme en vrijetijdsbesteding is de meest arbeidsscheppende economische sector op wereldschaal geworden.

In dat wereldgebeuren staat ons toeristisch beleidsorgaan, het Vlaams Commissariaat-generaal voor Toerisme, opgericht in 1984, dat 5 jaar na de oprichting ongetwijfeld, aan een grondige evaluatie toe is met, zoals ook gevraagd in de Commissie, een ernstige doorlichting door de SERV.

In de memorie van toelichting bij het oprichtingsdecreet van 29 mei 1984 van het VCGT werd geschreven dat het Commissariaat een Vlaamse instelling moest worden, exclusief werkend onder het gezag van de Vlaamse Gemeenschap, zodat het „in de verzorging van de Vlaamse toeristische belangen geen remmingen noch bezwaren mag ondervinden bij het voeren van een specifiek op Vlaamse doelstellingen gericht beleid”.

Het toerisme en vrijetijdsgebruik, zo werd gesteld, „behoren bij uitstek tot ons cultuurpatrimonium en moeten maximaal worden ingeschakeld als universele middelen tot welzijnsontplooiing”.

Daartoe werd nodig geoordeeld: „een soepel en efficiënt overheidsapparaat met grote zelfstandigheid en autonome beslissingskracht”, onder parastatale vorm, „Structureel, zo werd verder betoogd, moet het VCGT een verbinding zijn tussen: de Vlaamse Executieve, de overheid in de Vlaamse provincies en gemeenten, de Vlaamse federaties en verenigingen voor toerisme, de officiële ad-

viesorganen en de gebruikers in binnen- en buitenland”.

Het gaat dus om een zeer brede omschrijving en ik meen dat het belangrijk is na te gaan wat hieruit is gegroeid.

Bij de begroting 1990 stelt de Raad van Beheer van het VCGT dat de vastgestelde personeelsformatie – 60 personeelsleden – niet voldoet: er ontbreekt een boekhouder, een jurist, een informatica-deskundige, een ingenieur-architect, een telefoniste, een technicus voor het dagelijks onderhoud; de werkmiddelen voor de promotie moeten worden verhoogd, met vestiging van een netwerk van buitenlandse bureaus in de EG-lidstaten.

Naar de prioriteiten wil het VCGT zich inschakelen in de doelstellingen van het Europees Jaar voor Toerisme, 1990, zoals jongerenreizen, platelandstoerisme en andere nieuwe vormen van toerisme, vakantiespreiding, aantrekking van toerisme buiten Europa.

Mijnheer de Minister, daartegenover stellen wij ook een vermindering van de werkmiddelen vast. Naar aanleiding hiervan trouwens heeft HORECA-Vlaanderen, luidens de persberichten van gisteren, reeds afgehaakt en zal dus de campagne België Lekkerland niet meer steunen.

Zoals gezegd is het VCGT – en overigens het toerismebeleid in het algemeen – toe aan een grondige evaluatie en een doorlichting door de SERV.

De evaluatie en de doorlichting zullen eerstens moeten slaan op het organisatorisch kader. Er is in ieder geval iets fundamenteels mis wanneer de bevoegde Minister verklaart in de Commissie, en overigens ook aan de pers „dat de discussie over de sectie toerisme hem altijd met een zeer onbehaaglijk gevoel vervult”, en dat „de oprichting van het VCGT als parastatale-B een vergissing was”.

De Minister klaagt er over enkel voorgedij te kunnen uitoefenen, zonder het voeren van een volwaardige politiek. Deze toestand is alleszins onge-

zond: het mag niet zijn dat men voor een eventueel slecht beleid geen politiek verantwoordelijke kan aanduiden.

De evaluatie moet anderzijds ook slaan op het inhoudelijke. Het VCGT werd opgericht als Vlaamse instelling, die volgens het decreet tot taak had bij te dragen tot het Vlaamse bewustzijn en volkswelzijn. Dit heeft ondertussen toch niet kunnen beletten dat de landschapsverloedering van onze kust onverminderd en zelfs versneld doorgaat, dat steeds meer nieuwe appartementsgebouwen en handelszaken afschuwelijk banale vreemde namen dragen, dat het verstikkend eendags- en massatoerisme oprukt, dat de smakeloosheid bij festiviteiten allerhande angstwekkend toeneemt.

Mijnheer de Minister, de coördinerende functie, zoals vervat in de memorie van toelichting, moet worden belicht. Ter zake is er behoefte aan een politiek verantwoordelijke tot wie wij ons kunnen wenden. Als er al geen goede verbinding meer bestaat met de eigen Minister, hoe zouden dan ook de andere verbindingen niet te wensen overlaten?

Een nationaal toeristisch beleid staat niet op zichzelf, doch hangt vast aan zowat alle mogelijke beleidsdomeinen en niveaus.

Zoals gezegd was het VCGT bij de oprichting structureel gezien als de verbinding tussen de Vlaamse Executieve, de lokale overheden, de toeristische federaties en VVV's, officiële adviesorganen en binnen- en buitenlandse gebruikers, met een essentieel coördinerende functie, permanent in contact met alle geledingen van de toeristische activiteit, met bovendien een adviserende functie via beleidsvoorbereidend overleg en/of studiewerk en publikaties.

Mijnheer de Minister, enerzijds begrijp ik uw „zeer onbehaaglijk gevoel”, maar anderzijds begrijp ik niet wanneer uw inbreng in het toeristisch beleid zich als het ware beperkt tot het zich onbehaaglijk voelen. Men is Minister om te doen, en niet om alleen maar te voelen. En vermits de Minister voelt dat er iets

Loones

moet gedaan worden, is het hoog tijd dat hij eraan begint.

De Voorzitter : De heer Cauwenberghs heeft het woord.

De heer F. Cauwenberghs (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, waarde collega's, naast het betoog van collega De Roo, wens ik eveneens namens mijn fractie een aantal aandachtspunten voor het sportbeleid in het algemeen, naar voren te brengen.

Vooreerst wat betreft de financiële middelen voor het sportbeleid voor 1990. Vorig jaar, naar aanleiding van de bespreking van de begroting 1989, heeft onze fractie gewezen op de negatieve gevolgen die het terugschroeven van de betalingsmiddelen voor de sportinfrastructuur met zich zou brengen.

De gevolgen van deze operatie – waardoor alleen een schijnverhoging in de lopende uitgaven voor de culturele sector werd doorgevoerd – zijn nu al zichtbaar.

Alle bijkomende middelen – en iedereen weet hoe gering deze zijn – die dit jaar voor de sport konden worden vrijgemaakt dienen allemaal te worden aangewend om in 1990 de verbintenissen die in het verleden werden aangegaan voor de bouw van sportinfrastructuur te honoreren. Met andere woorden, van de belangrijke verminderingen die in de begroting '89 zijn doorgevoerd op de ordonnanceringskredieten is nu de gehele sportsector het slachtoffer. Dit jaar blijkt immers pas ten volle hoe irrealistisch deze verminderingen waren.

Zulks heeft onmiddellijke gevolgen voor de uitvoering van de twee decreten in de sportsector, namelijk het decreet op de landelijke sportverenigingen en het decreet op de sportfunctionarissen.

De Vlaamse Gemeenschap komt noch ten aanzien van de sportverenigingen, noch ten aanzien van de gedecentraliseerde besturen haar verplichtingen na. Het is een algemene klacht in de culturele sector van de

Vlaamse Gemeenschap. In de sportsector komt daar nog bij dat de decreten niet worden uitgevoerd zoals het hoort. Gezien het korte tijdsbestek waarover ik beschik, zal ik de voorbeelden hiervan niet aanhalen.

Een tweede thema waarvoor ik de aandacht wil vragen is het BOIC.

Van de schaarse bijkomende middelen voor de sport krijgt het BOIC ruim zijn deel. Ik weet wel dat het de bedoeling is om over de verschillende jaren een zelfde bijdrage te leveren in plaats van ups en downs naar aanleiding van de Olympiades.

Bij dit alles moet het toch duidelijk zijn dat deze middelen moeten worden ter beschikking gesteld voor de voorbereiding van Vlaamse atleten. Of dit laatste het geval zal zijn kon de Minister mij tot hiertoe niet verzekeren. De vraag is dan ook of hierover met het BOIC geen duidelijke afspraken moeten worden gemaakt, rekening houdend met de ruime middelen die vanuit de Nationale Loterij – ongeveer 60 miljoen frank in 1989 – naar het BOIC worden toegeschoven.

Dit brengt mij meteen tot mijn volgende aandachtspunt, namelijk het wetsvoorstel dat in de Senaat is besproken in verband met de oprichting van een Fonds voor de Veiligheid van de Sportinfrastructuur. De thans voorliggende tekst – dat wil ik niet ontkennen – is reeds in aanzienlijke mate verbeterd in die zin dat er geen toepassing met terugwerkende kracht meer mogelijk is en dat het Fonds ook opengetrokken wordt naar alle sportinfrastructuur.

Nochtans moeten bij dit voorstel zeer veel vragen worden gesteld. Laat mij vooraf zeggen dat het hier niet gaat om de noodzaak van het opleggen van strenge veiligheidsnormen aan de sportinfrastructuur. Het gaat hier ook niet over de vraag of de nationale Regering bevoegd blijft voor het opleggen van die veiligheidsnormen. Ik betwist niet – wel integendeel – dat de overheid initiatieven moet nemen om het geweld bij sportmanifestaties in te dijken.

Wat wij wel betwisten is het volgende.

Ten eerste, dat de strijd tegen het geweld in de sport alleen kwestie zou zijn van infrastructuur. Indien men wil ageren tegen baldadigheden in sportstations dan zal het succes daarvan meer afhangen van een gecoördineerde actie voor opvang en begeleiding van probleemjongeren, de wijze waarop de politie zich in deze stations gedraagt, preventieve acties tegen drug- en alcoholgebruik en van positieve begeleidingsacties, dan van louter aanpassing van infrastructuur.

Voor dit soort positieve acties in verband met de begeleiding van jonge hooligans wordt in de Vlaamse begroting welgeteld 300.000 frank uitgetrokken.

Een dergelijk bedrag tegenover de 100 miljoen voor sportinfrastructuur, is buiten alle verhouding.

Ten tweede, heel wat voetbalclubs zijn duidelijk van plan – en ik verwijs hieromtrent naar publieke verklaringen – om naar aanleiding van werken voor veiligheid ook werken in voetballoges en zogenaamde „business-seats” uit te voeren.

Men kan zich dus voorstellen dat een belangrijk deel van het bedrag zal gaan naar allerlei werken die met veiligheid nog weinig te maken hebben. Iedereen zal het wel met mij eens zijn dat de mogelijkheid voor baldadigheid reëler is op de staanplaatsen, dan in de business-seats.

Dit alles doet zich voor op een ogenblik dat wij vaststellen dat de kredieten voor actieve sportbeoefening, de promotie voor sport voor alleen in een sfeer van gezonde fair-play, kleiner zijn dan ooit.

Ook de grote voetbalclubs, die veel geld over hebben voor dure transfers, moeten op hun verantwoordelijkheden worden gewezen en in hun activiteiten prioriteiten leggen. De eerste verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de toeschouwers ligt bij hen. Die veiligheid is voor een groot deel ook een kwestie van interne organisatie.

Ten slotte is er een institutioneel probleem. Dat de nationale Regering verantwoordelijk is voor het vastleg-

Cauwenberghs

gen van veiligheidsnormen – en dat deze normen streng moeten zijn – betwist niemand. Op welke basis beslist de nationale Regering om de werken die moeten bijdragen tot de veiligheid, alleen in de sportsector te subsidiëren ? Als de overheid instaat voor de veiligheid in de sportsector, doet ze dit dan ook in andere sectoren ?

Ik meen dat de toepassing van deze norm een bevoegdheid is van de Gemeenschappen of, naargelang het geval, van de Gewesten. Ik verwijs bij voorbeeld naar de veiligheid in hotels, rustoorden, enzovoort. Ook hier gaat het om bepaalde veiligheidsnormen, die nationaal werden bepaald. In deze gevallen is de subsidiëring van de infrastructuur evenwel telkens afgeschoven naar de Gemeenschappen. Waarom in dit ene geval, met name de voetbalstadions – want daar gaat het in wezen over – niet, tenzij men hier een belangrijk voordeel wou geven aan de grote clubs en aan de grote Belgische voetbalbond.

Onze vraag is dan ook dat de Minister van Cultuur, die ook verantwoordelijk is voor het sportbeleid in de Vlaamse Gemeenschap, in deze gelegenheid de belangen van de Vlaamse Gemeenschap verdedigt, zeker op een ogenblik dat door de Nationale Loterij zoveel middelen werden vrijgemaakt voor sportinfrastructuur in het belang van de actieve sportbeoefenaar.

Een dergelijk voorstel, dat in het nationaal Parlement wordt besproken, kan alleen worden goedgekeurd binnen een globale visie op het sportbeleid, waarin noodzakelijke evenwichten, onder meer ten aanzien van de actieve sportbeoefening en ten aanzien ook van niet-beroepssport, worden gerespecteerd. *(Applaus)*

De Voorzitter : De heer Content heeft het woord.

De heer W. Content *(op de tribune)* : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, particulier initiatief en openbare steun zijn twee peilers waarop de toeristische nijverheid moet kunnen steunen om maximaal tot ontwikkeling te komen.

In de mij zeer kort toegemeten tijd zie ik mij nochtans verplicht in telegramstijl en beperkt in te spelen op de twee volgende vragen : ten eerste, hoe gedraagt de overheid zich op financieel en logistiek gebied ; ten tweede, wat doet of zou het particulier initiatief moeten doen ?

Wat de overheid betreft wil ik slechts vier vergelijkende cijfers aanhalen. En wanneer ik vergelijkende cijfers gebruik, doe ik het niet, omdat ik door besparingen getraumatiseerd ben, maar wel met de enige bedoeling te zeggen dat wij op toeristisch gebied te weinig middelen krijgen.

De eerste reeks vergelijkende cijfers heeft betrekking op de exploitatie-uitgaven, de investeringsuitgaven en de aankoop van patrimoniale goederen.

In 1989 bedroegen deze uitgaven 630.500.000 frank. in 1990 528.300.000 frank of 1.600.000 frank minder. rekening houdend met de indexering loopt dit minbedrag op tot 1.664.000 frank, daar waar een aanzienlijke verhoging noodzakelijk is om het toeristisch beleid beter te kunnen bepalen.

Wat van de voornaamde onderverdelingen van deze tussenkomst betreft. zijnde de exploitatiekosten afzonderlijk. stelt men vast dat zij zijn verminderd van 325 miljoen in 1988 tot 315 miljoen. wat 10 miljoen minder betekent, voor 1989. Dit betekent ook een streep door de rekening van degenen die een toeristisch beleid wensen te voeren.

In Vlaanderen geeft men voor publicaties, propaganda en publiciteit 213.700 frank uit ; in Nederland bijna één miljard. Wanneer men een vergelijking maakt met de omliggende landen komt men tot de vaststelling dat men in het buitenland 40, 50 of zelfs 60 procent meer uitgeeft voor publiciteit en propaganda.

De derde en voornaamste vergelijking betreft de ontvangsten en uitgaven : voor 1988 : 686.500.000 frank ; voor 1989 : 634.900.000 frank ; dit betekent 51.600.000 frank minder. Iemand zei eens : „Vlaanderen is een brandkast boordevol toeristische

schatten”. Maar wij houden de brandkast gesloten.

Mijn enige conclusie is : de overheid heeft veel te weinig over voor toerisme. Kan men met deze beperkte som iets ondernemen bij voorbeeld aan workshops ? Kan men buitenlandse klanten aantrekken ? Kan een verblijfs-, onthaal- en ontspanningspolitiek worden gevoerd ? Dit alles zou mogelijk zijn met meer financiële middelen.

Tot welke partij wij ook behoren, wij moeten trachten het toeristisch beleid meer financiële inkomsten te bezorgen. Inderdaad, via de uitgaven van de Gemeenschap kan de gemeenschap ook meer inkomen verwerven zodanig dat het uiteindelijk een nuloperatie wordt. Ik meen in ieder geval dat de publieke opinie met deze redenering akkoord kan gaan. *(Applaus)*

De Voorzitter : De heer Desutter heeft het woord.

De heer M. Desutter *(op de tribune)* : Mijnheer de Voorzitter, vijf jaar geleden, namelijk in 1984, werd het Vlaams Commissariaat-generaal voor Toerisme opgericht.

Van de oprichting van dit Commissariaat voor Toerisme werd heel veel verwacht. De structuur van het nieuw Commissariaat was immers zo uitgebouwd dat de gehele toeristische sector in het beheer van het Commissariaat kon worden betrokken, dat via verschillende technische comités initiatieven op diverse terreinen, zoals reisbureaus, HORECA, sociaal toerisme enzovoort, grondig konden worden voorbereid, met vertegenwoordigers uit de betrokken sectoren, die ook met kennis van zaken aan het debat deelnamen.

Bovendien was het ook mogelijk een permanent overleg te creëren tussen alle overheden die zich op het vlak van de promotie van het toerisme bewegen. Ik denk aan de gemeenten en provincies. Vooral ook op dit laatste terrein kon het Vlaams Commissariaat een belangrijke rol vervullen inzake coördinatie en begeleiding.

Kortom, van deze nieuwe instellingen werden belangrijke impulsen ver-

Desutter

wacht, zowel op het vlak van de promotie van het toeristisch produkt Vlaanderen, als voor de verdere uitbouw en ondersteuning van zowat alle toeristische sectoren, van de HORECA-sector tot het sociaal toerisme.

Ik wil geen afbreuk doen aan het positieve werk dat door het Vlaams Commissariaat-generaal voor Toerisme in de voorbije vijf jaar is gedaan. Integendeel, er zijn ongetwijfeld een aantal positieve acties. Ik denk ook aan het decreet voor de hotelpremies.

Nochtans kan niet anders dan vastgesteld worden dat de voogdij-overheid de positieve actie van het VCGT te weinig ondersteund heeft. Ik wil daarvan een aantal voorbeelden geven.

Er is allereerst de personeelsbezetting van het VCGT. Voor de afhandeling van alle bouw- en infrastructuurdossiers is het VCGT aangewezen op de Algemene Technische diensten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Daardoor moet een enorme vertraging in de afhandeling van de infrastructuurdossiers worden vastgesteld. Welke oorzaken daaraan ten grondslag liggen – overbelasting of desinteresse van de Algemene Technische Diensten. – laat ik in het midden.

Het feit dat het VCGT op dit ogenblik nog zowat 500 miljoen betalingskredieten in reserve heeft voor reeds toegezegde subsidies voor infrastructuurdossiers illustreert deze vertraging.

Een tweede voorbeeld van het gebrek aan ondersteuning van het VCGT door de voogdijoverheid, is het feit dat, op de regeling van de hotelpremies na, alle bestaande regelingen zoals inzake reisbureaus, sociaal toerisme, kampeerwezen, nog steeds nationale reglementeringen zijn. De gelegenheid om deze wetgevingen aan te passen aan de hedendaagse noden en de Vlaamse realiteit werd niet, of nog niet, aangegrepen.

Tenslotte een ander voorbeeld, na-

melijk dat van de financiële middelen. Op het ogenblik dat een aantal concrete initiatieven die op het vlak van de toeristische promotie door het VCGT goed op gang werden getrokken – ik denk aan initiatieven voor het congresstoerisme, de buitenlandse toeristische bureaus, de gerichte promotie op onder meer: de Duitse Bondsrepubliek – werden door de inperking van de financiële middelen deze initiatieven op zijn minst afgeremd.

De Minister heeft in zijn uiteenzetting in de Commissie van de Vlaamse Raad vermeld dat door zijn tussenkomst de dotatie aan het VCGT met zowat 50 miljoen werd verminderd. Een vermindering met 5 procent voor de werkmiddelen kan niets anders dan een ernstige rem zijn op de uitbouw van het toeristische beleid. Dat zulks bovendien gebeurt precies in het Europees Jaar van het Toerisme, is des te cynischer.

Het VCGT werd niet alleen getroffen in zijn werkmiddelen maar ook in zijn investeringsmiddelen. Voor de andere culturele sectoren verminderden in de begrotingen van de Vlaamse Gemeenschap over de periode van de voorbije twee jaar de vastleggingen voor investeringen met zowat 30 procent; deze werkwijze wordt nu voor het toerisme toegepast op de betalingsmiddelen, en dit in één jaar.

Toerisme wordt dus het ergst getroffen van alle culturele sectoren, en dit voor een sector die als de meest arbeidsintensieve wordt beschouwd en op een ogenblik dat de vrije tijd voor de bevolking steeds toeneemt en er steeds meer werk wordt gemaakt van een toeristisch aanbod.

Ik wens mijn betoog te beëindigen met concrete aandachtspunten waarvan dringend werk moet worden gemaakt.

Er is dringend nood aan het promoten van hotelinfrastructuur. Vooral voor het toerisme aan de kust is dit belangrijk. Anders worden de hoteliers steeds meer ontmoedigd en zal de kuststreek verder met appartementsgebouwen worden volgebouwd.

De toeristische richtplannen zijn een noodzaak voor de nabije toekomst. Deze richtplannen moeten in overleg met de provinciale federaties gestimuleerd en gecoördineerd worden door het VCGT.

Nieuwe vormen van toerisme moeten worden gestimuleerd, hierbij noem ik watertoerisme, plattelandstoerisme en trekkerstoerisme.

Tenslotte herhaal ik mijn voorstel dat ik in de Commissie reeds deed en dat instemming kreeg, namelijk dat de Vlaamse Raad aan de Sociaal Economische Raad voor Vlaanderen de opdracht geeft over de sociale economische relevantie van het toerisme een studie te maken.

Een dergelijke studie moet de Executieve bewust maken van het belang van de toeristische sector en moet ook de Vlaamse Raad in staat stellen op basis van volledige en juiste gegevens, een stevig toeristisch beleid op basis van een meerjarenplanning uit te bouwen.

In de Commissie heb ik me bij het luik toerisme onthouden om te protesteren tegen de gang van zaken.

Ik heb gisteren in de pers vernomen dat ook HORECA-Vlaanderen forfait geeft voor de actie Lekkerland. Dat is ten eerste te betreuren.

Ik hoop dat wij volgend jaar andere cijfers en gegevens zullen opmerken in de begroting, wat mij zal toelaten een meer optimistische stem te laten horen op deze tribune. (*Applaus op verschillende banken*)

De Voorzitter : De heer Seeuws heeft het woord.

De heer W. Seeuws (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik wil de mij toegemeten tijd als woordvoerder van mijn fractie in de Commissie voor Cultuur beperken tot het verwoorden van mijn bezorgdheid inzake de evolutie van de begroting Cultuur.

Vooraf wens ik te verklaren dat ik het voor de zoveelste keer jammer vind dat het voor het Bureau van de Vlaamse Raad blijkbaar nog niet mogelijk was om dit debat anders te la-

Seeuws

ten verlopen, enerzijds om de parlementaire controle op het beleid van welke Executieve dan ook te realiseren en anderzijds om de betrokkenheid van de raadsleden bij dit politiek begrotingsdebat te stimuleren.

De functionele organisatie van het éénkamerstelsel, als dit van de Raad, mag geen abdicatie inhouden van de parlementaire bevoegdheden.

Intussen heb ik geleerd dat een ernstige uiteenzetting over welke materie dan ook erin bestaat de Executieve te interpellieren, wat blijkbaar de belangrijkste functie is geworden van de Vlaamse Raad. Vandaar dat ik mijn vijf minuten spreektijd alleen kan en wil gebruiken om de Executieve via u, mijnheer de Minister, en de Raad mijn groeiende bezorgdheid mede te delen over het aandeel van de culturele impact op het totaal van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Er doet zich inderdaad een eigenaardig en omgekeerd effect voor van de federalisering in ons land. De iets oudere collega's zullen zich herinneren dat de federaheringsgedachte voornamelijk is gegroeid uit de wil tot culturele autonomie van de Vlaamse Gemeenschap en uit de economische decentraliseringsgedachte van de Waalse Gemeenschap.

De eerste tekenen daarvan hebben zich voorgedaan door de taalkundige splitsing in Nederlands en Frans van het onderwijs, de wetenschappen en de cultuur.

Later volgde – en de meesten onder ons zullen zich dat herinneren – de afsplitsing van cultuur met eerst een Staatssecretaris voor de Vlaamse Cultuur, later een volwaardig Minister.

Het was voor Vlaanderen de grote opbloei van de Nederlandse cultuur, de uitbouw ook van een volwaardig Ministerie en de bestendige groei van de budgettaire aandacht voor de culturele sector. Het was ook de periode van de Cultuurraad voor de Vlaamse Cultuurgemeenschap vanaf de jaren 1970.

De Staatshervorming van 1980 en vooral de overdracht van de bevoegdheden en de middelen in 1989 hebben blijkbaar in deze dynamiek een keerpunt gebracht. Vlaanderen heeft terecht meer macht en middelen om over zijn eigen toekomst te beslissen in tal van cruciale aspecten van het maatschappelijke leven.

Doch dit mag niet leiden tot de verdrukking van de zachte culturele sector tussen bij voorbeeld mastodonten – met al mijn respect en belangstelling daarvoor – onder meer inzake onderwijs en welzijn.

Ik pleit er dan ook voor dat de culturele aandacht van Vlaanderen hoog in onze belangstelling blijft en niet door de budgettaire problemen wordt weggedrukt als een te dure aangelegenheid van tweede orde, te meer – het weze herhaald – dat investeringen in cultuur tweemaal meer rendement geven, enerzijds in de geesten, wat belangrijk is voor de ontwikkeling van de Vlaamse Gemeenschap, anderzijds door de financiële return wat eigen is aan deze sector. (*Applaus bij de meerderheid*)

De Voorzitter : De heer Felicien Bosmans heeft het woord.

De heer F. Bosmans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, in mijn uiteenzetting zal ik voornamelijk handelen over de absolute ontoereikendheid van de begroting van Cultuur om aan alle noden van de culturele sector te voldoen.

Voor het eerst heeft de Commissie voor Cultuur van de Vlaamse Raad op ons voorstel unaniem een advies geformuleerd aan de Vlaamse Executieve, waarbij wordt gesteld dat de leden van de Commissie voor Cultuur van oordeel zijn dat de Vlaamse Executieve in de bespreking van de prioriteiten bij de opstelling van haar begroting voor 1991 en zo mogelijk reeds in het aanpassingsblad voor 1990 voorrang moet verlenen aan de zogenaamde zachtere sectoren en inzonderheid de culturele sector.

De culturele sector heeft naar ons oordeel nu genoeg ingeleverd. De – wat men noemt zachte sectoren en

niet in het minst cultuur – hebben in de periode van economische recessie ingeleverd ten voordele van initiatieven om de economische expansie te bevorderen en het opvangen van de sociale gevolgen van de economische crisis.

Nu de meest gereputeerde economisten erop wijzen dat onze steunmaatregelen voor de economische expansie kunnen worden herzien is ook het ogenblik aangebroken voor de Executieve om haar prioriteiten te herzien en met name aan de gemeenschapsmateries te geven wat hen toekomt.

Op basis van de reële kostprijs van de uitvoering van de bestaande decreten en rekening houdend met de minimale kredieten die nodig zijn om de engagementen van de Vlaamse Gemeenschap ten opzichte van bestaande initiatieven na te komen of een aantal belangrijke initiatieven in leven te houden, hebben wij berekend dat er minimaal voor de lopende uitgaven in 1990, een bijkomend krediet van 600 miljoen noodzakelijk is.

Dit betekent dat er in zowat alle sectoren, namelijk de kunstsector, volkswontwikkeling, toerisme, jeugd, sport, openbare bibliotheken om en bij de 100 miljoen tekort is. Voor volkswontwikkeling loopt zulks zelfs op tot 200 miljoen en de lijst van de probleemsectoren wordt steeds langer.

Daarvoor verwachten de CVP-leden van de Commissie voor Cultuur van de Executieve dat zij nog bij bijblad 1990 aan de meest essentiële noden van de culturele sector tegemoet komt. De CVP-leden van de Commissie voor Cultuur zijn van mening dat op de allereerste plaats de Minister van Cultuur hierbij zijn verantwoordelijkheid moet nemen.

Wij betreuren zowel de huidige feitelijke situatie in de Vlaamse Executieve als de wijze van opstelling van de begroting 1990 waardoor het cultuurbeleid wordt afgebouwd in plaats van de gehele culturele sector te ondersteunen en verder uit te bouwen.

Hetzelfde dreigt zich ook voor te

F. Bosmans

doen ten aanzien van de Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel. Wij verwachten dat de Gemeenschapsminister op een constructieve wijze zou samenwerken met de Vlaamse Gemeenschapscommissie ten voordele 'van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel.

Tijdens de vorige Regering waren een aantal stappen gezet in de Vlaamse Executieve, met de toenmalige NCC, die een overgang naar een nieuw en aangepast beleid voor Brussel mogelijk moest maken. De verklaringen van de Minister schijnen er op te wijzen dat die weg niet verder zou worden gevolgd.

De uitbouw van onze #Gemeenschap en de belangen van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel zijn te belangrijk om ze speelbal te laten zijn van politieke strategieën. Daarvoor wensen wij van de Minister spoedig concrete bewijzen te zien van zijn goede intenties ten aanzien van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel. Wij hebben in de Commissie voor Cultuur een aantal concrete problemen opgeworpen onder meer wat het sportbeleid in Brussel en wat de aandacht voor culturele infrastructuur betreft. Op die vragen heeft de Minister nog niet geantwoord. Wij verwachten graag zijn antwoord in dit debat.

Ik wil mijn tussenkomst afronden met even de aandacht te vragen voor enkele aspecten van het kunstbeleid.

Dergelijk beleid kan niet gemeten worden aan begrotingscijfers, alhoewel deze nodig zijn voor een doelmatige ondersteuning.

Op voorstel van de Minister werd in 1987 een herschikking binnen de begroting aangebracht ; vergelijking met vroegere cijfers is derhalve uitgesloten. De operatie 1989 door afname van de betahngskredieten zal reeds in 1990 onhoudbaar blijken en ten nadele uitvallen van de werking van de culturele organisaties en instellingen.

Instellingen als De Singel en Ancienne Belgique worden thans overgeheveld naar de sectie Kunst ; voor het

VLOS is 30 miljoen minder ingeschreven dan contractueel voorzien. Het kwalitatief hoogstaand Nieuw Belgisch Orkest moet het met 2 miljoen stellen, wijl andere orkesten tussen 50 à 90 procent gesubsidieerd worden.

Voor de werking van de' musea in Vlaanderen wordt een krediet uitgetrokken dat lager ligt dan dat van onze grote steden. Het sedert lang aangekondigde museumdecreet laat op zich wachten.

Te beperkte bedragen voor het uitvoeren van het theaterdecreet zetten de gezelschappen tegen elkaar op.

Doch laten wij het niet alleen bij begrotingscijfers houden.

In de sector Letteren wordt een vaste prijsbinding voor het boek geregeld afgewezen. Wat moet er van het Vlaamse boekwezen geworden in de Europese context. Door het afnemen van exemplaren van gepubliceerde werken, wordt een eigen steunmaatregel voor onze uitgeverijen afgebroken.

Op het vlak van het statuut voor de scheppende kunstenaars blijft het wachten naar initiatieven ; de beeldende kunstenaars vragen niets anders dan een gelijkschakeling met de auteurs.

In al de initiatieven inzake Europese audiovisuele industrie schittert de Vlaamse Gemeenschap door haar afwezigheid op deze voor de animatiefilm na.

De CVP-fractie dringt er dan ook op aan dat de Minister werk zou maken van een echt kunstbeleid en aan de Vlaamse Raad de krachtlijnen daarvan zou mededelen en dat daarover in de Commissie-Cultuur van de Vlaamse Raad een echt debat zou kunnen worden gevoerd. (*Applaus*)

De Voorzitter : Minister Dewael heeft het woord.

Minister P. Dewael (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, collega's, eerst en vooral dank ik collega Bosmans voor zijn verslag. Hij is zich op het vlak van het rapporteren van onze begrotingswerkzaamheden een he-

le reputatie aan het opbouwen. U ziet dat er inzake verslaggeving continuïteit kan zijn.

Ik zou mijn repliek willen aanvatten met het minst aangenamen gedeelte, omdat ik vind dat het niet veel zin heeft mekaar nog langer om de oren te blijven slaan met een aantal anomalieën die het gevolg zijn van het systeem van de proportionaliteit. Niettemin heeft collega Van Peel als eerste in de rij deze namiddag eigenlijk aangedrongen op mijn ontslag als Minister van Cultuur.

Ik weet niet of dat een oplossing zou betekenen voor het probleem dat collega Van Peel aanhaalt, want ingevolge de bijzondere wet van 1988, waarvan de liberalen niet de bouwmeesters of architecten zijn, moet mijn plaats worden ingenomen door een ander Vlaams liberaal, tenzij collega Van Peel zou speculeren op het feit dat de twee liberalen gewoonweg forfait zouden geven.

In een kranteninterview heb ik dat als volgt omschreven : „Wij zouden dan van de dictatuur van de meerderheid kunnen overgaan naar de tirannie van de minderheid”. Dat zou dan het volgende beeld geven : in een Vlaamse Regering met nog maar negen leden zouden er vijf christen-democraten, drie socialisten en één volksunieër overblijven. Geef toe dat dit voor een fractie die ruim dertig procent van de stemmen behaalde een positie zou zijn die volgens mij toch iets te confortabel is.

Wij hebben dat systeem niet geconcipieerd maar moeten er mee werken en ik ben daartoe bereid, maar dan moet men de regels van het spel respecteren.

Men kan ons – ik heb het specifiek over de Vlaamse liberalen – wel via een wet verplichten om deel te nemen aan een Vlaamse Executieve, men kan ons nog niet, gelukkig maar, via een wet verplichten om er een akkoord niet goed te keuren.

Ik begrijp collega Van Peel dus niet goed. Als men de twee Ministers, die men verplicht deel uit te maken van de Executieve, niet betreft bij begrotingswerkzaamheden, dan moet u

Dewael

uw kritiek niet richten tot die twee leden maar in eigen boezem kijken en in eerste instantie aan gewetensonderzoek doen binnen uw eigen fractie.

Ik heb dat politiek niet willen uitbuiten maar ben zeer open en vrank naar de Commissie gekomen en heb mijn uiteenzetting aangevat met de woorden : „De middelen zijn wat ze zijn. Ik heb enkele nogal eigenaardige toestanden kunnen corrigeren maar er blijven nog drie problemen over : de basiseducatie, het bibliotheekwerk en de Vlaamse Opera”. Ik heb de Commissie aangeraden gebruik te maken van de mogelijkheden waarover ze beschikte, haar prerogatieven als Vlaamse Raad, als Vlaams Parlement, om hier en daar nog correcties aan te brengen. Dat is niet gebeurd -“dat is het recht van de meerderheid in de Vlaamse Raad - maar uiteindelijk moet u dan de kritiek niet richten tot de Minister van Cultuur.

Het is mijn plicht u de problemen te

Verslaggever over de begrotingsmatie Onderwijs en Vorming was de heer F. Sarens (CVP)

schetsen die zich zullen voordoen. het is mijn plicht om de Commissie en de Vlaamse Raad bij voorbeeld te wijzen op het feit dat volgens mij de kredieten ingeschreven voor het openbaar bibliotheekwerk ontoereikend zullen zijn en dat dit wellicht aanleiding zal geven tot een bijbladoperatie.

Ik acht het mijn plicht om aan de Commissie en aan de Vlaamse Raad te zeggen dat, wanneer wij ons contractueel engageren in de Vlaamse Operastichting, het onfatsoenlijk is om de voorziene subsidiëring van 280 miljoen terug te brengen naar 250 miljoen. Ik moet daaraan toevoegen dat het initieel 200 miljoen betrof en dat ik door een herschikking van mijn begroting het kwaad enigszins heb kunnen milderen. Ik ga daaraan niet veel meer toevoegen.

Collega Van Peel, u weet heel goed dat wij in 1988 samen met uw partij een bestuursakkoord hadden afgesloten voor een periode van vier jaar. Nadien heeft u het geweer van schouder moeten veranderen en hebben de Vlaamse socialist en de Volksunie uw rangen vervoegd. U heeft die twee met mekaar willen verzoenen en u is het eens geworden om de proportionaliteit opnieuw in voege te laten treden. Uw fractie ligt in feite aan de basis daarvan.

Ik constateer nu echter dat zij het minst van al bereid is om het spel in de mate van het mogelijke correct te spelen. want de tonaliteit in sommige uiteenzettingen was veel redelijker en milder aan de zijde van de socialisten en van de Volksunie dan aan deze van de CVP.

Wat de vrije bibliotheken betreft stoort het mij dat u dienaangaande een vraag stelt. U weet zeer goed dat toen wij vorig jaar het mini-decreet hebben goedgekeurd, ik op dat ogenblik op verzoek van de SP-fractie ben ingegaan op het moratorium.

Met andere woorden, zolang wij geen fundamentele oplossing voor de toekomst hebben uitgewerkt kon het volgens mij niet dat men nieuwe privaatrechtelijke erkenningen zou toelaten. Mocht ik dat wel doen, dan zou dit indruisen tegen het engage-

ment dat ik ben aangegaan ten opzichte van de Vlaamse Raad en zou ik waarschijnlijk onmiddellijk worden teruggefloten door uw coalitiepartner, de socialistische partij.

In verband met de basiseducatie weet u ook dat er een regeling moet worden uitgewerkt door Minister Coens. De basiseducatie werd getransfereerd van Cultuur naar Onderwijs en Minister Coens en ikzelf zullen trouwens ter zake aan de Executieve voorstellen voorleggen.

Wat de inspecteurs in de jeugdsector betreft heb ik alle nuttige elementen overgemaakt aan collega Van den Bossche. Het is Minister Van den Bossche, bevoegd voor het Openbaar Ambt, die ter zake een voorstel moet uitwerken.

Inzake de huisvesting voor het Ballet van Vlaanderen is nog geen definitieve beslissing genomen. Wel zijn er onderhandelingen aan de gang.

Mijnheer de Voorzitter, ik zal heel consequent al de afwezige interveniënten overslaan.

Collega Peeters dank ik voor zijn betoog. Hij heeft een aantal behartigenswaardige zaken gezegd, onder meer in verband met de sociaal-economische positie van onze Vlaamse auteurs. Ik denk dat wij, ondanks alle pessimisme en doemdenken en de nogal vaak negatief klinkende betogen over dalende cijfers, niet mogen ontkennen dat er in de cultuurbegrotingen van de afgelopen vijf jaar ook belangrijke stijgingen konden worden genoteerd. Daarover wordt altijd veel minder gesproken.

Wanneer ik in 1985 op het Departement aankwam werd ruim 30 miljoen subsidie verleend aan de auteurs. In de huidige begroting is dit het dubbele. Nu kan men zeggen dat dit nog altijd onvoldoende is, maar het is toch een niet onbelangrijke verhoging.

Ik ben er geen voorstander van om aan onze auteurs een soort ambtenarenstatuut te verlenen en ik meen niet dat de meesten onder hen dat vragen. Wel meen ik dat men via een systeem van aan koop beleid, via het

Dewael

subsiidiëren van auteurs met werkbeurzen, via het met veel succes toegepaste systeem van schrijverslijsten, via de additionele honoraria die wij uitkeren en die nota bene hoger liggen dan in Nederland, een toch niet onbelangrijke ondersteuning geven aan 'onze auteurs. Is het teveel? Is het te weinig? Dat is een vraag waarop nooit een bevredigend antwoord kan volgen.

Ik meen ook dat via een leenrechtregeling uiteindelijk een belangrijke bijkomende inspanning zal worden geleverd. In dat verband kan ik u meedelen dat de door mij geïnstalleerde Commissie van het Boek, Commissie die alle belangrijke disciplines die met het boekbedrijf hebben te maken vertegenwoordigt, een ontwerp van decreet heeft uitgewerkt dat ik eerstdaags zal overmaken aan de Vlaamse Executieve.

Wat de filmpolitiek betreft kan ik het eens zijn met collega Peeters. Er zijn contacten geweest met collega De Batselier - u ziet dat het systeem kan werken! - die een heel concrete tekst hebben opgeleverd, namelijk een ontwerp van decreet houdende oprichting van een Filmproductiefonds.

Het is ook onze bedoeling om zowel vanuit de economie als vanuit de cultuur middelen bijeen te brengen om bij voorbeeld de experimentele film die het altijd moeilijker zal hebben op een blijvende manier te subsidiëren. Meer commerciële projecten zouden een beroep op het fonds kunnen doen. Mocht de nationale overheid ons nog het genoegen doen van een systeem van tax-sheltering uit te werken dan zou de privé-sector wellicht bereid zijn een bijkomende inspanning te doen om de filmpolitiek te helpen financieren.

Over het decreet op de podiumkunsten kan ik kort zijn. Zoals u ziet, mijnheer De Beul, is het niet altijd voldoende een ontwerp van decreet in te dienen. Ik wil niet minachtend doen, maar naar aanleiding van dit ontwerp heb ik nogal wat corporatistische trekjes waargenomen binnen de theaterwereld.

Oorspronkelijk was het mijn bedoeling de podiumkunsten in één globaal decreet te groeperen. Ingevolge een staten-generaal van de theaters in de KNS en ingevolge syndicale druk heeft de Vlaamse Regering het ontwerp van decreet betreffende de podiumkunsten uiteindelijk in vier stukken verdeeld. Ik heb mij bij die beslissing neergelegd, al vond ik ze niet zo goed. Ik prijs mij wel gelukkig dat de principes die aan de grondslag van het ontwerp lagen in elk geval behouden zijn gebleven. Ik denk aan het enveloppe-systeem, aan de meerjarenplanning en dergelijke. Ik denk ook dat dit ontwerp een einde zal maken aan de laattijdige uitbetalingen van de subsidiëring. Theaters zullen nu weten hoeveel ze krijgen en zullen niet meer de complexe procedure moeten passeren voor het bekomen van hun geld.

Zes miljoen frank voor de poppentheaters is natuurlijk niet veel, mijnheer Peeters. Het is wel het dubbele van wat in 1986 in de begroting was ingeschreven. En zoals u weet moeten we vaak op een bepaalde post besparen als we elders in de begroting een krediet willen verhogen.

Collega Peeters heeft ook gewezen op de gevaren van de sponsoring. Ik heb altijd duidelijk gezegd dat sponsoring alleen, niet zaligmakend is. Een studie heeft aangetoond dat in 1988 het bedrijfsleven voor meer dan 1 miljard aan kunst en cultuur heeft besteed. Dat is niet niks. Als we het zo kunnen houden, dan denk ik dat we het financiële draagvlak van de cultuur kunnen versterken. En dat moet toch de bedoeling zijn.

Op de opmerkingen van collega Geyssels ga ik niet in, aangezien hij hier niet meer aanwezig is.

Collega De Beul heeft een taalgebruik gehanteerd dat mij enigszins heeft verbaasd. Hij had het veel over heiligen en dergelijke. Heeft dat te maken met een plotse bekering of met de incidenten van de jongste weken in uw partij?

U hebt terecht gezegd dat de neerwaartse trend in de begroting van Cultuur een collectieve verantwoordelijkheid is. Ik maak er mij niet van

af met te zeggen dat dit alleen de schuld van de-meerderheid is. Ik stel wel vast dat wij in 1986 de begroting van Cultuur met 10 procent verhoogd hebben ten opzichte van 1985 en dat wij in 1987 de begroting van Cultuur met 8 à 900 miljoen hebben laten stijgen. Het is wel bevreedend te moeten vaststellen dat er in 1990 zelfs geen sprake meer is van een status quo wei van een knik naar beneden.

Mijnheer De Beul, ik deel uw opvatting over de Vlaamse Operastichting. Op een of andere manier moeten wij het gegeven woord gestand doen.

Ik vind dat de Vlaamse Operastichting dat des te meer verdient omdat zij na een zeer moeilijke start en een uiterst bekritiseerde herstructurering - herinner u de zwarte vlaggen - erin geslaagd is een aantal uitmuntende premières voor te stellen. Zo hebben Simon Bocanegra en Tancredi kunnen rekenen op een ruime publieke belangstelling en de commentatoren waren zeer enthousiast.

Het komt er op aan aan de herstructurering binnen de VLOS alle kansen te geven en de beloofde subsidiëring in te vullen, al was het alleen maar om de twee partners, de steden Antwerpen en Gent, tegemoet te komen. Hoe zouden wij reageren mochten zij volgend jaar eenzijdig beslissen de subsidie van 90 miljoen niet meer toe te kennen. Daar moeten we toch ook eens aan denken.

Mijnheer De Beul, ik ken uw gevoeligheden op het gebied van het bibliotheekwerk en ik deel ook uw bekommernissen ter zake. Wij moeten het bibliotheekdecreet uitvoeren en trachten met de vier grote parlementaire fracties tot een consensus in deze delicate materie te komen. Ik ken de gevoeligheden van een bepaalde fractie, maar met een beetje goede wil moeten wij erin slagen de grote ontzuilende optie van 1978 waar te maken, zelfs in moeilijke budgettaire omstandigheden.

De heer E. Van Rompuy : Sommigen zullen maar tevreden zijn als de katholieke zuil zal zijn afgeschaft.

Minister P. Dewael : Mijnheer Van Rompuy, u hebt een kans laten voor-

Dewael

bijgaan om te zwijgen. Ik wou het niet over verzuiling of ontzuiling hebben. Na die opmerking wil ik aan de Raad het volgende zeggen. Als onze budgettaire middelen in de komende jaren ongeveer dezelfde blijven – en laten we mekaar geen Liesbeth noemen, want er zijn geen redenen om aan te nemen dat ze noemenswaardig zouden stijgen – en wij meer accenten in de cultuurbegroting willen leggen of bepaalde acute noden willen verhelpen – bij voorbeeld inzake jeugd, volksontwikkeling, sport en bibliotheken, sectoren waarin nog altijd verzuiling bestaat wat toch een meerkost veroorzaakt –, dan zullen wij toch keuzen moeten maken.

Een openbaar netwerk van bibliotheken naast privaatrechtelijke bibliotheken zou inderdaad te veel kosten. En ik geef toe dat ik het inderdaad moeilijk heb met die waardengebonden verenigingen, of ze nu van christelijke, liberale of socialistische signatuur zijn. dat is voor mij allemaal hetzelfde.

Mijnheer Van Rompuy, u doet mij denken aan het citaat van socioloog Van Door : „Baas in eigen huis, maar het huis wordt betaald door de Gemeenschap”.

Wat Nederland betreft, vind ik dat wij de bevoorrechte relatie met dat land moeten in stand houden. We zouden er op termijn moeten in slagen het cultureel akkoord te integreren in het Taalunieverdrag.

Mijnheer De Beul, ik sta positief tegenover uw voorstel van resolutie om een algemene conferentie over de Nederlandse cultuur te organiseren. Ik vind ook dat wij ons in ons internationaal kunstbeleid agressiever moeten opstellen. 120 miljoen voor het Fonds van Internationale Culturele Betrekkingen is natuurlijk niet veel als men weet dat we daarmee 46 culturele akkoorden moeten invullen. We zullen dus prioriteiten moeten leggen. Voor mij moeten er een aantal prioriteiten gaan naar Nederland, naar de landen van de Europese Gemeenschap en ook naar de Oostbloklanden, waar wij moeten in-

spelen op de tendensen die zich daar op het ogenblik ontwikkelen.

Wanneer wij dan toch een agressiever kunstbeleid op internationaal vlak willen nastreven, moeten wij trachten met misschien nog meer projecten naar buiten te treden en deze tevens consistentier te maken.

Terzake is het project Ensor dat volgend jaar in Parijs doorgaat een goed voorbeeld. In uitvoering van een cultureel akkoord met Frankrijk organiseert de Vlaamse Gemeenschap aldaar een grote tentoonstelling rond Ensor. Van die gelegenheid wordt gebruik gemaakt om aan een aantal dans- en theatergezelschappen gestalte te geven, om een totaal aanbod in de Franse hoofdstad te verzorgen.

Wij dienen nauwer met de economische sectoren samen te werken. Vlaanderen is in het buitenland het best gekend op basis van zijn cultuur. Wij zouden van de economische miserie kunnen gebruik maken om er ook culturele zaken bij te betrekken en vice versa.

Collega De Beul, wat de decreten betreft, wil ik u volgen. Wij maken evenwel geen decreten voor ons plezier, deze dienen telkens te beantwoorden aan bepaalde behoeften. Het is soms en zelfs vaak ontgoochelend vast te stellen dat de Raad van State voor het geven van bepaalde adviezen veel tijd nodig heeft.

Collega Van den Broeck. het decreet van de niet-betaalde sportbeoefenaars werd drie jaar geleden door de Vlaamse Executieve goedgekeurd en vandaag berust dit decreet nog altijd voor advies bij de Raad van State. Wij moeten er evenwel in slagen een aantal zaken te realiseren om een consensus te bereiken. Het heeft niet veel zin teksten te produceren wanneer deze niet beantwoorden aan een politieke consensus. Ik verwijs terzake naar het bibliotheekdecreet, maar ik zou nog andere voorbeelden kunnen geven inzake beeldende kunsten, enzovoort. Wij dienen dat in werkgroepen te onderzoeken vooraleer in de Vlaamse Executieve een besluit kan worden getroffen.

Collega Verreycken heeft vragen gesteld over Antwerpen als culturele

hoofdstad in 1993. Ik begrijp zijn bekommernis. De kandidatuur van Antwerpen werd tijdens de EG-Raad van de Ministers van Cultuur verdeeld en aanvaard. 1993 is niet zover meer af. Bijgevolg heb ik mij veroorloofd te insisteren op wat ik een soort van commissaris-generaal zou noemen, teneinde dat allemaal in orde te brengen. Ik denk dat een college van burgemeester en schepenen slecht geplaatst is om het ganse evenementenpakket, dat naar aanleiding van het Europees Jaar moet worden voorzien, te organiseren.

Er dient een bepaald programma te worden opgesteld, dat aan bevoegde personen dient te worden toevertrouwd. waarna pas over de financiering kan worden gepraat. Op dit ogenblik heb ik het gevoel dat men omgekeerd tewerk gaat.

De staten-generaal voor de sport zijn een initiatief voor volgend jaar. In het sportbeleid hebben wij te maken met situaties. die ofwel niet tot de bevoegdheid van de Gemeenschapsminister voor Sport of helemaal niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap behoren.

Er bestaan wel een aantal raakvlakken, zoals de Volksgezondheid, met de doping : het onderwijs. voor wat de sport op school betreft en de veiligheid in de stadions. die tot de bevoegdheid van de Minister van Binnenlandse Zaken behoort. Het zou dan ook interessant zijn, vanuit die ingesteldheid, een breed platform te organiseren teneinde de inbreng van die instanties mogelijk te maken. Die inbreng dient ook uit te gaan – of zij dat al dan niet graag hebben – van organisaties zoals de BOIC. Het BOIC dient de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap te respecteren, maar het blijft de organisator voor de Olympische Spelen, want in het Internationaal Olympisch Comité erkent men enkel landen. Ook met die instelling dienen wij goede contacten te onderhouden en goede afspraken te maken.

Het gevoelige punt, naar voren gebracht door collega Garcia – die niet meer aanwezig is, in verband met de Vlaamse Sportinfrastructuur, is ook het mijne.

Dewael

Collega Lauwers heeft aangedrongen op een bijbladoperatie in verband met een aantal initiatieven, die specifiek in de volkswontwikkeling en in de jeugdsector op kansarme groepen gericht zijn. Wij mogen de illusie niet koesteren dat alles met een bijblad kan worden opgelost. Verschillende malen werd hier, wanneer er ergens een tekort is, onmiddellijk het bijblad genoemd.

Wij dienen uiteindelijk toch de algemene budgettaire doelstelling, die de Vlaamse Executieve heeft vooropgesteld, te bereiken. Wat de inspecteurs betreft heeft collega Van den Bossche ter zake een aantal voorstellen laten uitwerken, ten einde tot een aanvervingsprocedure, die rekening houdt met een bepaalde specificiteit, te komen.

Collega De Roo heeft een vraag gesteld in verband met de invoegetreding van het decreet betreffende het Vlaams Sportfonds. Aangezien hij thans niet meer aanwezig is zal ik hem per post antwoorden.

Collega Schellens heeft vragen gesteld over de regularisatie van het personeel van BLOSO. Ook andere leden hebben daarnaar geïnformeerd. Al de informatie van mijn Departement werd hier verstrekt aan de Minister van Openbaar Ambt, de heer Van den Bossche, die ter zake een voorstel zal uitwerken.

Collega Loones heeft over het toerisme gesproken. Hij is eveneens afwezig.

Ik hoop, mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, dat u het mij niet kwalijk zal nemen wanneer men mij vragen stelt en niet wacht tot ik er een antwoord kan op geven, ik er ook geen zal geven. Ik meen dat ik aldus correct handel.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, ik denk dat wij aan het einde van dit debat in de goede plooi vallen, vermits zelfs collega Van Rompuy mij gelijk geeft. *(Gelach)*

Collega Cauwenberghs heeft vragen gesteld omtrent het fameuze voorstel

van collega Verschutren. Dit is een delicate aangelegenheid. Het voorstel is in de Senaat quasi unaniem goedgekeurd. Ik heb de juridische dienst van mijn Administratie gevraagd een advies te geven over de vraag of het al dan niet een bevoegdheidsconflict zou kunnen worden. Ik wacht op dat advies, dat ik natuurlijk aan de Vlaamse Executieve zal overmaken.

Collega Content heeft aangedrongen op meer middelen voor het toerisme. Hij is ervan overtuigd dat hij die zal krijgen, vermits hij ons ondertussen ook reeds heeft verlaten.

Collega Desutter heeft ook een aantal vragen over de toeristische sector gesteld. Geachte collega, u had deze vragen in de Commissie reeds gesteld en bijgevolg verwijs ik naar het verslag.

Ik wil er evenwel nog een beschouwing aan wijden. Ik denk dat we de structuur van de parastatale-B, die het VCGT is, in vraag moeten stellen. Wanneer wij een echt toeristisch beleid willen voeren dienen wij te onderzoeken of het VCGT niet beter opnieuw in de gewone administratie zou worden geïntegreerd. In de Franse Gemeenschap gebeurt dat op die manier, met uitzondering van de promotie, waarvan ik kan begrijpen dat men haar buiten de administratie houdt.

Wij staan toch enigszins voor een dubbelzinnige situatie, waarbij een voogdijminister verweten wordt dat hij een te lage dotatie geeft aan een parastatale, die voor de rest geen enkele rekenschap moet afleggen aan die voogdij, zolang zij de wetten, de decreten en de begrotingen respecteert.

Vermits er geen vastleggingsplafonds bestaan voor het VCGT – wij geven investeringskredieten binnen de dotatie – werd in de sector van het sociaal toerisme, op het vlak van de investeringen, reeds het dubbele toegezegd van datgene dat in de dotatie normaal voor handen is. Op die manier speelt zulks in het voordeel van het sociaal toerisme, precies op een ogenblik dat men zich terecht vragen

stelt over onze hotelinfrastructuur, waarvoor tijdens de komende maanden en jaren belangrijke investeringen moeten gebeuren.

Door die wisselwerking komen wij bij de parastatale-B, die niet altijd voor handen is. Ik heb er bij de Executieve op aangedrongen de structuur en het statuut terug in vraag te stellen en de reïntegratie ervan in de administratie te overwegen. *(Onderbreking)*

Ik heb dat in de Commissie reeds toegezegd. Het past dat vanuit de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen – collega Loones heeft daarop aangedrongen – een onderzoek inzake de belangrijke economische effecten van het toerisme zou worden verricht.

Collega Seeuws dank ik voor zijn inbreng in het debat. Het was zeer bondig, maar ging oprecht uit van zijn bekommernis voor een sector, die hij reeds vele jaren volgt.

Collega Bosmans, inzake de Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel dienen wij ons er in de Vlaamse Raad voor te houden niet in de val te trappen, die sommige Franstaligen misschien hebben opgezet. Immers, Brussel is – of men dat al dan niet graag hoort – op het vlak van bevoegdheden een derde Gewest. De Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel is eigenlijk de rechtsopvolger van de vroegere NCC. De bijzondere wet in verband met Brussel voorziet in artikel 65 de mogelijkheid vanuit de Vlaamse Raad bijkomende bevoegdheden en middelen te delegeren of te transfereren naar de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Bijgevolg is het gevaar niet ondenkbeeldig dat wij uiteindelijk van Brussel, naast een derde Gewest, een vierde Gemeenschap gaan maken.

De Vlaamse Gemeenschap zou aldus de navelstreng doorknippen die haar verbindt met Brussel. Wij moeten ons goed bewust zijn van het feit dat Brussel ook de hoofdstad is van de Vlaamse Gemeenschap en dat wij vanuit de Vlaamse Gemeenschap bepaalde accenten moeten kunnen leggen.

De heer A. De Beul : Sta mij toe u even te onderbreken, mijnheer de

De Beul

Minister. Ik ga met u akkoord dat wij al het mogelijke moeten doen om te vermijden dat Brussel een vierde Gemeenschap zou worden. Langs de andere kant moeten wij, Vlamingen in Vlaanderen, ook beseffen dat de situatie van de Vlamingen in Brussel uitzonderlijk is, dat zij in een minderheidspositie zitten en dat wij bereid moeten zijn voor hen op financieel vlak een uitzondering te maken. Wij mogen gerust voor de Vlamingen in Brussel gemiddeld iets meer uitgeven dan voor de Vlamingen in Vlaanderen.

Dit moet echter ook technisch mogelijk zijn. Sommige aangelegenheden kunnen geregeld worden door de Vlaamse Gemeenschap, terwijl voor andere zaken de Vlaamse Gemeenschapscommissie kan optreden. Dit schept echter een begrotingsprobleem. Wij kunnen dat hier niet uitpraten maar het is niet zo eenvoudig als het op het eerste gezicht lijkt.

Minister P. Dewael : Uw standpunt is niet tegenstrijdig met mijn visie, mijnheer De Beu!. Wij doen nu reeds een bijzondere financiële inspanning voor de Vlamingen in Brussel. Ik heb ten behoeve van de Commissie voor Brussel berekend dat van de cultuurbegroting meer dan 700 miljoen frank bestemd was voor Brussel. Ik moet er ook op wijzen dat de uitvoerbaarheid van sommige decreten in Brussel niet altijd evident is.

Als wij bevoegdheden zouden delegeren aan de Brusselse Executieve, dan moeten het in de eerste plaats die bevoegdheden zijn die specifiek zijn voor een grootstad. De lokale trefcentra komen voor op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Ze zouden best kunnen worden overgeheveld naar de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Een aantal instellingen zoals de Beurs, de Ancienne Belgique en andere hebben meer dan een grootste-deel-functie. Zij zijn in feite ook het visitekaartje van de Vlaamse Gemeenschap. Het zou verkeerd zijn deze instellingen te versassen naar de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

De biculturele instellingen zoals de Muntscouwburg, het Paleis voor Schone Kunsten, de musea van het Jubelpark enzovoort komen nog steeds voor op de begroting van de Minister van Binnenlandse Zaken. Ik ben van oordeel dat de twee Gemeenschappen een inspanning moeten doen om bij het beheer van de biculturele instellingen te worden betrokken.

Mijnheer de Voorzitter. ik meen aldus voldoende te hebben geantwoord op de talrijke vragen die hier werden gesteld. De collega's die hier niet meer aanwezig zijn gelieve mij te verontschuldigen.

In hun afwezigheid beloof ik op hun vragen schriftelijk te zullen antwoorden. (*Applaus*)

ONDERWIJS EN VORMING

De Voorzitter : Wij behandelen nu de materie waarvoor Ministers Coens, De Batselier, De Wulf en Dewael bevoegd zijn. met name Onderwijs en Vorming.

De heer Sarens, verslaggever, heeft het woord.

De heer F. Sarens, verslaggever (op de *tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, de Commissie voor Onderwijs en Vorming besprak gedurende vijf vergaderingen de haar toegewezen secties en begrotingsartikelen voor het begrotingsjaar 1990.

Eerst werden de artikelen en secties besproken behorend tot de bevoegdheid van Gemeenschapsminister Coens, vervolgens deze van Gemeenschapsminister De Batselier en van Gemeenschapsminister De Wulf.

De Commissie was van oordeel geen algemene bespreking te moeten houden daar de inleidende nota's van de Gemeenschapsministers sectorieel waren opgebouwd en het dus nuttig leek meteen na de inleiding van de Gemeenschapsminister de sectoriële bespreking aan te vatten.

Een algemene bedenking die vooraf kan worden geformuleerd is dat de besprekingen vooral betrekking hadden op de beleidsopties en in minde-

re mate op de budgettaire cijfergegevens.

Wat de bevoegdheden van Gemeenschapsminister Coens betreft, moeten wij opmerken dat de aanpassingen voor 1989 zichzelf volledig compenseren zodat zij geen meeruitgave tot gevolg hebben. De commissieleden hebben geen verdere opmerkingen gemaakt en de toegewezen secties werden met acht stemmen tegen drie aangenomen.

Wat de onderwijsbegroting zelf betreft, stelt de Minister in zijn inleiding dat in het begrotingsontwerp 1990 twee operaties werden verwerkt, namelijk de integratie van de oude en nieuwe bevoegdheden in één enkele begroting en de opmaak van deze geïntegreerde begroting in een programmastructuur.

Zo werd de onderwijsmaterie ondergebracht in 11 specifieke onderwijsprogramma's. Een aantal basisallocaties werden opgenomen in diverse programma's. Een nadeel van de nieuwe geïntegreerde structuur van deze begroting is dat de vergelijking met de voorgaande jaren moeilijk wordt.

Hoe ziet de ontwikkeling van de globale onderwijsuitgaven er uit

In 1990 is 175,1 miljard frank ingeschreven voor onderwijs of 47,1 procent van de totale uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap. Buiten de ingeschreven kredieten wordt in het ontwerp van begrotingsdecreet tevens voorzien in een machtiging tot lenen voor de schoolgebouwen ten belope van 4 miljard frank. Men zou dus kunnen stellen dat de beleidsmiddelen voor onderwijs in 1990 182 miljard frank belopen, wat een toename is met 7,7 miljard frank of 4,4 procent ten opzichte van 1989. Van het bedrag van 178,1 miljard frank is 172,0 miljard frank bestemd voor de eigenlijke onderwijsprogramma's en 6,1 miljard voor voorzieningen voor onderwijs binnen andere programma's zoals de uitgaven van de administratie en de provisionele kredieten voor indexerings-, CAO en achterstallen.

Het grootste deel van de eigenlijke onderwijsuitgaven, namelijk 44,2

Sarens

procent gaat naar het secundair onderwijs. Het basisonderwijs ontvangt 24,7 procent, het universitair onderwijs 10,8 procent, het **HOB** 7,4 procent, het buitengewoon onderwijs 5,3 procent, het onderwijs voor sociale promotie 3 procent. De overige programma's nemen samen 4,6 procent in beslag.

Er zijn geringe verschuivingen te noteren. De groeisectoren zijn echter wel het onderwijs voor de sociale promotie en het basisonderwijs.

De Gemeenschapsminister heeft in zijn ontwerpbegroting enerzijds de ontwikkelingen aangegeven die zich zouden voordoen bij ongewijzigd beleid en anderzijds de nodig geachte beleidsaccenten medegedeeld.

Programma per programma werden deze elementen ter bespreking voorgelegd. Zo kwamen aan bod : studietoelagen en studiefinanciering, basisonderwijs, secundair onderwijs, buitengewoon onderwijs, HOB, universitair onderwijs, onderwijs voor sociale promotie, de PMS-centra, dienst voor leerlingenvervoer, afstandsonderwijs, algemeen onderwijs en vorming, de sectoroverschrijdende maatregelen.

Heel wat aandacht werd besteed aan de problematiek van de herwaarderings van de leraar.

Beperkend duiden we nu de belangrijkste krachtlijnen van de bespreking aan.

Vragen werden gesteld bij de financiering van de Gewesten en Gemeenschappen. Deze hadden vooral betrekking op de beperkte beschikbare middelen, de lasten uit het verleden en de besparingsmaatregelen.

Uitvoerig is men blijven stilstaan bij de uitvoering van het bijzonder decreet betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs van 5 juli 1989, het mammoetdecreet.

In verband met het functioneren van de ARGO werden volgende thema's ter sprake gebracht : het verzekeringsdossier, de administratieve omkadering, het samenwerkingsproto-

col tussen ARGO en de diensten van het onderwijsdepartement, de huisvesting van de ARGO-administratie, het beleggen van de werkingsmiddelen van de ARGO bij een openbare kredietinstelling, de pedagogische begeleidingsdienst, de dotatie voor de schoolgebouwen. Kortom, het zijn vragen naar de stand van zaken in de uitbouw van de ARGO. Er wordt gepleit voor rust en ordening in het onderwijs.

Een tweede belangrijke item was het secundair onderwijs. Hier werden besproken : de verdeling der middelen vrijgekomen uit de loonkost van het meesters-, vak- en dienstpersoneel van de gemeenschapsonderwijsinstellingen, het decreet over de schoolsport, de oprichting van het nautisch centrum, de omkadering van de tweede en derde graad en daarmee verband houdende toekomstverwachtingen van de personeelsleden, de overbelasting in het deeltijds onderwijs, de concordantietabellen, de monografie van de werkplaatsleider en werkmeester in het technisch onderwijs, de uitspraak van de Raad van State over het eenheidstype, de totale omkadering van het personeel in het secundair onderwijs.

Verduidelijking werd gevraagd over de verdeling van de werkingskredieten over de verschillende netten.

Tevens werd geïnformeerd naar de afhandeling van een aantal knelpunten inzake het leerlingenvervoer.

Verder werd er op gewezen dat er blijkbaar nog geen akkoord werd bereikt over de financiering van de schoolgebouwen. De Gemeenschapsminister verduidelijkte dat eerlang een decreet zal worden ingediend.

Ook werd de problematiek rond de hervorming van het bestaande inspectiecorps aangeraakt. Specifiek kwam de PMS-inspectie aan de orde en werd stilgestaan bij het functioneren van de PMS-centra en de pedagogische begeleidingsdiensten.

Een andere zorg, in uitvoering van het mammoetdecreet, is deze rond de organisatie van de navorming.

Vragen moeten worden gesteld over

de uitvoering van artikel 2 van het mammoetdecreet. Dit artikel laat aan de inrichtende macht toe één procent van de aan haar toegekende lesuren, lestijden of uren/leerkracht, binnen hetzelfde niveau, te herverdelen onder haar onderwijsinstellingen.

We kunnen stellen dat ter uitvoering van het mammoetdecreet reeds heel wat initiatieven werden genomen. Andere zijn in een voorbereidende fase waarin nog onderhandeld moet worden. Tenslotte blijken budgettaire beperkingen bepaalde uitvoeringen in de weg te staan. Als voorbeeld hiervan verwijzen we naar het niet-uitvoeren van het politieke akkoord inzake de symmetrische aanpassing van de werkingskredieten van alle onderwijsnetten.

In een open bespreking tussen de commissarissen en de Gemeenschapsminister werden nog volgende thema's aangeraakt : de zorg voor de herwaarderings van het leraarsambt, de tewerkstelling en de denataliteit, Europa en de gelijkwaardigheid van diploma's, de universiteiten, het HOB, het afstandsonderwijs, de zorg voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, de Vlaamse Vereniging voor Opleidingsprogramma's in het Buitenland, de basiseducatie, het buitengewoon onderwijs, de studietoelagen en studiefinanciering, het kunstonderwijs, het basisonderwijs, het wetenschappelijke onderzoek, het Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg.

Door de Vlaamse Executieve worden er drie amendementen ingediend.

Het eerste strekt ertoe de tekst van artikel 84 van het ontwerp van decreet te vervangen door wat volgt : „De Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting wordt ertoe gemachtigd, op voordracht van de Gemeenschapsminister van Onderwijs, de waarborg van de Vlaamse Gemeenschap te hechten aan een lening op te nemen door de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen of een door haar aan te wijzen gespecialiseerde dochtervennootschap”.

Het is een aanvulling, gelet op het feit dat de GIMV via haar gespecia-

Sarens

liseerde dochtervennootschappen, op dit vlak reeds een ervaring heeft opgebouwd.

Het tweede amendement strekt ertoe een materiële vergissing te corrigeren. Ik verwijs hiervoor naar het verslag.

Ook het derde amendement gaat over een materiële vergissing.

De decreetbepalingen en de secties die tot de bevoegdheid van de Commissie voor Onderwijs en Vorming behoren, alsmede de drie amendementen voorgesteld door de Executieve, worden door de Commissie telkens met 8 stemmen tegen 3 aangenomen. De conformiteit van de administratieve begroting met de algemene doelstellingen van de programma's wordt eveneens met 8 stemmen tegen 3 bevestigd.

Wat de bevoegdheid van Gemeenschapsminister De Batselier betreft gaat de bespreking over de kredieten ingeschreven voor landbouwvorming en middenstandsopleiding.

Een overzicht wordt gegeven van de beleidsaccenten en beleidsproblemen.

Vooreerst werd het Instituut voor de Voortdurende Vorming van de Middenstand besproken. Het gaat hier om een krediet van 221,3 miljoen frank.

De middenstandsopleiding kende in de jaren '80 een forse groei in de ondernemingsopleiding en de voortgezette vorming voor gevestigde zelfstandigen in KMO's. Terwijl het aantal leerovereenkomsten nog beperkt aangroeide ondanks de verlenging van de leerplicht en de denationaliteit.

Het stelsel van de individuele bijstand vooral bedoeld ter ondersteuning van starters van kleinschalige ondernemingen zal worden verlengd en uitgebreid. Daarvoor werd een budget van 25 miljoen frank voorzien. Speciale aandacht wordt gevestigd op de groeiende belangstelling voor de taalcursussen georganiseerd door de Centra voor Middenstandsopleiding. Het is de bedoeling enkel

de operationele taalcursussen te stimuleren.

Wat de landbouwscholing betreft wordt voorzien in een spijzingskrediet van 75 miljoen frank voor het Fonds van de Beroepsscholing in de Landbouw. Er doen zich op dit vlak nog budgettaire problemen voor door een niet opgelost geschil met de nationale overheid. Dit zal men proberen te regelen via het Overlegcomité Regering-Executieven.

Een krediet van 33 miljoen frank is ingeschreven om vormingsactiviteiten op te zetten rond de problematiek van Europa 1992 en de druk van het leefmilieu op de landbouw.

De werkgroep-Landbouwvorming volgt de professionele vorming en navorming op de voet en probeert coördinerend te werken.

Het initiatief tot decreetale regeling van de middenstandsopleiding wordt positief geëvalueerd. Dat is eveneens het geval voor de houding ten aanzien van het inrichten van algemene taalcursussen. Vragen worden gesteld over de eventuele wachtlijsten bij centra voor middenstandsopleiding, de nieuwe vormingsinitiatieven in verband met Europa 1992, de initiatieven in de aangeduide ontwikkelingsgebieden.

Wat de landbouwvorming betreft werd beklemtoond dat er nood is aan juridische vorming en aan programma's rond het samengaan van leefmilieu en landbouw. Tevens werden vragen gesteld over de begrotingsproblemen.

Voortdurend werd door de commissarissen aangedrongen op overleg tussen alle instanties die bij opleiding en vorming betrokken zijn.

De decreetbepalingen en de secties inzake de middenstandsopleiding en de landbouwscholing worden door de Commissie telkens met 25 en stemmen tegen één aangenomen. De conformiteit van de administratieve begroting met de algemene doelstellingen van de programma's wordt eveneens met 25 en stemmen tegen een bevestigd.

Dan is er de inleiding van Gemeen-

schapsminister De Wulf die de huidige situatie schetst op de arbeidsmarkt.

Het SIMONA-systeem laat toe de belangrijke evoluties op de arbeidsmarkt snel op te volgen en passende maatregelen te programmeren. De Gemeenschapsminister geeft een evaluatie van de verschillende opleidingsmogelijkheden van de VDAI? en vraagt speciale aandacht voor de uitbreidingsfase van de Weerwerkactie.

Door de heer Taelman werd een amendement ingediend dat ertoe strekt het niet-gesplitste krediet met 533,4 miljoen frank te verminderen. Hij verantwoordde dit door te stellen dat er meer dient te worden gewerkt via samenwerkingscentra en erkende centra, dat de diverse beroepsopleidingen beter op elkaar moeten worden afgestemd en dat de onderwijssector maximaal moet worden ingeschakeld.

Het voorstel om het overschot van leerkrachten in de onderwijssector te betrekken bij de beroepsopleiding werd als positief geëvalueerd. Het nut van het betrekken van de bedrijven, zowel op het vlak van de inhoud van de opleiding als financiering ervan, werd beklemtoond. Ook hier wordt door de commissarissen meermaals aangedrongen op overleg en coördinatie tussen de Gemeenschapsministers die vorming onder hun bevoegdheid hebben.

Ik heb reeds verwezen naar het amendement van de heer Taelman. Dat amendement werd verworpen met zeven stemmen tegen een.

De aan de Commissie toegewezen decreetbepaling en sectie, alsmede de bevestiging van de administratieve begroting met de algemene doelstellingen van de programma's, worden telkens met zeven stemmen tegen één aangenomen.

In zijn inleiding bespreekt de Gemeenschapsminister volgende onderwerpen: de universitaire investeringen, de werkingstoelagen en de inschrijvingsgelden.

Voor de universitaire investeringen wordt voorgesteld om, zoals in het

Sarens

verleden, een decretale regeling te treffen voor twee jaar. De bedoeling moet zijn dat de universiteiten en universitaire instellingen op termijn in staat worden gesteld minstens hun huidige gebouwen te vervangen. Een speciale inspanning wordt voorgesteld voor de herhuisvesting van de faculteit diergeneeskunde van de Rijksuniversiteit Gent.

De basisbedragen van de werkings-toelagen worden vastgesteld door de wet van 29 mei 1959. Een indexatie van de bedragen is in de wet ingeschreven. De Gemeenschapsminister stelt voor hiervan af te wijken voor het begrotingsjaar 1990 (schooljaar 1989-1990). De mogelijkheid hiertoe werd geboden in her onderwijsdecreet van 5 juli 1989.

De schoolpactwet van 29 mei 1959 voorziet in een inschrijvingsgeld voor het hoger onderwijs van het lange type en van het onderwijs voor sociale promotie. Thans wordt dit stelsel uitgebreid tot het hoger onderwijs van het korte type en tot het hoger kunst-onderwijs. De aldus geïnde gelden worden verrekend op de werkings-toelagen en de werkingsmiddelen.

Bij de bespreking over de universitaire investeringen wordt vooral stil gestaan bij de problematiek van onderlinge verdeling van de investeringskredieten tussen de rijks- en de vrije universiteiten en het tijdstip van verdeling der middelen.

De commissiededen wijzen erop dat de voorgestelde regelingen tot het bepalen van de werkingskosten ingewikkeld en ondoorzichtig zijn. Algemeen is men van oordeel dat de suggestie van de Raad van State om voor de Vlaamse Gemeenschap nieuwe, autonome onderwijsteksten tot stand te brengen, moet worden gerealiseerd.

Voor de inschrijvingsgelden wordt er op gewezen dat voor bepaalde industriële hogescholen problemen kunnen rijzen, omdat zij reeds een inschrijvingsgeld geïnd hadden en hierdoor het totale inschrijvingsgeld hoger zal liggen dan dit van de universiteiten.

Tevens wordt speciale aandacht gevraagd voor het Brusselse luik van het inschrijvingsgeld, met name de westerstag ervan op het concurrentievermogen van het Vlaamse kunstonderwijs in de hoofdstad.

Ten slotte worden de aan de Commissie voor Onderwijs en Vorming toegewezen artikelen van Hoofdstuk V telkens met 8 stemmen tegen 3 ongewijzigd aangenomen. (Applaus)

De Voorzitter : De heer Annemans heeft het woord.

De heer G. Annemans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, in het eerste schooljaar waarin het secundair onderwijs aan het eenheidstype werd onderworpen achten wij het nuttig dat onze uiteenzetting bij deze begroting in het bijzonder daaraan wordt gewijd. Met de moed der wanhoop is men in het secundair onderwijs gestart met het zoveelste experiment niet leerlingen ouders leerkrachten en directies.

Mijnheer de Minister, ondanks uw traditionele en zoetgevooidse woorden op 1 september, waarmee u bezwoer dat er in onderwijskringen absoluut geen malaise heerst, hoeft men er maar even zijn oor te luisteren te leggen om te weten wal Cl' leeft in onderwijsmiddelen.

De kritiek op uw beleid is dan ook tweeledig en fundamenteel.

Wat de budgettaire kant betreft zal haast niemand betwijfelen dat de ruimte voor een betekenisvolle loonsverhoging in de onderwijssector vrij krap is, maar over de analyse van de aanleiding voor deze kleine marge is er geen eensgezindheid.

De diepere grond voor deze financiële misgroei moet zeker ten dele gezocht worden in de nefaste en perverse strategie die werd ontwikkeld naar aanleiding van de invoering van het vernieuwd secundair onderwijs - VSO, in de volksmond - heel wat jaren geleden. Afgezien van een aantal fervente aanhangers van het egalitair denken van een clubje goed ingenestelde 1968-pedagogen en aanverwanten liep haast niemand echt warm voor de basisfilosofie van dat

vernieuwende onderwijs, dat toen voor eens en altijd de zogenaamde democratiseringsgedachte ging realiseren.

Wet zagen de meesten in de ruimere omkaderingsnormen die werden geboden aan het VSO de uitgelezen kans om een beleid te voeren, dat erop gericht was zoveel mogelijk volk, of is het misschien beter om over kiescliënteel te spreken, een onderkomen te bieden in het zogenaamd veilige huis van het openbaar ambt, vaste benoemingen inclusief. Wat voor een rad heeft men die mensen toen voor de ogen gedraaid? Aan deze volksverlakkerij hebben niet alleen beleidsinstanties schuld, maar ook de met u geaffilieerde syndicaten die ook nu nog tot de dag van vandaag, redeloos meezingen in het VSO-huilkoor.

Mede door de dalende nataliteit, een probleem waarvoor SP-Voorzitter Vandebroucke als tumincuze oplossing de massanaturalisatie ziet doet zich nu een schrijnend personeelsoverschot voelen, dat nog verscherpt wordt door het systeem van vaste benoemingen wal op de dag van vandaag 0 ironie van het tot, nog nauwctijks een zoethoudertje kan worden genoemd.

Zo is door onderwijsverantwoordelijken en syndicaten de mensenjacht tot instituut gemaakt. Gereffecteerde vast benoemden moeten jacht maken op tijdelijke krachten inrichtende machten en directies verliezen hun autonomie voor het personeelsbeleid helemaal en ook in de scholen is door het dreigradensysteem de concurrentie tussen regenten en licentiaten aangescherpt. Vanzelfsprekend heeft in deze menselijke koehandel niet gezocht te worden naar pedagogische motieven. Belangrijker is allicht dat meer regenten dan licentiaten gesyndiceerd zijn.

Mijnheer de Minister, de balans van de filosofische onderbouw van uw beleid is zo mogelijk nog desastreuser.

Onlangs bent u bevallen met de regelmaat van de klok balonnetjes op latend van een schrijfsel waarin u uw bezorgdheid over uw troetelkind.

Annemans

het onderwijs, uitbazuint. Verwacht u nu werkelijk dat onderwijsmensen die u in het zoveelste experimenteer-avontuur hebt gestort, tranen zullen plengen bij uw openlijke manifestatie van beleidsimpotentie? Of wordt uw ijdelheid, reeds voldoende gestreeld door de schaarse adhesiebetuigingen van rabiate gelijkheidsdenkers?

Ondanks het feitelijk failliet van het VSO, dat de concurrentiestrijd met het traditioneel onderwijs zo goed als verloren had – en wel door de vrije en grondwettelijk gewaarborgde keuze van onderwijs door de ouders – hebben de apparatjiks van het vrij onderwijs, als uw trouwe adepten, een structuur uitgedokterd en als dictaat opgelegd; waarin syndicaal en progressief Vlaanderen zich kon terugvinden.

Men hoopte voor eens en altijd af te rekenen met het categoriaal onderwijs dat etitarisme en bekrompenheid werd verweten. Meteen opende zich voor hen het roos- of rooikicturige perspectief van de allesomvattende zogenaamd gedepolitiseerde, zogenaamd ontzuilde pluralistische school in Vlaanderen. Het kwaliteitsverschil met het vroegere rijks- nu gemeenschapsonderwijs, met het vrij onderwijs dat hierdoor zo een aantrekkingspool werd, werd resoluut afgeschaft. Hoopte men in uw CVP-kringen misschien door dit gebaar haar het Gemeenschapsonderwijs, als sinds jaren het privé-jachtterrein van de socialisten, voor de komende jaren de lonende portefeuille van onderwijs in eigen rangen te houden?

Wat er ook van zij, wars van alle uitspraken van rechtbanken en zelfs van het hoogste rechtscollege – waarvan de adviezen zelfs in levensbelangrijke kwesties naar de prullenmand worden verwezen – blijft uw beleid er verder op gericht het traditioneel onderwijs, zonder enige concertatie van de betrokkenen, finaal te kraken.

Met een verbeterheid die doet denken aan een dirigistische planningscommissie van het Honeckertijdperk, worden dissidente geluiden afgedaan

als een verwerpelijke reflex van reactionaire oproerkraaiers.

Het geschiedenisonderricht, dat toch een garantie vormt voor toekomstig fundamenteel kritisch denken, wordt verder verminderd. Een oude droom van VSO-ideologen is gerealiseerd. De klassieke talen worden gedecimeerd, talen die de bron bij uitstek vormen voor de ontwikkeling van esthetisch-creatief en abstract denken, die de bron zijn voor directe initiatie in de wortels van onze Westerse cultuur, maar voor heel wat ijveraars van divers progressief pluimage bij uitnemendheid behoeders zijn van waarden die niet passen in hun collectivistisch denken. Verder dient de gedegen technische opleiding nu vervangen te worden door een schijnvorm van gemeenschappelijke en genivelleerde algemene kennis.

De hele onderwijsstrategie is gericht op de ontkenning van het „plus est en vous”. De ideologie van de gelijkheid door gmcenschapptijkheid en niet van de gelijkwaardigheid vormt echter de echte basis voor een ctiristtjijk-humanistische wereldbeschouwing.

Tot slot, wat ontbreekt is een toekomstvisie, een project waarin allen geloven en niet alleen de besloten partij- en vakbondscenakels niet een project dat veelheid uitschakelt wat niet hanteerbaar en manipuleerbaar is voor de partijpolitieke en syndicale ktassc, maar wet een project waarin het principe van getij ke kansen bestaat, hoewel het gezin daarin altijd de meest doorslaggevende factor zal zijn, maar tegelijk ook de mogelijkheid tot vorming van een aristocratie van de geest, die nooit een massaproduct zat kunnen zijn. (Applaus)

De Voorzitter : De heer Deswaene heeft het woord.

De heer R. Deswaene (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, vooreerst wens ik enkele aspecten van algemene aard aan te halen. daarna zal ik – net als collega Taelman – dieper ingaan op enkele punten van de begroting.

Sinds de bespreking van de begroting

1989 en kort daarop van het mammoetdecreet in juni jongstleden, is er eigenlijk niet veel concreets veranderd in het onderwijsgebeuren.

Enkele feiten op een rijtje : het enige positieve aspect, weliswaar niet zonder geknars her en der, lijkt de invoering van het eenheidstype, inzake de onderwijslasten van het verleden is het nu overduidelijk dat onze Vlaamse Excellenties onaandachtig geweest zijn en zich hebben laten rollen. Toch verwonderlijk dat een departement, waar zo nadrukkelijk gelet wordt op gelijke latten, een zeer scheve lat in ontvangst moest nemen.

Minister D. Coens : U hebt het verkeerd voor, mijnheer Deswaene. Toen de Gemeenschapsministers op de hoogte werden gebracht van de beslissing van de nationale Regering hebben zij met haar overleg gepleegd. In september werden maatregelen getroffen inzake het Franstalige en Nederlandstalige onderzoek. De bal lag dus in het nationale kamp. U kan mij, noch de Vlaamse Executieve, verwijten dat wij niet waakzaam zijn geweest. Deze zaak moet worden besproken in de nationale Regering en in het nationaal Parlement.

De heer R. Deswaene : Ik heb daarover uitvoerig gesproken in de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Ik heb daar een totaal andere mening over.

De onrust in het onderwijs werd aangewakkerd.

Diverse vakantie-uitlatingen of proefballonnetjes over verdiensten, meer of over minder werkuren, herschikkingen enzovoort, hebben het klimaat in deze sector niet verbeterd, integendeel. Of het gestarte herfst-overleg het tij zat doen keren, valt nog te bezien.

Inzake financiering van de schoolgebouwen stellen we vast dat, niettegenstaande de dreigende taal van de Minister – er zou een zwaar politiek incident ontstaan indien er geen akkoord kwam vóór 1 oktober 1989 – er vandaag nog altijd niets werd beslist.

Deswaene

Ook met de financieringswijze van de gebouwen, met name het systeem van debudgettering, zijn we het niet eens, omdat dit het uitzicht van de begroting vervalst.

De ontwerpbegroting 1990 vertoont een **globale** stijging van 7,8 miljard frank ten opzichte van 1989, de 4 miljard frank gedebudgetteerde middelen voor scholenbouw inbegrepen. We kunnen dus zeker niet zeggen dat de Vlaamse Gemeenschap, in dit eerste jaren dat ze over de volledige onderwijsbevoegdheden beschikt, het onderwijs stiefmoederlijk behandelt en dit ondanks een dalende nataliteit.

Toch moeten we vaststellen dat deze stijging niet wordt aangewend om tegemoet te komen aan de fundamentele nood voor een kwalitatieve verbetering van het onderwijs in Vlaanderen. Een aantal situaties op verschillende gebieden – en ik kom daar later op terug – tonen dit duidelijk aan.

Eveneens moet ik vandaag constateren en betreuren dat onze suggestie om hoorzittingen te houden, waarbij de leden van de Onderwijscommissie de gelegenheid zouden krijgen een rechtstreeks gesprek te hebben met de inrichtende machten, nog steeds dode letter bleef. Dit voorstel werd tijdens de commissiebesprekingen nochtans geloofwaardig geacht.

Ik ben ook benieuwd te vernemen hoe de leden van de Commissie zullen betrokken worden bij het reeds lang aangekondigde herfstoverleg dat ondertussen reeds werd doorgeschoven naar de winter, waarop volgens de Minister een breed opgezet gesprek moet gevoerd worden over de toekomst van het Vlaams onderwijs.

Zullen wij ons opnieuw moeten beperken tot het debiteren van enkele bedenkingen op deze tribune, nadat alles reeds is beslist ?

De problemen van de ARGO, een instelling die het troetelkind van de Minister van Onderwijs zou moeten zijn, namelijk zijn eigen Vlaams Gemeenschapsonderwijs, dreigt uiteindelijk een vondeling te zullen worden zonder ouders, noch liefdesrelaties.

Wellicht is het deze bewustwording die ook de Leuvense Professor Luc Huyse inspireerde tot een opgemerkte uitspraak op een recent colloquium over de federalisering van het onderwijs te Kortrijk. Hij stelde dat er na de vreugde over de geboorte van het nieuwe Vlaanderen een postnatale depressie in de plaats komt. Een beeldende uitspraak die blijkbaar niet bij iedereen in de smaak viel.

Minister D. Coens : Ik was op dit colloquium aanwezig. Professor Huyse had het over de gehele federalisering. Het was een zeer boeiende discussie. Ik ken Professor Huyse heel goed. Hij was een klasgenoot en vakgenoot. Het was jammer dat u er niet aanwezig was, mijnheer Deswaene.

De heer R. Deswaene : In ieder geval wordt het met de dag duidelijker dat het Gemeenschapsonderwijs en de ARGO, steeds meer in de verdrukking komen. Ik laat hier in het midden of dit geweld of ongewild, bewust of onbewust, opzettelijk of onopzettelijk gebeurt.

Teveel vaststellingen doen ons echter twifelen aan het onschuldig karakter en doen bij velen de vraag rijzen of men de ARGO wel alle kansen wil geven om tot reële ontplooiing te komen.

Tal van voorbeelden illustreren deze achterdocht.

De langzaam-aan- of obstructiehouding van de Gemeenschapscommissaris werd in de Onderwijscommissie door meerdere leden aangeklaagd en door de Minister niet ontkend.

Na bijna een jaar werking is er nog steeds geen definitieve administratieve omkadering van de ARGO en bestaat er nog geen samenwerkingsprotocol tussen de ARGO en de diensten van het onderwijsdepartement.

Ook voor een duidelijk afgelijnde bevoegdheidsverdeling tussen ARGO en de Gemeenschapsminister bestaat er nog steeds geen akkoord.

Al even erg is het gesteld met de huisvesting van het huidige personeel. Wat zal het worden wanneer

aan de honderden thans nog niet overgeheveld personeelsleden een plaats moet gegeven worden ? Is het niet dramatisch dat de Gemeenschapsminister nu nog de vraag stelt wie de kosten inzake het huisvestingsprobleem moet dragen ? Over huisvestingsplannen wordt er blijkbaar nog niet gesproken.

Tenslotte – om mij tot enkele voorbeelden te beperken – vind ik het schokkend te moeten vernemen dat diverse verzekeringen, waaronder arbeidsongevallen van het personeel van de ARGO, brandschade aan gebouwen, en dergelijke meer, niet eens in orde zijn. Ook hier stelt men pas nu vast dat er een fundamentele uitspraak van de Executieve nodig is om te zien wie dit gaat betalen.

Bij dit alles begrijp ik de collega's van de SP niet, die op één moedige stem na, het stilzwijgen bewaren en dit alles maar laten gebeuren. Of zou het toch juist zijn, collega Laridon, dat de jongste generatie socialisten erg onverschillig staat ten opzichte van wat er gebeurt met en rond het Gemeenschapsonderwijs ?

De heer E. Baldewijns : In verband met het Gemeenschapsonderwijs hoeft de SP geen instructies te krijgen van de PVV, mijnheer Deswaene.

Het akkoord over de ARGO, dat door de vier grote Vlaamse partijen werd afgesloten, was een eerbaar akkoord. Het was op een andere basis gestoeld dan het vorige, pseudo-akkoord dat in de coulissen door de PVV en de CVP werd gevormd.

De heer R. Deswaene : Het was gewoon een vaststelling, mijnheer Baldewijns, die, naar ik enkele maanden geleden meen ook door de heer Laridon werd gemaakt.

Onomstootbaar wordt het duidelijk dat heel de onderwijsverheveling van het nationale vlak naar de Gewesten slecht werd voorbereid, althans aan Vlaamse zijde. Dit verwonderd ons omdat het onderwijs in de jaren tachtig bijna onafgebroken werd beheerd door dezelfde Minister en hetzelfde kabinet. Men mocht dus aannemen dat de problemen die werden verwacht ingevolge de federalisering waren gekend.

Enkele leden van de VU-fractie kijken geamuseerd toe. Op de hutste rij, respectievelijk tweede en vierde van links, zitten de heren H. Lauwers en J. Loones, die het woord voerden tijdens de bespreking van de cultuurbegroting

Men moet dus vaststellen dat op diverse vlakken werd en wordt gefaald. Of zou het korte verblijf van collega's Van den Bossche en Chevalier op het Departement van Onderwijs, alles in de war hebben gestuurd ?

Professor Huyse krijgt wellicht toch gelijk wanneer hij denkt aan die post-natale depressie.

Als het waar is dat de Minister het politiek akkoord beschouwt als de basis van zijn onderwijsbeleid, dan zijn de funderingen waarop het beleid gebouwd wordt, wel erg onstabiel en weinig betrouwbaar.

Ofwel wil men het politiek akkoord niet toepassen – ik verwijs naar de voorbeelden die ik daarnet gegeven heb ik verband met de ARGO – ofwel kan men het niet toepassen, omdat er bij voorbeeld onvoldoende kredieten zijn – zie het hoofdstuk werkingskredieten, symmetrische aanpassing voor het gesubsidieerd onderwijs – ofwel verkracht men het akkoord, indien dit in het kraam past.

Ter illustratie volstaat het te herinneren aan duidelijke meningsverschillen, ook vanwege enkele leden van de meerderheid, die in juni jongstleden hier aan bod kwamen omtrent het al dan niet cumulatief karakter van de 75 miljoen frank bijkomende werkingstoelagen aan het gesubsidieerd onderwijs. Wij stellen dus met lede ogen vast dat de waarde van deze overeenkomst nagenoeg waardeeloos is geworden.

Wij betreuren dan ook dat het voorstel van de PVV om het akkoord opnieuw door de voorzitters van de partijen die het hebben ondertekend te laten bespreken en eventueel aan te passen, door de meerderheid werd verworpen. Voor de PVV betekent dit dat de overeenkomst dicht bij de grens komt, waar een akkoord ophoudt een akkoord te zijn.

Collega's, wij hebben wellicht allemaal ietwat verrast opgekeken bij het vernemen dat 11 procent van de Belgische leerlingen van het zesde leerjaar lager onderwijs, de school verla-

ten met één of meerdere jaren achterstand.

In werkelijkheid geeft deze 11 procent niet eens een globaal, noch een volledig beeld. Immer, een behoorlijk aantal leerlingen komt nooit in het laatste jaar van de gewone lagere school terecht. Ik denk hier aan degenen die reeds na het vijfde jaar lager onderwijs – het zijn er meer dan men zou denken – en zelfs na het vierde leerjaar overstappen naar een aanpassingsjaar van het secundair onderwijs en degenen die reeds vroeger werden verwezen naar één of andere vorm van buitengewoon onderwijs.

Het percentage is uiteraard niet correct, omdat de achterstand opgelopen door leerlingen van vreemde nationaliteit hierin niet begrepen is. Wanneer we zien dat de achterstand hier oploopt tot circa 40 procent, wil dit zeggen dat het totaalbeeld van leerlingen, die niet normaal gevorderd zijn, beduidend hoger ligt en wellicht de 15 procent overschrijdt.

In het secundair onderwijs – hiervoor heb ik geen juiste cijfers – is het voor de hand liggend dat onder andere omwille van verkeerd gekozen studie- en beroepsrichtingen het percentage mislukkingen nog gevoelig stijgt.

Een ander aspect, waarvoor de jongste jaren vaak de aandacht gevraagd wordt, en dat nauw aansluit bij hogervermelde problematiek, is het feit dat tienduizenden volwassenen vandaag niet of onvoldoende kunnen lezen, schrijven of rekenen. Rekening houdend met het feit dat er altijd een groep ongeletterden zullen blijven, wegens hun beperkte verstandelijke mogelijkheden, zijn de vermelde getallen toch verbaasd hoog. De vraag die wij niet mogen ontlopen, is hoe een land met een uitgebreid en uitgebouwd onderwijsnet een beduidend probleem van analfabetisme én hoge cijfers van schoolse achterstand kent. Het kan niet anders of er doen zich belangrijke hiaten voor in ons huidig onderwijsstelsel.

De oorzaken van dit gedeeltelijk falen zijn wellicht velerlei.

Eén van de belangrijkste oorzaken

Deswaene

van de geciteerde tekortkomingen is te zoeken in een verkeerde – maar door de inrichtende machten opgelegde – structuur en voorbijgestreefde werkmethode van de PMS-centra. Ik trap deze diensten niet na. Integendeel. Ik ben een overtuigd **verdediger** van de PMS-centra en ik geloof rotsvast in hun belangrijke opdrachten.

Het kan evenwel niet ontkend worden dat de globale werking dringend aan hernieuwing toe is. Ik verklaar mij nader. Bij de meeste diensten is de manier van werken volledig voorbijgestreefd. Zij houden het nog steeds bij klassieke, collectieve onderzoeken waarbij voor iedere leerling een dossier met 'sociale, medische en psychologische gegevens' aangelegd wordt.

Aan dit zeer omslachtig werk wordt te veel tijd gepend. Dit werk is immers overbodig bij een groot aantal leerlingen die geen echte problemen kennen. Bovendien heeft een niet onbelangrijk deel van de leerlingen en ouders er helemaal geen belangstelling voor. Hierbij laat ik nog buiten beschouwing dat velen terecht twifelen aan de waarde van testresultaten van collectieve intelligentie-onderzoeken. Men kan concluderen dat bergen werk grotendeels voor niets gedaan wordt, terwijl mankracht en tijd veelal ontbreekt om het steeds groter wordend aantal echte probleemgevallen – onder andere de 15 procent achterstand – voldoende te kunnen begeleiden.

Een tweede belangrijke handicap, die zeer dikwijls een normale werking van de PMS-centra sterk hindert, is hun verbondenheid – zeg maar afhankelijkheid – van netten en scholen of schoolgemeenschappen. Een PMS-centrum leeft best in goede verstandhouding met de scholen die het bedient.

De belangen van beide partijen zijn echter niet altijd dezelfde. Zo komen kinderen die volgens het PMS-centrum thuishoren in het buitengewoon onderwijs, niet altijd in deze onderwijsvormen terecht. Waarom? Nu ja, het verdwijnen van een paar

leerlingen kan onaangename gevolgen hebben voor de school: verlies van ambten, een directeur die opnieuw een voltijdse of haltijdse taak in de klas moet waarnemen, enzovoort. Hetzelfde verschijnsel doet zich wel eens voor bij studie- en beroepsoriëntering.

Het wordt een vervelende situatie wanneer het PMS-centrum, omwille van de objectiviteit, leerlingen moet verwijzen naar een andere vervolgschool dan deze waarmee men samenwerkt. Zoiets wordt niet altijd in dank aangenomen. Deze situaties, vandaag nog aangescherpt door de gevolgen van de denataliteit, belemmeren vaak het efficiënt werken van de PMS-diensten, met alle gevolgen vandien: onder andere een te hoog aantal mislukkingen.

De heer C. Moors: Steunt dit op een gepubliceerde studie?

De heer R. Deswaene: Dit steunt op gegevens uit de praktijk. Ik heb namelijk veel contacten met personen van PMS-centra.

De heer C. Moors: Een studie die zou staven dat dit werkelijk de algemeen verspreide toestand is, zou voor ons zeer interessant zijn. Als dit niet het geval is, dan wens ik ter zake voorbehoud te maken.

Minister D. Coens: Alle hier aanwezige onderwijzers zijn ten eerste geïnteresseerd in de titel en auteur van een eventuele studie.

De heer R. Deswaene: Ik hoef mij niet te baseren op een titel. De feiten spreken voor zich.

Er bestaat maar één doeltreffende oplossing – en daar pleit ik nu voor – namelijk het ontzuilen van de PMS-centra. Wij hebben dringend nood aan goed uitgeruste diensten die los staan van netten en scholen en louter werken op individuele aanvraag van ouders, leerlingen, leerkrachten en inspectie.

Ten slotte wil ik nogmaals de aandacht vragen voor de fundamentele problematiek van de weggerationaliseerde personeelsleden in de centra van de Vlaamse Gemeenschap. De

destijds genomen rationalisatiemaatregel is onrechtvaardig voor de betrokken personen zelf en komt zeker, niet in het minst, het inhoudelijke van het werk van deze diensten niet ten goede.

Een volgend punt van mijn betoog betreft het basisonderwijs. Het terugdringen van het aantal mislukkingen in het basisonderwijs zal grotendeels afhangen van de inschakeling van taakleraars. Het niet-schoolrijp zijn of de aanpassingsproblemen bij overgang van kleuteronderwijs naar lager onderwijs ligt zeker aan de basis van veel leermoeilijkheden.

De spectaculaire terugloop van het aantal taakleraars tijdens de voorbije vijf jaar is dan ook verontrustend. De kleine correctie die dit schooljaar werd aangebracht, is zeker onvoldoende. Er bestaat maar één goede oplossing, namelijk het inzetten van taakleraars buiten het lestijdenpakket en het opstellen van normen waarbij één taakleerling per X-aantal leerlingen aangewezen wordt in de eerste graad van het lager onderwijs. (*Onderbreking door Minister D. Coens*)

Volgens veel onderwijzers – maar hier kom ik wellicht op het terrein van de herwaardering – moet er dringend meer gebeuren op het vlak van de bijscholing en navorming. De kloof tussen de moderne bevindingen en de dagelijkse klaspraktijk lijkt altijd maar groter te worden. Doorstroming van nieuwe inzichten gebeurt te traag en onvoldoende.

In de Commissie werd ook de vraag gesteld naar de stand van zaken en de toekomst van het vernieuwd lager onderwijs.

Het wordt tijd om tot conclusies en beslissingen te komen voor alle scholen, wil men vermijden dat, net zoals in het secundair onderwijs, een strijd opflakkert tussen voor- en tegenstanders van het VLO. Ook is het ten eerste wenselijk dat er niet om de haverklap vernieuwingen zouden worden ingevoerd.

Ten slotte wil ik de aandacht vragen voor een jaarlijks terugkerend probleem in de kleuterscholen, namelijk

Deswaene

de ingewikkelde berekening van de gemiddelde aanwezigheid tijdens de hele maand september voor het toekennen van het aantal lestijden. Dit probleem is zeer complex omdat men rekening moet houden met de aanwezigheden van niet-leer- en schoolplichtigen, bijvoorbeeld kinderen die gemakkelijk vatbaar zijn voor allerlei epidemieën of migranten die dikwijls afwezig zijn omdat zij nog niet uit vakantie terug zijn.

Om te vermijden dat inschrijvingen op meerdere scholen zouden gebeuren, werd reeds voorgesteld dat de bevolkingsdienst van de gemeente een schoolpasje zou afleveren per kind, dat op school zou worden bewaard.

Ik vind dit een interessant idee. Graag vernam ik de mening van de Minister daaromtrent.

Thans kom ik tot het buitengewoon onderwijs. De stiefmoederlijke behandeling van het buitengewoon onderwijs mag in onze beschouwingen zeker niet vergeten worden. De nood aan instellingen voor verschillende types BO en ook BUSO, is zeer groot en de personeelsbezetting in de bestaande instellingen navenant. De materie is te complex om er vandaag uitgebreid op in te gaan.

Collega Laridon heeft dit uitvoerig in de Commissie naar voren gebracht. Toch moet ik vermelden dat meerderen uit het vak te velde betwijfelen of het vooropgestelde experiment met buitengewoon onderwijs voor sociale promotie aangewezen is, temeer daar de kosten zouden gerecupereerd worden op andere uitgaven van het buitengewoon onderwijs.

Veeleer, zo menen zij – en ik kan die denkpiste volgen – zou moeten gewerkt worden aan de verdere uitbouw van het bestaande, aan een zoeken naar meer en betere samenwerking school-industrie, waar mogelijk in dit onderwijs, en vooral ruimere begeleiding bij de nazorg en opname in het beroepsleven.

Mijnheer de Voorzitter, ik stel vast dat mijn spreektijd verstreken is ; ik

zal er mij dan ook aan houden, alhoewel ik nog een tweetal onderwerpen had willen aansnijden in verband met de lichamelijke opvoeding en de sport op school.

Graag had ik van de Minister vernomen – en ik zal hem de vraag schriftelijk stellen – welke het aantal uren lichamelijke opvoeding is in het basisonderwijs. Dit lijkt mij een tamelijke misrekening over gans de lijn. Het is bovendien het gevolg van het feit dat men de lichamelijke opvoeding in het secundair onderwijs voor één of twee uur bij de opties heeft geplaatst. Welke zijn daarvan de preciese resultaten voor dit jaar ?

De Voorzitter : De heer Baldewijns heeft het woord.

De heer E. Baldewijns (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de minister, collega's, uit het uitstekend verslag van de heer Sarens kunnen wij afleiden dat in het debat over de onderwijsbegroting voor 1990 heel wat belangrijke onderwerpen in bespreking werden gebracht. Ook de voorbije maanden, net voor en ook na de communautarisering leverde het onderwijs heel wat discussiestof op.

Mijnheer de Minister, ik heb veelal samen met u heelwat van deze discussies beleefd. Ik heb de laatste maanden eveneens kunnen vaststellen dat u, mijnheer de Minister, met minder ferme tred het onderwijsveld in Vlaanderen betreedt dan dit voorheen in België het geval was. Ik kan hier begrip voor opbrengen en het is niet louter op basis van een cartesiaans denken dat ikzelf, mijnheer de voorzitter, mij de vraag stel over de doelstellingen die wij in ons onderwijs willen bereiken op de verschillende onderwijsniveaus. Ik stel de vraag of het onderwijs wel degelijk de sociale rol vervult die men ervan kan verwachten.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, de tussenkomst die ik vandaag zal houden gaat dan ook uit van een bijzondere bekommernis om de toekomst van ons onderwijs in Vlaanderen. Een analyse verplicht mij evenwel terug te blikken naar het verleden.

Mijnheer de Minister, de ondertekening van het Schoolpact op 20 november 1958 is ongetwijfeld een mijlpaal in het onderwijsgebeuren in België. Het belangrijkste doel was bij te dragen tot de bevordering van het cultureel en materieel welzijn van het land door een uitbreiding van het onderwijs en door het vestigen van de schoolvrede. Het Schoolpact was tot stand gekomen op grond van een politieke noodzaak.

De periode die volgde op de ondertekening van het Schoolpact is bepalend geweest voor het uittekenen van het onderwijslandschap.

Tengevolge en in uitvoering van dit Schoolpact werden belangrijke onderwijswetten aangenomen. Ik citeer de belangrijkste ervan in chronologische volgorde :

- de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving, ook de Schoolpactwet genoemd ;
- de wet van 1 april 1960 betreffende de psycho-medisch-sociale centra ;
- de wet van 21 maart 1964 op het medisch school toezicht ;
- de wet van 5 maart 1965 op het schriftelijk onderwijs ;
- de wet van 6 juli 1970 op het buitengewoon onderwijs en aangevuld door de wet van 11 maart 1986 op het geïntegreerd onderwijs ;
- de wet van 7 juli 1970 betreffende de algemene structuur van het hoger onderwijs ;
- de wet van 19 juli 1971 betreffende de algemene structuur en de organisatie van het secundair onderwijs ;
- de wet van 19 juli 1971 betreffende de toekenning van studietoelagen en studieleeningen ;
- de wet van 27 juli 1971 tot regeling van het hoger onderwijs ;
- de wet van 18 februari 1977 betreffende de inrichting van het hoger onderwijs en inzonderheid van het technisch hoger en het agrarisch hoger onderwijs van het lange type ;

Baldewijns

- de wet van 18 februari 1977 houdende de organisatie van het architectuuronderwijs ;
- de wet van 14 juni 1978 betreffende de vernieuwingsexperimenten in het lager en kleuteronderwijs ;
- de wet van 29 juni 1983 betreffende de leerplicht ;
- de wet van 19 juli 1983 op het leerlingenwezen voor beroepen uitgeoefend door arbeiders in loondienst, het zogenaamde industrieel leercontract.

Ik heb u met deze 15 wetten zowat de basis in herinnering gebracht, collega's, van het onderwijsgebeuren in Vlaanderen.

Ook vallen de grote veranderingen, met een steeds verder schrijdende communautarisering aan te stippen. achtereenvolgens met de Grondwetswijzigingen van 24 december 1970, 17 juli 1980 en recent die van 15 juli 1988, waarbij op drie uitzonderingen na de onderwijsmaterie onder de bevoegdheid van de Gemeenschappen valt.

De jongste Grondwetswijziging heeft basisprincipes van het Schoolpact van 1958 in de Grondwet ingeschreven. respectievelijk in de artikels 17 en 107ter.

Ondanks deze verankering van Schoolpactprincipes in de Grondwet hebben de vier grootste Vlaamse politieke partijen het toch nodig geoordeeld nog aanvullende garanties in een politiek akkoord van 9 november 1988 vast te leggen. Dat akkoord had vooral de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs, de ARGO, op het oog, maar bevatte terzelfdertijd ook politieke afspraken ten behoeve van andere onderwijsnetten. Dit politiek akkoord resulteerde in twee decreten : het bijzonder decreet van 19 december 1988 betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs en recenter het decreet betreffende het onderwijs dat deze raad op 5 juli 1989 aannam en waarbij ondermeer de invoering van de eenheidsstructuur in het secundair onderwijs mogelijk werd gemaakt.

Al de voornoemde wetgevende maatregelen, mijnheer de Voorzitter, collega's, hebben tot gevolg gehad dat ons onderwijsbestel structureel goed is uitgebouwd van de kleuterschool tot en met het universitair onderwijs.

De diverse rationalisatie- en programmatiebesluiten hebben ertoe geleid dat rekening houdend met de financiële restricties voor de gehele staatshuishouding er toch een verantwoord aanbod tot het genieten van degelijk onderwijs werd gevrijwaard.

Dat betekent dat de vrijheid van onderwijs en de vrije keuze voor ouders en studenten ook werd gewaarborgd en deze belangrijke principes werden op 15 juli 1988 ook expliciet in het artikel 17 van de Grondwet opgenomen.

In het geheel van de onderwijsreglementering wordt streng gewaakt over de pedagogische vrijheid van elke inrichtende macht, maar op voorwaarde dat een wettelijk bepaald minimumleerplan en minimumlesrooster in acht wordt genomen.

Als we daarnaast ook vaststellen dat op een totale begroting van ongeveer 382 miljard frank ongeveer 178,7 miljard wordt besteed aan onderwijs, dit is 46,7 procent. dan zouden we heel tevreden moeten zijn over de onderwijspolitiek die in Vlaanderen wordt gevoerd.

Toch, mijnheer de Voorzitter, wordt gesproken en geschreven over een malaise in het onderwijs en wordt vanuit de financieel-economische wereld ook de kwaliteit van ons onderwijs in twijfel getrokken. Beide begrippen malaise en kwaliteit zijn onderwijskundig niet precies te definiëren. Het ligt niet in de bedoeling van deze tussenkomst daarop verder in te gaan.

Mijnheer de Minister, de SP maakt zich zorgen over het rendement van de onderwijsinspanningen en over de plaats die het onderwijs moet innemen in de samenleving in het algemeen en in het ontwikkelingsproces van jonge mensen in het bijzonder.

Het is een gemeenplaats geworden om te beweren dat onderwijs moet

opdraaien voor alles wat slecht loopt in onze samenleving en nog velen koesteren de verwachting dat onderwijs almachtig is. Vandaar dat bij de verwerking van de klassieke inhoud van leerplannen de volgende aandachtspunten geregeld ook een plaats vinden in het schoolgebeuren : gezondheidsvoorlichting en -opvoeding, verkeersveiligheid, seksuele opvoeding, natuurbescherming, consumentenopvoeding, rechten van de mens, anti-alcohol-, anti-drug- en anti-tabakvoorlichting, kankerbestrijding, dierenbescherming, interculturele opvoeding, opvoeding tot Europees burgerschap, democratische principes van verdraagzaamheid, participatie, verantwoordelijkheidszin enzovoort.

Niemand zal betwisten dat in de jongste jaren de doelstellingen van het onderwijs zijn verbreed en dat tegelijkertijd de scolarisatiegraad in het voortgezet onderwijs in hoge mate is toegenomen. De verlenging van de leerplicht tot 18 jaar, voltijds weliswaar tot 16 jaar, heeft zeker bijgedragen tot het opvoeren van de scolarisatiegraad.

Tegelijkertijd duikt ook de vraag op in hoeverre het bekomen van de gelijke kansen op toegang tot onderwijs ook beantwoord aan gelijke kansen op slagen en onmiddellijk sluit daarbij aan de overweging dat het onmogelijk is voor alle jongens en meisjes het beëindigen van de voltijdse leerplicht eenzelfde ontwikkelingspeil te bereiken.

Op basis van de financiële investering in het onderwijs en van de vele inspanningen die leerlingen, leerkrachten en andere kindbegeleiders en ook ouders zich getroosten, zouden wij toch mogen verwachten dat wij het resultaat van die inzet zouden kunnen toetsen.

Mijnheer de voorzitter, alvorens tot die toetsing over te gaan moeten wij evenwel weten dat wij als resultaat beogen, met andere woorden, welke doelstellingen worden nagestreefd.

Hebben wij enig idee van wat de basisvorming is in het onderwijsbestel van de Vlaamse Gemeenschap ? Ik

Baldewijns

vrees dat het antwoord negatief is en dat de doelstellingen los verspreid liggen in leerplannen die wel van tijd tot tijd worden aangepast, maar waarbij een globaal concept ontbreekt.

Wat bedoeld wordt met basisvorming, is een globaal concept. In Nederland heeft de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid in 1986 een uitvoerig rapport gepubliceerd, „Basisvorming in het onderwijs”. Dit rapport is het gevolg van een adviesaanvraag van de regering op 21 december 1983.

Volgens dat rapport kan basisvorming in het onderwijs als volgt worden gedefinieerd : „het geven van gemeenschappelijke en algemene vorming op intellectueel, cultureel en sociaal gebied, die als grondslag dient voor een verdere ontwikkeling van de persoonlijkheid, voor het zinvol functioneren als lid van de samenleving en voor een verantwoorde keuze van een verdere scholing en beroep”.

Het gaat dus essentieel om de volgende zaken.

Ten eerste, basisvaardigheden, kennis, kundigheden, attitudes, die onontbeerlijk zijn voor het functioneren als lid van de samenleving en die een onmisbare grondslag en groeikern vormen voor verdere ontwikkeling.

Ten tweede, onderwijs voor iedereen.

Ten derde, gemeenschappelijk onderwijs, dit wil zeggen gericht op een gemeenschappelijk verwerven van een voor ieder gelijkelijk geldende inhoud van een leerprogramma.

Primordiaal is dus het maken van een evenwichtige keuze, zodat niet één van de drie genoemde gebieden overwegend aan bod komt. Mijnheer de Minister, in de onderwijsstructuur van Nederland en ook in de Vlaamse Gemeenschap behoren het basisonderwijs, kleuter- en lage onderwijs en de eerste twee graden van het secundair onderwijs tot de basisvorming.

Een eerste vraag die wij ons stellen is of men in Vlaanderen de doelstellingen van het basisonderwijs al heeft geformuleerd in het licht van de ba-

sisvorming ? Wellicht niet omdat men nog geen inzicht heeft in de eindtermen van de basisvorming.

Een gelijkaardige vraag kunnen wij ons stellen over de eerste twee graden van het secundair onderwijs of over de derde graad van het secundair onderwijs, of over de basiseducatie voor volwassenen. Telkens krijgen wij daarop dezelfde antwoorden.

We stellen dus vast dat vier verschillende vormingsniveaus er baat zouden bij hebben dat wij in Vlaanderen op basis van een grondig wetenschappelijk onderzoek inzicht zouden hebben in de inhoud van de basisvorming en welke eindtermen hierbij dienen te worden gehanteerd.

Ook in een ander opzicht is het nodig dat eindtermen worden vastgelegd. In de jongste jaren kennen wij een toenemende autonomie van de scholen.

Rekening houdend met artikel 6 van de wet van 29 mei 1959 is dat een relatieve autonomie, want een wettelijk bepaald minimumleerplan en minimumlesrooster moeten worden in acht genomen.

De idee van de relatief autonome school wordt geconcretiseerd in een schoolwerkplan of schoolproject, waarbij niet alleen aandacht wordt besteed aan de inhoudelijke aspecten van het schoolleven, die dan worden gevat in een curriculum dat een algemeen leerprogramma op particuliere wijze verwerkt, maar waarbij ook schoolorganisatie een belangrijke plaats inneemt.

De tendens tot steeds verdergaande differentiëring binnen schoolroosters, naar vak, niveau en tempo, doet, waar geen duidelijke eindtermen of inhoudseisen aanwezig zijn, grote verschillen ontstaan tussen scholen onderling. Een gevolg hiervan is dat de aansluiting tussen de schoolsoorten steeds meer onder druk komt te staan.

Laten we die gedachtengang vertalen naar het onderwijs binnen de voltijdse leerplicht, dus het onderwijs voor allen, dan moet de relatieve autonomie van scholen sterk worden be-

klemtoond wil men voorkomen dat kinderen bij schoolverandering voor de grote aansluitingsproblemen zouden staan. Deze waarschuwing krijgt nog meer kracht als men weet dat de schoolveranderingen het frequent voorkomen bij de meest kwetsbare leerlingen, die uit sociaal zwakke gezinnen.

Het gevaar voor aansluitingsproblemen zou al voor een deel worden bezworen indien ten opzichte van de basisvorming duidelijke eindtermen zouden vastliggen.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, de SP dringt dan ook aan op het urgent oprichten van een Algemene Onderwijsraad van de Vlaamse Gemeenschap. Dat is trouwens voorzien in het decreet van 5 juli 1989.

Een eerste zeer belangrijke opdracht van deze Algemene Onderwijsraad zou erin kunnen bestaan wetenschappelijk gefundeerd advies te vragen betreffende de basisvorming in het onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap. De Algemene Onderwijsraad kan die opdracht niet zelf uitvoeren.

Een dergelijke Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid zou het onderwijsgebeuren overstijgen. Dat is maar goed ook, want de toekomst van onze jeugd belangt de hele samenleving in Vlaanderen aan. Het vastleggen van eindtermen en inhoud van de basisvorming voor jongens en meisjes tot 16 jaar dient te worden benaderd vanuit het geheel van onze samenleving.

Tenslotte nog de volgende overweging, mijnheer de Voorzitter. In een samenleving gekenmerkt door snelle wijzigingen op vele gebieden, maar vooral op het technologische, en met onzekerheden op het relationele terrein, is het duidelijk dat de basisvorming niet in staat is de jongeren te voorzien van kennis en vaardigheden, waarmee ze voor heel hun leven paraat zouden zijn om de vele uitdagingen te beantwoorden.

De basisvorming moet er wel naar streven de nodige fundamenten te leggen, waardoor vooral attitudes worden tot ontwikkeling gebracht, die het mogelijk maken permanent

Baldewijns

nieuwe kennis en vaardigheden te verwerven. Leerbereidheid ontwikkelen is dus een belangrijk gegeven. Indien wij daarin niet slagen dan komt er van het levenslange recht op leren niets terecht.

De jongeren in onze Vlaamse Gemeenschap hebben daarom nood aan een goed doordachte basisvorming als basis voor de ruimere permanente educatie, die, over het gehele leven gespreid, veelvorming kan zijn.

Mijnheer de minister, geachte collega's, ik hoop, zoals in mijn inleiding gesteld, dat deze suggesties een bouwsteen mogen zijn voor een toekomstgericht onderwijsbeleid in Vlaanderen.

Mijnheer de Voorzitter, met uw verlof kom ik toch nog even terug op enkele actuele onderwijsproblemen. In de eerste plaats deze die zich stellen naar aanleiding van de uitvoering van het politiek akkoord. Het is immers zo, mijnheer de Minister, dat een reeks belangrijke punten uit dit akkoord nog op gehele of gedeeltelijke uitvoering wachten. Graag zou ik dan ook over een handvol ervan de concrete actuele situatie van u geschetst krijgen en ik geef ze u op een rijtje :

- de administratieve omkadering van de ARGO ;
- het al dan niet tot stand komen van een samenwerkingsprotocol tussen de ARGO en de diensten van een onderwijsdepartement ;
- de huisvesting van de ARGO in een overgangsp periode, dus nu, en in de definitieve fase ;
- de pedagogische begeleidingsdienst ;
- de dotatie 1989 voor de schoolgebouwen ;
- de belegging van de werkmiddelen door de ARGO bij een openbare kredietinstelling ;
- het verzekeringsdossier.

Mijnheer de Minister, zoals u zelf kunt opmerken betreft het hier een

handvol punten die dit gemeen hebben dat zij noodzakelijk zijn, wil men de ARGO op vlotte wijze laten werken.

Een andere belangrijke uitdaging, mijnheer de Minister, waarmee u en uw beleid de eerstvolgende maanden zult geconfronteerd worden betreft de herwaardering van het ambt van de onderwijsgevende. Degenen die de begrotingssituatie en de evolutie ervan voor ogen hebben zullen het allicht met mij eens zijn dat de marge voor een financiële herwaardering uiterst smal is en toch meen ik dat de herwaardering van het leerkrachtenambt noodzakelijk is, wil men de kwaliteit van het geheel van het onderwijs nog verbeteren. Daarbij moet men uitgaan van de stelling dat goed onderwijs alleen kan gegeven worden door goed opgelegde gemotiveerde en enthousiaste mensen.

Ik moet betreuren dat de verlenging van de regentaatsopleiding weinig bijgedragen heeft tot een verbetering van de kwaliteit van de opleiding van de regent. Nu de regenten overal bevoegdheid krijgen in de tweede graad van het secundair onderwijs stelt dit wat opleiding betreft een dubbele eis. Hun pedagogische bekwaamheid moet gedifferentieerder zijn en hun vakkennis moet grondiger zijn.

Beide kwalitatieve verbeteringen moeten in een verlengde regentaatsopleiding worden geïntegreerd.

Mevrouw N. Maes : Vindt u dat de uitbouw van het terrein van de regenten een goede zaak is ?

De heer E. Baldewijns : Dat is een afzonderlijke discussie. Wanneer men uitbreidt, zoals men dat nu doet, dient men er rekening mee te houden, zowel inzake inhoudelijke kennis als met betrekking tot pedagogische vakbekwaamheid, ook de preservicetraining te organiseren, zoniet zal dat verkeerd aflopen.

De herwaardering van het ambt zal, eveneens in de syndicale discussie en naar aanleiding van de uitbouw van het nieuwe statuut van het personeel in het gemeenschapsonderwijs en van het gesubsidieerde personeel in het gesubsidieerd onderwijs, van uitermate belang zijn.

Ik meen echter dat het geen herwaardering kan zijn zonder de financiële opwaardering die sinds 1974 uitblijft.

Een derde concrete probleemstelling, mijnheer de Voorzitter, waar wij niet aan voorbij kunnen, betreft deze van de onrust in het onderwijs. De bezuinigingen, die dit decennium door de nationale Regering getroffen werden, hebben in de scholen heel wat onrust veroorzaakt. De invoering van de eenheidsstructuur, de politieke spanningen rond de onderwijsproblematiek en de her en der geformuleerde voorstellen en proefballonetjes in verband met het leerkrachtenambt zijn zeker niet van aard geweest om de rust te herstellen. In het Gemeenschapsonderwijs kwam daar nog een zekere onduidelijkheid bij inzake de werkelijke bevoegdheidsverdeling tussen enerzijds de ARGO en anderzijds de Gemeenschapsminister, toch in deze fase van het ARGO-leven.

Mijnheer de Minister, het is derhalve dringend noodzakelijk dat er in het geheel van het onderwijs duidelijkheid wordt gebracht over een reeks problemen. Een duidelijkheid, die de malaise bij het personeel kan wegwerken en die anderzijds ook onze jeugd moet toelaten om de studiekeuze in volle kennis van zaken uit te voeren.

Tot slot, mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, wil ik bij dit onderwijsdebat een voor mij belangrijke bemerking maken. Bij de laatste, soms wel gespannen onderwijsdebatten, in het nationale Parlement, werd elke gelegenheid aangegrepen om wat ik zou durven noemen het proces te maken van één onderwijsnet, namelijk het Rijksonderwijs. De grondwetswijziging, de oprichting van de Autonome Raad, hebben dit onderwijsnet andere mogelijkheden gegeven. Hebben dit onderwijsnet toegelaten zich meer autonoom op te stellen ten opzichte van de beleidsvoerenden. Ik kan dit toejuichen. Ik meen wel dat indien wij het goed menen met de ARGO wij er ook zorg moeten voor dragen dat dit gemeenschapsonderwijs op een volwaardige wijze een eigen weg kan maken.

Wat mij evenwel, mijnheer de Voorzitter, bij dit debat opvalt is dat men

Baldewijns

hier deze maal een reeks aangelegenheden kan bespreken, die voor alle onderwijsnetten van groot belang zijn. Wij zullen allicht ook in de nabije toekomst, mijnheer de Minister, het statuut van het personeel bespreken. Mag ik u dan ook vragen om bij de behandeling van dit statuut er zorg voor te dragen dat alle personeelsleden, in welk onderwijsnet zij zich ook bevinden, tegelijkertijd een nieuw statuut toebedeeld krijgen.

Mag ik ook, mijnheer de Voorzitter, er op wijzen dat wanneer wij vandaag de dag de discussie voeren over de financiële middelen, die ter beschikking worden gesteld van het onderwijs, meer speciaal voor de bouwpolitiek, wij deze discussie niet meer alleen moeten richten op het Gemeenschapsonderwijs, maar dat vandaag de dag het Schoentje nog meer knelt aan de kant van het officieel gesubsidieerd onderwijs. Ook daar, mijnheer de Minister, is spoedig klaarheid geboden.

Ik, meen echter dat wij in de complexe materie, die het onderwijs is, toch wel een volledig vertrouwen kunnen schenken aan de huidige Executieve. Ik hoop dan ook dat u, mijnheer de Minister van Onderwijs, de initiatieven zult nemen om op een moedige wijze al deze problemen in een nabije toekomst aan te pakken. *(Applaus bij de meerderheid)*

De Voorzitter : Dames en heren ik stel voor dat wij onze werkzaamheden tot 19.45 uur onderbreken.

– *De vergadering wordt geschorst om 18.55 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 19.45 uur.*

De Voorzitter : Wij hervatten de bespreking van de begroting 1990.

De heer Van Durme heeft het woord.

De heer W. Van Durme *(op de tribune)* : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, tijdens de viering van honderd jaar Sint-Pieterscollege in Leuven verklaarde Minister Coens dat men niet kan beweren

dat het onderwijs geen prioriteit krijgt.

Hij vindt het bewijs daarvan in het feit dat 47 procent van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap aan Onderwijs wordt besteed. Deze verklaring zegt echter niet of het onderwijs in absolute cijfers over voldoende middelen beschikt om zijn opdracht te vervullen.

De jongste jaren heeft de onderwijssector zeer veel ingeleverd. Op de eerste plaats raken de besparingen voor het overheidsperoneel ook het personeel van het onderwijs.

Met de Regering Martens V kwam in 1981 de besparingstrein voorgoed op gang. Merkwaardig hierbij is dat in het onderwijs extra werd bespaard. Deze besparingen werden verhuuld in een politiek taalgebruik zoals pedagogisch confort, boventallig, budgettaire en organieke omkaderingsnormen, rationalisatie, programmatie en noem maar op. Zelfs onderwijzensen weten al lang niet meer wat deze woorden inhouden.

Volgens de begroting 1990 van de Vlaamse Gemeenschap is het onderwijsaanduidelijk verminderd met 0,9 procent. De globale uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap stijgen met 4 procent ten opzichte van 1989 terwijl de onderwijsuitgaven slechts met 2,2 procent stijgen. Het onderwijs wordt dus opnieuw geïmagineerd alsof dit departement nog niet genoeg heeft ingeleverd. De Groenen betwisten geenszins dat besparingen nodig waren en zijn. Zij stellen echter andere prioriteiten dan de opeenvolgende regeringen.

De Minister van Onderwijs heeft correct de opgelegde besparingen uitgevoerd, in tegenstelling met sommige Ministers van andere departementen. De vraag is of de Minister genoeg weerwerk leverde. Het is niet redelijk dat het onderwijs elk jaar opnieuw moet inleveren. Wanneer zal de Vlaamse Executieve beseffen dat het onderwijs de grens van besparingen voorbij is ?

Eén van de meest storende maatregelen, ingegeven door een tekort aan middelen, is de invoering van de ver-

hoging met 5.000 frank van het inschrijvingsgeld in het hoger onderwijs buiten de universiteit. Dat inschrijvingsgeld is nu hetzelfde als van de universiteiten, zonder dat deze scholen over de sociale voordelen van de universiteiten beschikken. De verhoging met 5.000 frank is een verkapt belasting en treft een grote groep studenten uit de minder begoede laag van de bevolking. Dergelijke ingreep stimuleert degenen die luidop dromen van de privatisatie van het onderwijs naar Amerikaans model.

De Groenen kunnen zich evenmin verzoenen met de verdubbeling van het inschrijvingsgeld in het kunstonderwijs. Het ligt voor de hand dat de economische zwakkeren het eerst zullen afhaken. Dergelijke maatregel ontnemt kansen aan gemotiveerde personen en bevestigt de duale samenleving.

Welke weerslag zal de verdubbeling van het inschrijvingsgeld in Brussel hebben ? Als er geen maatregelen worden genomen zal het kunstonderwijs in Brussel in zijn bestaan worden bedreigd.

Mevrouw N. Maes : Zeer juist !

De heer W. Van Durme : Het feit dat Nederlandstalige scholen in tegenstelling tot Franstalige, een inschrijvingsgeld vragen lijdt onvermijdelijk tot de afbouw van de Nederlandstalige scholen. De Vlaamse Brusselaars hebben het moeilijk om hun cultuur te handhaven. Een positieve discriminatie inzake kunstonderwijs is geen overbodige luxe.

Een begroting maakt duidelijk welk soort beleid een Regering voert. De richting waarin de niet geringe geldstroom in het onderwijs zich beweegt is voor de Groenen belangrijker dan de globale cijfers.

Opnieuw en tot vervelens toe willen wij aanklagen dat het pluralistisch onderwijs geen kansen krijgt. Er bestaat wel een wettelijke regeling, er bestaat nog steeds een Hoge Raad voor het Pluralistisch Onderwijs, maar nog geen enkele school kan of wilde dit statuut aannemen.

Het argument van de Minister is gekend : „Als er geen pluralistische

Van Durme

scholen worden opgericht wijst dit op het feit dat er geen vraag naar is". De wetgever heeft het de voorstanders van pluralistisch onderwijs niet gemakkelijk gemaakt. Andermaal vragen wij om de wet te veranderen opdat gemeentelijke en provinciale scholen een pluralistisch karakter kunnen aannemen.

Onlangs werden de cijfers van een studie gepubliceerd waaruit zou blijken dat het officieel onderwijs heelwat meer kost dan het vrij onderwijs. In de lijn van deze studie zegt de Onderwijsminister dat, wanneer alle scholen het pluralistisch karakter aannemen, de kosten voor het onderwijs drastisch zouden verhogen. Behoudens het feit dat dit niet bewezen is en behoudens het feit dat in de studie geen rekening wordt gehouden met specifieke omstandigheden in het Gemeenschapsonderwijs, gaat de discussie daar niet over. De vraag is of de jeugd niet van jongsaf moet leren omgaan met een pluralistische samenleving waarvan openheid, samenwerking en verdraagzaamheid essentiële bestanddelen uitmaken.

De Groenen zijn realistisch genoeg om te beseffen dat de groei naar ontzuiling een langzame weg is. De Grondwetsherziening betekent een rem op het pluralistische onderwijs, maar stuut samenwerkingsverbanden tussen scholen van verschillende netten niet uit.

Op termijn kan worden gestreefd naar de samenwerkingsschool waarin scholen van verschillende netten binnen eenzelfde infrastructuur onderdak vinden. De integratie kan van louter materiële samenwerking tot vormen van gemeenschappelijk onderricht gaan.

Dat deze samenwerking mogelijk is, bewijst onder meer de samenwerkingsschool te Dronten in Nederland, waar openbaar en rooms-katholiek onderwijs elkaar hebben gevonden. Gestart in 1980 met 14 leerlingen telde de school in 1988 bijna 400 leerlingen. Het aanvankelijk wantrouwen is met de jaren omgevoerd tot vertrouwen. Uit het program-

ma van de school citeer ik het volgende: „Wij gaan ervan uit dat leerlingen opgroeien in een multiculturele samenleving. Naast kennis van diverse culturen is vooral het omgaan met kinderen en ouders uit die culturen van wezenlijk belang. Het omgaan met elkaar op basis van gelijkwaardigheid, met respect voor elkaars levensovertuiging, dient niet alleen met de mond te worden beleden, maar dient vooral in de dagelijkse omgang met elkaar tot uiting te komen". Tot zover het citaat.

Wanneer zal de Vlaamse Executieve dergelijke initiatieven, niet alleen dulden, maar vooral aanmoedigen door bij voorbeeld scholen die voor bepaalde vakken gemeenschappelijk onderricht verstrekken, te bevoorstellen?

Het probleem van de migranten staat in de belangstelling. Te lange tijd heeft het beleid nagelaten initiatieven te nemen. Ook in de scholen stellen zich problemen. In september werd in Antwerpen een enquête ondernomen bij de Antwerpse scholen. Van de 53 scholen die aan de enquête hun medewerking verleenden, stelden 31 geen voorwaarde bij de inschrijving van migrantenkinderen, 23 scholen echter wel. Van de 22 scholen behoren 16 tot het vrije, 5 tot het stedelijke net en 1 gemeenschapsschool. Daarnaast stellen 9 scholen een maximumdrempel betreffende het aantal migranten in de school variërend van 10 tot 50 procent.

Als voorwaarde tot inschrijving wordt onder meer gesteld: kennis van het Nederlands, deelname aan alle schoolactiviteiten, het volgen van catechese, integratiewil. Volgens de enquêtegegevens verzetten de ouders zich voor de helft van de respondende scholen tegen de aanwezigheid van migrantenkinderen in hun school, in mindere mate de leerkrachten en soms ook de buurtomgeving.

In de migrantennota van de Vlaamse Executieve zijn er zinnige voorstellen of intenties vervat betreffende het onderwijs. Het is jammer -dat deze nota te laat komt en overigens onvoldoende aandacht aan bepaalde problemen schenkt.

Eén van de belangrijkste factoren die de integratie belemmeren is het gebrek aan kennis van het Nederlands bij migrantenkinderen. De inspanningen voor de migrantenkinderen kunnen slechts optimaal resultaat hebben als ze kaderen in een geheel van maatregelen - en dat is de verantwoordelijkheid van de Executieve - waarbij ook de ouders gestimuleerd worden om Nederlands te leren.

Speelt het onderwijs in op de noden van de migrantenkinderen?

Wat het wegwerken van taal- en leerachterstand bij schoolplichtige kinderen betreft, bestaan momenteel een aantal projecten, conform de EEG-richtlijn. Van deze maatregelen is er slechts één met een wettelijk statuut. De andere moeten periodiek worden vernieuwd en zijn dientengevolge kwetsbaar. Bovendien werden vaak jonge onervaren en tijdelijke leerkrachten voor deze projecten ingeschakeld.

De Groenen vragen speciale aandacht voor het schoolverzuim bij migrantenjongeren. Schoolverzuim wordt vaak al te licht opgenomen door leerkrachten en directies. AGALEV pleit dan ook voor een dwingend optreden.

Aan de Comités voor Bijzondere Jeugdbijstand kan de taak worden opgedragen, controle uit te oefenen op de schoolplicht. Dit moet gepaard gaan met begeleiding van migrantenjongeren en -gezinnen en met de sensibilisering van de betrokken directies.

Sedert 1982 bestaat - er zijn in het onderwijs op dat vlak inspanningen geleverd - het elkaar-ontmoetend onderwijs, dat tot doel had in te spelen op de realiteit van de aanwezigheid van verschillende culturen en etnische groepen in de school. Dit onderwijs is niet specifiek gericht op migrantenkinderen, maar op alle jongeren. In de praktijk zijn nagenoeg enkel migrantenscholen toegetreden tot het experiment, zodat de doelstelling verloren ging.

Een probleem daarbij is het aanduiden van leerkrachten in het elkaar-

Van Durme

ontmoetend onderwijs door de ambassades. Deze leerkrachten zijn afkomstig uit het thuisland en kennen noch onze taal, noch onze cultuur. Het is ook niet denkbeeldig dat deze leerkrachten met andere – zelfs politieke – bedenkingen naar ons land komen.

AGALEV vindt nochtans dat het elkaar-ontmoetend onderwijs noodzakelijk is om het multicultureel onderwijs te bevorderen. Het dient een stevige basis te hebben en mag niet in de experimentele fase blijven steken. Naast een aanpassing van de taalwetgeving ter zake en het activeren van de nationale stuurgroep, moet het statuut van de buitenlandse leerkrachten kritisch worden benaderd.

De spreiding van de migrantenkinderen over verschillende scholen is een aangewezen middel om ze uit hun cultureel en sociaal isolement te halen. Wij ontkennen niet dat spreiding problemen meebrengt. Ze situeren zich in alle netten. De angst om als migrantenschool te worden bestempeld is groot. Nochtans is het precies de spreiding die het etiket migrantenschool verhindert.

Wij wensen niet lichtvaardig te oordelen en sluiten evenmin de ogen voor de positieve verwezenlijkingen in het verleden, noch voor de moeilijkheden die zich thans voordoen. Wij verwachten nochtans dat het beleid meer doet dan datgene wat door de feiten wordt opgedrongen.

De Groenen stellen dat het onderwijs voor migrantenkinderen een prioriteit is, zowel om de kinderen zelf als omwille van de bevordering van de integratie, zodat het racisme geen kans krijgt.

Het beroepsonderwijs ligt ons nauw aan het hart. Wij weten dat ook de Minister bijzondere aandacht heeft voor het beroepsonderwijs, zodat op meso-vlak de interesse voelbaar is. Op het terrein zelf moet er echter nog veel gebeuren. Men zegt dat in de regentaten inspanningen worden gedaan in verband met het beroepsonderwijs; dat zal dan ook wel zo zijn.

Het is de vraag of enkele uren praten en enkele uren stage volstaan om in het beroepsonderwijs les te geven. De vakleerkrachten uit de regentaten zijn te weinig geïnteresseerd en zelfs onvoldoende onderlegd om gemotiveerde leerkrachten voor het beroepsonderwijs op te leiden.

De leerkrachten uit het beroepsonderwijs zouden het meest moeten worden gehonoreerd. Zij hebben te maken met jongeren die in het basisonderwijs als minderwaardig werden aangevoeld. In de beroepsscholen zitten zij bij lotgenoten en het vraagt een enorme inzet van de leerkracht om deze jongeren het gevoel te geven dat ze iets leren en daardoor ook inderdaad leren.

Leerkrachten honoreren is niet alleen een zaak van centen. Het wegwerken van de discriminatie van de beroepsschool is noodzakelijk. Deze discriminatie uit zich bij voorbeeld door aparte speelplaatsen en aparte lerarenkamers of door het uitsluiten van de beroepsschool van het bijwonen van toneelvoorstellingen. De vraag is of de Minister op dat vlak kan ingrijpen.

Inzake basiseducatie werd in het Regeerakkoord bepaald dat een regeling zou worden uitgewerkt.

Inmiddels heeft de Vlaamse Executieve op 28 juli deze intentie bevestigd en zich voorgenomen de regeling vanaf 1 september 1990 in werking te laten treden. Naast de inschrijving van 26.212.774 frank is de begroting ten behoeve van het VCVO-Experiment Basiseducatie dat werd verlengd tot 31 juli 1990, werd een bedrag van 62,5 miljoen frank ingeschreven voor de nieuwe regeling inzake basiseducatie, die ingang moet vinden op 1 augustus 1990.

Naast het feit dat er twee data worden vermeld waarop de nieuwe regeling ingang zal vinden, is er op geen enkel begrotingsartikel een budget voorzien voor de subsidiëring van de organisaties voor basiseducatie voor de eerste zeven of acht maanden van 1990.

In de Commissie verklaarde de Mi-

nister dat er overleg ter zake met Minister Dewael noodzakelijk is. Is dit inmiddels gebeurd en is er een oplossing gevonden voor het probleem?

Hierbij aansluitend wil ik nog een vraag stellen over het internationaal jaar van de strijd tegen het analfabetisme. Enkele weken geleden keurde deze Raad met overgrote meerderheid een resolutie goed van Jos Geysels en consorten, waarin de Vlaamse Executieve werd gevraagd de nodige maatregelen te treffen om aan dit jaar de nodige aandacht te schenken. Via de pers hebben wij vernomen dat de Vlaamse Executieve hiervoor een officiële werkgroep zou samenstellen. Tot hiertoe blijkt dit niet te zijn gebeurd.

Mijnheer de Minister, kan u ons mededelen wanneer dit zou gebeuren? Wij dringen hierop aan omdat 1990 niet ver meer af is.

Op de academische zitting ter gelegenheid van 100 jaar Sint-Pieterscollege in Leuven, vertolkte directeur Hendrickx tegenover de Minister de bekommernissen van heel wat leerkrachten uit het vrij en het Gemeenschapsonderwijs. Er moet snel een einde komen aan de ononderbroken golf van onderwijsvernieuwingen waarin leerkrachten, leerlingen en ouders te weinig inspraak hebben. Er is een toenemende beroepsonzekerheid van het onderwijzend personeel.

Het succes van het onderwijs is op dit ogenblik alleen te danken aan de bezieling en liet idealisme van het personeel. In het onderwijs moet er meer dan ooit loon naar werk zijn. Hiermee verwees de directeur naar de betogende leerkrachten, die een loonsverhoging en een herwaardering van het onderwijs vroegen.

Het feit dat de arbeidsverdeling in het onderwijs succes kent als werken niet meer strikt nodig is, is een teken aan de wand. Het aantal aanvragen voor vervroegd pensioen voor 1989-1990 ligt 20 à 30 procent hoger dan in het vorig schooljaar wat onderwijzers en kleuterleid(st) betreft. Hetzelfde fenomeen doet zich ook voor in het middelbaar onderwijs.

Deze pensioenaanvragen zijn vaak vergezeld van brieven waarin zij hun

Van Durme

aanvraag motiveren : de lastige kinderen, de veeleisende ouders, het gebrek aan waardering voor hun werk, de nieuwe methodes die pasbenoemde inspecteurs opleggen, het voortdurend veranderen van programma's en leermethoden, de generatiekloof tussen jonge leerkrachten enzovoort. Die klachten wijzen voor ons vooral op het niet of te weinig betrekken van de personeelsleden bij veranderingen op school die hen ook direct aanbelangen.

Wij vragen ook even de aandacht voor het probleem van de werkmeesters en de werkplaatsleiders. Op 28 november 1975 werd een akkoord tussen Regering en vakbonden afgesloten, waarbij overeengekomen werd een hogere weddeschaal voor werkmeesters en werkplaatsleiders in te voeren met terugwerkende kracht tot 1 september 1975. De hogere weddeschaal is er, maar wordt nog steeds niet toegepast. De Vlaamse Regering kon het probleem in het verleden natuurlijk niet oplossen, maar niets belet de Vlaamse Executieve vanaf dit schooljaar de weddeverhoging toe te kennen. (*Applaus*)

De Voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw N. Maes (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, wij bespreken hier onder deze massale belangstelling een onderwijsbegroting die 48 procent van alle middelen bedraagt die aan de Vlaamse Gemeenschap ter beschikking worden gesteld.

De heer L. Vanhorenbeek : Niet de kwantiteit, maar de kwaliteit telt.

Mevrouw N. Maes : Toch is de kwantiteit niet zonder belang. Het is jammer dat wij deze begroting op dit late uur moeten bespreken. Door de geringe aanwezigheid van media en collega's kan de publieke opinie zich geen rekenschap geven van de standpunten die hier worden verdedigd. Nochtans is onderwijs een materie die ons allen aanbelangt. We hebben het allemaal genoten en we hebben er kinderen, vrienden en collega's in. Bovendien heb ik gisteren tijdens de

bespreking van de begroting voor Economie gehoord dat iedereen zo wat alles van het onderwijs verwacht. Bijgevolg komt de bespreking op dit late uur ons dus niet zo gelegen.

Gelukkig bestaat er een zeer interessant en gestoffeerd verslag van niet minder dan 165 bladzijden. Wij danken de verslaggever, de collega's en de Minister hiervoor. In het verslag vinden we de neerslag van heel wat interessante discussies over onderwijs. Ik vraag de Voorzitter dan ook of wij dit interessante document niet aan de onderwijsmilieus kunnen doorspelen, omdat het veel denkstof en informatie bevat die niet dagelijks in de kranten komen.

Collega Vanhorenbeek zal spreken over een aantal onderwerpen zoals de ARGO, de herwaardering van het lerarenambt, de navorming en de inspectie. Ik zal hoofdzakelijk aan budgettaire aspecten aandacht besteden. In opdracht van collega Van Hooland zal ik een aantal extra vragen stellen over de universiteiten en over het hoger onderwijs van het lange type.

Opnieuw staan wij voor een begroting die ons noopt tot nieuwe besparingen en dat beproeft ons zeer. De verbeteringen die in het vooruitzicht worden gesteld, worden overschaduwed door tal van minder sympathieke maatregelen, zoals inschrijvingsgelden voor het hoger onderwijs van het korte type en verdubbeling van de inschrijvingsgelden voor de sociale promotie, wat vooral voor het kunstonderwijs met beperkt leerplan pijnlijk is.

Ik ben blij dat de spreker voor mij er reeds op gewezen heeft dat vooral de Brusselse kunstschoolen voor muziek en beeldende kunsten daardoor in een onmogelijke concurrentiepositie komen met de Franstalige instellingen, waar geen inschrijvingsgeld wordt gevraagd.

Ook het inschrijvingsgeld van het HOKT stuit op terechte weerstand. Gisteren hebben wij nog een document gevonden van de Vlaamse studenten, die erop wijzen dat nu ook inschrijvingsgeld wordt gevraagd voor deze vorm van hoger onderwijs, maar dat de sociale infrastructuur

voor deze studenten uitblijft, wat een onaanvaardbare discriminatie met zich brengt, waar iets moet worden aan gedaan.

De middelen voor de directe onderwijsuitgaven liggen dit jaar 3,3 miljard lager dan de middelen die eigenlijk nodig zijn, ondanks de globale stijging van die middelen. Wie weet dat de kostenstijging van een onderwijsambt gemiddeld 5,15 procent bedraagt kan hierover niet erg verbaasd zijn. De gemiddelde stijging van de begroting met 2,23 procent is hiervan de weerspiegeling, doch de stijgingen per niveau zijn erg verschillend en houden een keuze in. Zo stijgen basisonderwijs en buitengewoon onderwijs, bij een dalende schoolbevolking, toch meer dan het gemiddelde. Het HOBU blijft ongeveer gelijk, doch daar staat een groei van niet minder dan 2,2 procent van de studenten tegenover.

De sociale promotie kent een explosie met 5,8 procent en een groei van 7,4 procent van de belangstellenden. Het secundair onderwijs, met een daling der leerlingen van 1,7 procent, moet het daarentegen stellen met een stijging van 1,8 procent.

Het universitair onderwijs, dat groeit met 0,7 procent inzake studentenaantal, kent zelfs een reële daling van de begroting met 0,6 procent.

Vermits de middelen zo schaars zijn, moet er dan maar worden geherstructureerd. Onmiddellijk daarbij rijst dan de volgende vraag. Wat gebeurt er met de kwaliteit ? Niet elke herstructurering is uit den boze, maar het omgekeerde is zeker niet het geval.

Besparingen en herstructureringen mogen geen aanleiding geven tot een daling van de kwaliteit, wat helaas wel gebeurt. De nieuwe structuur van het secundair onderwijs, opgedeeld in 3 keer 2 leerjaren en de daarvoor vereiste bekwaamheidsbewijzen dreigen in de tweede graad de duurdere licentiaten te verdringen, die dan worden vervangen door goedkopere regenten.

De Minister zegt in zijn verslag en in de Commissie dat regenten pedago-

Maes

gisch goed geschoold zijn. Wie zijn wij om dit te ontkennen? Bovendien is het zo dat de agregaatopleiding aan onze universiteiten, na zoveel jaren, nog altijd niet is verbeterd. Inhoudelijk en technisch gezien, kunnen wij echter niet anders dan zeggen dat deze werkwijze in het algemeen secundair onderwijs kwaliteitsondermijnd is.

Ook de invoering van een nieuw stelsel van omkadering in het secundair onderwijs kan nefaste gevolgen hebben, want ook hier blijken eerder besparingen te worden beoogd. Zou hier niet meer kunnen worden bereikt met een wetenschappelijke doorlichting van het secundair onderwijs ten einde kwaliteitsbevorderende aanpassingen door te voeren en het dure overzitten van scholieren te vermijden?

Mijnheer de Minister, u vindt het zelf erg dat in het lager onderwijs, na het eerste studiejaar, reeds tien procent van de leerlingen een leerachterstand hebben. U verhelpt dit probleem – en ik ben daar gelukkig om – door meer taakleraars in te schakelen en door hun aanwerving goedkoper te maken. De kostprijs van al dat dubbel is enorm hoog voor de gemeenschap en ik vraag mij af of er geen betere oplossing is dan het frustrerende overzitten.

Het hoger onderwijs buiten de universiteit zal eveneens geherstructureerd worden. Zal men de moed hebben om hier de samenwerking tussen instellingen te bevorderen en grotere gehelen te vormen over de netten heen om tot goedkopere en efficiëntere vormen van HOBV te komen?

Wanneer wij de weg van het pluralisme niet durven inslaan, blijven wij in naam van de heilige zuilen een aantal structuren in stand houden die duur zijn en die uiteindelijk afbreuk doen aan de kwaliteit.

Tot onze verbazing wordt voor het universitair onderwijs geen hervorming bepleit. De jaar na jaar terugkerende belofte voor de herziening van de wet op de academische graden werd dit keer door de Executieve niet afgelegd.

Heeft de Minister dit plan opgegeven of denkt hij dat het misschien wel vanzelf gebeurt? Samen met collega Van Hooland vraag ik mij af waar dat voorstel dat al zo lang in het vooruitzicht werd gesteld, blijft. Misschien zit de Minister nog altijd te wachten, zoals wij overigens op een constructief voorstel van de VLIR.

Inzake de sociale promotie kan er zeker gesnoeid worden. Enerzijds is er het bloeiend kunstonderwijs dat echte scholing beoogt en dat naar onze mening alle kansen verdient als aparte onderwijsvorm. Hier dragen de lokale besturen reeds nu een aanzienlijk deel van de lasten.

Wij moeten ons dat goed realiseren alvorens nog meer lasten af te wentelen.

Anderzijds is er een veelheid van cursussen in de sociale promotie. Hier zal men moeten schiften wat onder vrijetijdsbesteding thuis hoort en wat in het kader van het tweede kansonderwijs of de beroepsvervolmaking van wezenlijk belang is.

Men zal ook moeten nagaan in welke mate de gemeenschap de kosten zal blijven dragen.

Moeten de werkgevers geen grotere verantwoordelijkheid dragen in de beroepsvervolmaking, zowel financieel als wat de inhoud van de opleiding betreft?

Ten slotte is er het netelig probleem van de schoolgebouwen. We wachten nog steeds op de indiening van het decreet, beloofd voor 1 oktober? Die datum is voorbij. Komt dat ontwerp er nog? Tevens is er het gebrek aan middelen. Provincies en gemeenten hebben voor 3 miljard plannen ingediend terwijl u, mijnheer de Minister, amper over een half miljard beschikt. Ik heb bijna medelijden met u als ik dat zie. Zelf hebben wij een plan ingediend voor 56 miljoen. Als andere dat ook doen dan kunt u nog geen tien scholen bouwen, tenzij u zoals vorig jaar uw handtekening weigert.

Minister D. Coens: Laat ons nu eens koel en zakelijk redeneren, mevrouw Maes.

Mevrouw N. Maes: Dat is nog meer dan eerbaar, mijnheer de Minister.

Minister D. Coens: In het besef dat de budgettaire middelen, ook voor het officieel gesubsidieerd onderwijs, beperkt zijn moeten wij ons afvragen voor welk systeem wij opteren.

Zullen wij een bijzonder voordelig systeem handhaven met het gevolg dat slechts weinigen daarvan gebruik kunnen maken of zijn wij bereid een iets minder gunstig systeem te aanvaarden waardoor meer gemeenten en provincies vrij snel aan bod kunnen komen?

Dit is een niet onbelangrijke, algemeen politieke vraag.

Mevrouw N. Maes: Inderdaad, mijnheer de Minister, en dit brengt mij dan ook tot mijn laatste vraag. Wanneer wij het politiek akkoord lezen dat is afgesloten ter gelegenheid van de oprichting van ARGO, moeten wij de bedenking maken dat het blijkbaar niet op kan. Men belooft heel wat.

Zo zullen onder meer de werkings-toelagen van de vrije scholen worden

Tijdens het debat over de onderwijsbegroting pleitte ook de heer W. Taelman (PVV) voor de herwaardering van het lerarenambt

Maes

verhoogd en er zullen meer middelen ter beschikking worden gesteld voor het bouwen van scholen. Wij stellen echter vast dat veel zaken niet werden verwezenlijkt, ook deze die geen geld kosten.

Voor initiatieven die wel geld kosten, roept men het argument in dat men niet over de nodige middelen beschikt.

Welke zin heeft het dergelijke politieke akkoorden af te sluiten ? Ik pleit ervoor dat men alleen politieke akkoorden zou afsluiten waarvoor men ook over de nodige middelen beschikt om ze uit te voeren. Zo niet wekt men verwachtingen die men achteraf niet kan inlossen. Dit leidt tot frustraties.

Wij hebben een overeenkomst afgesloten onder vier partijen. De schoolvrede werd in het verleden gedurende vele jaren verzekerd dank zij dergelijke overeenkomsten. De techniek op zichzelf is niet kwaad maar wel erg duur.

In de verklaringen van de Minister menen we min of meer bedekte dreigingen te ontdekken in de zin van : als dit niet kan, zal iets anders ook niet kunnen. Zo blijft het wederzijds trekken en sleuren bestaan.

Minister D. Coens : Mevrouw Maes, mag ik u doen opmerken dat het politieke akkoord dat werd gesloten tussen de vier partijen het goedkoopste is van alle akkoorden die ik sinds 1971 in het nationaal Parlement en in de Vlaamse Raad heb gekend. Dit neemt echter niet weg dat het wel uitgaven met zich brengt wat in de huidige budgettaire situatie aanleiding geeft tot problemen. Het verheugt mij dat de verschillende politieke fracties bereid zijn een inspanning te doen om de nodige middelen voor onderwijs ter beschikking te stellen. Ik hoop dat wij, onderwijsmensen hier aanwezig – niet talrijk maar wél van uitzonderlijke kwaliteit, zoals de heer Vanhorenbeek daarstraks heeft gezegd – daarin zullen slagen.

Mevrouw **N. Maes** : Dat is ook mijn wens, mijnheer de Minister, vooral

omdat wij toch moeten erkennen dat ons onderwijs gefaald heeft. Wanneer wij Minister De Wulf horen verklaren dat 22.000 jonge werklozen enkel lager onderwijs genoten hebben en de langdurig werklozen over het algemeen slecht of weinig geschoold zijn, vraag ik mij af of wij inzake onderwijs echt niet beter kunnen. Dit is een grote uitdaging. Het moet er ons toe aanzetten samen te pleiten voor meer middelen voor onderwijs en samen te streven naar de verbetering van de kwaliteit van ons onderwijs.

Dan schakel ik nu over naar een aantal specifieke vragen die werden gesteld door mijn collega de heer Van Hooland en die ik graag namens hem op deze tribune aan u voorleg, mijnheer de Minister.

Hij maakt zich zorgen over de strategie inzake onderwijs en vorming in Vlaanderen. Maar dat hebben wij al aan de orde gesteld. Hij stelt meer bepaald vragen naar de democratisering en naar het mislukken ervan. Hij geeft cijfers. Hij zegt dat 50 procent van onze studenten mislukken in het eerste jaar van de universiteit. Vindt men dat een normale zaak ? Het is in elk geval een dure en frustrerende zaak. Kan men niet beter voorbereiden ? Kan men niet beter begeleiden ? Komen alle studenten die daar thuis horen, op de universiteit terecht ?

Welke mobiliteit bestaat er ? Er bestaat wel een eenrichtingsverkeer van universiteit naar hoger onderwijs buiten de universiteit. Maar bestaat ook het omgekeerde ? Onze studenten van het hoger onderwijs van het lange type moeten doctoreren in het buitenland. Zij kunnen niet doctoreren aan onze eigen universiteiten omdat die mobiliteit niet wederzijds is. Ik meen dat het een interessante suggestie is.

Minister D. Coens : Ik kan u zeggen dat wij met het een en ander bezig zijn. Ik heb dat aan de Executieve voorgelegd en het werd aangenomen. Er blijft dus niet alleen een eenrichtingsverkeer maar er komt een verkeer in de beide richtingen. In die zin ben ik de facto al bezig met de herziening van het apparaat van de academische graden.

Mevrouw N. Maes : Dank u wel, mijnheer de Minister. Dat was een vraag die aansloot bij de vorige. Ik heb ze echter ook in mijn uiteenzetting naar voren gebracht. Ook de vraag inzake sociale promotie heb ik in naam van de heer Van Hooland gesteld.

De heer W. Seeuws : Ik heb nog nooit geweten dat er een lid van de Raad per correspondentie vragen stelt.

Mevrouw N. Maes : Ik kan ook zeggen dat het mijn vragen zijn, collega. Maar waarom zou ik niet eerlijk zijn ? Collega Van Hooland moest weg en ik heb zijn 5 minuten spreektijd gekregen om de vragen te stellen.

Er is nog een vraag in verband met de Rijksuniversiteit van Gent die u zeker zal interesseren, mijnheer Seeuws. Onze Rijksuniversiteit is in een precaire situatie verzeild geraakt. Het gebrek aan autonomie is daar zeker een onderdeel van. Volgens collega Van Hooland werd die autonomie in het verleden niet ten volle benut. Hij heeft de indruk dat dit nu wel gebeurt, maar er blijven grote problemen bestaan.

Wij danken u, mijnheer de Minister, omwille van de maatregelen die werden genomen voor de diergeneeskunde. Er blijft echter een groot deel van de universiteit gehuisvest in slechte, oude en voor een stuk dringend aan herstelling toe zijnde gebouwen. Hier zal dus nog iets moeten gebeuren.

Een zeer interessante vraag is de volgende. 2.457 studenten van de Rijksuniversiteit van Gent op de 14.000 worden niet gesubsidieerd en kunnen niet worden gesubsidieerd. Is dat ook voor andere universiteiten het geval of is dat alleen zo in Gent ?

Minister D. Coens : Ik zal u de getallen geven, mevrouw Maes.

Mevrouw N. Maes : Dat betekent natuurlijk een grote budgettaire weerslag. Wanneer men rekent aan 150.000 frank per student, verliest de Rijksuniversiteit daarmee 375 miljoen. Wanneer kan hier een regeling worden getroffen ?

De heer C. Moors : Wanneer ze een

Moors

afdeling opricht die niet wordt gesubsidieerd, zoals de afdeling voor architectuur, dan moet zij daarvan de gevolgen dragen. Wij hebben daarover uitvoerig gediscussieerd.

Mevrouw N. Maes : Mijnheer Moors, u praat in mijn tijd. Ik hoop dat die seconden niet van mijn spreektijd worden afgenomen. U gaat nu toch niet zeggen dat de enkele studenten van de afdeling architectuur het grote getal uitmaken. Het betekent eenvoudig dat Gent later is begonnen, op een moment dat de andere reeds een hoge vlucht kenden en dat Gent achterop is geraakt toen de middelen niet meer werden verschaft. Dat is de enige reden. Ik wacht het antwoord van de Minister af.

Minister D. Coens : Mevrouw Maes, ik kan misschien onmiddellijk antwoorden. U weet dat het hier om een algemeen probleem gaat.

Mevrouw N. Maes : Maar is het aantal even groot voor de andere universiteiten ?

Minister D. Coens : Ik zal u de cijfers zeker bezorgen. Heel dit probleem houdt verband met de remwet van 1982. U weet dat wij gehoopt hadden rationalisatieprojecten te krijgen in samenwerking met alle universiteiten. Dat is niet gelukt, en dat is één van de ontgoochelingen die ik heb gehad. Wij hadden de illusie dat wij dit probleem op eigen kracht zouden kunnen oplossen.

Nu bestaat er een schuchter akkoord tussen de RUG en de KUL. Dat is al iets.

Toch vrees ik dat wij na zeven jaar wachten als overheid iets moeten doen. Na zeven jaar wachten heeft men de remwet niet meer gerespecteerd en toch nieuwe afdelingen opgericht. Daar moet men de gevolgen van dragen. Dat geldt ook voor de RUG.

Als ik de juiste cijfers per universiteit vanavond niet heb zal ik ze u later bezorgen. Ze zijn indrukwekkend.

U kent de voorstellen die in Neder-

land werkelijkheid zijn geworden : met het mes erin. Ik zou niet graag tot zo een operatie moeten overgaan, maar wij moeten iets doen. Dit is een aparte problematiek. Ik hoop er straks meer over te zeggen.

Mevrouw N. Maes : Ik dank de Minister voor het voorlopig antwoord en voor de wijze waarop hij spontaan op deze discussie is ingegaan.

Mijnheer de Minister, u weet dat u ons aan uw zijde vindt om te knokken voor meer geld voor onderwijs en voor meer kwaliteit.

Wanneer de Vlaamse Gemeenschap beseft dat wij 48 procent van de middelen aan onderwijs besteden mag zij terecht vragen dat het goed wordt gebruikt, ook voor kwaliteitsverbetering.

Namens de onderwijsmilieus en namens de mensen uit het onderwijs zeg ik dat wie van onderwijs zoveel verwacht ook het nodige moet doen opdat de besten in het onderwijs blijven. Bijgevolg moet het geld op tafel komen om deze goed gemotiveerde mensen te laten werken voor het belangrijkste dat wij hebben. Zij investeren hun energie in ons belangrijkste kapitaal, de hersenen, het hoofd, maar ook het hart van onze kinderen. (Applaus)

De Voorzitter : De heer Moors heeft het woord.

De heer C. Moors (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, op dit late uur de onderwijsbegroting behandelen creëert misschien wel een gezellige sfeer. Wij zitten bijna in een klas en wij weten dat wij de inspectie bij ons hebben. Wij moeten dus dubbel voorzichtig zijn hier als klas op te treden en de onderwijsproblematiek te behandelen. Toch geeft het de buitenwacht de gelegenheid te zien hoe wij, zij het niet al te talrijk, zijn begaan met de onderwijsproblematiek.

Ik zal mijn uiteenzetting beperken tot de budgettaire weerslag, de herwaardering van het lerarenambt, de democratisering en de Europeanisering van ons onderwijs.

De Vlaamse Gemeenschap beschikt voor 1990 over 178.1 miljard voor

haar onderwijs, dit is 47,1 procent van haar totale middelen. Tegenover 1989 betekent dit een stijging met 2,2 procent. Via het middel van de debudgettering – er werd voorzien in een machtiging tot lenen voor de schoolgebouwen ten belope van 4,0 miljard – verhoogt men de beschikbare middelen tot 182 miljard. Op die wijze bekomt men een toename met 4,4 procent ten opzichte van 1989.

Eenzijds verheugt het ons dat de beschikbare middelen in eenzelfde tempo stijgen als de middelen voor de andere beleidssectoren, anderzijds moet het ons tot nadenken stemmen dat de direct toegekende middelen voor onderwijs, zonder de debudgettering, dit tempo niet halen en slechts stijgen met 2,2 procent tegenover de 4 procent stijging van de globale uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap.

Als we de naake cijfers van de toegevoegde BTW-middelen uit de financieringswet vergelijken met een prognose van de uitgaven, dan blijkt dat het Vlaamse onderwijsbeleid nog jarenlang in een financieel keurslijf geprangd zal zitten. Dit wordt nog versterkt door het feit dat de onderwijsbegroting voor het overgrote deel bestaat uit loonkosten en dus weinig of niet samendrukbaar is.

Als zo het onderwijs een statistische of stagnerende sector zou zijn, dan zou men kunnen stellen dat de effecten van een dalende demografie ruimte creëren om de stijgende financiële behoeften inzake wedden, werkingskosten, vernieuwing en uitbreiding van didactische uitrustingen wetenschappelijk onderzoek op te vangen.

Onderwijs- en vormingsbehoeften zijn evenwel expansief, onder meer door de stijgende scolarisatie in het hoger onderwijs, de nood aan navorming, de uitbreiding van het onderwijs voor sociale promotie, de uitbouw van het Open Hoger Onderwijs, en van de basiseducatie en de toename van de postuniversitaire programma's.

Het volstaat dus niet met de lippen te belijden dat het onderwijs van nu

Moors

de basis is van onze toekomst. Onderwijs moet ook financieel mogelijk gemaakt worden. Zal de onderwijssector het slachtoffer worden van de strijd om de financiële middelen in de Vlaamse Gemeenschap? Of komen er de volgende jaren meer middelen vrij? Of zal de onderwijssector aangewezen zijn op een interne herschikking van zijn middelen? Ongetwijfeld leidt een interne herschikking van de middelen tot spanningen tussen de verschillende onderwijssectoren.

De financiële middelen zijn beperkt, toch is een financiële herwaardering van het onderwijsambt noodzakelijk. Ook de besten moet men in het onderwijs houden. Nu blijkt dat de afroaming van goede leerkrachten door de privé-sector zeer groot is, zou dit onze eerste zorg moeten zijn. Een financiële prikkel kan daartoe gedeeltelijk bijdragen, doch daarmee kan niet alles worden verholpen. De onrust in onderwijskringen houdt ook verband met andere facetten.

Eén daarvan is de sociale, morele herwaardering. Het is niet mogelijk en niet wenselijk terug te keren naar de tijd dat de onderwijzer of leerkracht een van de sociale gezagsdragers in de gemeenschap was. Wel moet er naar worden gestreefd dat het werk van de leerkracht in al zijn aspecten wordt gewaardeerd. De vraag beantwoorden hoe dit kan, is echter veel moeilijker.

Met loonsverhoging, hoe nodig ook, is de morele herwaardering niet gerealiseerd. Het heeft onder andere wel te maken met de plaats van de leerkracht in het opvoedingsproces. De leerlingen zijn kritischer dan vroeger; de ouders willen inspraak in het schoolgebeuren; van de leerkracht wordt verwacht dat hij de jongeren begeleidt in samenspraak met de andere actoren in het opvoedingsproces. Dit is een evolutie die spanningen veroorzaakt, tenzij ieder in dit gesprek zijn rol en verantwoordelijkheid kent.

Daarom is er dringend nood aan een Participatiedecreet dat de inspraak en de verantwoordelijkheden in het

schoolgebeuren regelt. Het is daarom verheugend dat in het herfstoverleg de uitwerking van de krachtlijnen van deze participatieregeling door alle gesprekspartners tot een prioriteit is gesteld.

Door u, mijnheer de Minister, werd de lokale autonomie als belangrijk principe in het Vlaamse onderwijsbeheer ingevoerd. Het is inderdaad logisch dat de mensen die het ter plekke waarmaken, ter plekke bij de schoolgemeenschap zijn betrokken, verantwoordelijkheid dragen in het schoolbeheer. Maar dat kan slechts als alle betrokkenen – directie, personeel, ouders – daartoe constructief, dit is in het belang van de school en vooral van de leerling, en ieder vanuit zijn bevoegdheden, willen bijdragen.

Moet in dit verband niet worden gesleuteld aan de functie van de schooldirecteur? Waar blijft in veel gevallen het schoolmanagement? Is de directeur van vandaag wel opgeleid om een echt personeelsbeleid te voeren? Is het niet zo dat de bestuursfunctie tegenwoordig louter het beheren van de administratie inhoudt?

Het zou ongetwijfeld tot de herwaardering van de leerkracht bijdragen als hij zich opgenomen zou voelen in een goed gerund onderwijsbedrijf: zowel in zijn school of scholengemeenschap als vanuit het onderwijsdepartement. De overregulering maakt het beheer verschrikkelijk moeilijk. Het zou niet mogen dat tijdelijke leerkrachten maanden op hun eerste wedde moeten wachten. In de privé-sector is dit ondenkbaar. In gesprekken geven mensen uit de administratie toe dat ze niet gewapend zijn om de alsmaar aanzwellende berg onderwijsbepalingen te verwerken en toe te passen.

Wanneer de leerkracht – de man of de vrouw die het in de praktijk moet doen – niet het gevoel krijgt dat zijn bedrijf goed wordt beheerd, dan voedt dit zijn demotivering. Wellicht ligt hier een belangrijke doelstelling die moet worden verwezenlijkt naar aanleiding van de definitieve hertekening van de Vlaamse administratie.

Mijnheer de Voorzitter, ons onder-

wijs heeft sinds de jaren zestig een enorme evolutie doorgemaakt. Het is zeer leerrijk om na te gaan wat van enkele doelstellingen, grote thema's uit het verleden is geworden.

In de jaren zestig stonden alle onderwijsvernieuwingen in het teken van de democratisering. Er is ongetwijfeld op dit gebied een spectaculaire vooruitgang geboekt. Toch is recent gepubliceerd onderzoek van de professoren De Lannoo en Lammertijn en van Rudy De Potter ontnuchterend, omdat blijkt dat de democratisering van het universitaire onderwijs voor de lagere inkomensgroepen tot het begin van de jaren zeventig is toegenomen, maar daarna helaas is gedaald.

Daarenboven tonen de cijfers ontegensprekelijk aan dat de lagere inkomensgroepen nog altijd ondervertegenwoordigd zijn in de studentenpopulatie. Op basis van dergelijk onderzoek moeten nieuwe democratiseringsimpulsen in het toekomstige onderwijsbeleid worden ingebouwd.

In ieder geval staat het belang van de studietoelage buiten kijf. Meteen kan alleen maar gewaarschuwd worden voor maatregelen die de financiële drempel zouden verhogen. Uit recent onderzoek van het HIVA, het Hoger Instituut voor de Arbeid, naar de werkingskosten van het onderwijs en de kostprijs voor de ouders blijkt dat zelfs het lager onderwijs aan de ouders heel wat geld kost.

Ouders die hun kinderen toevertrouwen aan een gemeenschapsbasis-school betalen meer dan ouders die kiezen voor een gesubsidieerde school. Toch investeert de gemeenschap het meest in het Gemeenschapsonderwijs. Vergelijkingen maken tussen de netten is altijd moeilijk en gevaarlijk, omdat niet altijd dezelfde elementen kunnen worden vergeleken, maar toch doen dergelijke resultaten van wetenschappelijk onderzoek grote vragen rijzen over de aanwending van de middelen in sommige netten.

Hoe dan ook, de overheid moet, omwille van de toegankelijkheid voor iedereen, ervoor waken dat de kostprijs voor de ouders draagbaar is.

Moors

De verlenging van de leerplicht zal wellicht geboekstaafd blijven als een historisch ogenblik in onze onderwijs-geschiedenis. Het secundair onderwijs – in welke vorm ook – behoort meteen voor iedereen tot het „basis-onderwijs”. Maar is, achteraf beschouwd, vanuit de overheid wel voldoende aandacht geschonken aan de leerlingen die nu noodgedwongen op de schoolbanken moeten blijven ? Het beroeps-onderwijs werd vernieuwd en het deeltijds onderwijs werd ingevoerd, maar werden de leerkrachten en de scholen hierop voorbereid ? Het vergt een uiterste inspanning om schoolmoeë leerlingen te begeleiden. Ligt hier niet de oorzaak van veel frustratie bij leerkrachten in het technisch en beroeps-onderwijs ? In het deeltijds onderwijs wordt het luik deeltijds werken vaak niet gerealiseerd. Wat gebeurt er met die leerlingen ?

Tevens wil ik u vragen hoe wij er op dit ogenblik kunnen toe komen om de industriële leercontracten beter in te vullen.

Uit het voorgaande blijkt dat een wetenschappelijke evaluatie van maatregelen uit het verleden een zeer nuttig instrument zou kunnen zijn voor de toekomst.

Terwijl de Vlaamse onderwijspolitiek de klemtoon legt op decentralisatie, de lokale autonomie, moet Vlaanderen zich inpassen in de Europese mozaïek. Tot nu toe is de Europese benadering van het onderwijs steeds gebeurd vanuit de optiek van de beroepsopleiding en de diploma's. Het is een beperkte benadering omdat onderwijs meer is dan beroepsopleiding. Daarom klinkt steeds luider de vraag om onderwijs van uit een bredere invalshoek op Europees niveau te benaderen.

De vraag zal moeten worden beantwoord hoever men daarin kan of wil gaan. Hoe dan ook, het inbouwen van een Europese dimensie in ons onderwijs betekent niet het opgeven van onze eigenheid, onze taal, onze cultuur, maar moet betekenen, het zoeken op welke manier de Vlaamse scholier en student van uit zijn ach-

tergrond het best bewust kan worden gemaakt van of het best voorbereid kan worden op het eenwordende Europa. Ook structureel moet op Europees niveau 1992 inzake onderwijs worden voorbereid. Denken we maar aan de toegang tot het hoger onderwijs in het algemeen en inzonderheid tot onze universiteiten.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb hier al gepleit voor een globale aanpak van ons onderwijs op Europees niveau, weliswaar met behoud van onze eigen taal en cultuur. Ik bedoel dus een Europese oriëntatie. Toch stelt zich hierbij de concrete vraag of de scholen van het hoger onderwijs op dit ogenblik volwaardig kunnen worden geïntegreerd.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, sinds de communautarisering van het onderwijs zijn er op wetgevend vlak twee belangrijke decreten : het politiek akkoord van 9 november 1988 werd in grote mate geconcretiseerd in het bijzonder decreet betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs van 19 december 1988 en in het decreet betreffende het onderwijs van 5 juli 1989.

Naar aanleiding van de bespreking van de onderwijsbegroting voor 1990 in de Commissie, hebben we gepoogd een evaluatie te maken van de uitvoering van het politiek akkoord : de ARGO, de navorming, de inspectie, de werkingskredieten enzovoort.

Uit de antwoorden blijkt dat op dit ogenblik heel veel op tape 1 staat. We dringen als fractie aan op een consequente en onverkorte uitvoering van het politiek akkoord. We dringen ook nu reeds aan op een degelijke voorbereiding van het schooljaar 1990-1991 zodat tijdig alle maatregelen kenbaar kunnen worden gemaakt.

Tenslotte mijnheer de Voorzitter, wens ik even de aandacht te vragen voor het specifiek probleem van de inschrijvingsgelden in het hoger onderwijs buiten de universiteit. Deze maatregel dreigt voor een aantal instellingen, inzonderheid voor technische richtingen, het inschrijvingsgeld hoger te brengen dan aan de universiteiten.

Ik heb deze opmerking vandaag vanwege alle fracties gehoord en ik sluit mij daar ook bij aan. Daarenboven kan het HOBU niet rekenen op de sociale toelagen. Ik meen, mijnheer de Minister, dat de besparingsmaatregel in de werkingskredieten die aan de basis van deze maatregel ligt de toegang tot het HOBU zal bemoeilijken en uiteindelijk de werkingsmogelijkheden zal beknotten.

Dit is zeker het geval voor het technische onderwijs – ik denk onder andere aan onze industriële hogescholen – waar de werkingskosten zeer hoog liggen. Men kan daar met moeite het didactisch materiaal aanpassen aan de technische noden. Deze maatregel zal het nog lastiger maken ; hij zal nog een sterkere weerslag hebben op het sociaal gegeven van deze scholen. Ik zou u willen vragen deze maatregel voorzichtig toe te passen en na te gaan of er geen andere mogelijkheden bestaan om de problemen van deze scholen te verhelpen.

Mijnheer de Minister, uiteraard wil ik ook nog even informeren naar de uitbouw van ons universitair onderwijs. Wij hebben hier inderdaad een Regeerakkoord goedgekeurd waarin volgens mij duidelijk een timing was voorzien inzake het universitair onderwijs, duidelijk een timing was vooropgesteld – begin mei – binnen dewelke bepaalde adviezen moesten toe komen.

Deze adviezen hebben ons intussen bereikt. Wij hadden de kans nog niet te bespreken in de Commissie. De Minister heeft dienaangaande nog niet gereageerd. Mijnheer de Minister, zou het mogelijk zijn deze aangelegenheid na het kerstverlof te bespreken.

U hoorde wat mevrouw Maes zei, namelijk dat de grote universiteiten te kampen hebben met het zware probleem van studenten die niet betoelaagd zijn. Sinds 1982 doen zij in feite wat de kleine instellingen niet doen : gewoon oprichten, gesubsidieerd of niet. Daarvan ondervinden zij nu bepaalde financiële gevolgen. Het is zeer belangrijk te weten in welke richting wij gaan evolueren inzake ons universitair onderwijs.

Moors

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, in tegenstelling tot vroeger ben ik ditmaal niet ingegaan op de kwaliteit van ons onderwijs al blijft dit evenwel een grote zorg.

Ik ga er van uit dat de inspanningen geleverd binnen ons onderwijs zeer groot zijn. De verwachtingen van heel de gemeenschap zijn zeer groot op het vlak van onderwijs. Wij dienen oog te hebben voor de belangrijke problemen, zoals de herwaardering van het lerarenambt en het geven van de nodige middelen voor uitrusting en didactisch materiaal.

Geachte collega's, wij hebben het geluk gehad in meerdere landen het onderwijs te gaan verkennen, waarvan wij steeds met de conclusie terug kwamen dat wij ins ons land, in Vlaanderen, zeer goed onderwijs hebben, dat wij zeer hoge eisen stellen aan onze studenten, evenals aan onze leerkrachten. Laat ons dit niveau handhaven en verbeteren. Dit is een opdracht voor ons allemaal en een zorg die wij hier bestendig beklemtonen. (*Applaus bij de meerderheid*)

De Voorzitter : Mevrouw Leysen heeft het woord.

Mevrouw A. Leysen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, dat de dalende nataliteit zich vertaalt in dalende leerlingenaantallen is geen nieuw gegeven. Besluiten dat dit leidt tot een krimpend onderwijssysteem is voorbarig, omdat andere vormen dan het reguliere onderwijs, bij voorbeeld sociale promotie, een sterke stijging kennen.

Toch heeft dit tot gevolg dat de meeste scholen proberen in de eerste Plaats hun leerlingenaantal, hun aanbod en hun personeel te behouden. Hun hele beleid wordt erdoor bepaald. Dank zij de invoering van het urenpakket in het secundair onderwijs beschikken de scholen over een zekere autonomie inzake programmatie en rationalisatie.

Zij besteden dit al te vaak aan het

instandhouden van marginale richtingen, die onder de vroegere normen tot afbouw gedoemd zouden zijn. De elders bestede uren gaan ten koste van het pedagogisch comfort : klasseraden die moeten maar op vrijwillige basis gebeuren, bijscholing, begeleiding van leerlingen, inhaallessen enzovoort.

Het wordt door de scholen met klem ontkend dat het leerlingenaantal rechtstreeks de evaluatie van leerlingen beïnvloedt. Toch geven verschillende directies confidentieel toe dat op deliberaties overwegingen in die zin geformuleerd worden. Ook dit leidt tot kwaliteitsvérlis en tot frustraties onder de leraars.

De kwantitatieve inkrimping qua leerlingenaantallen wordt niet recht evenredig omgezet in een kwalitatieve verbetering. De concurrentie die normaliter ten goede zou moeten komen aan de gebruikers, heeft eerder nefaste effecten. De scholen krijgen een grotere autonomie inzake financieel beleid, programmatie en dergelijke, en dat zou hen moeten toelaten zich duidelijker te profileren.

Door sommigen wordt terecht gepleit voor een verdere verruiming van die autonomie, met name op het vlak van benoemingen, reffectaties, beheersstructuren, schoolgebouwen enzovoort. Maar anderzijds blijken de scholen die autonomie onvoldoende te gebruiken voor een echte kwaliteitszorg. Het onderwijsbeleid zal terzake meer aanzetten en/of waarborgen moeten inbouwen.

Bekijken wij de cijfers van het kleuteronderwijs dan stellen wij vast dat de daling van het aantal ingeschreven kleuters begonnen is in 1984. Dit is later dan in het lager onderwijs. De verklaring is de verhoging van de scolarisatie vanaf 3 jaar tot bijna 100 procent als mogelijk gevolg van het inschakelen van meer en meer vrouwen in het arbeidsproces en het toelaten vanaf 1975 van tweeënhalf jaren tot de kleuterschool.

Vanaf 1984 tot het einde van deze eeuw zal het aantal jongens en meisjes in het kleuteronderwijs, verminderen van 236.000 tot 180.000 : een

daling met 56.000 eenheden of bijna een vierde.

Ik wil in dit verband aandringen op een verhoging van de wedde van de kleuterleidster, die evenals de onderwijzer 3 jaar hoger pedagogisch onderwijs moet doorlopen alvorens haar diploma te behalen. Door de maatregel waarbij in het kleuteronderwijs geen kinderverzorgsters meer kunnen worden tewerkgesteld, is de noodzakelijke extra-omkadering weggevalen.

Het kan toch niet uw bedoeling zijn, mijnheer de Minister, terug te keren naar de „bewaar“-school.

Mag ik er u op wijzen dat er in Vlaanderen nog 200 vestigingsplaatsen zijn van éénklassige kleuterklassen, waarvoor ook naar oplossingen moet worden gezocht.

Het lagere geboortecijfer van midden de jaren 60 leidde van het begin van de jaren 70 tot een inkrimping van het leerlingenaantal in het lager onderwijs. Vanaf 1972 tot 1985 bedroeg deze vermindering 158.472 eenheden of 27 procent. Vanaf 1985 tot 2000 zou dit 67.114 eenheden of 15,7 procent bedragen. Gezien het reeds vroegere leerplichtonderwijs is een grotere scolarisatie in deze groep niet mogelijk, enkel het aantal overzitters kan hier een invloed hebben.

Het lestijdenpakket dat reeds enkele jaren wordt toegepast en dat algemeen als positief wordt ervaren, dient te worden bijgestuurd. De verdeling gebeurt niet altijd in het belang van het kind. Men streeft, om publicitaire doeleinden, te gemakkelijk naar een maximaal aantal klassen met zo weinig mogelijk kinderen, ook omwille van de tewerkstelling van de klastitularissen. Het aantal taakleraren is van 1.109 in 1983-1984 teruggelopen tot 781 in 1988-1989.

Wij waarderen dat de Minister het bijkomende krediet van 100 miljoen dat reeds in 1989 voorzien was, opnieuw heeft ingeschreven, aangezien reeds op 1 jaar tijd deze maatregel een positief effect had. In het Gemeenschapsonderwijs leidde deze maatregel tot 384 bijkomende uren voor taakleerkrachten en in het gesubsidieerd tot 900 uren.

Leysen

Het inschakelen van de bijzondere leermeester lichamelijke opvoeding moet sterker worden gepropageerd. De twee uren lichamelijke opvoeding die in het weekrooster zijn opgenomen, moeten worden benut. Meer aandacht dient er te gaan naar de creatieve, muzische en artistieke opvoeding in het basisonderwijs.

De kantonnale inspecteurs vervullen als controleur en begeleider de taak van kwaliteitsbewaker. Enerzijds zijn ze voor het departement goed functionerende gedecentraliseerde diensten, anderzijds zijn ze zeer goed vertrouwd met de scholen en de lokale beheerders, omdat ze een beperkt gebied onder hun bevoegdheid hebben en, via conferentiedagen, de leerkrachten op geregelde tijdstippen navormen. Het is goed dit ook eens te zeggen en ervoor te waarschuwen het goede dat nu bestaat, niet via een grote herschikking overboord te gooien.

Het mammoetdecreet voorziet inderdaad in een reorganisatie van de inspectie : een inspectie van de Vlaamse Gemeenschap gelast met controle en een begeleidingsdienst per net. Beide instanties moeten de kwaliteit van het onderwijs bewaken en bevorderen.

De inspectie van de Gemeenschap is gelast met de controle. Zij houdt toezicht op de eerbiediging van een aantal minimumvoorwaarden, zoals de artikelen 6 en 24 van de wet van 29 mei 1959.

Een minimumleerplan houdt een geheel van onderwijsdoelstellingen in, dat, op het einde van de cyclus moeten worden bereikt. Dit minimaal en verplicht niveau is per niveau gemeenschappelijk voor alle netten en moet worden gecontroleerd en getoetst. Het opstellen van zo een minimumleerplan is specialistenwerk – dit werd reeds door andere collega's aangehaald – en hierover moet een consensus tussen de verschillende netten bestaan.

Elke inrichtende macht heeft de pedagogische vrijheid om dit uit te breiden. Zowel het minimumleerplan als

de toetsing ervan moeten voortdurend worden geëvalueerd en bijgestuurd. Toetsing moet valide en betrouwbaar zijn. Toetsingsresultaten zouden zowel voor leerlingen als voor leerkrachten bruikbaar moeten zijn in functie van een kwalitatief beter onderwijs.

Onderwijsbegeleiding heeft te maken met kwaliteitsbevordering. Dit betekent het effectiever realiseren van bepaalde doelstellingen : kwaliteitsverbetering, en van nieuwe doelstellingen : onderwijsvernieuwing. Onderwijsbegeleiders zullen hiertoe een specifieke deskundigheid moeten ontwikkelen en kunnen overbrengen ; deskundigheid inzake leerinhouden, vak specialisten, maar ook op het vlak van het proces van verbetering en vernieuwing dat zich binnen een school afspeelt.

Voor de uitbouw van zowel de inspectie van de Gemeenschap als van de begeleiding moet men een beroep doen op de bestaande inspectiediensten. Heeft de Minister reeds een zicht op het verloop van deze operatie ? Zullen de netten vrij kunnen kiezen ? Zullen de inspecteurs zelf kunnen kiezen ? Wat gebeurt er met de inspecteurs die niet in dienst kunnen worden gehouden ?

Het is van belang dat de begeleiding dicht bij de lokale school staat. Men moet de school kennen om adequaat op de behoeften te kunnen inspelen en anticiperen. Daarvoor is een begeleiding met regionaal ingeplante diensten wenselijk.

Misschien is er voor het gemeentelijk onderwijs een taak voor een intercommunale weggelegd. Het lijkt mij overduidelijk dat de werkgroep die de herziening van de inspectie voorbereidt, voldoende aandacht zal moeten besteden aan de relatie tussen de controlerende inspectie van de Vlaamse Gemeenschap en de begeleidingsdiensten.

Er zal voldoende contact en overleg moeten zijn tussen de controlerende inspectie en de begeleidingsdiensten inzake de toetsing van het niveau door de inspectie enerzijds en de opvolging van de resultaten door de begeleidingsdiensten anderzijds. Net

zoals de controlerende kantonnale inspectie in het basisonderwijs zou deze ook direct remediërend kunnen optreden.

Mijnheer de Minister, de administratieve taken van het schoolhoofd moeten tot een minimum worden herleid. Hij vervult een sleutelrol in het pedagogische gebeuren van zijn school. Het schoolhoofd is de eerste begeleider en bezieler van zijn team.

De navorming vervult een belangrijke rol in de kwaliteitsverbetering van het onderwijs en is tevens een element van herwaardering van het leeraarsambt. De navorming zou een middel kunnen zijn om de vlakke loopbaan te doorbreken. Navorming zou voor de leerkrachten een recht moeten zijn in hun onderwijsloopbaan.

Mag ik u, mijnheer de Minister, wijzen op een aantal problemen die zich bij de uitvoering van het decreet nu reeds stellen ? Het blijkt dat de kredieten die zijn goedgekeurd, projecten moeten financieren tot september 1991. Kan u, mijnheer de Minister, met de Inspectie van Financiën overleg plegen betreffende de verantwoordingsstukken die ingediend moeten worden om de uitgaven te verantwoorden ? Hierover schijnt onduidelijkheid te zijn, zodat er een zware administratieve belasting ontstaat.

Voor het middelbaar onderwijs wordt, door de invoering van het eenheidskader, de studiekeuze ingesteld. Dit wordt algemeen als positief ervaren. Hier schuilt echter een gevaar, namelijk dat de school tracht de leerlingen te oriënteren naar die studiemogelijkheden die in de school gevolgd kunnen worden. Het belang van de autonome opstelling van, het PMS dient hier nogmaals te worden benadrukt.

Persoonlijke en structurele belangen van een school mogen geen hinderpaal vormen voor de informatieopdracht van het PMS-centrum en zijn keuzebegeleiding van jongeren inzake overgangen en studiekeuze. Er dient werk te worden gemaakt van een nieuwe contractformulering die

Leysen

de autonomie van de centra waarborgt.

Belangrijk is het eigen profiel van de verschillende onderwijsvormen duidelijk te definiëren. Door een aantal ontwikkelingen is een vervaging ontstaan ; de vraag naar algemene vorming doet een verschuiving van het TSO naar het ASO ontstaan ; handelsrichtingen doen zich nu voor als economische afdelingen en technische studierichtingen worden bevolkt met leerlingen die eigenlijk beroepsleerlingen zijn.

De uitbouw van goede inspectie- en begeleidingsdiensten die hier nauwlettend op toezien, is van essentieel belang.

Wij zijn voorstander van een stabiel schoolteam dat continuïteit garandeert en motiverend werkt ten aanzien van het totale schoolleven. Daarom moet het statuut van het onderwijzend personeel prioritair worden geregeld en moet een verantwoorde oplossing worden gevonden voor het reffectatieprobleem of, ruimer gesteld, het probleem van de flexibiliteit van de leerkrachten.

Het reffectatiesysteem is vanuit het standpunt van tewerkstelling verdedigbaar, maar het heeft heel veel nare gevolgen voor de leefwereld die de school toch ook is. Het lijkt mij nuttig ook voor dit fenomeen de nodige aandacht op te brengen.

Tevens moet men op korte termijn komen tot definitieve afspraken met betrekking tot de omkadering in het secundair onderwijs.

Absolute prioriteit dient te worden gegeven aan een sluitende regeling van de inspraak- en participatiemechanismen. Wij zijn voorstander van lokale autonomie op voorwaarde dat aan alle betrokkenen van de onderwijsgemeenschap – inrichtende macht, personeel, ouders, leerlingen, Socio-economische milieus – effectief; een stem wordt gegeven en de onderwijskwaliteit wordt gegarandeerd.

Mijnheer de Minister er is veel werk aan de winkel. Indien wij het nieuwe

schooljaar op een verantwoorde wijze willen starten, moet dit werk binnen enkele maanden klaar zijn. Als leden van de Commissie voor Onderwijs van de Vlaamse Raad willen wij, mijnheer de Minister, hieraan graag meewerken. (*Applaus bij de meerderheid*)

De Voorzitter : De heer Taelman heeft het woord.

De heer W. Taelman (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, eerst en vooral wens ik van de weinige tijd die ons rest toch nog gebruik te maken om mijn voldoening uit te spreken over het degelijk verslag dat ons werd voorgelegd. Wij hechten zeer veel belang aan dit document. Daarom betuig ik dan ook mijn dank aan al degenen die aan de totstandkoming ervan hebben meegewerkt.

In aansluiting bij de tussenkomst die collega Roland Deswaene namens de PVV-fractie hield, wil ik op mijn beurt van de ons toegemeten tijd gebruik maken om onze visie nader toe te lichten betreffende, ten eerste, het secundair onderwijs, het onderwijs voor sociale promotie en de beroepsopleiding ; ten tweede, het hoger onderwijs buiten de universiteit en onze universiteiten. Tot slot zou ik het dan willen hebben over hoe wij tot een kwalitatief hoogstaand onderwijs willen komen, via de herwaardering van het lerarenambt.

Eerst en vooral kom ik tot het secundair onderwijs, het onderwijs voor sociale promotie – het OSP – en de beroepsopleiding.

Ik wil hier zeker niet meer uitweiden over datgene wat in ons secundair onderwijs de laatste tijd – en dan vooral in het vrij gesubsidieerd onderwijs – voor zoveel heibel heeft gezorgd namelijk de invoering van het eenheidstype, omdat daarvan altijd hevige voor- en tegenstanders zullen zijn.

Bovendien rijst de vraag of er wel ooit iemand zal kunnen gevonden worden die de voor iedereen een ideale lessentabel zal kunnen uitwerken, waarin naast de klassieke vakken, de wiskunde en de moderne talen ook voldoende geschiedenis,

aardrijkskunde of lichamelijke opvoeding en sport zullen aan bod kunnen komen. (*Onderbreking van Minister Coens*)

Mijnheer de Minister, ik stel klaar en duidelijk dat ik daarover niet meer wens uit te weiden, omdat er ter zake altijd en overal tegenstanders zullen zijn. Naar mijn bescheiden mening zal er niemand voor iedereen een ideale lessentabel kunnen uitwerken.

Minister D. Coens : Meent u niet dat er een vrij grote consensus bestaat om ermee door te gaan ?

De heer W. Taelman : Er bestaat gelukkig een zeer grote consensus. Ik kan mij daar totaal bij aansluiten.

Wat ons op dit ogenblik veel meer treft is dat er blijkbaar nog veel schort aan ons technisch onderwijs. In het OSP en beroepsopleiding is een snelle stijging van het aantal leerlingen waar te nemen. Er is bijna sprake van een wildgroei aan opleidingen. Beide tendensen hebben uiteraard hun weerslag op de begroting. Vooral de beroepsopleiding is hierbij in volle expansie, zodat de VDAB – ondanks de dalende werkloosheid – aan het uitgroeien is tot een nieuw onderwijsnet. Bovendien roept dit vragen op inzake de doelmatigheid van het onderwijs en meer bepaald het secundair onderwijs.

Wij stellen vast dat er een tekort is aan coördinatie tussen deze drie sectoren van het onderwijsbeleid en menen dat een verantwoordelijk beleid deze coördinatie niet uit de weg kan gaan. Het zelfde probleem stelt zich trouwens ook, zij het in mindere mate, ten aanzien van de sector middenstandsopleiding.

Het zou dan ook ten zeerste wenselijk zijn dat de programma's in het dagonderwijs rekening houden met de actuele en te verwachten noden op de arbeidsmarkt, dat voor bijkomende opleidingen beroep wordt gedaan op de aanwezige onderwijsinfrastructuur en onderwijsmensen, dat voor de beroepsopleidingen veel nauwer samengewerkt wordt met de privésector. Men kan verwijzen naar de betere resultaten van de gemengde opleidingscentra.

Taelman

Dat is een bevoegdheid die aan een van uw collega's is toegewezen. Ik denk dat ze zeer passend is binnen het kader van wat wij hier bespreken.

De boventallige leerkrachten zouden veel meer dan thans het geval is, moeten worden ingeschakeld in de beroepsopleiding; het OSP van zijn kant zou veel meer moeten werken met een opdrachtsysteem, dat voor de betrokken leerkrachten financieel voordeliger is – dit is dus een element van herwaardering – en de mogelijkheid biedt om externe experts, bij voorbeeld uit het bedrijfsleven, aan te trekken.

Het hoger onderwijs buiten de universiteit, het H O B U. In het H O B U worden inschrijvingsgelden ingevoerd, waarvan de opbrengst in het gesubsidieerd onderwijs in mindering zal worden gebracht op de weddetoelagen. Nochtans voorziet het programmadecreet nergens waarvoor de vrijgekomen middelen zullen worden aangewend; wij vrezen dat de overheveling van deze middelen naar andere bestemmingen de deur zal openzetten voor eerder willekeurige cadeaus. Het ware dan ook wenselijk deze alternatieve bestemmingen in het programmadecreet te voorzien.

Inzake het H O B U stellen zich in de komende jaren nog problemen zowel betreffende de algemene verlenging van de H O K T-opleiding tot 3 jaar, als in verband met de geplande bruggen tussen H O K T, H O L T en universiteiten.

Gezien het grote en nog steeds groeiende belang van onderwijs en vorming zal wellicht iedereen deze maatregelen kunnen onderschrijven. Eén en ander dient echter ook vanuit een ruimere context, en met name de Europese, te worden gezien. Door een Europese richtlijn worden alle post-secundaire studies met een duur van minimum 3 jaar erkend als zijnde universitair.

In de Belgische context zal het onderwijsbeleid bij de omzetting van deze richtlijn moeten waken over twee elementen.

Vooreerst, de kwaliteit van ons hoger

onderwijs. De bruggen tussen H O K T, H O L T en universiteiten mogen geen omwegen worden, om bij voorbeeld zonder een universitaire basisopleiding universitaire diploma's te verwerven, bij voorbeeld wanneer men industrieel "ingenieurs of architecten de mogelijkheid zou bieden te doctoreren.

Ten tweede, de toegankelijkheid van de kredieten voor wetenschappelijk onderzoek voor H O B U-instellingen. Sommige van deze instellingen dringen erop aan om aan wetenschappelijk onderzoek te doen. Dit zou echter betekenen dat de middelen voor wetenschappelijk onderzoek nog verder worden versnipperd en bovendien in nog grotere mate op het toegepast onderzoek worden gericht. Volgens de P V V moeten de middelen voor wetenschappelijk onderzoek in de eerste plaats naar de universiteiten gaan en vooral gericht worden op het fundamenteel onderzoek.

Wij staan met die mening niet alleen. Het toegepast onderzoek wordt best zoveel mogelijk op het terrein zelf – in de bedrijven – gedaan.

De heer C. Moors : De potentie die bij voorbeeld in de economische hogeschool en in de industriële hogeschool aanwezig is, is zeer groot. Wij moeten niet alleen aan projecten werken met de industrie en handelsondernemingen, terwijl het samengaan van de universiteit met deze scholen een grotere veerkracht aan ons wetenschappelijk onderzoek zou geven. Ik denk dat wat u zegt niet zo voordelig zou zijn.

De heer W. Taelman : Wij moeten elkaar goed begrijpen: ik spreek over het fundamenteel onderzoek. Ik ben het er volledig mee eens dat bij voorbeeld het toegepast onderzoek door het potentieel waarover u spreekt – scholen voor ingenieurs en dergelijke – hoofdzakelijk moet gebeuren in samenwerking met de bedrijven. Dit systeem zou meer resultaat opleveren, wat onze uiteindelijke bedoeling is. Op die manier zou iedereen beter aan zijn trekken komen.

Mijnheer Moors, u bent het niet met mij eens; wij kunnen op een andere

plaats en op een ander tijdstip daarover uitweiden, want mijn spreektijd is beperkt.

Het universitair onderwijs. Ten aanzien van het universitair beleid moeten we vaststellen dat 1989 gekenmerkt werd door het ontbreken van een beleid.

De investeringen voor 1989 werden pas onlangs vastgelegd, op een ogenblik dat het jaar bijna om was. Wij hopen dat dit eenmalig was.

Voor de RUG, die toch de universiteit van de Vlaamse Gemeenschap is, moet dringend een oplossing worden gezocht. De Vlaamse Gemeenschap kan zich niet veroorloven dat haar universiteit recent het statuut van bedrijf in nood moest aanvragen. Wij moeten ook hier vaststellen dat een beleid achterwege blijft.

Een universitair beleid voor Vlaanderen zal in de toekomst de fundamentele vragen niet uit de weg kunnen gaan. Onvermijdelijk zal men moeten komen tot een rationalisatie inzake het aantal universiteiten.

Men moet dringend de vraag stellen hoeveel universiteiten Vlaanderen nodig heeft en vooral kan betalen. Hetzelfde geldt ten aanzien van de kandidatuurinstellingen, waarbij men een duidelijke keuze moet maken over hun opdracht: alleen onderwijs of ook wetenschappelijk onderzoek, en dus een mogelijke verdere versnippering van de middelen.

Ook moet worden gesleuteld aan de programmatie van de verschillende richtingen aan de diverse universiteiten: niet alle universiteiten moeten een volledig gamma opleidingen aanbieden, maar er moet worden gezorgd voor complementariteit en de mogelijkheid tot een eigen profilering.

Alleen op die manier zullen we met de ingezette middelen kwalitatief hoogwaardige instellingen kunnen bereiken, die op Europees niveau kunnen concurreren met onze EG-partners. Om een eigen profiel uit te bouwen, zullen de universiteiten ook een grotere autonomie en verantwoordelijkheid moeten krijgen,

Taelman

maar dit is op zichzelf uiteraard geen toverformule.

Kwaliteitsuniversiteiten betekent ook dat men bij de financiering voldoende middelen voor wetenschappelijk onderzoek voorziet en deze loskoppelt van het aantal studenten. Een duidelijk onderscheid dringt zich bijgevolg op tussen de middelen voor onderwijs en deze voor onderzoek door de universiteiten, waarbij enkel de eerste de fluctuaties in de studentenaantallen volgen.

Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, waarde collega's, in het laatste, doch zeker niet het minst belangrijke deel van mijn uiteenzetting, wil ik trachten te verduidelijken hoe wij binnen de PVV willen komen tot een kwalitatief hoogstaand onderwijs via de herwaardering van het lerarenambt.

Het onderwijs haalt immers de jongste maanden vaak de krantekoppen ingevolge – soms tegenstrijdige – uitlatingen van zijn verantwoordelijken met betrekking tot de algemene malaise die in de onderwijswereld zou heersen. Zo zei Minister Coens onlangs dat vooral een financiële herwaardering van het beroep van leraar noodzakelijk is om het huidige gevoel van moedeloosheid bij de leerkrachten weg te werken. Dus : „meer geld voor meer uren”.

Wij betreuren dergelijke verklaringen ; zij hebben immers voor onrust gezorgd en bovendien de indruk gewekt dat alle leraars volledig gedemotiveerd zijn. Wie de dagelijkse onderwijspraktijk kent, weet beter en kan verzekeren dat er ook vandaag nog heel wat leerkrachten zijn die hun taak met veel overtuiging en toewijding uitoefenen.

Dit betekent evenwel niet dat er helemaal geen problemen zijn in de onderwijswereld. Er moet inderdaad dringend wat gedaan worden om het lerarenberoep te revaloriseren. Jonge, bekwame afgestudeerden opteren immers steeds minder voor een loopbaan in het onderwijs en de pogingen van degenen die een carrière in het onderwijs kiezen, om na enige tijd

naar een ander, beter betaald beroep buiten de school over te stappen, worden steeds talrijker.

De diagnose van Minister Coens is echter te éenzijdig. Een financiële opkikker is ongetwijfeld nodig, maar het huidige ongenoegen is zeker niet alleen een kwestie van centen. Wat er ook en vooral moet komen, is een morele herwaardering van het lerarenambt. Werknemers worden immers niet uitsluitend door geld gedreven, maar ook door het besef dat hun inspanningen niet onopgemerkt blijven. Dit geldt ook voor leraars.

Ik wil hier dan ook enkele maatregelen voorstellen die naar onze mening ertoe kunnen bijdragen het beroep van leraar opnieuw aantrekkelijker te maken. Ze situeren zich op het vlak van de onderwijsstructuur, het statuut en de bezoldiging. Alle zijn ze ingegeven door één grote bekommernis : de jeugd een kwalitatief hoogstaande vorming verschaffen. Men moet dringend beseffen dat zulks enkel mogelijk is met leraren die opgewassen zijn tegen hun taak, geloven in hun belangrijke opdracht en gemotiveerd zijn, omdat zij weten dat hun inspanningen naar waarde worden geschat.

Hierna volgen enkele voorgestelde maatregelen, vooreerst in verband met een grotere verantwoordelijkheid voor de leerkracht.

De herwaardering van het onderwijsberoep moet beginnen bij de leraar zelf. Vandaag is deze te veel louter uitvoerder van andermans opvattingen en beslissingen. Hij krijgt onvoldoende de kans een eigen stempel te drukken op het door hem gegeven onderwijs. Hieruit vloeien heel wat frustraties voort.

De pedagogische vrijheid van de leraar mag dan ook niet langer worden onderdrukt. Onderwijzen is immers in zekere mate een kunst en kunst wordt beoefend in vrijheid. Vergeten wij bovendien niet dat de overgrote meerderheid van onze leerkrachten zich na enkele jaren praktijk ontpopt tot echte vaklui met pedagogisch inzicht.

De leerplannen moeten daarom –

meer dan vandaag het geval is – ruimte laten voor creativiteit. Leerboeken mogen niet als lesklaar didactisch materiaal worden beschouwd, wel als leidraad voor de leraar.

Ook moet de leerkracht kunnen meepraten over de opbouw van de curricula en zijn stem kunnen laten weerklinken bij het kritisch onderzoek ervan. Hij moet tevens over kanalen beschikken via welke hij zijn ervaringen en pedagogische innovaties met collega's kan uitwisselen.

Er moet dus een participatiemodel komen, zowel binnen de school, als binnen de scholengroep. Dit vergt aangepaste structuren waarbij inspectie en pedagogische begeleidingscentra een coördinerende rol kunnen spelen.

U ziet dat er vandaag zeer vaak over inspectie wordt gepraat en dat heelwat standpunten worden verdedigd waarin de leden van de Commissie zich kunnen terugvinden.

Ik bespreek kort enkele nieuwe taken.

De jonge gediplomeerde die voor de eerste keer de klas binnenstapt, begint aan een loopbaan die weinig uitzicht biedt op promotie. Het is dan ook niet eenvoudig gedurende twintig of dertig jaar bezielde te blijven door het idealisme, waarmee men de onderwijs carrière is begonnen. Sommigen verdwijnen zelfs in de politiek.

Daarom moet dringend gesleuteld worden aan de vlakke loopbaan van de leraar. Dit kan door de creatie van een soort middenmanagement, gevormd door leraren die geheel of gedeeltelijk worden ontlast van hun leeropdracht en aan wie op basis van hun rijke ervaring nieuwe taken worden toegewezen. Zulks zal niet alleen stimulerend werken, maar tevens de erkenning inhouden van een jarenlange inzet. Dit middenmanagement zal tevens een uitstekende hulp vormen voor het inrichtingshoofd, dat vandaag met te veel verschillende taken is belast.

Gedacht kan worden aan : pedagogische coördinatie, vakken- en begeleidingskringen, mentorschap, finan-

Taelman

ciel beheer. Ik zal deze punten kort verduidelijken.

De pedagogische coördinatie zien wij, naargelang van de grootte van de school, als een voltijdse of deeltijdse opdracht, die kan worden uitgeoefend door een leerkracht, met een grote pedagogische ervaring. De pedagogische coördinator staat de directeur bij voor alle pedagogische aspecten van het schoolbeleid. Zo zal hij onder meer als coördinator van de vakken- en begeleidingskringen fungeren.

Wat verstaan wij onder vakken- en begeleidingskringen? De vakkenkring is een werkgroep, waartoe alle leerkrachten behoren die eenzelfde of aanverwant vak geven, bijvoorbeeld in het secundair onderwijs, of die op éénzelfde schoolniveau werken, bijvoorbeeld in het lager onderwijs. Het doel van de leerplannen is te coördineren en zich ook geregeld te bezinnen over leerstofvernieuwing. Per vakkenkring is er een woordvoerder, die de pedagogisch coördinator, evenals het inrichtingshoofd, over het gebeuren binnen de vakkenkring informeert en meewerkt aan het concretiseren van de voorgestelde maatregelen. Deze woordvoerder is een leerkracht die gedeeltelijk van zijn lesopdracht kan worden vrijgesteld.

De begeleidingskring is een nieuwe vormgeving van de klasseraad, die trouwens dringend aan herziening toe is. De begeleidingskring houdt zich onder meer bezig met de probleemleerlingen en stelt voor elk van hen een plan op, dat besproken wordt met de directeur van de school, de pedagogisch coördinator en de ouders. Een afgevaardigde van het PMS-centrum wordt bij de werkzaamheden van de begeleidingskring betrokken.

Het mentorschap. Leerkrachten die hun loopbaan in het onderwijs aanvangen, zijn uiteraard onervaren. Het is logisch ze voor hun benoeming gedurende een bepaalde periode, één of twee jaar, een praktische stage volgen bij een mentor. De mentor is een ervaren leerkracht die voor deze be-

geleidingstaak in beperkte mate van lesgeven wordt vrijgesteld.

Het financieel beheer. Gelet op de complexiteit van het financieel beheer, onder meer door de invoering van de nieuwe informatietechnologie, is een herdefiniëring van de huidige functies van opvoeder-huismeester en rekenplichtige vereist.

Er bestaat een grote noodzaak aan een reële kans tot bijscholing die structureel is, verschillende aspecten omvat en gegeven wordt door deskundigen.

De leraar moet in zijn vakgebied een deskundige zijn. Dit impliceert dat hij op de hoogte blijft van recente pedagogische, didactische en inhoudelijke evoluties, kortom dat hij zich regelmatig bijschoolt.

Naast de bijscholing van een kleinere groep van leerkrachten extra muros dient een systeem van doorstroming georganiseerd te worden, bijvoorbeeld per scholengroep of regio, zodat de bijgeschoolde zijn kennis en ervaring aan alle collega's kan doorgeven. De bijscholing moet uitcaarti

inspelen op de voortdurende evolutie van de kennis en het vereiste kunnen. Belangrijk hierbij is dat dit nieuwe naar de klas vertaald wordt, zodat het voor de leraar onmiddellijk nuttig is.

Voor de navorming dient in de eerste plaats een beroep te worden gedaan op de instellingen waar de leraar zijn basisopleiding kreeg, met name de universiteiten en normaalscholen. Mijnheer de Minister, de door u uitgewerkte regeling, die hoger vermelde instanties niet rechtstreeks verantwoordelijk maakt voor de navorming en enkel VZW's en centra van de inrichtende machten als navormingscentra erkent, is voor ons onaanvaardbaar.

Ik heb nog enkele opmerkingen over het statuut van het onderwijzend personeel.

De gemotiveerdheid van de leraar als motor van een kwaliteitsonderwijs hangt nauw samen met factoren als stabiliteit van betrekking, waardering voor het geleverde werk en mogelijkheden tot promotie.

De heer E. Baldewijns (SP) voerde het woord bij de behandeling van de begrotingsmaterie Onderwijs en Vorming

Taelman

De recente rationaliseringsmaatregelen van de overheid en de denataliteit hebben de jobzekerheid evenwel in belangrijke mate in het gedrang gebracht. Dit verwekt grote onrust, wat het statuut niet heeft kunnen verhelpen, integendeel. Vermits het is tot stand gekomen in een periode van expansie is het totaal onaangepast aan de gewijzigde omstandigheden en creëert het uiteindelijk meer onzekerheid dan zekerheid.

Het is bovendien al te zeer op administratieven, ambtenaren, afgestemd en onvoldoende gericht op het lerarenberoep. Het statuut is dan ook aan een grondige herziening toe, te meer daar er ondertussen ook een nieuwe structuur voor het gemeenschapsonderwijs is tot stand gekomen, die, zonder **grondige** aanpassingen aan het personeelsstatuut, onmogelijk de hoge verwachtingen zal kunnen inlossen.

Voorgesteld wordt dan ook wijzigingen aan te brengen met het doel de stabiliteit van het schoolgebeuren maximaal te waarborgen, het recht op mutatie te vervangen door een mogelijkheid tot mutatie, het beoordelingssysteem te herwaarderen, het statuut begrijpelijker te maken en gemengde loopbanen aan te moedigen.

De budgettaire middelen voor loonsverhoging zijn beperkt. Herwaardering heeft bovendien ook betrekking op andere facetten : morele en professionele herwaardering, kwaliteit van het onderwijs, zelfs de organisatie van het onderwijs als dusdanig.

Mijnheer de Minister, mogen deze enkele suggesties, waarover ik jammer genoeg niet langer heb kunnen uitweiden worden beschouwd als het begin van de positieve bijdrage in het gezamenlijk streven van al de leden van de Commissie voor Onderwijs en de zovele andere collega's die vanavond niet kunnen aanwezig zijn, maar die er wel met hun hart bij zijn.

Wij hopen bovendien in de toekomst ook op andere terreinen, bij voorbeeld in het onderwijsoverleg dat moet beginnen of reeds bezig is, eveneens in de gelegenheid te wor-

den gesteld bij te dragen tot de verwezenlijking van het doel dat wij ons allen hebben gesteld. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Vanhorenbeek heeft het woord.

De heer L. Vanhorenbeek (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, ik zal mij vanavond beperken tot vier thema's : de ARGO, de herwaardering van het lerarenambt, de navorming en de inspectie en begeleidingsdiensten.

Tijdens de begrotingsbespreking 1989, nu zes maanden geleden, net voor de zomervakantie, zegden wij op deze tribune : „De oprichting van de ARGO heeft hoge verwachtingen in het leven geroepen, waarvan wij hopen dat ze zullen worden ingelost. Het gemeenschapsonderwijs, met zijn eigen inrichtende macht, bevindt zich nu in een experimentele fase. Maar de manier van aanpakken stemt ons hoopvol, zodat het nieuwe schooljaar in de beste voorwaarden kan worden voorbereid”.

Ondertussen hebben wij wellicht de meest chaotische start van het nieuwe schooljaar in het gemeenschapsonderwijs meegemaakt en werden de hoge verwachtingen in de ARGO niet ingelost. De ARGO is in zijn experimentele Case blijven steken, omdat hij niet beschikte over de nodige mensen en middelen. Iedereen weet toch dat de ARGO totaal onderbemand is en gehuisvest is in drie gebouwen. Tegen de definitieve administratieve omkadering wordt stelselmatig obstructie gevoerd ; ook het huisvestingsprobleem lijkt een lange lijdensweg tegemoet te gaan.

Maar het is veel meer dan een centenkwestie. Het gaat om veel meer dan om een verhoging van de wedde van leerkrachten. Hoewel deze weddeverhoging in onze visie een toprioriteit is en blijft, moeten wij ons toch vragen stellen rond het statuut, de gebrekkige promotiekansen, het dwangbeeld van de reffectatie, de opgedrongen surplusprestaties, de falende lerarenopleiding, de afwezigheid van elk democratisch schoolbeheer. Dit alles vertaalt zich overigens in een nauwelijks overtrokken vorm

van maatschappelijke ontwaardening en onderwaardering.

Enerzijds juichen wij aldus het herfstoverleg, het zogenaamde Sint-Maartensoverleg, van de Minister met een aantal vertegenwoordigers uit de diverse netten toe, anderzijds stellen wij ons toch heel wat vragen rond de gesprekspartners met wie de Minister zich over de onderwijsproblematiek wil beraden.

Deze gesprekspartners blijven in essentie beperkt tot het keurkorps van de sterk verzuilde en per definitie erg behoudsgezinde, maar oppermachtige belangengroepen, zoals de inrichtende machten en de vakorganisaties.

De dwingende bevraging omtrent de efficiëntie waarmee met de middenbesteding van de onderwijsbegroting moet worden omgesprongen, krijgt aldus geen enkele reële kans.

Vandaar dat wij vanuit de Vlaamse Raad de Minister willen vragen zijn gesprekspartners uit te breiden met een ernstige vertegenwoordiging van de leerkrachten, zodat zijn herfstoverleg geen gemiste kans zou worden.

Uit een ruime discussie zou al snel blijken dat de veel te duur betaalde schoolvrede via overcompensaties en meeruitgaven zo'n 15 miljard per jaar kost, die compleet overbodig worden uitgegeven.

En ondertussen heeft de ondermaatse personeelsbezetting en gebrekkige huisvesting een sluipende politisering in het leven geroepen, zodat binnen de Centrale Raad van de ARGO een dagelijks gevecht geleverd wordt, nog aangemoedigd door de weinig gestroomlijnde en stugge houding van de Gemeenschapscommissaris. Door de verregaande obstructie en de interne politieke blokvorming heeft de ARGO haar taak niet naar behoren kunnen vervullen.

Minister D. Coens : Ik protesteer tegen deze uitspraak.

De heer L. Vanhorenbeek : Mijnheer de Minister, u hebt zelf in de Commissie toegegeven dat de houding van de Gemeenschapscommissaris erg stug was en geen vlotte,

Vanhorenbeek

maar een eerder geïmproviseerde werkwijze toeliet.

Minister D. Coens : Ik heb de Voorzitter en de Commissaris ontvangen. ik kan u verzekeren dat deze mensen, zoals trouwens alle leden van de Centrale Raad een bovenmenselijke inspanning hebben geleverd.

De heer L. Vanhorenbeek : Ik heb geen kritiek op de personen en besef dat ze met een zeer beperkt aantal in zeer moeilijke omstandigheden hebben moeten werken.

Minister D. Coens : Ik kan niet anders dan mijn volle respect betuigen voor de Voorzitter, de Ondervoorzitters en de Commissaris van deze Raad.

De heer L. Vanhorenbeek : Ik wil er bij de Minister met de grootste nadruk op aandringen dat hij zijn gezag doet gelden om het dossier van de omkadering definitief af te handelen vóór 1 januari 1990. Zoniet wordt de ARGO voor twee problemen gesteld.

Enerzijds is het absoluut nodig dat het nieuwe schooljaar in optimale omstandigheden wordt voorbereid. anderzijds moet de ARGO zich kunnen herstructureren in het kader van de toekomstige decentralisatie.

Bovendien moet ook de huisvestingsproblematiek op een snelle en kordate manier worden opgelost. Eens deze beide problemen opgelost zijn, moet de ARGO in staat zijn zijn taak naar behoren en in rust te vervullen.

Niemand zal nog durven ontkennen dat er bij de leerkrachten een latente malaise aanwezig is. Een malaise die verschillende oorzaken heeft en waarop een structureel antwoord moet gegeven worden. In menig opzicht gaat deze kwaal terug op de manifeste en ondermaatse betaling van de leerkrachten.

Wanneer dit soort uitwassen niet voor herziening en afbouw vatbaar is, dan verwordt het geplande onderwijsoverleg tot een steriele bedoening. Daarom stelt de Volksunie voor het onderwijslandschap degelijk

door te lichten, zodat de diagnose als basis kan gelden voor eventuele bijstellingen. De vertekeningen die vastgesteld worden, zullen ons toelaten moeiteloos te berekenen in welke mate de verzuiling en het Schoolpact tot meeruitgaven leiden.

Uiteraard is het zo dat de levensbeschouwelijke veelzijdigheid geenszins tot een uniform onderwijslandschap mag of kan leiden. Evenzeer is het de vraag of dit tot een meeruitgave van 15 miljard kan en mag leiden. Een onderwijsbegroting waarbij per net en per niveau voor de goedkoopste formule geopteerd wordt, kan namelijk afgesloten worden op het ronde bedrag van 160 miljard. Een dergelijke besparing zou kunnen worden aangegrepen om het loon van de onderbetaalde leerkrachten met 10 procent in plaats van met 3 procent op te waarderen.

Minister D. Coens : Hoe ziet u dat ? Het is de eerste keer dat ik hoor dat op de onderwijsbegroting 15 miljard kan worden bespaard. Het verrast mij dat een regeringspartij dit verklaart.

De heer L. Vanhorenbeek : Die besparing van 15 miljard kan worden verwezenlijkt indien de compensaties en de meeruitgaven als gevolg van de Schoolpactwet die onze schoolvrede in het verleden waarborgde, worden afgeschaft. Die schoolpactwet roept bij ons trouwens vragen op.

Wij vrezen bovendien dat het herfstoverleg beperkt zal zijn tot „kurieren am Symptom” en dat men dus niet zal doorgaan tot de kern van de zaak.

De schoolvrede wordt op dit ogenblik per net en per niveau te duur betaald. Wanneer we per net en per niveau opteren voor de goedkoopste formule kunnen wij een besparing verwezenlijking van circa 15 miljard.

De heer E. Baldewijns : Wat u daar zegt is uitermate boeiend, mijnheer Vanhorenbeek. Wij zouden graag vernemen hoe u precies tot het bedrag komt van 15 miljard. Wanneer u telkens opteert voor de goedkoopste formule, is het dan uw bedoeling slechts één net te handhaven ?

De heer L. Vanhorenbeek : Ik stel vast dat u mij niet goed hebt begrepen. Ik heb daarstraks gezegd dat de levensbeschouwelijke veelzijdigheid in het onderwijs geenszins in het gedrang mag komen.

Minister D. Coens : Wat wil u dan precies ?

De heer L. Vanhorenbeek : Op het ogenblik worden besprekingen gevoerd met de inrichtende machten en de vakbonden.

Minister D. Coens : Ook de ouders en de universiteiten zijn daarbij betrokken. Bovendien nemen ook vier mensen van de SERV deel aan de besprekingen. Zij vertegenwoordigen de werkgevers en de werknemers die niet in het onderwijs actief zijn.

De heer L. Vanhorenbeek : Ik kan de heer Baldewijns mede delen dat wij onze berekeningen hebben gemaakt aan de hand van de procentuele verdeling per net en per niveau van de leerlingen, de leerkrachten en de financiële middelen.

Wij hebben ook rekening gehouden met de verhouding van het aantal leerlingen per leerkracht in de verschillende netten en niveaus, met de middelen besteed per leerling, met de procentuele verdeling van de ter beschikkingstelling wegens ontstentenis van betrekking en de procentuele verdeling van de loopbaanonderbreking per net en per niveau. Een eenvoudige berekening leert ons dat wij in het meest gunstige geval een besparing van circa 15 miljard kunnen verwezenlijken.

Dit is een delicate discussie. Daarop ingaan vereist alvast dat de volwaardige en pluriforme Algemene Onderwijsraad zich hierover beraadt.

Terloops zou ik de Minister willen vragen hoe het staat met deze Algemene Onderwijsraad, waarvoor in het mammoetdecreet de decretale basis werd gelegd. Wilt deze Raad geen doodgeboren kind blijven, dan zal snel en afdoend de bevoegdheid, de samenstelling en de werking ervan moeten worden vastgelegd.

Wij herhalen het : remediëren kan enkel vanuit een zuiloverschrijdende

Vanhorenbeek

benadering. In het andere geval beperkt men zich tot nuanceringen zonder impact of diepgang.

Minister D. Coens : Mijnheer Vanhorenbeek, uw betoog is niet bijzonder helder.

De heer L. Vanhorenbeek : Mijnheer de Minister, ik heb hier een basisidee gelanceerd. De spreektijd die mij is toegemeten laat mij niet toe daar uitvoerig op in te gaan. Wij kunnen daarover in de Commissie van gedachten wisselen aan de hand van cijfers en tabellen.

Minister D. Coens : Wij kijken allen met belangstelling uit naar die toelichting.

De heer L. Vanhorenbeek : Ik ben bereid om in de Commissie aan de hand van cijfers en tabellen aan te tonen dat wij 15 miljard kunnen besparen en dat dat bedrag kan worden aangewend om onze leerkrachten een weddeverhoging van 10 procent te verlenen.

Minister D. Coens : Weet u welk bedrag een loonsverhoging met 10 procent vertegenwoordigt ?

De heer L. Vanhorenbeek : Ik beweert niet dat die 15 miljard absoluut besteed moet worden aan de weddeverhoging van de leerkrachten. Dit bedrag kan ook voor andere doeleinden worden aangewend. Daarvoor werden hier trouwens in dit debat reeds suggesties gedaan.

Minister D. Coens : Ik heb hier vandaag nog interessante voorstellen gehoord, die op studies zouden berusten. Achteraf bleek dit echter niet het geval te zijn. Ik hoop ten minste dat u ons werkelijk degelijk materiaal kan aanbieden waarover wij zinvol kunnen discussiëren.

De heer L. Vanhorenbeek : De vlakke loopbaan van de leerkrachten is een zoveelste doorn in hun oog. Daarom is de uitbouw van een wettelijke participatiestructuur een dringende noodzaak. In die zin legden enkele collega's een voorstel van decreet neer betreffende het democratische schoolbeheer.

Iedereen is het er wel over eens dat alle onderwijsparticipanten, namelijk de leerlingen, de ouders en de leerkrachten, recht hebben op inspraak en medebeslissingsrecht in het materiële en inhoudelijke beleid van de onderwijsinstelling.

Deze participatie moet ons inziens worden uitgebouwd op twee niveaus : dat van de directie en dat van de school in zijn geheel. Op het niveau van de directie opteren wij voor een directieraad, die samengesteld zou worden uit de diverse schoolgeledingen met klemtoon op de leerkrachtenvertegenwoordiging en die beslissend moet kunnen optreden. Daarnaast staat de schoolraad als adviesorgaan dat wordt samengesteld uit een afvaardiging van alle binnen- en buitenschoolse onderwijsparticipanten.

In het geheel van de participatiestructuren wil ik de klemtoon leggen op het belang en de inbreng van de leerkrachten, van wiens inzet de kwaliteit van opvoeding en onderwijs direct afhankelijk is. Op die manier geven wij aan de leerkrachten met hun vlakke loopbaan de waardering waarop zij recht hebben.

Een laatste reeks bedenkingen houdt verband met de navorming van leerkrachten, waarvoor slechts 280 miljoen in de begroting werd ingeschreven. In deze aangelegenheid blijven wij fundamenteel van mening verschillen met de Minister.

Volgens de Volksunie wordt hier een kans gemist om een belangrijk aspect van het onderwijs op een pluralistische manier aan te pakken. Hier werd nu de kans geboden om met een schone lei te beginnen en de chaotische versnippering van initiatieven te doorbreken en te stroomlijnen.

De navorming wordt, jammer genoeg, versnipperd in drie koepels die zich allen hebben gehaast om gauw een v.z.w. op te richten om van de luttel miljoenen mee te kunnen profiteren. Deze verzuilde opstelling heeft dus, zoals we hadden voorspeld, drie administraties en drie secretariaten in het leven geroepen, zodat het geheel een erg dure aangelegenheid zal worden.

Ook hier blijft de Volksunie op haar standpunt. Vanuit budgettair oogpunt zou een netoverschrijdende centrale koepel voor de permanente navorming van leerkrachten van een veel efficiëntere aanpak blijk hebben gegeven. Op die manier blijft het onderwijs in Vlaanderen een erg dure aangelegenheid.

Toch geven wij de moed niet op. Wij zullen binnenkort de nodige initiatieven nemen om aan deze dwaze geldverspilling in drie koepels een einde te stellen, mede omdat wij ervan overtuigd zijn dat wij ons dergelijke cadeautjes aan de machtige zuilen budgettair niet langer zullen kunnen blijven veroorloven.

Zo kom ik tot mijn vierde en laatste thema aansluitend bij wat mevrouw Leysen daarnet heeft gezegd over de inspectie- en de begeleidingsdiensten.

Ik wil de Minister van Onderwijs een aantal vragen stellen en tevens ook een aantal standpunten aanreiken in verband met de toekomstige taak van die Gemeenschapsinspectie en die begeleidingsdiensten ten aanzien van en in de verschillende onderwijsnetten.

Er heerst nogal grote ongerustheid in de betrokken kringen, niet zozeer omwille van de veranderingsprocessen die op stapel staan, maar wel omwille van het feit dat niemand weet, of beter gezegd slechts enkelen weten, welke visie wordt vooropgesteld én omdat de Gemeenschapsinspectie niet of onvoldoende betrokken wordt in wat een open beleid zou moeten zijn.

De veranderingsprocessen zijn op gang gebracht door het politiek akkoord betreffende ARGO. Er staat met zoveel woorden in bepaald dat het Gemeenschapsonderwijs en dus ook het gesubsidieerd onderwijs eigen begeleidingsdiensten zullen bekommen. Tevens zal een Gemeenschapsinspectie op dezelfde manier bevoegd zijn voor alle netten en gerecruteerd worden uit alle netten.

Dientengevolge zal de Minister bij decreet een Inspectie van de Vlaamse Gemeenschap oprichten.

Hierover wil ik het hebben.

Vanhorenbeek

In het rapport van Secretaris-generaal van de Vlaamse Gemeenschap De Ryck aan de Minister van Onderwijs van november 1989 betreffende de toekomstige organisatie en leiding van het Ministerie, worden basisopvattingen in het organigram vooropgesteld die – mijns inziens – ook van toepassing zouden dienen te zijn ten aanzien van én op de inspectie : de klantgerichtheid ; het continu streven naar een integraal kwaliteitsbeleid ; het stimuleren van het delegerend leiding geven ; de verdere responsabilisering op alle niveaus van de organisatie.

Indien de Minister ernstig werk wil maken van deze bepalende en dragende principes moet dat ook blijken ten aanzien van de leden van de verschillende inspectiecorpsen.

Hoe groot is hun betrokkenheid bij de oprichting van een gemeenschapsinspectie en begeleidingsdiensten ?

Het ontwerp van decreet wordt momenteel voorbereid door twee commissies, een commissie die zich bezighoudt met de algemene taakomschrijving van de inspectie en een commissie die de taak en de functie van de inspectie in het basisonderwijs onderzoekt. Zijn er nog andere commissies ? Kan de Minister mij de voorlopige stand van zaken hieromtrent mededelen ?

Vooraf voor onderwijs van hoge kwaliteit in Vlaanderen vind ik de rol van de inspectie zo belangrijk. Kwaliteitsonderzoek van het onderwijs mag niet vrijblijvend zijn, noch ten opzichte van het Ministerie, noch van de betrokken scholen.

De begeleidingsdiensten mogen ook niet als een soort interne inspectie opereren. Kan de Minister een toezegging doen inzake de betrokkenheid van de inspectie en de informatie hierover aan het korps en aan de Onderwijscommissie in de Vlaamse Raad ?

Ik dring er bij de Minister op aan dat er voldoende interne dialoog via discussie en adviezen wordt op gang gebracht. Ik verwijs ter zake naar het

voorbeeld van Nederland, waar het inspraak- en adviesrecht beter wordt gekanaliseerd.

Mij baserend op de ongerustheid in de betrokken milieus vraag ik welke toekomstgerichte visie hierbij bestaat. De algemene Gemeenschapsinspectie moet kwaliteitsbewaking als hoofdplicht hebben, met daaraan gekoppeld een kwaliteitsbevorderende taak vanuit externe ondersteuning.

In welke financiële en materiële middelen voorziet de heer Minister voor de omkadering van het inspectiekorps en de begeleidingsdiensten ? Wat gebeurt er met de diocesane inspectie ? En met het VLO ?

Welke statutaire en administratieve regelingen worden ontworpen voor de verschillende instanties ?

Tot slot vernam ik graag welke timing moet worden aangehouden om het decreet uit te werken.

Ondanks de gemiste kans met het herfstoverleg, ondanks de obstructie in de ARGO, ondanks onze bedenkingen over de noodzakelijke herwaardering van het beroep van leraar, over de te duur betaalde schoolvrede, de 15 miljard, over de participatiestructuren en de navorming, zal onze fractie, zij het met enige reserve, deze onderwijsbegroting voor 1990 goedkeuren. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Seeuws heeft het woord.

De heer W. Seeuws (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, wanneer ik mijn collega's hoor spreken, dan stel ik vast dat een lesuur in de Vlaamse Raad langer duurt dan 50 minuten.

Ik zal het uitsluitend hebben over een nieuw buitenbeentje in onderwijs en vorming, namelijk de basiseducatie.

Mede ingevolge de verlenging van de leerplicht gaan steeds meer mensen langer naar school. Het opleidingsniveau stijgt voortdurend. Meer dan de helft van de Vlaamse begroting wordt aan onderwijs besteed. Toch zijn er nog altijd een grote groep jongeren

waarop dit onderwijs niet het beoogde effect heeft.

Ruim 5 procent van de Vlamingen die niet meer leerplichtig zijn kunnen nauwelijks lezen of schrijven. Zowat 900.000 volwassen Vlamingen volgden alleen lager onderwijs. Langdurige werklozen zijn over het algemeen zeer laag geschoold. Meer dan de helft van degenen die bij het OCMW om hulp vragen heeft het lager secundair onderwijs niet voltooid. Van de groep bestaansonzekereren heeft 41 procent het lager onderwijs niet beëindigd, iets meer dan 27 procent heeft slechts het lager onderwijs gevolgd en iets meer dan 20 procent heeft een diploma lager of beroeps-onderwijs.

Vandaar dat vanuit verschillende hoeken, met behulp van uiteenlopende middelen, in het verleden reeds heel wat initiatieven voor laaggeschoolde volwassenen werden opgezet. Denken we maar aan de experimenten inzake basiseducatie, de alfabetiseringsgroepen, taallessen voor migranten en allerlei projecten uit het socio-cultureel werk.

Het is dus noodzakelijk dat wij een gecoördineerde aanpak van de basiseducatie mogelijk maken. Daarom moet zo snel mogelijk een globale regeling voor de basiseducatie worden uitgewerkt. Deze regeling moet steunen op een pluralistische organisatie op gemeentelijk niveau en met de nodige garanties inzake de kwaliteit van de geboden programma's en kwalificatie en beroepsbekwaamheid van de begeleiders van deze programma's.

Reeds in juni 1988 heeft de SP een voorstel van decreet ingediend voor de oprichting van de gemeentelijke centra voor basiseducatie. Hierbij moet de band worden gelegd tussen analfabetisme, scholing en bestaansonzekerheid. Via een tweehonderdtal initiatieven, verspreid over tachtig gemeenten, tracht men aan de nood van de volwassenenvorming tegemoet te komen.

Deze initiatieven zijn helaas meestal versnipperd en treden zelfs vaak in concurrentie tegen elkaar op. Zij krijgen te weinig middelen en worden vaak onvoldoende professioneel uitgebouwd.

Seeuws

Ons voorstel is gebaseerd op een viertal politieke uitgangspunten. Een eerste, is het beginsel van de permanente educatie. Ten tweede, het leerrecht als een sociaal grondrecht. Ten derde, de basiseducatie moet worden uitgebouwd als een open gemeenschapsinitiatief in een pluralistisch opzet. Ten vierde, de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de organisatie en de uitvoering van de basiseducatie moet op gemeentelijk vlak worden gelegd.

In verband met de praktische uitvoering verwijs ik naar ons voorstel. Wat belangrijk is – ik besluit daarmee – is dat met het oog op september 1990, met name de datum vanaf wanneer de Executieve middelen heeft voorzien voor het invoeren van de nieuwe regeling voor basiseducatie, er nog heel wat wetgevend werk moet gebeuren.

Mijnheer de Minister, wij hadden begrepen dat u nog vóór het einde van dit jaar zelf een initiatief zou hebben genomen. Aangezien dit blijkbaar tot op heden niet kon, vinden wij dat wij zo snel mogelijk een einde moeten maken aan de verwarring en onduidelijkheid in deze sector. Wij vragen dan ook dat bij hoogdringendheid in de Commissie voor Onderwijs de verschillende voorstellen inzake basiseducatie in bespreking zouden worden gebracht, in overleg met de Executieve.

Tot besluit nog volgende bedenking mijnheer de Minister. Met de basiseducatie heeft u een delicate jonge vormingsplant uit het culturele veld geërfd. Ik denk dat wij dit samen met vaderlijk gezag moeten doen bloeien. *(Applaus bij de SP)*

De Voorzitter : De heer Verheyden heeft het woord.

De heer J. Verheyden *(op de tribune)* : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, ik zou enkele bedenkingen willen formuleren omtrent de taakleraars en de pedagogische taken in het kleuter- en het lager onderwijs.

Tijdens de begrotingsbesprekingen in de Commissie van Onderwijs heeft

de Minister terecht laten opmerken dat in het basisonderwijs ongeveer 10 procent van de leerlingen die het eerste leerjaar aanvatten de klas moeten overzitten. Dit betekent dat meer dan 41.000 leerlingen een jaar langer in het basisonderwijs vertoeven. Zittenblijven kost de gemeenschap meer dan 2,8 miljard.

Het is echter niet alleen een budgettair probleem ; het is een toestand die maatschappelijk niet te aanvaarden is. De zittenblijvers komen meestal uit kansarme maatschappelijke groepen.

De Minister ziet onder andere een oplossing in het bijkomend inschakelen van taakleraars. Hij wil dit stimuleren door de toekenning van extra-lestijden ten belope van 1.5 procent op het aantal lestijden waarover de school kan beschikken. Ik meen trouwens dat voor enkele weken werd aangekondigd dat 5 1 bij komende taakleraars werden ingeschakeld als hulp aan kinderen met leerproblemen.

Wij staan achter deze maatregelen, mijnheer de Minister. Het is nochtans zo, mijnheer de Minister, dat ik mijn twijfels heb omtrent het optimaal en efficiënt inschakelen van deze taakleraars. Ik krijg de indruk dat in heel wat scholen, de opdrachten waarmee sommige taakleraars worden belast, niet zijn wat de heer Minister ermee bedoelt.

Ik zou dan ook willen aandringen opdat ter zake de nodige controles zouden gedaan worden. De betrokken inspecties zouden de taakleraars van dichtbij moeten volgen en begeleiden en de instellingshoofden zouden moeten worden gewezen op hun grote verantwoordelijkheid op dat vlak.

Hetzelfde zou kunnen gezegd worden van de pedagogische taken in het kleuter- en lager onderwijs. Ook hier bestaan heel wat misbruiken. In heel wat scholen krijgen leerkrachten, zowel in het kleuteronderwijs als in het lager onderwijs, opdrachten te vervullen die helemaal niet als pedagogische taak kunnen worden gerangschikt.

Dat de heer Minister zich bewust was

van mogelijke misbruiken blijkt uit de toelichting omtrent de pedagogische taken, zoals die omschreven zijn in de omzendbrief nr. 11/89 van 27 juli 1989 en ik citeer : „4.3.2. Inrichten van pedagogische taken.

Er bestaat een absolute verplichting in het belang van het onderwijs om deze pedagogische taken effectief te organiseren en uit te voeren. Indien deze pedagogische taken, zoals deze onder het punt hierboven vermeld, niet ernstig worden gepland en uitgevoerd, zijn zowel het betrokken personeelslid als het instellingshoofd aanspreekbaar.

Het behoort tot de taak van de bevoegde inspectie de effectieve en zinvolle uitvoering van de toegekende pedagogische taken te begeleiden en te controleren.

Een nadere omschrijving van de inhoud die aan pedagogische taken kan worden gegeven, is te vinden in de omzendbrief van het Bestuur van het Secundair Onderwijs, betreffende Pedagogische Taken in het Secundair Onderwijs.”

Ik zou ook op dit domein bij de heer Minister willen aandringen dat hij de instellingshoofden, de betrokken leerkrachten en de inspectieleden nogmaals zou wijzen op hun ambtelijke verantwoordelijkheid. Een goede uitoefening van de opdracht van taakleraar en een goede keuze van de pedagogische taken, zal de kwaliteit van het onderwijs hoe dan ook ten goede komen.

Tot slot, mijnheer de Minister, nog iets over de studietoelagen en studiefinanciering. Ik zou willen aandringen opdat een systeem wordt op punt gesteld dat zou toelaten de studietoelagen nog vlugger uit te betalen.

Het Regeerakkoord voorziet de mogelijkheid de diverse beleidsinstrumenten ter realisatie van de verdere democratisering van het onderwijs en kansgelijkheid in het algemeen, zoals onder andere het stelsel van de studietoelagen, op hun doelmatigheid te toetsen, zo nodig bij te sturen en verder uit te bouwen. Hiermede heb ik het Regeerakkoord aangehaald.

Verheyden

Ik zou willen benadrukken dat een eventuele wijziging enkel kan na grondige studie en analyse van het bestaande systeem en een zo ruim mogelijke concertatie van de hierbij betrokken instanties. Wij hopen dat te gelegener tijd een ruim gesprek mogelijk zal zijn.

De Voorzitter : De heer Garcia heeft het woord.

De heer R. Garcia (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, waarde collega's, ondanks het gevorderde uur is het wellicht nuttig nog even een discrete stem uit Brussel te laten horen. Als u daarbij weet, mijnheer de Minister, dat die discrete stem u geen massale bijkomende uitgaven vraagt, dan twijfel ik er niet aan dat u de oren zal willen spitsen.

Sedert enkele jaren reeds zet ik mij in, binnen de 19 gemeenten, voor de verdediging van het kunstonderwijs en meer bepaald van het muziekonderwijs.

Waarschijnlijk heb ik mij tot nu toe zeer slecht uitgedrukt, want ik slaag er niet in mij verstaanbaar te maken voor alle Vlamingen. Na een tijdje wordt men dat wel beu. Daarom heb ik een vergelijkende studie gemaakt tussen het Nederlandstalig en Franstalig muziekonderwijs binnen Brussel-19. Ik zal u enkel de conclusies hiervan kenbaar maken.

In Brussel vraagt men voor het Franstalig muziekonderwijs geen inschrijvingsgeld ; voor het Nederlandstalig muziekonderwijs wel.

Voor het Franstalig muziekonderwijs bestaan er initiatiecurssussen vanaf de leeftijd van zes jaar ; voor het Nederlandstalig muziekonderwijs niet.

In het Franstalig muziekonderwijs krijgen de leerlingen één uur individuele les voor het aanleren van een instrument en dit vanaf de hogere graad ; in het Nederlandstalig muziekonderwijs niet.

Na de graad van uitmuntendheid, voorziet men voor het Franstalig muziekonderwijs vervolmakingsgraden ;

voor het Nederlandstalig muziekonderwijs niet.

Voor het Franstalig muziekonderwijs is er geen herstructurering voorzien ; voor het Nederlandstalig muziekonderwijs wel.

Te Brussel gelden dezelfde oprichtings- en splitsingsnormen voor de Franstaligen als voor de Nederlandstaligen. Rekening houdend met de numerieke sterkte van beide bevolkingsgroepen zijn deze normen bijgevolg driemaal voor de Franstaligen.

Ziedaar de conclusie van deze studie.

Ondertussen is er ook duidelijk – wij weten dat allemaal – de nieuwe stap in de Staatshervorming geweest. In Brussel bestaat nu de Vlaamse Gemeenschapscommissie, waarvan ik de grote eer heb de eerste Voorzitter te zijn.

Ik ondervind er de werkelijke steun van alle Vlaamse collega's, tot welke partij zij ook behoren. Dit heeft mij ertoe aangezet een initiatief te nemen waar men eigenlijk nog moeilijk kan naast kijken.

Ik heb een voorstel van resolutie bij de Vlaamse Gemeenschapscommissie ingediend. De conclusie van deze resolutie is eenvoudig, maar tegelijkertijd zeer belangrijk. De resolutie vraagt de Gemeenschapsminister van Onderwijs, het Nederlandstalig muziekonderwijs te Brussel buiten de toepassingsfeer van het voorliggend herstructureringsplan te houden, vraagt een specifieke regeling uit te werken, die het behoud van het Nederlandstalig muziekonderwijs te Brussel onverminderd waarborgt en vraagt in de schoot van de Vlaamse Executieve de delegatie van bevoegdheid inzake het Nederlandstalig muziekonderwijs te Brussel ter bespreking voor te leggen. Ziedaar de termen van de resolutie.

Niemand in deze zaal kan of mag eraan twifelen dat zij binnen de kortste keren, dat wil zeggen tijdens de eerstvolgende dagen, door alle Vlaamse partijen in Brussel zal worden onderschreven.

Mijnheer de Voorzitter, ik zal u deze resolutie ter verdere studie overma-

ken. Ik zal deze resolutie ook overmaken aan de Voorzitter van de Vlaamse Raad, opdat zij daar zo spoedig mogelijk zou worden bestudeerd in de Vaste Commissie Brussel van de Vlaamse Raad, die met uw aller steun spoedig opnieuw van start zal gaan.

Ik hoop dat iedereen in deze Raad deze resolutie au serieux zal nemen. Wie daar niet echt werk zou van maken zal verantwoordelijk zijn voor de definitieve ondergang van het kunstonderwijs in het algemeen en van het muziekonderwijs in het bijzonder.

Ik dank u voor uw aandacht op dit late uur en vooral voor uw medewerking tijdens de komende dagen.

Mevrouw N. Maes : Ik ben het vanzelfsprekend eens met uw eis in verband met het inschrijvingsgeld.

Wat de herstructurering betreft zijn er overal discussies, maar ik maak ten stelligste voorbehoud voor wat u vraagt inzake de bevoegdheid..

Wij hebben als Nederlandstalige gemeenschap – en u weet dat dit mijn diepe overtuiging is – een verantwoordelijkheid op te nemen ten aanzien van Brussel en het Nederlandstalig onderwijs in het bijzonder. Maar het opnemen van deze verantwoordelijkheid kan volgens mij niet betekenen dat wij er ons vanaf maken door dat aan de Gemeenschapscommissie over te laten. Bijgevolg geef ik er de voorkeur aan dat de Nederlandstalige gemeenschap in haar geheel de verantwoordelijkheid blijft opeisen en nemen – met de financiële consequenties vandien – voor de Nederlandstalige gemeenschap in Brussel.

De heer R. Garcia : Mevrouw Maes, ik dank u voor uw opmerking. Er is evenwel geen tegenstrijdigheid tussen uw thesis en de mijne. Sta mij toe nog even de laatste paragraaf van de resolutie te herhalen : „in de schoot van de Vlaamse Executieve de delegatie van bevoegdheid inzake het Nederlandstalig muziekonderwijs te Brussel ter bespreking voor te leggen”.

Ik vraag de delegatie van bevoegd-

Garcia

heid als dusdanig niet. Ik vraag alleen dat de delegatiemogelijkheid zou worden besproken. Indien de Vlaamse Gemeenschap werkelijk ingaat op de realiteit van de zaken in Brussel en het zelf waarmaakt, dan kan ik u volledig volgen in een niet-delegatie en delen wij ter zake dezelfde mening.

Mijnheer de Minister, u zal dit document op een officiële manier ontvangen, evenals de Voorzitter van de Vlaamse Raad. Ik verheug er mij over dat ik het nu reeds officieus kan overmaken zodat het door uw kabinetmedewerkers kan worden bestudeerd. (*Applaus*)

De Voorzitter : Minister Coens heeft het woord.

Minister D. Coens (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, collega's, sinds 1981 toen ik nationale Minister voor Onderwijs werd, is het de tiende keer dat ik een begroting Onderwijs verdedig.

Mevrouw N. Maes : Dat wordt Coens X!

Minister D. Coens : Het is zelden dat wij in een dergelijk kort tijdsbestek een begroting bespreken. Tijdens die besprekingen en het overleg heb ik steeds dezelfde personen ontmoet.

Zelden was de bespreking van een begroting inhoudelijk van zo een kwaliteit als deze, afgezien van enkele uitzonderingen. Ik heb nooit het verschil meerderheid-oppositie als zodanig aangevoeld. Het was een constructieve bespreking met nuances in de stellingname, zelfs van de meerderheid.

Ik zal mij beperken tot de essentiële punten. Als u een uitvoeriger antwoord wens, dan zal ik er uiteraard dieper op ingaan.

Vaak worden bedenkingen en kritiek geformuleerd en willen wij alles nog verbeteren. Wij mogen echter niet een negatieve houding aannemen en beweren dat er een malaise in het onderwijs bestaat. Er is geen malaise. Er zijn wel problemen en grote uitdagingen. Ik wil niet meedoen — en u

evenmin — met degenen die alles wat de Vlaamse Gemeenschap inzake onderwijs tot nu toe heeft opgebouwd, negatief evalueren.

Ik heb gisteren het geluk gehad, samen met mijn collega's van de Europese Gemeenschap, de Poolse en Hongaarse Ministers van Onderwijs te ontmoeten. Ik begin hiermee mijn uiteenzetting om duidelijk te maken welke waarde en betekenis wij aan ons onderwijs, de verdediging, de valorisatie, en zelfs de uitstraling ervan in Europa en in de wereld moeten hechten. Volgens onze Oosteuropese collega's zijn een beter onderwijs en een versterking van hun onderwijsbestek noodzakelijk voor de heropbouw van hun samenleving. Dat hebben zij meer nodig dan centen, hoewel zij arm zijn.

De Regeringsleiders en de Staatshoofden van de Twaalf hebben nu drie maatregelen vooropgesteld. Twee van de drie maatregelen hebben betrekking op onderwijs, namelijk de Europese Stichting voor Training waaraan de Onderwijsministers inhoud en vorm moeten geven, en de aangepaste programma's inzake uitwisseling van professoren en studenten.

Ik heb gepleit voor realisme en niet voor een uitbreiding van wat reeds bij ons bestaat. Wij moeten concreet uitgaan van hun vragen en zien hoe wij daar het best kunnen op inspelen. Die collega's hebben gezegd dat zij het moeilijk hebben. Alles is of was er van de Staat. Staat dient te worden verstaan als zijnde : één partijstelsel. Dat is een belangrijke nuance. Het onderwijs noch het bedrijfsleven kunnen echt dynamisch zijn. Beschouw dit niet als een veroordeling van het openbaar onderwijs. Toch hebben zij zeer uitdrukkelijk gepleit voor pluralisme.

Mevrouw N. Maes : Een bepaald soort pluralisme, maar zuilen noemt men ook pluralisme.

Minister D. Coens : Ik heb mij niet verkeerd uitgedrukt. Wij stellen ter zake vragen en ik ben daar niet verlegen om. Om in uw terminologie te spreken, mevrouw Maes, zeg ik enkel dat men daar uitdrukkelijk om

zuilen vroeg, zelfs zeer specifieke zuilen die wij hier ook kennen. Ik gebruik dat niet als een argument, wel om de kwaliteit van ons onderwijsbestel te typeren.

De vragen die werden gesteld inzake onderwijs hielden verband met datgene waarmee wij al jaren bezig zijn. Als ouderdomsdeken van de Raad van de Europese Ministers van Onderwijs valt het mij op dat de nieuwe collega's uit de diverse landen telkens vragen stellen over zaken waaraan hier sinds jaren wordt gewerkt.

Mevrouw N. Maes : Het is een reden te meer om goede systemen bij ons niet te verlaten voor systemen die in het buitenland reeds achterhaald zijn en die wij nu op onze beurt gaan invoeren. Ik bedoel onder meer de hervorming inzake kunstonderwijs ; ter zake dient men voorzichtig te zijn.

Minister D. Coens : Zeer juist. Ik zal daar straks op terugkomen.

Ik hoop dat wij ons in de Commissie zullen kunnen beraden over de Europese dimensie van het onderwijs ; wij hebben dit nog niet genoeg gedaan. Wij hebben hier reeds uren samen doorgebracht zowel in commissievergadering als in plenaire vergadering. Ik zeg dit ter verontschuldiging van de collega's die hier niet aanwezig zijn ; de leden van de Onderwijscommissie zijn aanwezig, behoudens heirkracht.

Het is jammer dat wij niet ernstig over onderwijs kunnen spreken met personen die niet dag na dag met onderwijs bezig zijn. Dat zou interessant zijn. Ik zie hier leden die elkaar regelmatig ontmoeten, maar wij hebben nood aan een gesprek en een overleg met mensen die niet direct bij onderwijs zijn betrokken en die ons ook iets te vertellen hebben.

Wellicht versterken wij elkaar voortdurend in onze overtuiging, maar ik meen dat wij iets meer moeten doen. Inderdaad, wij moeten, bij de opbouw van het Vlaamse project, de niet direct betrokkenen bij het onderwijs overtuigen van de waarde, van de betekenis, van de plaats van het onderwijs in onze samenleving, des te meer nu wij het eerste jaar van onze autonomie beleven.

Coens

Er werd gezegd dat tijdens de bespreking van de begroting Economie, onderstreept werd hoe belangrijk het onderwijs en de opleiding is. Ik hoop dat men dit ook meent wat de consequenties daarvan betreft. Dit is niet tegen collega's gericht.

Tot welke partij u ook moge behoren, u zal zelf ervaren dat men te gemakkelijk denkt dat wij heel veel geld voor onderwijs uitgeven en dat daarbij vragen worden gesteld inzake de besteding ervan. Ik ben bereid de vragen in verband met de besteding en de evaluatie van ons onderwijs te beantwoorden.

Wij moeten enigszins de overbevraging inzake onderwijs vermijden. Wanneer het om een verbetering gaat ben ik steeds akkoord, maar toch heeft er de laatste tijd een overbevraging plaats.

Thans kom ik tot de middelen in algemene termen.

De begrotingen 1989 en 1990 zijn wel degelijk verdedigbare begrotingen. Het gaat in het bijzonder over de begroting 1990. Wij hebben een groei gelijk aan het gemiddelde van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap van 4,4 procent, want de debutgetting van de financiering van het Scholenfonds mogen wij erbij tellen.

Er kan inderdaad worden gediscussieerd over de betekenis van debudgettering, maar wat de besteding betreft, situeert die zich in die orde van grootte. Voor 1990 beschikken wij over de nodige middelen. Samen met uw steun kan ik ook hoopvol de begroting 1991 tegemoet zien.

Ieder van ons zal met zijn verantwoordelijkheid deze zaak hard moeten verdedigen. De saneringsoperatie is een uitgangspunt, een zeer waardevol uitgangspunt, maar wat mij betreft niet het enige ten aanzien van het beleid. U kan ervan uitgaan dat ik als vak-minister uiteraard mijn zaak verdedig, maar het enige en eigenlijke uitgangspunt is het budget. Financiële middelen zijn zeer belangrijk, maar ik ben er hoe langer hoe

meer van overtuigd dat wij niet alleen een project moeten formuleren maar ook ervan uitgaan dat aan een bepaald project een bepaalde financiering moet beantwoorden.

Men kan mij niet verwijten dat ik mij niet loyaal heb opgesteld tijdens de jarenlange inspanningen die werden geleverd. Wij moeten gezamenlijk een project uitstippelen en trachten de nodige middelen te bekomen ten einde alle maatschappelijke geleidingen te mobiliseren voor de waarde en de betekenis van het onderwijs.

In algemene termen wil ik de misvatting weerleggen die erin bestaat dat een minder aantal leerlingen automatisch zou leiden tot minder middelen. Dit is een foute redenering. Wij hebben nood aan meer en beter onderwijs, niet alleen vanaf de leeftijd van tweeënhalve jaar tot achttien jaar, zijnde de reële leerplicht, maar ook en vooral in het tertiair en voortgezet onderwijs.

Ook het onderwijs voor de rest van het leven is sociaal-democratisch gezien van groot belang. Indien men de behoeften ter zake in ogenschouw neemt, moet men besluiten dat er meer geïnvesteerd moet worden. We moeten ons echter ook afvragen, en verscheidene sprekers hebben dit onderwerp aangesneden, wie de lasten moet dragen van alles wat inzake onderwijs wordt georganiseerd.

In het onderwijs voor sociale promotie gaat het soms ook om vrijetijdsbesteding. Ik bedoel dit niet denigrerend, ook vrijetijdsbesteding is waardevol.

We moeten echter uitmaken wie dit onderwijs betaalt en in welke mate. Moet de gemeenschap alles bekostigen of kunnen we andere, eveneens sociaal-democratische afspraken maken. Dit doet uiteraard niet af aan het feit dat we meer middelen moeten investeren, hoe wij deze in een aantal gevallen ook recupereren.

U hebt een aantal vragen gesteld over de onmiddellijke prioriteiten. Ik zal niet herhalen wat ik in de Commissie heb geantwoord. Er staat veel op het getouw. Sommigen hebben dan ook een overzicht gegeven van

alles wat in beweging is. Wij zitten inderdaad niet stil.

Wij voeren ernstig overleg met de onderwijspartners. Men kan natuurlijk discussiëren over de vraag wie bij dit overleg betrokken moet zijn. In elk geval zal het in de komende weken tot resultaten leiden. Ik zal geen concrete timing opgeven. Ik heb immers geleerd dat men daarmee voorzichtig moet zijn. Ik heb me vaak voorgenoemen iets tegen een bepaalde datum te realiseren en geef eerlijk toe dat mij dat niet altijd gelukt is.

Het eerste dat wij zullen klaarstellen, is de herziening van het statuut van het Gemeenschapsonderwijs. Wij zijn daarmee al ver gevorderd. Op dit ogenblik geef ik hierover nog geen concrete informatie, maar het statuut volgt de lijn van het politieke akkoord. Meteen zullen wij ook het statuut van het gesubsidieerd onderwijs wijzigen. Dit moest reeds sinds 1973 gebeuren. Het nieuwe statuut maakt op een aantal punten een onderscheid tussen het officieel en het vrij gesubsidieerd onderwijs, om de eenvoudige reden dat de inrichtende macht verschillend is.

Mevrouw N. Maes : Mijnheer de Minister, werkt u aan het statuut van het personeel van het Gemeenschapsonderwijs. of werkt u aan de twee samen ?

Minister D. Coens : De twee samen zijn virtueel klaar. Wij moeten de formele procedure nog doorlopen. Het is evident dat deze aangelegenheid ook de rechtstreeks betrokkenen aangaat, met name de inrichtende macht en de vertegenwoordigers van het personeel in het bijzonder. Het is belangrijk dat wij dit de eerstvolgende weken kunnen afronden en de formele stappen kunnen doen.

Een volgende punt is de participatie in het gesubsidieerd onderwijs. Wij hebben, conform het ARGO-decreet, de autonomie gegeven tot en met het lokale niveau, welke ingaat vanaf 1991, dus over iets meer dan één jaar. In het gesubsidieerd onderwijs gaat het over een participatiemodel. Er zijn daar een aantal ernstige vragen aan de orde, waarvoor we een oplossing zullen vinden. Uit het over-

Coens

leg blijkt duidelijk dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen het officieel gesubsidieerd en het vrij gesubsidieerd onderwijs, precies vanwege de aard van de inrichtende macht.

Er kunnen wel etiketten worden gekleefd op allerlei soorten onderwijs, maar één punt is gemeenschappelijk voor alle netten : wij evolueren naar een versterkte vorm van lokale autonomie, en gekoppeld aan een ernstige participatie, kunnen al deze etiketten worden vergeten, met respect evenwel voor de eigenheid van de pedagogische projecten. Collega Vanhorenbeek stelde dit eveneens in vraag.

De groei naar autonomie op het lokale vlak bevat een dynamisme waarvan we de positieve evaluatie na verloop van tijd niet kunnen voorspellen, maar ik geloof erin. Zulks kan leiden naar grotere vormen van samenwerking en overleg, in die domeinen waar er nood aan bestaat en waar ze vruchtbaar kunnen zijn, met name het lokale niveau.

Ik hecht wel belang aan wat er in Brussel gebeurt met name in de Executieve en de Vlaamse Raad maar het is nog gemakkelijker dat de scholen in de gemeenschap worden geïntegreerd, wat toch de essentie is van het schoolgebeuren. In Brussel kunnen een aantal zaken met betrekking tot het kader en een globale regeling worden gerealiseerd. Ziedaar in het kort mijn fundamentele visie op dit probleem.

Het kunstonderwijs dan. Ik weet dat de meesten onder u erg geïnteresseerd zijn in dit onderwijs. De Executieve heeft beslist tegen september 1990 de urenstop op te geven. Op basis van de evaluatie van de experimenten zijn wij bezig een regeling uit te werken om te zien wat moet gebeuren en wat er mogelijk is, want wij worden op het ogenblik ook geconfronteerd met de budgettaire evaluatie. Wij gaan er van uit dat de spanningen gespreid moeten worden. Gezien de beperkte spreektijd die mij is gegund, kan ik vandaag onmogelijk ingaan op details.

Een zaak is duidelijk voor ons. Het kunstonderwijs moet zoals elk onderwijs democratisch zijn en voor iedereen toegankelijk. Ik betreur dat in het dagonderwijs kunstvorming zo weinig aan bod komt. Wij zouden eigenlijk vanaf het kleuteronderwijs met de artistieke vorming moeten beginnen, zodat iedereen er in de loop van z'n schoolloopbaan mee te maken heeft. Dat zou ideaal zijn, maar dat is helaas een wens voor de lange termijn.

De artistieke vorming is inderdaad een wezenlijke component van het onderwijs die wij in het verleden niet voldoende hebben gevaloriseerd. Wij zijn in die zin sociaal en democratisch tekort geschoten. Wij zitten nu op het goede spoor met het kunstonderwijs met beperkt leerplan en moeten de urenstop opheffen. Wij moeten de vernieuwing realiseren met de spreiding en de planning die daaraan verbonden is. Ik hoop dat wij de eerstvolgende weken tot een besluit kunnen komen.

Elke stap moet veroverd worden, vooral op het gebied van het budget. Alles kost inderdaad geld en elke uitgave moet verantwoord zijn. Wij kunnen het ons in de huidige situatie niet veroorloven om het even welke vernieuwing in te voeren zonder vooraf te weten wat het zal kosten. Dit is in het verleden wel gebeurd.

Daarmee onderschrijf ik niet de kritiek die hier door een bepaalde collega, die echter niet meer aanwezig is, werd geuit. Wij gaan bij deze vaststelling uit van een totaal andere benadering. Wij erkennen dat de vernieuwing van het secundair onderwijs waardevolle elementen bevatte, maar wij zijn tevreden dat wij nu een kader hebben kunnen creëren dat elke school toelaat haar eigen karakter te behouden. De kritiek die in dit verband toch wordt geuit, berust meestal op misverstanden.

Een vierde prioriteit is de universitaire wetgeving. Deze moet dringend worden herzien. Het universitaire onderwijs ligt me nauw aan het hart. In plaats van een wijziging van de wetgeving op te leggen, zijn wij veeleer voorstander van een breed overleg

met de basis om tot een aanpassing van de wet te komen.

U zult mij vergeven dat ik na al die jaren zeg dat dit echt niet mogelijk is. Bijgevolg zullen wij in de Executieve en in de Vlaamse Raad het gesprek voeren waar collega Moors om gevraagd heeft. U kent de problematiek. Ik zal zo concreet als mogelijk een aantal pistes aangeven zodat een zinvol debat kan worden gevoerd na het kersteces zowel in de Executieve als in de Vlaamse Raad. Ik veronderstel dat dit niet alleen in de Commissie zal plaatsvinden maar ook in Openbare Vergadering.

Het gaat over verschillende zaken. In de eerste plaats moet worden gesproken over wat onmiddellijk moet gebeuren namelijk het onderzoek naar de expansie in termen van leefbaarheid en spreiding. Er moet daar een evaluatie plaatshebben en een regeling voor de toekomst worden uitgewerkt. Ik kan daar nu niet verder op ingaan. Er moet worden gesproken over een ander systeem van investeringen, over de versterking van de autonomie en over de rationalisatie en de programmatie vanuit een vernieuwd systeem.

Wij moeten ook een aantal maatregelen bespreken met betrekking tot de herstructurering van de Rijksuniversiteit van Gent. Velen hebben daarover gesproken. Maar niet alleen over de RUG moet worden gediscussieerd, ook over andere instellingen, want zij hebben allemaal hun problemen, hun zorgen en vragen. Vaak worden oplossingen voorgesteld waarvan wij nog niet weten wat zij zullen kosten. Op al die problemen zal een antwoord moeten worden gegeven in een debat waarop een besluitvorming moet volgen.

Dan is er de uitbouw van de omkadering en alles wat daarmee verband houdt inzake het secundair onderwijs.

U weet dat de nieuwe omkadering is ingevoerd. Het eerste jaar is van start gegaan. Nu vragen leraren, ouders, directies, het bedrijfsleven, voor het technisch en het beroepsonderwijs, waar men heengaat. Alvorens alles definitief vast te leggen voor het

Coens

tweede jaar moeten wij een overzicht hebben over het geheel, want alles houdt met alles verband. Dat wordt zeer moeilijk.

Onder meer mevrouw Maes heeft erop gewezen dat, natuurlijk om budgettaire redenen, hier allerlei dingen aan te pas komen : de omkadering, de prestatieregeling, de bekwaamheidsbewijzen, de reffectatie, de terbeschikkingstelling enzovoort. Ik heb niet zomaar meer middelen.

Overigens mag men niet zeggen dat het secundair onderwijs globaal te weinig kredieten krijgt, al zijn er geen overschotten.

Mevrouw N. Maes : Mijnheer de Minister, ik betrek het dat men met de huidige mogelijkheden zelfs in hetzelfde net om prestigerechten cursussen is gaan inrichten, afdelingen en opties heeft opgericht, die men uiteindelijk niet zal kunnen behouden.

Door de eenheidsstructuur is men in het totale pakket een aantal dingen afzonderlijk gaan doen. In mijn stad alleen al zijn er zeker twee, misschien drie scholen die nu een nicuwc Latijnse afdeling hebben opgericht, met tussen de zes en de twintig leerlingen in het eerste jaar. Dat is gebeurd ten koste van de rest. Dat is concurrentie voor wie vroeger Latijnse afdelingen had in hetzelfde net.

Volgens mij is dat de reinste geldverspilling, ook ten koste van de eigen leerlingen, alleen om prestigerechten. Dergelijke uitwassen sleept men tenminste zes jaar mee en ontstaat er een dodelijke concurrentie tussen de vrije scholen onderling.

Dat is ook niet kwaliteitsbevorderend, zoals mevrouw Leysen terecht heeft gezegd. Om die weinig bevolkte opties en afdelingen in stand te kunnen houden zal men gewilliger diploma's moeten geven, want er zijn al zo weinig leerlingen.

Mevrouw A. Leysen : Dat is niet altijd zo.

Mevrouw N. Maes : Laat mij het dan slecht besteed geld noemen. Zoiets doen kost wel geld.

Minister D. Coens : Deze discussie bewijst andermaal dat wij uren zinvol verder kunnen discussiëren, en een aantal leden van de Vlaamse Raad zijn daartoe ongetwijfeld bereid. Wij moeten echter respect opbrengen voor het personeel en voor de timing die de Voorzitter aanhoudt voor het geheel van de bespreking van de globale begroting 1990. Niet alleen de begroting van Onderwijs, maar ook andere begrotingen worden hier besproken.

Het secundair onderwijs en de basiseducatie verdienen de volle aandacht. De mislukkingen in het onderwijs zijn een onderdeel van een sociale problematiek en niet alleen een zaak van onderwijs. De projecten die thans lopen zijn zeer waardevol en verdienen een structurele en gecoördineerde uitbouw.

Men moet in bepaalde discussies de ideologie ter zijde schuiven. Op het partijpolitieke vlak bestookt men elkaar met conservatisme en pluralisme. Men moet in deze materie alleen rekening houden met een eenvoudig principe, namelijk de bereikbaarheid van degenen die nood hebben aan basiseducatie. Ook de efficiëntie van de inspanningen is belangrijk. Deze inspanningen zullen immers veel geld kosten.

Vanaf september 1990 zijn de middelen ter beschikking om een dergelijk systeem op te zetten. Deze structurele uitbouw zal geprogrammeerd en budgettair gestructureerd moeten worden doorgevoerd. De gemeenten spelen in dit verband een belangrijke rol. Ik ben, samen met velen, een overtuigd communalist.

Wij staan immers voor een van de meest belangrijke sociale noden die vanuit het educatief proces moeten worden gelenigd. Het zou al te gemakkelijk zijn om te zeggen : wij gaan een nieuw systeem uitbouwen om het falen in het onderwijs tegen te gaan. Dat kan natuurlijk niet. Wij moeten ook leren en ik zou graag hebben dat meer en beter kennis wordt gemaakt met basiseducatie door het zogenaamd traditioneel onderwijs, het bestaand onderwijsaanbod. Men zou moeten nagaan welke methoden men daar aanwendt en

Mevrouw N. Maes (VU) stelde dat verzuiling in het onderwijs duur is, herstructureringen belet en dus de kwaliteit schaadt

met welke middelen er wordt gewerkt.

Onlangs nog is het mij opgevallen dat heel wat van hetgeen ik in het beroepsonderwijs ter plekke opmerk qua vernieuwing en aanpak terugvind in basiseducatieprojecten. Ik ga daar inhoudelijk nu niet op in, maar dit behoort ook tot onze prioriteiten.

De **heer E. Baldewijns** : Mijnheer de Minister, ik kan uw redenering en uw zienswijze over de basiseducatie in grote mate volgen. Als het gaat om het uitdenken van een nicuwc structuur dan hoop ik alleen maar dat dit zo weinig mogelijk zal kosten en toch zo efficiënt mogelijk zal zijn.

Hoe ziet u de verdere procedure voor de behandeling van deze problematiek in de Vlaamse Raad ? Is u zinnens eerst een open gesprek aan te gaan in onze Commissie en nadien een ontwerp op te maken of gaan we, vertrekkende van de reeds ter tafel liggende voorstellen, een discussie aangaan die eventueel door u kan worden aangepast ?

Minister D. Coens : Als u mijn per-

Coens

soonlijke mening vraagt, dan zeg ik u het volgende. Ik zou aan de Executieve een voorstel voorleggen met het oog op het bekomen van voldoende machtiging om met u een open gesprek aan te gaan.

Ik zal mij echter zelf tot u wenden. Wij kunnen dan dienaangaande in de bevoegde Commissie alles bespreken omtrent de bestaande mogelijkheden. Ik wil dit niet onvoorbereid doen en alleen maar afgaan op – hoe belangrijk ook – voorstellen van de Raad. Vanuit de Executieve zullen er dus inzake onderwijs voorstellen ter discussie worden gelegd. Ik zal aan de Executieve vragen daarover met u een grondig gesprek te voeren.

De heer E. Baldewijns : Wanneer denkt u dat dit gesprek zou kunnen worden aangevat ?

Minister D. Coens : Normaliter moet dat in januari mogelijk zijn. Neem van mij aan dat wij daar volop mee bezig zijn. Ik had echt gehoopt dit nog voor het reces te kunnen doen, maar het kon materieel echt niet. Dit werd geïnterpreteerd alsof er zich alerhande moeilijkheden voordeden.

Feit is dat er daaromtrent diverse realistische opvattingen bestaan. Dit moet men als uitgangspunt nemen. Men moet eerst nagaan welke de realisaties en de inzichten zijn. Ik heb heel wat waardevolle ideeën opgedaan. Wij zullen trachten een soepel systeem naar voren te brengen. Ook de gemeenten hebben een belangrijke rol te vervullen in deze materie. Meer zou ik daarover nu niet willen zeggen.

Tenslotte wens ik te stellen dat wij nog een aantal zaken moeten regelen aangaande de financiering, de werking, de uitrusting en de gebouwen. Dit geldt voor diverse netten ; het moet evenwichtig gebeuren in onderlinge samenhang. De problemen die zich daar stellen zijn bijlange nog niet opgelost. Via discreet overleg houden wij ons daarmee ernstig bezig. De problemen zijn u allen bekend. Ik had gehoopt dat wij de definitieve oplossing nog vóór het eind van het jaar konden aanbieden.

Het feit dat wij dat niet kunnen is echter niet rampzalig. De oplossing is zeer nabij. De mechanismen van toewijzing en behandeling in acht genomen. kan ik u verzekeren dat wij vanuit de reserves. bijvoorbeeld inzake de gebouwen. er begin volgend jaar nog doorgeraken. Wij zullen vrij spoedig contact met u opnemen om bepaalde specifieke thema's te behandelen.

U mag niet vergeten dat wij in de voorbije twaalf maanden het ARGO-decreet, het mammoetdecreet, de begroting 1989 en de begroting 1990 te verwerken kregen. Dat betekent toch heel wat.

Een aantal specifieke zaken, waarvan ik er reeds een aantal opsomde, liggen nu reeds klaar. Wat de werking en de uitrusting betreft, moeten wij ook het politiek akkoord uitvoeren. Dat werd reeds uitvoerig besproken in de Commissie. Wat de uitrusting betreft moeten bepaalde zaken worden uitgevoerd, zoals – en dat is evident – de normale en vlotte werking van ARGO. Ik ben daar wekelijks zeer ernstig mee bezig.

Daarvoor kan u zich richten tot de Voorzitter die de ARGO vertegenwoordigt en die zich te pletter werkt. Gelukkig wordt hij bijgestaan door de Ondervoorzitters en door de Commissaris.

In de Executieve, die dit jaar nog zal samenkomen, zullen wij misschien woensdag de personeelsformatie van ARGO en de Administratie – deze twee zaken zijn met mekaar verbonden, zoals ook DIGO, maar daar is er geen probleem – kunnen aanvaarden, teneinde de besprekingen met de vakbonden te kunnen starten. De termijnen gaan dan meteen in. Ik bedoel dus een dezer dagen, zodanig dat wij begin 1990 de definitieve beslissing kunnen nemen, waarbij wij niet noodzakelijk wachten op alles wat de herstructurering van de hele Vlaamse Administratie betreft.

Op deze wijze kan de Executieve de prioriteiten, die aan het onderwijs moeten worden toegekend, geven.

Wij dienen er in de Vlaamse Executieve even aan te wennen dat de ad-

ministratie haar weg gaat en dat een organisme als een totaal systeem wordt binnen gebracht, dat door sommigen als een Fremdkörper wordt beschouwd, met zeer veel middelen. met een kolossale structuur en uitbouw.

Het is een sociologische wetmatigheid die hier aan de orde is. Ik heb dat ook in die wijsheid pogen te evalueren, maar ik denk dat wij nu, na een aantal maanden, een niet eenvoudige proces hebben gevoerd. De ARGO-administratie en DIGO behelzen een kader en de financiering van een aantal zaken. Op dat vlak gaat het over investeringen. U weet hoe mijn collega's in andere investeringsdepartementen daarover spreken, met name dat onderwijs vooruit moet en dat alle akkoorden er vanzelf door komen, terwijl wij hier met allerlei moeilijkheden worden geconfronteerd. De context is niet eenvoudig, maar ik spreek hier tot overtuigde mensen die bewogen zijn en gedragen door onderwijs.

De heer E. Baldewijns : Mijnheer de Minister, ik heb de grootste waardering voor de bijzondere inspanningen die gedurende het voorbije jaar werden geleverd om de ARGO te laten opstarten en in verband met een hele reeks andere initiatieven.

Inzake de gebouwen is er echter toch een knelpunt op het vlak van het gemeentelijk stedelijk en provinciaal onderwijs. Daar heerst onduidelijkheid en ook ongerustheid bij de verantwoordelijken.

Ofwel zal u het huidige systeem voor het officieel gesubsidieerd onderwijs voortzetten, ofwel zal u een nieuw systeem hanteren. Heel wat gemeentelijke en provinciale instanties hebben dossiers aanhangig gemaakt. Kunt u de garantie geven dat zij, wat ook het systeem in de definitieve fase wordt, als inrichtende macht niet zullen worden benadeeld in de nieuwe situatie ?

Ik bedoel hiermee het volgende. Hoewel aan bepaalde ingeleide dossiers een principieel akkoord werd gegeven, bestaat er toch een zekere onrust bij de verantwoordelijken voor de kas.

Minister D. Coens : Voor gemeentelijke en provinciale schoolgebouwen gaat het om het enorme investeringsbedrag van meer dan 3 miljard, terwijl wij slechts over een half miljard middelen beschikken.

Wij hebben alle dossiers – zelfs de reeds jarenlang aanhangige – behandeld, rekening houdend met de omvang van het bedrag. Zo heeft meer dan de helft van de dossiers thans een oplossing gekregen volgens de meest objectieve regels, zoals nooit voorheen.

Wij moeten ter zake uitgaan van een bepaald volume aan middelen voor de gemeenten en provincies. Ofwel kiest men voor een relatief voordelig systeem, waardoor er minder aan de bak komen, ofwel voor een goed systeem dat directe resultaten geeft en waardoor er meerdere kunnen worden bediend. Maar wij worden bij de verdeling geconfronteerd met budgettaire limieten. Het gaat dus om het mechanisme dat wij nu invullen.

Ik weet dat de gemeenten zich altijd ergeren aan het aanslepend proces wanneer men een beroep doet op overheidsfinanciering – of subsidiëring vanuit Brussel in de brede zin van het woord.

Mevrouw N. Maes : In de zeer enge zin !

De heer R. Garcia : Die beslissingen werden uiteraard niet door Brussel genomen !

Mevrouw N. Maes : Moeten de gemeenten hun strategie dan veranderen ? Thans belooft u een bepaald percentage van subsidiëring. 60 procent van bijvoorbeeld 50 miljoen is toch een bepaald bedrag. Als u systematisch alle nieuwbouw uitstelt, dan zal u misschien aan de gemeenten zeggen : splits uw dossiers op. ik zal u op één derde van uw dossier subsidiëren. Maak dossiers van 10 miljoen en wij gaan financieren. In plaats van 60 procent, zal de echte toelage dan misschien op 10 procent komen. Is dat uw bedoeling ?

Minister D. Coens : Neen.

Mevrouw N. Maes : Komen nieuwe scholen in aanmerking ?

Minister D. Coens : Neen.

Mevrouw N. Maes : Ik bedoel vernieuwen.

Minister D. Coens : Ik ken de toestand van de gemeentelijke schoolgebouwen in de landelijke gebieden. Die is soms bedroevend. Dat probleem moet ook worden opgelost. Daarmee wil ik de noden in de grote steden niet minimaliseren.

Mevrouw N. Maes : De toestand in de plattelanddorpen is het slechts. Door de fusies hebben wij er zo een aantal gekregen.

Minister D. Coens : Voor de gemeenten en provincies is de subsidiëring 60 of 70 procent. Het gemeentelijk onderwijs is hoofdzakelijk basis-onderwijs.

Mevrouw N. Maes : Mijnheer de Minister, u spreekt van 70 procent, maar het gaat om 70 procent van hoeveel ?

Minister D. Coens : Van wat men als project indient. De vraag of de gemeenten meer willen ontvangen dan wel onmiddellijk over die 70 procent kunnen beschikken, zal met de gemeentelijke mandatarissen worden besproken. Ik geloof dat dit één van de sporen is waar wij uit geraken.

Tot slot kom ik tot één van de bijzonderste punten waarop heel wat leden terecht hebben gewezen, met name de herwaardering van de leraar. Daarover valt veel te zeggen. Ik heb een aantal ideeën genoteerd, zowel komende van de meerderheid als van de oppositie, die in de lijn liggen van wat ook wij denken en in een globaal project hebben ingeschreven.

Ten eerste, de herwaardering van de leraar is één van de drie delen van een totale visie die wij gepoogd hebben op te maken vanuit een fundamentele bevraging. Thans staan wij voor de opbouw van een nieuw project. Daarom wens ik volledige prioriteit aan de herwaardering van de leraren te geven.

Welnu, het respecteren van de leraar in de klas, in zijn autonomie en in zijn bevoegdheid, moet worden hersteld. Bovendien moet hij worden in-

geschakeld in een team. Dit is wellicht één van de moeilijke verandingsprocessen die zich thans voltrekken.

Traditioneel was de leraar alleen verantwoordelijk voor een bepaalde klas. Zelfs in het basisonderwijs kwam daar geen andere leraar bij te pas. Thans is dit veel complexer geworden in de zin van een groepsproces. Het is essentieel dat de leraar de job goed kan doen, met eigen deskundigheid en verantwoordelijkheid. Niemand kan dit beter dan de betrokkene zelf en dit in de volheid van de mogelijkheden waarover hij beschikt.

Ten tweede, de regeling van het statuut. Men heeft inderdaad zijn rechten en zijn plichten ; er is de participatie, waardoor er medebetrokkenheid en verantwoordelijkheid is, conform het pedagogisch net waarvan men de doelstellingen volledig onderschrijft. Men moet inderdaad in het aan de orde zijnde project, wat het ook moge wezen, participeren, maar niet als iemand die gewoon maar als werknemer blij mag zijn dat hij daar zijn brood mag verdienen. Zo wordt dit soms aangevoeld.

Ik denk dat het belangrijk is dat een volledige participatie kan tot stand komen.

In dit verband hebben een aantal leden gewezen op de nood aan ernstige begeleiding, maar niet in de zin van controle.

Het nieuwe concept – en ik zou er graag langer over uitweiden – moeten wij nu realiseren, meer bepaald de inspectie, dit conform de diverse begeleidingsinstanties die moeten worden gerealiseerd. Dit alles moet worden ondersteund vanuit die situatie om te komen tot het vervullen van die belangrijke opdracht.

Ten derde. Wij hebben aan de opleiding gesleuteld en de termijnen verlengd. Dat is niet meteen een verbetering. De budgettaire mogelijkheden hebben ons vaak belet de inhoudelijke opvulling te valoriseren.

Toch heb ik geen spijt deze beslissing te hebben genomen. Stel u voor dat

Coens

wij nu deze beslissing zouden moeten nemen in deze moeilijke situatie. Nu kunnen wij verder gaan omdat wij erin geslaagd zijn structureel in deze opleiding en navorming te voorzien.

Het was moeilijk dit resultaat te bereiken, maar nu is het principe verworven. De inspanning die wordt geleverd is de moeite waard. Over een aantal zaken kan men uiteraard blijven discussiëren. De selectie, de beoordeling en het overleg tussen de netten verloopt op een ernstige wijze.

Ten vierde. Een leeropdracht is niet alleen stricto sensu het aantal uren lesopdracht. Het is meer dan dat. Wij zouden effectief de totale prestaties van een leraar moeten kunnen valoriseren. Dit kan verscheiden zijn naargelang de situatie waarin de leraar zich bevindt. In een ander systeem zou ik hieraan de nodige ruimte willen geven.

Ten vijfde. Er zijn uiteraard financiële anomalieën. Wij zouden hieraan iets moeten kunnen doen. Ik meen dat men niet tot een valorisatie van de leraar komt door alleen maar aan elke leraar één procent loonsverhoging toe te kennen. Indien wij tot het fantastische systeem zouden komen waarover de heer Vanhorenbeek heeft gesproken van 10 procent loonsverhoging, zou dit uiteraard een enorm resultaat betekenen.

Hoe hij echter aan een dergelijke besparing komt, is een zaak waaraan wij de grootste aandacht zullen moeten besteden.

Ten zesde. Wat de Onderwijsraad betreft, dient het nodige overleg te worden gepleegd.

Ten zevende. Het management. In het middenkader wordt de vlakke loopbaan onderbroken. Dit en zoveel andere middelen zijn fundamenteel voor de valorisatie van de leraar.

Mijnheer de Voorzitter, collega's, tot mijn grote spijt moet ik ophouden met de verdere bespreking van de begroting onderwijs.

De heer R. Garcia : Mijnheer de Minister, ik hoop toch dat u mij iets wil

zeggen in verband met het onderwijs in Brussel, in de brede betekenis, als Hoofdstedelijk Gewest.

Minister D. Coens : Ik ga dus enkel nog even in op Brussel. Het Vlaams Brussels onderwijs in het algemeen is kwalitatief zeer goed en bezit een aantal voorzieningen die de Vlaamse Gemeenschap blijvend zal bekostigen en zo nodig versterken. Wij moeten er voor zorgen dat Vlaams Brussel volwaardig tot de Vlaamse Gemeenschap blijft behoren.

Ik deel dus inderdaad de zorg voor het behoud van de grote Gemeenschappen van ons land en ben tot nader order niet bereid om een vierde Gemeenschap te creëren.

De Vlamingen moeten het nodige doen om de levenskracht van het Vlaamse onderwijs in Brussel te versterken en niet het minst van het kunstonderwijs, maar wij moeten oppassen dat wij geen twee uiteenlopende systemen van wetgeving opbouwen. U kent ook de samenstelling van het Nederlandstalige onderwijs in de 19 randgemeenten en daarbuiten en u weet hoe die tot stand is gekomen. Ik zal op dit probleem nu niet verder ingaan.

Als er een resolutie wordt ingediend, zullen wij deze in de Commissie de nodige tijd en aandacht geven en zullen wij overleggen hoe de Vlamingen samen hun belangen in Brussel het best veilig stellen.

De heer R. Garcia : Ik dank u, mijnheer de Minister. Uw laatste woorden zijn zeer belangrijk.

Bij het einde van dit debat zou ik ook de leden van de Commissie en de rapporteur willen danken voor hun bijdrage tot de bespreking en tot het verslag dat werkelijk de moeite waard is om te lezen. Ik hoop ook dat al degenen die er vanmiddag waren aan dit debat wat hebben gehad. Hun interesse is het bewijs van het belang dat zij als vertegenwoordigers van de Vlaamse Gemeenschap hechten aan het onderwijs als onderpand voor de opbouw van een hoopvolle en waardevolle toekomst voor de Vlaamse Gemeenschap. (*Applaus*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om halftien en 14 uur opnieuw bijeen om de algemene bespreking voort te zetten met de materie Openbare Werken en Vervoer en om de artikelsgewijze besprekingen en de hoofdelijke stemmingen te houden.

Is de Raad het daarmee eens ? (*Instemming*)

Dan is aldus besloten.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 23.30 uur.*